

2853

ΚΥΨΕΛΗ
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΝ.

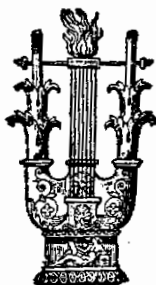
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ὑπὸ

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗΣ ΣΑΜΑΡΤΖΙΔΟΥ.

ἜΤΟΣ Α. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Α.

ΜΑΙΟΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦ. Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ, καὶ Π. ΠΑΣΠΑΛΜΙ.

1845.

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ

ΕΥΚΛΕΕΣΤΑΤΗΝ ΚΑΙ ΧΑΡΙΕΣΤΑΤΗΝ

ΣΟΥΛΤΑΝΑΝ

ΤΗΝ

ΒΑΣΙΛΟΜΗΤΟΡΑ.

Μεγαλειοτάτη Βασιλομήτορ!

ΕΚΘΑΜΒΟΙ εἶδον οἱ αἰῶνες τὴν αἰχμασίαν λάμψιν, ἥτις ἐξαστράψασα ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ Βυζαντίου ἐπέχυσε φῶς ἀσβεστον εἰς τὴν Ἀνατολήν καὶ ἐξέπληξε τὴν Δύσιν· ὁσάκις ὁ οὐρανὸς βουλευέται περὶ τινος μεγάλης μεταβολῆς τοῦ ἀνθρωπίνου κόσμου ἀποστέλλει ἐπὶ γῆς ἐκπληκτικὰ καὶ θεῖα φαινόμενα, ὡς ὄργανα τῶν ἀνεξεχνιάστων βουλήσεών του. ὁ Εὐκλεέστατος τῶν Σουλτάνων, Βασιλομήτορ, ὁ Μέγας τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας Ἀναμορφωτῆς ὑπῆρξε φαινόμενον, τὸ ὁποῖον ἐξέφρασε καθ' αὐτὸ ἐπὶ τῆς γῆς θεῖαν τῶντι Μεγαλειότητα!

Οἱ δορυκτῆτορες, Ἀγασσα, καὶ κατακτηταὶ τῆς γῆς οἱ διατρέχοντες δαφνοστεφεῖς ὑπὸ τὰς ἀψίδας τῆς νι-

) δ. (

κης από τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ κόσμου, εἶναι καταπληκτικοὶ μὲν, ἀλλ' ἀπλοὶ καὶ καταστρεπτικοὶ χεῖ- μαρροί· οἱ δὲ ἐνδοξοὶ ἡγεμόνες, ὅσοι ἐκυβέρνησαν σοφῶς κοινωνίας ὑφισταμένας ὑπῆρξαν ἐπίσης ἀπλῶς ἐκφρασις ἀγαθότητος καὶ περινοίας ἀνθρωπίνης· τὸ μεγαλοῦργον ὁμῶς τῶν ἀναμορφωτῶν τῆς γῆς εἶναι αὐτόχρημα Ἰ- διότης Θεία! Μόνη ἡ παντουργὸς δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου μεταβάλλει τὸ Πᾶν διὰ σεισμῶν, ῥήξεων καὶ κατακλυ- σμῶν εἰς χάος, καὶ χεὶρ Πανσθενῆς, Κυρίου τοῦ Ἐκ- πληκτικοῦ ἔργου τῆς, ἀναπλάττει ἡρέμα ὕστερον τὸ γοητευτικὸν καὶ μυστηριώδες αὐτὸ Σύμπαν!

Τοιαύτη ὑπῆρξεν, Ἀγλαεστάτη Βασιλομήτωρ, καὶ ἡ ἀνάπλασις αὐτῆς τῆς ἀπεράντου Ὀθωμανικῆς Αὐτο- κρατορίας, ἡ δὲ στιβαρὰ χεὶρ τοῦ μεγαλοῦργου Ἀνα- μορφωτοῦ τῆς ἔφερον ἐν ἑαυτῇ Θεϊαν καὶ ἀκαταμάχητον δύναμιν· οὐδεμίαν ἀνθρωπίνην διάνοιαν ἤθελε συλλάβῃ τὴν Πάντολμον τῆς ἀναμορφώσεως ἐκείνην Ἰδέαν εἰς ἐπο- χὴν φοβερὰν, καὶ ἦν ἡ μεγάλη γῆ αὕτη ὡς ἐκ τινος σεισμοῦ παγκοσμίου κυμαινομένη ἐφαίνετο, ὅτι κατεποντί- ζετο πανταχόθεν· ἀλλ' ὁ μεγαλεπήβολος καὶ ἀτρόμη- τος, Διευθυντῆς τῆς τύχης τῆς μὲ τὴν μίαν χεῖρα ἀπε- σόβει τὰ ἀφρισμένα κύματα τοῦ ἐξωτερικοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ μὲ τὴν ἄλλην ἔφερε τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον εἰς τὰ ἔσω καὶ κατέθραυε τῶν αἰώνιων προλήψεων καὶ τῆς ἀ- μαθείας τὰς ἀλύτους· οὕτως ὡς νύμφη περικαλλῆς ἐκ τῶν κυμάτων ἀνέβη ἀπὸ τὴν ἀχνίζουσαν τέφραν τῆς

) ε. (

ἡ περιφανῆς καὶ ὠραία αὕτη ἡγεμονίς τῶν πόλεων· αὐ- τὴ ἡ περίκελος Μητρόπολις τῆς Οἰκουμένης... Μεγάλη, ἔξαισία, Ἀνασσα, ἦτον ἐκείνη ἡ στιγμή· ἀλλὰ διὰ τοῦ- το καὶ ὁ αἰδῆμος Σουλτᾶν Μαχμούτῆς θεωρήθη μεταξὺ τῶν Βασιλέων καὶ ἡγεμόνων τοῦ παρελθόντος, ὡς ὁ ἥλιος μεταξὺ τῶν ἀστέρων.

Τοιοῦτου μεγάλου Φαινομένου ὑπῆρξες Μαρμαρυγῆς Ἀγαλμα, εἰς τοὺς χαριτοβρύτους κόλπους τοῦ ὁποίου ἐπαναπαύονται τὰ εὐγενέστερα αἰτήματα καὶ οἱ γλυκύ- τεροι Αὐτοῦ πόθοι· ὁ Τηλαυγέστατος θρόνος τοῦ Βυζαν- τίου ἐπίδεικνύει σήμερον ἀπὸ τὰ οὐρανομήκη ὕψη του εἰς τὴν γῆν ὅλην τὸν ἀγλαέστατον καρπὸν τῶν Πανσεβά- στων ἀμοιβαίων πόθων Σας. Θαυμάζεται ἡ πρόνοια τοῦ ὑψίστου διὰ τὴν ἐκπληκτικὴν ἁρμονίαν, τὴν ὁποίαν ἔ- δωκεν εἰς τὸ Σύμπαν· ἀλλ' ἐπίσης, συνεπῆς εἰς ὅλα τὰ μεγάλα ἔργα του ὁ οὐρανὸς· δὲν ἐμελλε νὰ δώσῃ καὶ σύμμαχον ἀρμόδιον εἰς τὸν μέγαν Ἀναμορφωτὴν τῆς Ἀνατολῆς; ὁ προορισμὸς Σου, Ἀνασσα, ὑπῆρξε μέγας καὶ τὰ προνομιούχα ὄντα γεννῶνται πάντοτε ἐκ φύσεως προωρισμένα· οὕτως ἡ δεξιὰ Σου εἶχε προωρισθεῖ διὰ τὸ μέγα ἔργον τῆς κοινωνικῆς ἀναμορφώσεως, καὶ ἂν ὑ- πῆρξεν ἐπὶ γῆς Μήτηρ μεγάλη, εἶναι βεβαίως ἡ Πανσε- βαστος Μήτηρ τοῦ βασιλεύοντος εὐκλεοῦς υἱοῦ καὶ δια- δόχου Πατρὸς ἐνδόξου, ἀθανάτου.

Πατῶν ἐπάνω εἰς τ' ἀνεξάλειπτα ἴχνη τοῦ μεγάλου Πατρὸς του, Βασιλομήτωρ, ὁ Τρισέβαστος υἱὸς καὶ Μο-

) 5. (

νάρχης ὀδηγεῖ ὁσημέραι ἀπαρτρέπτως εἰς τὴν ὁδὸν
τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας του τὸν πρωτότυπον αὐτὸν τῆς
Ἀνατολῆς Λαὸν διὰ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν φώτων,
ἡ δὲ μεγάλη καὶ εὐγενῆς πορεία αὕτη ὑπὸ τὴν εὐνοι-
κὴν ἐμπνευσιν τοῦ Οὐρανοῦ θέλει ἀφήσει βεβαίως ὀπι-
σθὲν τῆς ἀγήρατον εὐκλειαν καὶ αἰωνίαν δόξαν.

Οἱ Πιστοὶ καὶ ἀθῶοι τῆς Ἀνατολῆς Λαοὶ, ἀνταπο-
κρινόμενοι εἰς τὰ ὑψηλὰ τοῦ Πολυαγαπητοῦ Μονάρχου
των αἰσθήματα ἀμιλλῶνται ἤδη περὶ τὴν παιδείαν ἀλλ'
ὑπάρχει, Βασιλομήτορ, καὶ ἐν μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου
κόσμου, τὸ ὅποιον ἔχει ἐπίσης δικαίωμα εἰς τὴν ἠθικὴν
ζωὴν, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἀτυχές γυναικεῖον φύλον, τὸ
ὅποιον σεμνύεται διότι εὐτυχεῖ νὰ Σᾶς ἔχη ἐπὶ κεφα-
λῆς εἰς ἐποχὴν ὅθεν, καθ' ἣν ἡ Α: Μ: ὁ χαριέστατος Ἀ-
ναξ χειραγωγεῖ φιλοστόργως τοὺς πολυαριθμοὺς λαοὺς,
οὗς ἡ Θεία πρόνοια Τῷ διεπίστευσεν, εἰς τὴν ἀπόλαυ-
σιν τῶν ἀνεκτιμήτων ἀγαθῶν ἐκείνων, τὰ ὅποια μόνη
ἡ παιδεία δύναται νὰ χορηγήσῃ· τολμᾷ νὰ ἐξέλθῃ εἰς
τὸ φῶς καὶ τὸ εὐτελές σύγγραμμα τοῦτο, σύγγραμμα
ἀφορῶν ἰδίως τὸν φωτισμὸν τοῦ γυναικείου φύλου, διὰ
νὰ συντελέσῃ οὕτω εἰς τὸ πλῆρες τοῦ μεγάλου αὐτοῦ
σκοποῦ τῆς κοινωνίας.

Ἄνασσα! τὸ σύγγραμμα τοῦτο αἰσθάνεται τὴν σεμνὴν
δειλίαν ἐκείνην, ἥτις εἶναι ἰδίᾳ εἰς τὴν εὐαίσθητον γυ-
ναϊκὴν καρδίαν· ἀλλ' ἐνατενίζον εἰς τὴν ἀκτινοφεγγῆ
ἐπιθυμίαν τοῦ φύλου, Σὲ τὴν χαριεστάτην Βα-

) 6. (

σιλομήτορα, ὡς εἰς Παλλάδιον τῶν φώτων, ἀναλαμβάνει
εὐγενές θάρρος· τὸ λαμπρότερον ἀγλαΐασμα τοῦ Πανευ-
κλεοῦς βίου Σου εἶναι βεβαίως ἡ ἐνθάβρυσις τῶν φώτων.
Εὐδόκησον ὅθεν, Χαριεστάτη Βασιλομήτορ, νὰ συγχωρήσῃς
τὴν τόλμην ταύτην, πρωτότυπον κατὰ τὴν Ἀνατολὴν
ἴσως, τοῦ νὰ ἀφιερῶθῃ εἰς τοὺς Βασιλικούς πόδας Σου
τὸ ταπεινὸν σύγγραμμα τοῦτο, τὸ ὅποιον, πάλλον ἀπὸ
εὐσέβαστον χαρὰν διὰ τὴν ἐπίζηλον καὶ ὑψηλὴν τιμὴν
ταύτην, θέλει προοδεύσει Οαββαλέως, καὶ θέλει κάμει νὰ
δρέψῃς μὲ τὸν καιρὸν καρποὺς ἀνεκτιμήτους, καρποὺς
ἀξίους τῶν χαριτοδρύτων αἰτημάτων Σου καὶ τῶν ἡγε-
μονικῶν ἀρετῶν Σου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 1. Μαΐου. 1845.

Ταπεινοτάτη καὶ ὑποκλινεστάτη δούλη

ἡ ἐκδότρια

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΣΑΜΑΡΤΣΙΔΟΥ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

 ἥλιος, ὅστις ἀπὸ τὰς ῥοδοχρόους ὄχθας τῆς Ἀνατολῆς ἀνατέλλει, ἀποδίδει καθ' ἑκάστην εἰς τὴν ὄρασίν μας τὸ Σύμπαν καὶ μᾶς ἐνθυμίζει τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως· ὅμοιος ὁ νοητὸς ἥλιος τῆς Παιδείας ἀνατέλλων εἰς τὸν κόσμον ἐξάγει αὐτὸν ἀπὸ τῶν νυκτῶν τὰ σκότῃ καὶ τὸν ἀποδίδει εἰς τὸ φυσικὸν μεγαλεῖόν του.

Ἡ ἀλήθεια αὕτη, ἀδίστακτος καὶ ἀειλαμπῆς καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας, παρίσταται πανταχοῦ καὶ πάντοτε εἰς τὰ ὄμματα τοῦ νοήμονος ἀνθρωπίνου κόσμου· τὰ λαμπρὰ ἔργα τῆς Παιδείας ἀνεφάνησαν πάντοτε ἐκπληκτικὰ, καὶ ἡ γῆ ἀντήχησεν εἰς ὅλους τοὺς καιροὺς ἀπὸ τοὺς ὕμνους τῆς θελκτικῆς ταύτης θεότητος, καθὼς ἀντήχησεν ἀπὸ τοὺς ὕμνους τοῦ Ἰψίστου· ἡ Παιδεία, ἀπόρροια τῆς πανσθενοῦς ἐκείνης ιδιότητος τοῦ Πλάστου, εἶναι ἄλλη πλαστικὴ χεὶρ ἣτις ἀναπλάττει κόσμον ἐν τῷ κόσμῳ, κόσμον νέον, τὸν ἴδιον αὐτὸν κόσμον.

Μολονότι δὲ παγκόσμιος ἡ συναίσθησις αὕτη, ἐξίσταται τις βλέπων τὸν πένθιμον τῆς ἀμαθείας πέπλον, ἐφαπλούμενον εἰς τὴν ἀπέραντον ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην μεγαλοφυῶσαν κοιμωμένην· τὰ φῶτα ἀνέλαμψαν κατὰ καιροὺς ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἡ ἀστραπή, καὶ ὁ κόσμος ὡσεπιτοπλειστον ἦλθε καὶ παρῆλθεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους· αἱ πολιτικαὶ θύελλαι, πνέουσαι ἐκ διαλειμμάτων, τὰ ἀπέσβεσαν ἀδυσωπῆτως πάντοτε, καὶ ἡ προοδευτικὴ πορεία τῆς ἀνθρωπότητος τοσάκις διεκόπη

καὶ μολοντοῦτο τὰ λαμπρὰ ἴχνη των, τὰ διαμένοντα ἐνιαχοῦ τῆς γῆς· αὐτὴ ἡ θέα τῶν ἱερῶν ἐρείπιων τοῦ νεοῦ τῆς σοφίας, προξενεῖ αἰωνίαν ἐκπληξιν· ὅποιος ἤθελεν εἶσθαι ὁ ἀνθρώπινος κόσμος, ἐὰν διαρκῆς καὶ ἀκήμαντος ἐπὶ τῆς γῆς εἰρήνη ἤθελεν ἐνθαφρύνει τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποιήσιν τοῦ ὁ κόσμος ἤθελε τῶντι ἀναφανῆ ἀξίως τοῦ προορισμοῦ του εὐγενῆς ἀριστοῦργημα τοῦ Πλάστου εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν μεγαλειότητα.

Ἄλλὰ, φεῦ! ὅποια ἐστάθη ἐξ ἀρχῆς ἡ λυπηρὰ περιπλάνησις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους! Παρενοῆσαν τὸν ὑψηλὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἐγεννήθη, ἀπεμακρύνθη πάντοτε ἀπὸ τὴν ἀλάθαστον ὁδὸν τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ εὐδαιμονίας, καὶ τείνον ἀκαταπαύστως, ὡς εἰς ἀνέφικτόν τι σημεῖον, ὁδοιπορεῖ εἰς μάτην καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας ὅμοιον μὲ πεπλανημένον ὁδοιπόρον.

Ἰπῆρξαν καιροὶ, καθ' οὓς ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ῥώμη, αἱ Ἀθῆναι, οἱ ἀκμάσαντες διὰ τὰ φῶτά των ἐνδοξοὶ οὔτοι τόποι ἀνέλαμψαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Παγκοσμίου σκότους ὅμοιοι μὲ νυκτερινούς πυρσοὺς, καὶ ἐδείκνυν εἰς τὰ ὄμματα τῆς θαλασσοποροῦσης Οἰκουμένης τῆς σωτηρίας της καὶ τῆς εὐδαιμονίας της τὸν ἀσφελέστατον ὄρμον· ἀλλ' ἡ τρικυμία τῶν προλήψεων καὶ τῆς πλάνης ἀνεπῆρε τέλος καὶ τοὺς φανούς αὐτοὺς καὶ τὸν πομποροῦντα κόσμον, καὶ ἡ κατάστασις τῆς γῆς ὡμοίασε πάντοτε μὲ τὴν κατάστασιν βράχου αἰωνίως πληττομένου ἀπὸ τὰ ματωδὴ κύματα τῆς θαλάσσης, οἱ δὲ ἀνθρώπινοι λαοὶ φέρονται ἐπὶ τῆς ἀβύσσου ὅμοιοι μὲ συντρίμματα ναυαγίου.

Κατευνάσθη μόλις ὁ σάλος, ὑπὸ τὴν ζωογόνον ἐπιβροχὴν τῆς Εἰρήνης ἀνεζωπυρήθησαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς οἱ σπινθῆρες τῶν φώτων καὶ πυρσοὶ νέοι, πυρσοὶ φαινοὶ ὡς τὸ πάλαι, ἀνέλαμψαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς σκοτεινῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς πάλιν. Αἱ φωτεινὰ πόλεις τοῦ Λονδίνου, τῆς Γερμανίας, τῶν Παρισίων,

δεικνύουσι καὶ αὖθις ἐκ τοῦ πυρσολαμποῦς ὕψους των εἰς τὴν γῆν ὅλην ὅποια εἶναι ἡ ἀναπόδρατος ὁδὸς, δι' ἧς μόνως ὁ ἐπίγειος κόσμος θέλει ἀφίχθῃ τέλος πάντων εἰς τὸν μέγαν αὐτοῦ προορισμὸν, ὅστις ἐστὶν ὁ πάγκοινος ἐξανθρωπισμὸς, ἡ παγκόσμιος εὐδαιμονία. . . ἡ ὁδὸς αὕτη εἶναι ἡ ὁδὸς τῆς Παιδείας.

Ἡ γῆ ὅλη πρὸς τὸν γοητευτικὸν σκοπὸν τοῦτον ἤδη συγκινεῖται, καὶ ἄδυτοι ἀκτίνες τῶν φώτων ἤρχισαν νὰ χρυσώνωσι τῆς Ἀνατολῆς τὸν μεγαλοπρεπῆ ὀρίζοντα· ἡ εὐτυχία τοῦ κόσμου εἶναι βεβαίως ἔργον ἐξ ἑνὸς μέρους τῶν σοφῶν καὶ μεγάλων Ἡγεμόνων, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσιν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν βούλησιν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν βούλησιν τῆς κοινωνίας, ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου εἶναι ἔργον καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου κόσμου.

Μεγάλη εἶναι ἡ παρῶσα ἐποχὴ· οὐδέποτε ἀνέλαμψεν εἰς τὸν Βόσπορον τὸ ἐκπληκτικὸν φῶς, τὸ ὅποιον αὐγάζει σήμερον. Μεγαλοπρεπῆς Μονάρχης, ἐραστής τῶν Μουσῶν, ἀπὸ τ' ἀκτινοβόλα ὕψη τοῦ θρόνου τοῦ Βυζαντίου ὑψώνει κατέναντι ὅλου τοῦ κόσμου φωνὴν ὑπὲρ τῆς Παιδείας Ἡγεμονικὴν, καὶ ἡ ὑπὲρ τῶν φώτων ἔνθεος φωνὴ Ἡγεμόνος εἶναι φωνὴ τοῦ Οὐρανοῦ, φωνὴ ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τοῦ κόσμου.

Εἰς ἐποχὴν τοιαύτην, πρωτότυπον εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Ἀνατολῆς, τὸ περαιτέρω εἶναι ἔργον τῶν εὐαισθητῶν καὶ φιλομούσων λαῶν αὐτῆς, διὰ ν' ἀναφανώσιν, ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὸ γόνιμον πνεῦμα τοιαύτης ἐποχῆς, ἀξιοὶ τῆς ὑψηλῆς τύχης, εἰς τὴν ὅποιαν τοὺς προσκαλεῖ ἡ ζωογόνος φωνὴ φιλολάου Ἡγεμόνος.

Οἱ νοήμονες λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς ὀρμῶνται βεβαίως οἰκοθεν πρὸς τὴν παιδείαν· ἀλλ' ἡ παιδεία, διὰ νὰ παραγάγῃ τὸ μέγα κοινωνικὸν ἀποτέλεσμα, τὸ ὅποιον εἰς μάτην ἐπιδιώκει δι' ὅλους τοὺς αἰῶνας ὁ ἀνθρώπινος, κόσμος, πρέπει νὰ εἶναι παιδεία καλῶς εὐνοουμένη, πάγκοινος, ὑγιὲς παιδεία.

Οὐλίβερὰ, αἰωνία πλάνη εἶχε διαζεύξει ἐπὶ γῆς πρὸ αἰώνων

τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἡ δὲ παράδοξος διάστασις τοῦ αὐτῆ καταδικάσασα τὸ ἡμισυ τοῦ κόσμου, καὶ καταστήσασα αὐτὸ, ἀντὶ συμμάχου ὡς ἐκ φύσεως ἐπλάσθη, ἀντίθετον μᾶλλον καὶ ἀντενεργὸν στοιχεῖον, ἐπέφερε τὴν διηκετὴ ὑπισθοδρόμησιν τοῦ.

Ἡ φύσις μεταξὺ τῶν ἐπιγείων ὥραίων ἔργων τῆς ἐπαρουσίασαν ὡς ἀριστούργημα τῆς ἐξαίσιόν τι ὄν ἐπὶ γῆς, τὸν ἀνθρώπον· ἀνὴρ καὶ γυνή, δύο ὄντα κατὰ πάντα ὅμοια, ταυτισμένα, τέλεια εἶχον προορισθῆ νὰ συμπεριπατήσωσιν ἀδιάσπαστα, καὶ ἐξασκούντα συνάμα τὴν τεραστίαν ἰσχύν των ἐπὶ τοῦ ἀπείρου σύμπαντος νὰ σχηματίσωσιν ἐπὶ γῆς κόσμον μέγαν τέλειον, εὐτυχῆ· ἂν καὶ ἐδόθη τελεία ταυτότης εἰς τὰ δύο ταῦτα ὄντα, ἔδωκεν ὅμως εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἰδικὰς τινὰς ιδιότητας, ἀναγκαίας ὡς πρὸς τὸ πλήρες τῆς φυσικῆς αὐτῶν ἀρμονίας, ὡς εἶναι ἡ σωματικὴ ῥώμη τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ἡ ψυχικὴ τῆς γυναικὸς εὐλυγιστία. Πάνσοφος ἐστάθη ἡ ὥραία διάταξις τοῦ Δημιουργοῦ αὐτῆ· διὰ νὰ ἤθελε δὲ ἀποτελέσῃ τὸν εὐτυχῆ σκοπὸν, δι' ὃν ἐγένετο, ἔπρεπε νὰ εὐνοηθῆ καλῶς ἀπὸ τὸν ἀνθρώπον· ἀλλ' ὁ ἀνθρώπος, ὁ φέρων εἰσέτι τὸν ἀγροίκον τῆς φύσεως χιτῶνα ἦτο δυνατόν ποτε νὰ κατανοήσῃ τὸν σκοπὸν τῶν διατάξεων τοῦ Αἰωνίου; ἡ παρενόησις ὅλων τῶν φαινομένων, ὅλων τῶν πραγμάτων, καὶ αὐτῶν μάλιστα τῶν μυστηριωδῶν τῆς φύσεως νόμων, ἴτις θέλει ἀρνηθῆ, ὅτι εἶναι πάντοτε καταφανὲς ἀποτέλεσμα τῆς ἀμαθείας τοῦ ἀνθρώπου;

Ὁ ἀμαθὴς ἀνθρώπος, παρενοήσας ἐξ ἀρχῆς τὸν σκοπὸν τῆς σωματικῆς ὑπεροχῆς του, ἀνέπτυξε τὸν ἐγωϊσμὸν ἐκείνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐθυσίασε κατὰ πρῶτον τὸν ἀθῶον σύμμαχον καὶ σύντροφόν του, τὴν γυναῖκα, καὶ κατόπιν οὕτω ἀνεπαισθήτως ἐθυσίασε τὸν ἴδιον ἑαυτὸν του· ὑποταγὴν ἐξήτησεν ὁ φέρων τὴν εἰκόνα τοῦ Πλάστου τοῦ ἀνθρώπου ἅμα ἐξῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, ὑποταγὴν ἀπόλυτον ὁ παράδοξος κυριάρχης αὐτὸς ἀπὸ ὕλα τὰ

φαινόμενα, ἀπὸ ὅλα τὰ περὶ αὐτὸν ὄντα· ὑπεταγὴν ἀπὸ τὸ πῦρ καὶ ἀπὸ τὰ ὕδατα, ἀπὸ τοὺς ἀνέμους καὶ ἀπὸ τὰς θαλάσσας, καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ ἀκαμπτα ὄρη· τοιμηρὸς ὁδοιπὸρος ἀνέβη διὰ τῆς θεωρίας εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἀνεμέτρησε τὰ ἄπειρα τῶν καιρῶν διαστήματα, ἀνεξηρέυνησε τοὺς νόμους τῆς κινήσεως, καὶ τὸ γοργὸν καὶ περιεκτικὸν βλέμμα του περιέλαβε σύμπασαν τὴν κτίσιν.

Ἄλλ' αἱ ἔνδοξοι κατακτήσεις αὐταί, φυσικῶς ὑποκείμεναι εἰς τὴν μεγάλην διάνοιαν, ἦν ἐχάρισεν εἰς τὸν ἀνθρώπον αὐτὸν ὁ Δημιουργὸς, ἀντὶ νὰ τὸν ἐμψυχώσωσι δεόντως ὡς πρὸς τὴν τάσιν του, καὶ νὰ τὸν ἐξυψώσωσιν ἠθικῶς ὡς πρὸς τὸ φυσικὸν μεγαλείον του, τὸν ἐμέθυσαν ἀπὸ ἀλαζονείαν ὡς τὸν Δορυκτῆτορα Ἀλέξανδρον, καὶ ἐστράφη ἀσοχάτως κατὰ τοῦ ἰδίου συντρόφου του, τῆς πιστῆς συμμάχου καὶ γυναικὸς, ὡς ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τοῦ Παρμενίωνος καὶ τοῦ Κλείτου· τὴν ἐθεώρησεν ὡς ὃν φύσει, ὑποδεέστερον, καὶ δεδομένον μόνον ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον κυριαρχίαν του ὡς ἀπλοῦν ὄργανον τοῦ ἀνθρώπινου πληθυσμοῦ. Ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ τὴν ἀπεστέρησε τῆς τιμῆς τῆς ἰσότητος, καὶ τὴν ἀπέκλεισεν ὅλων τῶν κοινωνικῶν δικαιωμάτων· τὸ χεῖριστον δὲ πάντων καὶ αὐτῆς τῆς Παιδείας, αὐτῆς τῆς ἠθικῆς ἀνατροφῆς!

Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ μέγιστον καὶ ριζικὸν κοινωνικὸν σφάλμα τοῦ ἀνθρώπου, κ' ἐντεῦθεν ἐκπηγάξει ἡ αἰωνία ὀπισθοδρόμησις καὶ κακοδαιμονία τοῦ ἀνθρώπινου γένους· ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τῆς γῆς ἔμεινε μόνος· ἐξασκεῖται, ἀγωνίζεται, νομοθετεῖ, μελετᾷ· ἀλλ' αἴφνης ἀπὸ τὸ πλάγι του ἀόρατός τις ἐπιβρόη ἀντίθετος, ὅσον ἀκουσία ματαιώνει ὅλους τοὺς ἀγῶνάς του, καταστρέφει ὅλα του τὰ ἔργα· ἠγνόησεν ὁ ἀνθρώπος ὅποιαν ἔχει καὶ ὡς ἐκ φύσεως καὶ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της ἐπιβρόη ἡ γυνὴ ὡς πρὸς τὴν μόρφωσίν του, καὶ ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν τῶν ἡθῶν τῆς κοινωνίας ἐν γένει.

Ἡ τύχη τῶν λαῶν, ἦτοι ἡ εὐδαιμονία ἢ ἡ κακοδαιμονία των,

είναι καρπὸς τῶν ἰδίων νομοθεσιῶν των, ἡ δὲ νομοθεσία παν-
τὸς ἔθνους εἶναι ἐπίσης καρπὸς τῶν κοινωνικῶν ἠθῶν του· αὕτη
ἡ ἀλληλένδετος ἄλυσις εἶναι φυσικὴ καὶ ἀπαραίτητος. Ἐκτὸς ὅτι
τὴν ἀλήθειαν ταύτην τὴν διδάσκει ἡ μακρὰ τῶν πραγμάτων
πείρα, ἀρκεῖ νὰ βίψωμεν βλέμμα εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ παρελθόν-
τος, ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσωμεν τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τῶν
σημερινῶν λαῶν, καὶ θέλομεν ἰδεῖ, ὅτι ἡ εὐτυχὴς ἢ δυστυχὴς
ἀποκατάστασις των εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀνατροφῆς των.

Τὰ κοινωνικὰ ἤθη ἀπορρέουσι κυρίως ἐκ τῆς ἀνατροφῆς τῶν
γυναικῶν· ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνον ὁ φυσικὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ
ἠθικὸς υἱὸς τῆς μητρός του· τὰς πρώτας ἐκτυπώσεις του λαμ-
βάνει πάντοτε ἀπὸ τὴν μητέρα. Εἰς μάτην φθείρει τὸ ἄνθος
τῆς νεότητός του ὁ υἱὸς ὑπὸ πατέρα πεπαιδευμένον, ὑπὸ διδά-
σκαλον σοφόν· ἡ ἠθικὴ κατάστασις τῆς μητρός διάφορος οὔσα,
συναναμίγνυται πάντοτε μὲ τὸ σύνολον τῶν ὁποίων λαμβάνει
ἐκτυπώσεις, καὶ οὕτω ἐπὶ τέλους ὁ ἐξερχόμενος ἀπὸ τὰς ἀγ-
κάλας τῆς μητρός του πολίτης εἰσέρχεται εἰς τὴν κοινωνίαν
φύραμα ἕξεων καλῶν καὶ κακῶν συνάμα· τὸ ἀποτέλεσμα τῆς
τοιαύτης ἀνατροφῆς ἐστράφη πάντοτε κατὰ τῆς κοινωνίας ὀ-
λοκλήρου· τοιούτων πολιτῶν αἱ νομοθεσίαι ἔφερον ἀργὰ ἢ γρή-
γορα τὴν καταστροφὴν ἢ ὑποδούλωσιν τῶν κοινωνικῶν· ἐνῶ ἐξ
ἐναντίας ὅπου ὑπῆρξαν γυναῖκες σεμναὶ, ἠρώϊσαι, πεπαιδευ-
μέναι, γυναῖκες φέρουσαι ἔθνικα αἰσθήματα καὶ ἔθνικὰς ἰδέας,
ἐκεῖ ἀνεφάνησαν μεγάλοι στρατηγοί, ἐξάισιοι πολιτικοί, σοφοὶ
νομοθέται καὶ ἐνάρετοι πολῖται· αἱ δὲ κοινωναὶ ἐκείναι ἀνε-
λαμψαν ὡς εὐτυχεῖς, κραταίαι.

Αἱ λαμπρότεραι κοινωναὶ τῆς νέας ταύτης ἐποχῆς τοῦ κό-
σμου εἶναι ἐκείναι τοῦ Δονδίνου καὶ τῶν Παρισίων· ἀλλ' ὅλη ἡ
λάμψις των, ὅλον τὸ μεγαλεῖόν των δὲν ὀφείλεται, εἰμὴ εἰς
τὴν ὑγιᾶ ἀνατροφὴν τῆς κοινωνίας. Εἰς τὸν 10^{ον} αἰῶνα ἐναπέ-

κειντο αἱ ὑπερφύεστεραι ἀνακαλύψεις· εἰς αὐτὸν ἐναπέκειτο ἡ
ἀρχή, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὁ κόσμος ἀναχωρεῖ ἀνεπιστρεπτι πρὸς
τὴν τελειοποίησίν του· αἱ κοινωναὶ ἐκείναι, προοδεύσασαι εἰς
τὰ φῶτα, συνησθάνθησαν ὡς πρωτίστην ἀνάγκη των τὴν ἀνάγκη
τῆς ὑγιούς ἀνατροφῆς τοῦ γυναικείου φύλου· ἀπὸ τῆς σιγ-
μῆς ταύτης τὰ ἔθνη ταῦτα ἐθεμελιώθησαν ἐπὶ ἀκραδάντων καὶ
αἰωνίων βάσεων. Αἱ Ἀγγλίδες καὶ αἱ Γαλλίδες, ἐπίσης ἀνε-
πτυγμέναι καὶ γενναῖαι ὡς οἱ ἄνδρες των, ἐπίσης σκεπτόμεναι
καὶ αἰσθανόμεναι περὶ τῆς ἔθνικῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου
τῆς πατρίδος των, προσετέθησαν διὰ τῆς ἀνατροφῆς των εἰς
τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν πολιτῶν, καὶ συνεδέθησαν μὲ τὴν
κοινωνικὴν ὀλομέλειαν ὡς ὄντα ἀνθρώπινα τέλεια, ἀντὶ κτηνῶν,
ὁποῖα τοσοῦτους αἰῶνας τὰ εἶχε καταδικάσει ἡ ἀμάθεια καὶ ὁ
ἐγωϊσμὸς τῶν ἀνδρῶν· οὕτως οἱ πολῖται, τοὺς ὁποίους δίδουσι
εἰς τὴν κοινωνίαν τοιαῦται γυναῖκες, εἶναι ἄνδρες, οἵτινες ἀνί-
κητοι κατὰ θάλασσαν καὶ κατὰ ξηρὰν, λαμπροὶ εἰς τὸ βῆμα,
ἐνάρετοι εἰς τὸν ἰδιωτικὸν των βίον, ἐνδοξοὶ πάντοτε καὶ παν-
ταχοῦ καὶ σοφοὶ τέλους νομοθέται, ἐμόρφωσαν καὶ ἐπαγίωσαν
τὰς πρωτοτύπους αὐτὰς κοινωνίας, αἵτινες δίδουσι σήμερον τὸ
παράδειγμα καὶ τοὺς νόμους εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑγιούς ἀνατροφῆς τῆς
κοινωνίας· τὰ ἀποτελέσματα τῆς παιδείας τοῦ γυναικείου φύλου.

Ἄλλ' Ἄνατολή, αὕτη ἡ πρωτότυπος καὶ περικαλλὴς γῆ, ἥτις
ὑπὸ τὸν εὐρὺν καὶ εὐφρόσυνον οὐρανὸν της παράγει τοσοῦτον χα-
ριέστερον καὶ ζωηρότερον τὸ ἀραιοῦν αὐτὸ φύλον· δὲν θέλει τάχα
ἀποδώσει ἐπίσης εἰς αὐτὸ τὰ κοινωνικὰ δικαιώματα ἐκεῖνα, ἃ
τίνα δύνανται νὰ τὸ ἀποκαταστήσωσιν ἐρασιμώτερον, μεγαλο-
πρεπέστερον, καὶ νὰ τὸ ἀναδείξωσιν ἄξιον τοῦ φυσικοῦ του
μεγαλείου· οἱ ευαίσθητοι καὶ νοήμονες λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς δὲν
θέλουσιν ἀνεγείρει ἐκ τοῦ τάφου τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ ἐξευτε-

λιτισμοῦ τὸ ἤμισυ τοῦ ἐαυτοῦ των; δὲν θέλουσιν ἐπιθυμήσει νὰ ἀποκτήσωσιν, εἰς εὐτελῶν ὄντων, συζύγους θελκτικὰς καὶ συντρόφους τῶν ἰδικῶν των, μητέρας ἐναρτέους καὶ παιδαγωγοὺς τῶν τέκνων των καὶ θυγατέρας στιλβούσας ἀπὸ τὰ κάλλη τῆς νεότητος καὶ τῆς ἠθικῆς ἐπίσης; δὲν θέλουσι δημιουργήσει οὕτως αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὴν κοινωνικὴν αὐτῶν εὐμερίαν;

Χάρις εἰς τὸν φιλόμουσον Ἄνακτα καὶ εἰς τὴν πεφωτισμένην Κυβέρνησίν της, ἡ Ἀνατολὴ ἤδη ὀδεύει εἰς τὸν μέγαν τοῦτον κοινωνικὸν σκοπὸν ἢ τὰς τῆς πρὸς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν της ἐγγυᾶται τὴν εὐτυχίαν της.

Ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις αὕτη δὲν συνίσταται μόνον εἰς τῶν σχολείων τὴν ἐκπαίδευσιν, ἥτις καθίσταται δισδιέδοτος εἰς ὅλην τὴν κοινωνίαν· ὑπάρχει ἤδη χάρις εἰς τὴν ἐμπνευσιν τοῦ οὐρανοῦ, σχολεῖον φωτεινώτερον, παγκόσμιον, καὶ τοῦτο εἶναι ἡ δημοσιογραφία· δι' αὐτῆς διδάσκεται ὅλος ὁ κόσμος διὰ μιᾶς· δι' αὐτῆς διαδίδονται ἐν μιᾷ στιγμῇ εἰς ὅλην τὴν γῆν αἱ λαμπρότεραι καὶ ὑγιέστεραι ἰδέαι.

Ἡ δημοσιογραφία ἔχει τὸ εὐγενέστερον ἀλλὰ καὶ τὸ δυσκολώτερον ἔργον· μ' ὅλον τοῦτο ὁ διακαὴς ζῆλος· ὅστις πρέπει ἐπίσης νὰ φλέξη πάντα εὐαίσθητον ἄνθρωπον· τῆς κοινωνικῆς προόδου ὁ ζῆλος· μ' ἐνθάρρυνε ν' ἀναδεχθῶ μὲ συστολὴν καὶ σέβας ἐνώπιον τοῦ Κοινοῦ τὸν ἱερὸν τῆς δημοσιογραφίας ἀγῶνα.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἀπέτοχον ἀπὸ πολιτικὰς συζητήσεις, θέλει ἐνασχολῆσθαι ἐν εἰδει ἐγκυκλοπαιδείας περὶ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν τοῦ γυναικείου φύλου διὰ τῆς πλέον διδακτικῆς, σεμνοπρεπεῦς καὶ τερπνῆς ὕλης.

Εἴθε ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία τῶν ὁμογενῶν μας νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ εἰς τὸ δυσχερὲς τοῦτο στάδιον, καὶ νὰ ὑποστήριξῃ ἐν ἀθῶον καὶ τοσοῦτον κοινωφελὲς ἔργον· ἀμφότερα τὰ νοήμονα γένη τῆς ὠραίας ταύτης κοινωνίας ἄς παρακολουθήσωσι διὰ τὴν εὐδαι-

μονίαν των τὸ λάμπον φῶς τῆς ὑγιούς δημοσιογραφίας, ὡς ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς παρακολούθει ἄλλοτε διὰ τὴν σωτηρίαν του τὴν πυρίνην στήλην τοῦ Μωϋσέως, καὶ γυμνούμενα ἀπὸ πεπαιωμένους τινὰς προλήψεις, ἂν εἶναι δυνατόν νὰ ὑποθέσωμεν ἀκόμη πού ταύτας ἐπικρατούσας, ἄς δείξωσιν, ὅτι ἐγεννήθησαν ἄξια εὐγενεστέρας τύχης, χωρὶς νὰ λησμονήσωσι ποτὲ, ὅτι ἡ ἄγουσα πρὸς αὐτὴν ὁδὸς εἶναι ἡ ὁδὸς τῶν Φώτων.

Ἡ ἐκδόσις.

Τ Ο

ΦΡΑΤΕΡΟΝ ΦΥΛΟΝ

Ἡ κριτικὴ ἱστορία τοῦ γυναικείου φύλου εἶναι ἀντικείμενον ἀκροσφαλές, σπουδαῖον· καὶ μολοντί ἀμφότερα τὰ γένη εἶναι φυσικῶς καὶ ἀδιασπάστως συνδεδεμένα, μολοντί μία καὶ ἡ αὐτὴ εἶναι ἡ ἱστορία ὅλης ἐν γένει τῆς ἀνθρωπότητος, καθὼς μία καὶ ἡ αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ κοινὴ τύχη αὐτῆς, μολοντοῦτο ὡς πρὸς τὸν σπουδαῖον σκοπὸν, περὶ οὗ πρόκειται νὰ διαπραγματευθῶμεν, ἡ ζωὴ τοῦ γυναικείου φύλου, ὡς πρὸς τὴν μακρὰν περίοδον, τὴν ὁποῖαν ἔτρεξε, καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀπείρους φάσεις, τὰς ὁποίας ἀπὸ αἰῶνας εἰς αἰῶνας ἔλαβεν, ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν τινὰ ἱστορίαν.

: Ὑπῆρξε τάχα ἡ γυνὴ ἐπὶ τῆς γῆς ἄλλο τι παρὰ ὅμοιον ὡς ὁ ἀνὴρ ἀνθρώπινον πλάσμα; ἐσχημάτισεν ἡ γυνὴ ἐν τῇ μεγάλῃ κοινωνίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ἰδιαιτέραν τινὰ κοινωνίαν; . . . ἡ διαγωγὴ τοῦ ἀνδρός, ἥτις ἐπίσης ἠλλάξε χιλίας φάσεις ἐπὶ γῆς, τοιαύτην ὄψιν ἀπέδωκεν εἰς τὴν γυναῖκα, εἰς τοιαύτην ἀτυχῆ θέσιν τὴν ἔθεσεν ἐντὸς τῆς κοινωνίας. . . Παράδοξον ὁμῶς! τὸ φαινόμενον τοῦτο παρουσιάζει ἐξαισιον καὶ μυστηριώδες τι· ἡ γυνὴ παρουσιάζεται καθ' ὅλους τοὺς καιροὺς κατοπτριζομένη εἰς τὸν ἄνδρα· ἡ κατάστασις τῆς φαίνεται ὡς νὰ εἶναι ἀντανάκλασις τῆς καταστάσεως τοῦ ἀνδρός· ἡ γυνὴ καθ' ὅλας τὰς περιόδους τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ὡς ἡ σελήνη δορυφορεῖ τὸν ἥλιον, παρακολουθεῖ καὶ αὐτὴ τὸν ἄνδρα, αὐτὸν τὸν ἀρχέτυπον ἄνθρωπον, ὡς ἡ προστάτις σκιά του! ὅπου οἱ ἄνδρες παρουσιάζ-

ζονται με τὸν ἀπλοῖκόν, τὸν ἀρχαῖκόν ἐκεῖνον χαρακτῆρα, ὡς ἀδιάφορα γεννήματα τῆς ἀθώας καὶ εὐγενοῦς φύσεως, ἐκεῖ καὶ αἱ γυναῖκες συναναδείκνυνται ἀγνοὶ ἄγγελοι, ἀγαθοποιοὶ συνεργάται τοῦ ἀνθρωπίνου πληθυσμοῦ· ὁ Ἄβραάμ, ὁ Ἰσαάκ, ὁ Ἰωσήφ, ὁ Ἰωακείμ ἔχουσιν ἀντικρὺ αὐτῶν λαμπρὰ ἀρετῆς καὶ ἀγαθότητος ἀντίτυπα τὴν Σάρραν, τὴν Ρεβέκκαν, τὴν Σωσάναν, τὴν Ἄνναν· ὅπου οἱ ἄνδρες παρουσιάζονται θεοκρατικοί, πολυθεῖσται, δεισιδαίμονες, ἐκεῖ καὶ αἱ γυναῖκες μεταμορφώνονται ὡς Ἰέρειαι, ὡς καλογραφαί· ὅπου οἱ ἄνδρες ἐξυψοῦνται ὡς ἥρωες καὶ ἀπαστράπτουσιν ἀπὸ στρατιωτικὴν δόξαν, ἐκεῖ καὶ αἱ γυναῖκες λάμπουσιν ὡς ἐκπληκτικαὶ ἡρώισαι, καὶ μὲ χεῖλη κογχυλοδοσφῆ, γεννημένα διὰ τὸ ἐμπνέωσι τὰ γλυκύτερα αἰσθήματα: τὸ Τὰν ἢ ἐπὶ Τὰν: σύνθημα τὸ πλέον αἱματοσταγές, ἀλλὰ καὶ τὸ πλέον γενναῖοφρον, σταθερῶς προφέρουσαι, δίδουσι μὲ τὴν τρυφεράν καὶ ἀπὸ στοργὴν κλονουμένην χεῖρά των εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ εἰς τοὺς συζύγους των τὴν πολεμικὴν ἀσπίδα! ὅπου οἱ ἄνδρες δυστυχοῦσιν ὡς ἀμαθεῖς βάρβαροι, διεφθαρμένοι, ἐκεῖ ὡς ἐκ φυσικῆς τινος συνεπείας καὶ αἱ γυναῖκες συμβαδίζουσιν ὡς δούλαι, εὐτελεῖς καὶ ἐξηχρεωμένοι. Καὶ ὅπου τέλος οἱ ἄνδρες ἀναπτύσσονται διανοητικῶς καὶ λάμπουσιν ἀπὸ ἀρετὴν καὶ σοφίαν, ἐκεῖ καὶ αἱ γυναῖκες ἀναπτυσσόμεναι ἀναφαίνονται κόσμιοι, σεμναὶ, καὶ ἐπαξίως τοῦ εὐγενοῦς προορισμοῦ των τελειοποιημένοι. « Ἐμοὶ μὲν κόσμος Φωκίων » εἶπεν εἰς τὴν Ἰσιανὴν ἡγεμονίδα ἡ θεσπεσία ἐκεῖνη τοῦ Φωκίονος γυνή· ἀλλ' εἶχε Φωκίωνα ἄνδρα! . . τοιαῦται ὑπῆρξαν αἱ περίοδοι τῆς γυναικείας ζωῆς· τοιούτοτρόπως ἡ γυνὴ συνεβάδισε πανταχοῦ καὶ πάντοτε μετὰ τὸν ἄνδρα.

Λαβὼν ὁ πλάστης τοῦ ἀνθρώπου, λέγει ἡ παλαιὰ Γραφή μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ ἐπλασεν τὴν γυναῖκα· ἡ ῥῆσις αὐτῆ ἀνδρική εἴτε θεία, δὲν εἶναι βεβαίως ἐπιδεκτικὴ οὐδεμιᾶς παρ-

ενοήσεως· μακρὰν τοῦ νὰ δεικνύη ὑπεροχὴν τινὰ φυσικῆς τελειότητος ὡς πρὸς τὸν ἄνδρα, δίδει ἀπλῶς τὴν ἰδέαν τῆς ταυτότητος, τῆς φυσικῆς ἐνότητος τῶν δύο γενῶν· καθίστησι μάλισα τὸν ἄνδρα ὑπεύθυνον ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν, ὡς πρὸς τὴν τύχην τῆς γυναικός. Ἐνεκα τῆς κοινωνικῆς πορείας, ἦν ἐβάδισαν ἐξ ἀρχῆς ἀμφοτέρα τὰ γένη, ὁ ἀνὴρ, διὰ τὸ φυλαχθῆ ἡ ἱεραρχικὴ τάξις, αὐτὴ ἡ φυσικὴ ἁρμονία, προηγείται δεόντως εἰς ὅλα τὰ κοινωνικὰ ἔργα· ἀλλὰ διὰ τοῦτο μάλισα, μακρὰν τοῦ ν' ἀποδώσῃ ἀποκλειστικῶς εἰς ἑαυτὸν Κυριαρχικὴν τινὰ ὑπεροχὴν, ὧφειλε τελειοποιούμενος αὐτὸς ὁ ἴδιος πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς εὐδαιμονίας του, νὰ γίνεται, διὰ τὸ πλῆρες αὐτῆς τῆς εὐδαιμονίας του, ὁ τύπος καὶ ὁ ὑπογραμμὸς τῆς τελειοποιήσεως, τῆς ποιότητος τῆς γυναικός.

Ἦ πῶς θέλομεν ζητήσῃ σοφὰς γυναῖκας ἐκεῖ ὅπου οἱ ἄνδρες εἶναι ἀμαθεῖς; πῶς θέλομεν ζητήσῃ γυναῖκας ἐναρέτους, φιλελευθέρους καὶ ἀνδρείας ἐκεῖ ὅπου οἱ ἄνδρες εἶναι διεφθαρμένοι, δούλοι, χαῦνοι; Πρέπει ν' ἀναστατώσωμεν τὴν οἰκουμένην καὶ ν' ἀνατρέψωμεν τὴν ἀπ' αἰῶνος ἐπικρατούσαν κοινωνικὴν τάξιν, διὰ ν' ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἀνδρὸς τοὺς κοινωνικοὺς οἴακας, καὶ ν' ἀναθέσωμεν αὐτοὺς εἰς τῆς γυναικός τὰς χεῖρας, διὰ τὸ συλλάβωμεν τότε τὴν ἰδέαν τοιούτων ἀντιστρόφων ἀπαιτήσεων· ἀλλ' ὄχι· δὲν πρόκειται τοιούτος χεῖμαιρβικὸς σοχασμὸς, οὔτε ἀνέβη ποτὲ εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς ἀτυχοῦς γυναικός τοιαύτη ἀπότομος ἰδέα, ἥτις ἐκ πρώτης ὄψεως εἶναι ἰκανὴ νὰ κάμῃ διὰ ν' ἀπαυδῆσῃ ὁ λογισμὸς τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλὰ πρόκειται νὰ τελειοποιηθῇ τὸ παρὸν, τὸ ἤδη ἐξ ἀμνημονεύτων αἰῶνων καλῶς ὑφιστάμενον, τόσῳ περισσότερον, καθ' ὅσον εἴμεθα ἐγγὺς τοῦ σκοποῦ ἡμῶν, καὶ δὲν ἀπαιτεῖ διὰ τὸ φθάσωμεν εἰς αὐτὸν, εἰμὴ μίαν ἀκόμη διανοητικὴν ὄθησις ἐν μόνον ἀκόμη βῆμα.

Ἢ εὐαίσθητος γυνὴ πάντοτε ἔκλινε σεμνῶς καὶ ἀπεδωκε

προσφιλῶς τὴν προτίμησιν τῆς ὑπεροχῆς εἰς τὸν ἄνδρα· μετὰ τὸν τρόπον τοῦτον συνωμολόγησεν εὐγενῶς ἐν κοινωνικῶν χρέουσ' ἄλλα τάχα διὰ τοῦτο καὶ ὁ βᾶθμος ἀνὴρ ! δὲν ἔπρεπε νὰ ἐκτιμῆσθαι ἐπαξίως ταύτην τὴν θυσίαν, καὶ ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸ ὠραῖον φύλον ἀπέναντι τοῦ χρέους αὐτοῦ τὰ ἐπίσης ἀναπαλλοτριώτα κοινωνικὰ δικαιώματά του; διατὶ τάχα συνῆλθεν εἰς κοινωνίαν ἡ γυνή; διατὶ κατῆλθεν εἰς τὰς πόλεις καὶ αὐτὴ ὡς ὁ ἀνὴρ ἀπὸ τὰ δάσκη; καὶ δὲν ἤθελε προτιμῆσθαι νὰ πλανᾶται ὡς καὶ πρὶν εἰς τὰ ἄγρια δάση ὡς ἡ ἔλαφος διὰ νὰ ἀναπνέῃ καὶ τὸν θυμηδέστατον ἐκείνον ἀέρα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἑαρινῆς εὐφροσύνης ἀντὶ τοῦ νὰ κατασταθῇ δούλη, δυστυχῆς, καὶ ν' ἀποθνήσκῃ ἐν λύπαις καὶ ἐν ὠδίαις εἰς τὸν πνιγρὸν θάλαμον ἐγώιστοῦ, ἀμαθοῦς ἀνδρός; ἔπρεπε τέλος ὁ ἀνὴρ, ἀφοῦ ὅπωςδήποτε τῶ ἀπεδόθη τοιαύτη Κυριαρχία καὶ ἀνεγνωρίσθη αὐτὸς Κυβερνήτης, ν' ἀναδειχθῆ τοσοῦτον ἀμέριμνος, ἀνίκανος, ἀνεπιτήδειος, ὥστε ν' ἀφήσῃ πολλὰς ἐκτεθειμένους εἰς τὴν τύχην του τὸ κοινωνικὸν σκάφος, ἢ νὰ τὸ ὀδηγήσῃ ἄλλοτε κατὰ σκοπέλων καὶ κρημνῶν, καὶ δυστηχῆσας αὐτὸς πρῶτος νὰ συνεπιφέρῃ τὴν δυστυχίαν καὶ ἐνὸς ἀθῶου πλάσματος, τῆς γυναικὸς; ἔπρεπε, τὸ χεῖριστον, καὶ τὸ ὁποῖον δὲν συνέβη σπανίως, νὰ νομίζῃ, ὅτι δύναται νὰ εὐτυχίσῃ ἐπὶ γῆς μόνος, καὶ νὰ περιορίζῃ εἰς ἑαυτὸν τὰ ἐκ τῆς παιδείας ἀγαθὰ καὶ πᾶν εἶδος ἠθικῆς εὐτυχίας; καὶ ὅλα τάχα τὰ κατὰ καιροὺς κοινωνικὰ δυστυχήματα δὲν εἶναι τσοσάυται, ἀν καὶ ἀκούσιοι, ἐκδικήσεις τοῦ γυναικείου φύλου κατὰ τῶν ἀνδρῶν διὰ τὰ σκληρὰ καὶ ἀπροστόχαστα ἀδικήματά των ταῦτα;

Ποσάκις οἱ ἄνδρες δὲν ἐφωτίσθησαν ἀπὸ τὴν πείραν ὡς πρὸς τὰ μέσα τῆς κοινωνικῆς τελειοποιήσεως! Ποσάκις δὲν ἐβεβαίωθησαν, ὅτι ἡ μετριότης, ἡ ἀμοιβαία καὶ κοινὴ διανοητικὴ ἀνάπτυξις εἶναι τὸ ἀσφαλὲς ἐχέγγυον τῆς κοινῆς καὶ διαρκοῦς

εὐδαιμονίας! βαρεῖα εὐθύνει ἐπιβαρύνει τὸν ἄνδρα ὡς πρὸς τὸ μέγα τοῦτο ἀντικείμενον· ὁ ἀνὴρ δυνάμει τῆς κοινωνικῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς συναινέσεως δὲν εἶναι μέλος τῆς κοινωνίας ἀπλοῦν, ὡς εἶναι ἡ γυνή, ἢ τὸ τέκνον· ἀλλ' εἶναι ἀνὴρ, πατήρ, σύζυγος καὶ Κυριάρχης ἐνταυτῶ: διὰ τοῦτο ὅσῳ πλέον σπουδαιότερα καὶ ἀξιολογώτερα καθίσταται ἡ θέσις του, τόσον βαρυτέρα εἶναι ἡ ἐπιχειμένη εἰς αὐτὸν εὐθύνη· ὥστε ἢ ἔπρεπε νὰ ἐκπληρώσῃ ἐπαξίως τὰ εὐγενῆ καὶ ὑψηλὰ χρέη, ἄπερ ἀνέλαθεν ἀπέναντι τῆς ἀνθρωπότητος αὐτῆς καὶ τοῦ Πλάστου, ἢ ἔπρεπε ν' ἀποδυθῆ τὸν ὁποῖον ἐνεδύθη κυριαρχικὸν χαρακτῆρα.

Ἄλλ' ἐμμένοντες εἰς τὴν ὁποίαν τὸ εὐγενές· τοῦτο ζεύγος ἐξ ἀρχῆς ἐχάραξεν ὁδὸν· μολοντί ἡ μακρὰ ἱστορία τοῦ κόσμου μᾶς παραδίδει ἄπειρα καὶ ἀναντιρρήτα παραδείγματα τῆς φυσικῆς ἰσότητος τοῦ τε ἀνδρός καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ εὐρίσκομεν πανταχοῦ τὴν γυναῖκα διαπρέψασαν καὶ εἰς τὰ πλέον ὑψηλὰ, καὶ εἰς τὰ πλέον δύσκολα, καὶ εἰς τὰ πλέον μεγάλα ἔργα ὡς τὸν ἄνδρα, καθὼς περὶ τούτου συστηματικῶς θέλομεν διαπραγματευθῆ, μολον τοῦτο εὐνοοῦσαι μᾶλλον νὰ στερεώσωμεν τὴν ὑφισταμένην τάξιν ἀξιούμεν ὄχι ἀπλῶς καὶ μονομερῶς τὴν παιδείαν καὶ τὸν φωτισμὸν τοῦ γυναικείου φύλου, ὡς ἐπισφαλῶς ἔπραξαν ἐξ ἀρχῆς οἱ ἄνδρες ὡς πρὸς τὸ ἴδιον φύλον αὐτῶν, καθότι ὁ μονομερῆς φωτισμὸς εἴτε τοῦ ἐνὸς εἴτε τοῦ ἄλλου μέρους ἀπεδείχθη ἐκ τῆς αἰωνίου πείρας ἔργον μάταιον καὶ ἐπισφαλές, ἀλλὰ φρονοῦσαι ἀδιάρρηκτως ἀλληλένδετα ἀμφοτέρω τὰ γένη, καὶ ἀναγνωρίζουσαι σωφρόνως τὴν κυριαρχικὴν τοῦ ἀνδρός προτίμησιν, ἀξιούμεν μάλιστα πρὸ πάντων τὴν ἐκπαιδεύειν τῶν ἀνδρῶν, ἢ μᾶλλον, ἀφοῦ ἡ ἀνθρωπότης ἐξυπνήσασα ὡς ἀπὸ ληθάργου, συνῆλθεν εἰς τὴν σωτήριον ὁδὸν τῆς ὑγειοῦς ἐκπαιδεύσεως, ἀξιούμεν, λέγομεν, τὸν

σύγχρονον φωτισμόν τού τε ἀνδρικού καὶ τοῦ γυναικείου φύλου, ἕλης αὐτῆς τῆς ἀνθρωπότητος, συγκειμένης ἐξ ἴσου ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῆν γυναῖκα . . . Ὡ! Ποσάκις ὁ ἀνὴρ ὑπὸ τοῦ ἐγωϊσμοῦ τοῦ ἐτόλμησε νὰ παραβιάσῃ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, καὶ διὰ τῆς πολυμιξίας ἐνόμισε νὰ ὑπερτερῆσῃ τὸ γυναικῆριον φύλον καὶ κατ' αὐτὸν ἀκόμη τοῦ ἰδίου φύλου τοῦ τὸν ἀριθμὸν! ἀλλ' εἶδατε: οἱ αἰώνιοι νόμοι τῆς εἶναι ἀναλλοίωτοι καὶ ἀπαράβιαστοι. Πάνσοφος καὶ φιλόστοργος ἡ φύσις διέταξεν ἐκάτερα τὰ γένη ἐπὶ γῆς ἰσάριθμα, καθὼς Ἰσα ἀπέδωκεν εἰς αὐτὰ καὶ τὰ δικαιώματα εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν!

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ

Ἡ ΠΕΡΙ ΙΣΟΤΗΤΟΣ,

ΤΩΝ

ΔΥΩ ΓΕΝΩΝ.

Πρὶν ἢ ἐλθωμεν εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα τὸ ὁποῖον ἔμεινε καὶ θέλει μένει διὰ παντὸς ἴσως ἀδιάλυτον, ἔπρεπε νὰ ἀναδράμωμεν εἰς τὸ παρελθόν, καὶ νὰ φέρωμεν εἰς φῶς τὰς διαφόρους εἰκόνας, τὰς ὁποίας ἐπαρουσίασε κατὰ τοὺς διαφόρους καιροὺς καὶ τὰ διάφορα κλίματα ἡ ζωὴ τοῦ γυναικείου φύλου· καθὼς ἀκόμη διὰ νὰ σχηματίσῃ τις πεποθησίην τινα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀνάγκη νὰ ῥίψῃ συγχρόνως βλέμμα εἰς τὰς δύο ἀντιθέτους ἐποχὰς τὴν τοῦ παρελθόντος καὶ καὶ τὴν τοῦ παρόντος, τὴν τῆς βαρβαρότητος καὶ τὴν τοῦ πολιτισμοῦ διὰ νὰ δυνηθῇ τότε ὡς ἐξ αὐτομάτου νὰ ἐπιφέρῃ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ δυσκόλου ζητήματος ὠριμον κρίσιν.

Μολοντοῦτο, ἐπειδὴ τὸ ζήτημα αὐτὸ ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ συγγράμματος ἀπασχολεῖ ἐκ πρώτης ὄψεως τὸν λογισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἐνομίσαμεν πρέπον νὰ διέλθωμεν ἀκροθιγῶς αὐτὸ ὄχι ὡς νὰ πρόκειται διὰ νὰ συζητήσωμεν ἀκαίρως καὶ ἀνωφελῶς τὰ δικαιώματα ἐκατέρων τῶν γενῶν, ἀλλὰ διὰ νὰ θῶσωμεν ἐκ προοιμίου ἀπλῶς εἰς τὰ διάφορα πνεύματα τὴν ἀπαιτουμένην περὶ αὐτοῦ ἰδέαν, καὶ ν' ἀπαλλάξωμεν, εἰ δυνατὸν, τὴν κοινωνίαν ἀπὸ μίαν πρόληψιν, ἥτις ἀκόμη πού ἀντίκειται ὡς πρὸς τὸν σωτήριον φωτισμὸν τοῦ γυναικείου φύλου,

Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου καὶ παλαιοὶ καὶ νεώτεροι συγγραφεῖς συνέγραψαν πολλοί· ἀλλὰ συνέγραψαν κυρίως μόνοι οἱ ἄνδρες· οἱ ἄνδρες ὡς προνομιοῦχα ὄντα ἐξεπαιδεύθησαν ἐξ ὑπαρχῆς, ὡς εἶπομεν, μονομερῶς, καὶ διὰ τοῦτο μόνοι αὐτοὶ συνέγραψαν καὶ περὶ γυναικῶν, μόνοι αὐτοὶ ἐνομοθέτησαν, μόνοι αὐτοὶ διέθεσαν περὶ τῆς τύχης αὐτῶν ἐν γένει· ὡς ἐκ τούτου ὄθεν δύναται νὰ ἐννοήσῃ τις ἐκ πρώτης ὄψεως ὅποιον ἀποτέλεσμα δύναται νὰ ἐξάξῃ ὡς πρὸς τὴν σύγκρισιν τῶν δύο γενῶν ἐὰν ἀντλήσῃ τὰς ἰδέας του ἀπροσέκτως ἀπὸ τὴν πηγὴν τῶν συγγραμμάτων τοιούτων συγγραφέων· τόσον εἶναι ἀληθὲς τοῦτο, καθόσον τὸ περὶ συγκρίσεως τῶν δύο γενῶν ζήτημα ἀναφύει κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα μάλιστα, ὅποτε ἤρχησε καὶ τὸ γυναικῆριον νὰ φωτίζεται νὰ σκέπτεται, καὶ ὅποτε ἀπεδείχθη, ὅτι εἶχε μὲν ὡς ἐκ τῆς ἀμαθείας του ὑποδουλωθῆ, δὲν ὑπετάγη ὅμως· ἐνστικτὸν τι αἰσθημα ἀνέλαψεν ὑπερασπίζον τὰ ἰσὰ δικαιώματα, ἅτινα ἐπεδαψίλευσεν εἰς αὐτὸ ἡ φύσις.

Συνέγραψαν περὶ γυναικῶν κριτικοὶ φιλόσοφοι, ἡ δὲ φιλοσοφία προσυποθέτει ἄνδρας ὠρίμους, προβεβηκότας, εἰς τῶν ὁποίων τὰς φλέβας τὸ αἷμα κυκλοφορεῖ κρῦον καὶ βραδὺ ὡς μάλυβδος· ἕκτος τοῦ ἐγωισμοῦ, ὅστις ἔπεται νὰ προεδρεύῃ εἰς τὰς κρίσεις συγγραφέων τοιούτων, προκειμένου λόγου τοιαύτης συγκρίσεως, ἰδιοτροπία διάφοροι ἀναλόγως τοῦ διοργανισμοῦ ἐκάστου καὶ δυσαρτέσκαι ἀκαιροὶ, συντροφεύουσαι πάντοτε τὴν προφητικὴν ἡλικίαν, δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι ἐπιβρέασαν πάντοτε τὰς κρίσεις των, ὥστε διὰ παραδόξου τινὸς μεροληψίας ἐπαρουσίασαν τὸν ἄνδρα ὡς μόνον ἐξοχὸν ὄν, καὶ οὐδὲ ἤξιωσαν νὰ ἐνασχοληθῶσι προσσηκόντως περὶ ἐνὸς φύλου τὸ ὅποιον διασχυρίσθησαν ἀπλῶς νὰ καθυποδουλώσωσι· δὲν ἐννοοῦμεν, ὅτι περιέπεσον ὅλοι εἰς τὴν αὐτὴν πλάνην· τινὲς εἶπον, ὡς ὁ Σοφοκλῆς, ὅτι ἡ σιωπὴ εἶναι ὁ μεγαλύτερος στολισμὸς τῆς γυναικός, ἀλλ' ἄλλοι, ὡς ὁ Πλάτων, δικαιότεροι, ἤξιωσαν ν' ἀποδώσωσιν εἰς αὐτὰς τὰ ἴδια τῶν ἀνδρῶν δικαιώματα, τὰς αὐτὰς ἐνασχολήσεις· καὶ ἂν καὶ ἡ διαφωρία αὕτη τῶν ἀνδρῶν συγγραφέων ἀρχῇ ν' ἀποφασίσῃ ὑπὲρ τοῦ γυναικείου φύλου, μόνον τοῦτο οἱ πλείστοι ἐξέφρασθησαν περὶ τῆς τύχης του ψυχρῶς, καὶ ἡ ἀμάθεια τοῦ Μεσαιῶνος συλλέξασα μονομερῶς τὰ πλέον δυσμενῆ ἀποφθέγματα τὰ παρέδωκεν ἕως εἰς τὰς ἡμέρας μας, ἅτινα κυκλοφοροῦσιν ὡς πολῦτιμα ἠθικὰ κειμήλια, ἀληθῶς δὲ ὡς ἠθικὰ τῆς νεολαίας μας δηλητήρια, καὶ ἀκόμη καὶ τῆς σημερινῆς ἐποχῆς μας οἱ διδάσκαλοι ἀνέχονται ν' ἀναφαίνονται εἰς τὰς βιβλιοθήκας των, ἴσως καὶ εἰς τὰς παραδόσεις των, στοιχειώδη βιβλία ὡς ὁ Χρυσολωρᾶς καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα!

Πρὸς ἀνταπόδωσιν δὲ τῆς δυσμενείας τῶν ψυχρῶν φιλοσόφων, οἱ ἐνθερμοὶ καὶ ἀναμμένοι ποιηταὶ ἐξ ἀντιθέσεως ἀπεθέωσαν τὴν γυναῖκα, καὶ ἀφιέρωσαν ὅλην τὴν μεγαλοφυΐαν των, τὰς ἀγρυπνίας των, τοὺς παλμούς των διὰ νὰ ἐξυμνήσωσι τὴν καλλονὴν της, τὰς χάριτάς της· αἱ γυναῖκες διέμειναν σιωπηλαὶ καὶ ὡς πρὸς τὰς ψυχρὰς ἐπικρίσεις τῶν φιλοσόφων καὶ ὡς πρὸς τοὺς εὐγενεῖς ὕμνους τῶν ποιητῶν· καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι οὐδὲ ἀπὸ τὰ γοητευτικὰ χρώματα, τὰ ὅποια ἀποδίδει ἡ φλογερὰ φαντασία τοῦ ποιητοῦ εἰς τὸ γυναικῆριον φύλον, δύναται νὰ ἐξάξῃ τις τὰς ἀλανθάστους περὶ αὐτοῦ κρίσεις του· μόνον τοῦτο, δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ ἀρνηθῆ κανεὶς, οὐδὲ ποιητῆς, οὐδὲ ρήτωρ, οὐδὲ στρατιώτης ἔνδοξος, οὐδὲ τολμηρὸς θαλασσοπόρος, ὅτι τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τεραστίου μεγαλοφυΐας του, ἡ τῆς καταπληκτικῆς του εὐγλωττίας, τὰς ἐξαισίας νίκας του, τὴν καταφρόνησιν τῶν φοβερωτέρων κινδύνων χρεωστῆ εἰς τὰ ἀκραφνῆ ἐκεῖνα αἰσθήματα, εἰς τὰς μυστηριώδεις καὶ γοητευτικὰς ἐμπνεύσεις τῆς γυναικός· εἰς τὰς εὐγενεῖς ἐμπνεύσεις ταύτας

ὀφείλονται τὰ λαμπρότερα ποιήματα, αἱ ἀειθαλλεῖς δάφνας τῶν περιφανεστέρων στρατηγῶν καὶ ἵπποτῶν. καὶ τὰ μεγαλοπρεπέστερα ἐπὶ τῆς γῆς ἔργα· ἡ γλυκεία ἐκείνη καὶ ἀνεκφραστός ἐμπνευσίς τῆς γυναικὸς διήγειρε πάντοτε εἰς τὰς εὐγενεῖς καὶ μεγάλας ψυχὰς τὰ πλέον ὑψηλοπρεπῆ αἰσθήματα, ἐκείνη τὴν μεγαλουργὸν φιλοτιμίαν, ὑπὸ τῆς ὁποίας αὐταὶ ἐξωρμήθησαν πάντοτε εἰς τοὺς θριάμβους των καὶ εἰς τὰ πλέον ριψοκίνδυνα μεγαλουργήματα, ζητοῦσαι ὡς βραβεῖον πρὸ πάντων τὸν ἔπαινον τῆς ἐφεστίου τῆς καρδίας των γυναικὸς, ἡ εἰκὼν τῆς ὁποίας τοὺς ἐσυνόδευσε πάντοτε καὶ πανταχοῦ ὡς προστάτις καὶ ἐναρμόνιός μάρτυς. Οἱ μεγαλύτεροι ἄνδρες, ἀφοῦ ἐταπεινώσαν ἐνώπιόν των ὅλον τὸν κόσμον, ἔδεν ἐταπεινώθησαν ἐπὶ τέλους οὗτοι ἐνώπιον τῆς γυναικὸς; . . . Ἰπάρχει ἔνστικτόν τι εἰς τὸ ὠραῖον φύλον ἀκατανίκητον, γοητευτικόν, μυστηριώδες!

Ἄλλ' ἐντοσοῦτω: οὔτε κατὰ τὴν ποιητικὴν ἔποψιν εἶναι θεότις ἡ γυνή, οὔτε κατὰ τὴν φιλοσοφικὴν εἶναι κτήνος· αἱ ὑπερβολαὶ δὲν σχηματίζουσι ποτὲ ὑγιῆ κρίσιν· ἡ γυνή ὑπὸ περιάλυμμα ἄλλο εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἄνθρωπος, καὶ δὲν διηρέθη οὕτω θαυμασίως, εὐμὴ διὰ νὰ συνανοῦται μὲ τρόπον θελκτικώτερον, εὐδαιμονέστερον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ διαιωνισμού του· ἀμφοτέρω τὰ γένη, μολονότι διαφέρουσιν, εἶναι ἴσα τὸ πᾶν εἶναι ἐξισωμένων μεταξὺ αὐτῶν· ἐὰν τὸ ἐν φαίνεται ὅτι ἔχει ἰδικὰς τινὰς ποιότητας, αἵτινες λείπουσιν ἀπὸ τὸ ἄλλο, δὲν δύναται τις ὅμως ν' ἀρνηθῆ, ὅτι εἰς τὸ ἕτερον αὐτὸ ὑπάρχουσιν εἰδικαὶ ποιότητες ἄλλαι, πολύτιμοι ἐπίσης· ἐὰν εἰς τὸ ἐν λείπῃ ἡ ἰσχὺς τοῦ σώματος, τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν ἀναπληροῖ ἡ ἰσχὺς τῆς ψυχῆς· ἐν γένει δὲ, εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς συνέβη νὰ ἀναπτυχθῶσι καὶ τὰ δύο γένη συνάμα καὶ ὁμοιομόρφως, αἱ διανοητικαὶ ποιότητες ἀμφοτέρων ἀνεφάνησαν κατὰ πάντα ὅμοια.

Εἶναι βέβαιον: ὅλοι ὅσοι συνέγραψαν περὶ τῆς ἰσότητος ἢ τῆς ὑπεροχῆς τῶν γενῶν αὐτῶν ἐπλανήθησαν διαφοροτρόπως· ἢ χεῖρ, ἢτις διέταξεν αὐτὸ τὸ μέγα καὶ ἀπειρον σύμπαν διέγραψε καὶ τὸ πρόσωπον εἴτε τὸν χαρακτῆρα ἐκάστου· καθεὶς γεννᾶται δι' ἓνα σκοπὸν, ὃν ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ. Ἐὰν μακρύνεται ἀπὸ αὐτὸν, παραβιάπτει τὴν γενεϊκὴν καὶ αἰδίων τάξιν· ὡς ἐκ τούτου τιμωρεῖται, καὶ τιμωρεῖται διὰ τοῦτο μάλιστα, διότι ἀντιβαίνει εἰς τοὺς αἰωνίους νόμους, ἐκ τῶν ὁποίων γεννῶνται τὸ σύνολον καὶ ἡ ἁρμονία, τὴν ὁποίαν ἡ φύσις δὲν συχωρεῖ παντάπασι νὰ παραβιάσῃ τις ἀτιμωρήτως.

Διὰ νὰ ἤθελεν ἐξαχθῆ ὑγιῆς κρίσις περὶ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων ἰδίων εἰς ἕκαστον γένος, ἔπρεπε νὰ δοθῆ εἰς τὰ γένη ἀμφοτέρω τὸ αὐτὸ στάδιον, ἡ αὐτὴ ἀνατροφή, ἡ ἁμοιόμορφος τις ἀνατροφή εἰς ὅλας τὰς γυναῖκας· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν ἐξ ἐναντίας αἱ ἰδιοτροπία τῶν ἀνδρῶν ἔδωκαν εἰς αὐτάς, ἀπανταχοῦ ἀνατροφὴν μυριοτρόπως διάφορον.

Ἐξαιρουμένων ἀρχαίων τινῶν λαῶν, παντοῦ αἱ γυναῖκες παρεδόθησαν εἰς τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν ἢ εἰς τὴν ὀκνηρίαν.

Εἰς τοὺς Τυρίους μολοντοῦτο, οἵτινες ἦσαν παραδεδομένοι ὅλως διόλου εἰς τὸ ἐμπόριον, φαίνεται, ὅτι αἱ γυναῖκες ἐνησχολοῦντο εἰς τὸ ἐμπόριον ἐπίσης.

Ὡσεπιτοπλεῖστον αἱ γυναῖκες τῆς Ἀσίας εἶναι καταδεδικασμένοι εἰς τὴν ἀργίαν.

Πῶς δύναται τις νὰ ἀδικήσῃ τὰς δυστυχεῖς γυναῖκας τῶν Ἰνδιῶν ὡς παραδιδόμενας εἰς κλίσεις ὅλως διόλου ἠδυπαθεῖς, ἔταν συλλογισθῆ τὸ ἐπικρατοῦν ἐκεῖνο σύστημα τῶν Βαδαγέρων, εἰδούς ἱερειῶν ἢ χορευτριῶν, αἵτινες χορεύουσαι περιτρέχουσιν ἀσέμνως τὸν τόπον ἐπὶ μόνῃ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐξυπνώσι τὰ πάθη καὶ νὰ φλογίζωσι τὰς αἰσθήσεις ἐκείνων, οἵτινες τὰς θεωροῦν; αὐταὶ εἰσι τοσοῦτον ὠραῖαι, τοσοῦτον ἠδυπαθεῖς,

καὶ τοσοῦτον πλουσίως καὶ γλαφυρῶς ἐνδεδυμένοι, ὥστε βεβαίως μεθύουσι καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς αἰσθήσεις· ἀλλ' οἱ ἄνδρες, οἵτινες καθιερνοῦσι τὰ οἰκτρά ταῦτα συστήματα τοσοῦτον ἐναντία εἰς τὰ ἦθη, ἵδύονται ὡς πρὸς τὴν σύγκρισιν τῶν δύο γενῶν, νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τούτου κατὰ τῶν γυναικῶν;

Ὅλαι αἱ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα φαινόμεναι διαφοραὶ εἶναι καθαρὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν συνηθειῶν· ἡ ἀνατροφή μορφώνει ὅλα τὰ ὄντα· ἡ δὲ ἀνατροφή παντὸς ἀνθρώπου, παντὸς γένους, πάσης κοινωνίας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς νομοθεσίας, αἵτινες εἰσὶν ἔργα πάλιν τῶν ἀνδρῶν.

Ἄν καὶ βραδέως, τοῦλάχιστον τοῦ λοιποῦ, ἄς δοθῇ ἀπὸ τὴν κοινωνίαν σπουδαιότερα προσοχὴ ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο· ἀξιολύπητος ἐκεῖνος, ὃς τις ἤθελε ρίψῃ ἐπ' αὐτοῦ ἀδιαφορον βλέμμα. Πρὸ πάντων οἱ νομοθεταὶ τῶν ἐθνῶν πρέπει νὰ προνοήσωσιν ἐμβριθέστερον περὶ τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν δικαιωμάτων ἐνὸς γένους, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν εὐτυχίαν ὄλων τῶν ἡλικιῶν· ἐνὸς γένους λατρευομένου ἀπὸ τὴν νεότητα, ὑποληπτομένου ἀπὸ τὴν ὄριμον ἡλικίαν· ἐνὸς γένους, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ τὸ γῆρας σέβεται, ἀγαπᾷ, καὶ ἐκ τοῦ ὁποῖου ἀναμένει τὸ θέλημα καὶ τὴν παρηγορίαν τῶν τελευταίων στιγμῶν του.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗΝ ΚΑΙ
ΙΔΙΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑΝ.

Δὲν ὑπάρχει καμμία σύγκρισις τῆς τύχης τῶν γυναικῶν ὡς πρὸς τὸ φαινόμενον εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἐκ πρώτης ὄψεως νομίζει τις, ὅτι συμφέρει μᾶλλον μία γυνὴ νὰ γεννηθῇ Γαλλίς, μᾶλλον τοῦτο οἱ Ἀγγλικοὶ νόμοι κατὰ πολλοὺς τρόπους φαίνονται δικαιοτέροι πρὸς τὰς γυναῖκας· τὰ ἐκ τῆς νομοθεσίας πηγάζοντα προνόμια τῶν γυναικῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰσι πλέον ἀνάλογα ὡς πρὸς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν φιλανθρωπίαν παρὰ τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς φιλοφροσύνης.

Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν οἱ ἄνδρες ἔχουσι πλέον φιλάρεσκον τρόπον πρὸς τὰς γυναῖκας. ἀλλ' ὀλιγώτερον ἀληθῆ εὐμένειαν δι' αὐτάς. Προσπαθοῦσι νὰ ἀρέσκωσιν εἰς αὐτάς, νὰ τὰς δελεάζωσιν, ἀλλ' ὅλοι οἱ νόμοι τῶν ἐπιβαρύνουσιν εἰς αὐτάς.

Κατὰ τὸ φαινόμενον, εἰς τινὰς τόπους τῆς Εὐρώπης, οἱ νόμοι, ἢ μᾶλλον αἱ συνήθειαι, φαίνονται πλέον εὐνοϊκαὶ εἰς τὰς γυναῖκας παρὰ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Εἰς τὴν Πρωσσίαν, οἱ νόμοι οἱ συντεταγμένοι ὑπὸ τοῦ μεγάλου Φριδερίκου διὰ τὰ συνοικέσια, διὰ τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν τῶν γυναικῶν, φαίνονται τούτου τοῦ εἶδους.

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν οἱ νόμοι παραχωροῦσιν ἀκόμη περισσότερα προνόμια, ἀλλὰ δὲν εἶναι εἰμὴ θεσμοθεταὶ μεροληπτικαὶ καὶ σχεδὸν ἀτομικαί.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν μόνον, ὁ κώδικὲς ολόκληρος τῶν νόμων ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας πραγματεύεται μὲ φρόνησιν περὶ τῆς τύχης αὐτῶν ἀνευ διακρίσεως, καὶ τὸ ἀξιοθαύμαστον τοῦτο ἔθνος ἀποδεικνύει, καθὼς δι' ὧν τῶν ἔργων του, καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ὅτι ἡ δικαιοσύνη καὶ τὸ λογικὸν ὀδηγοῦσι πάντοτε τὰς ἀποφάσεις του.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ νόμος ἀποκλείει τὰς γυναῖκας ἀπὸ τὸν θρόνον· ἀλλ' εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ γυνὴ δύναται νὰ ᾖ τὸ πρῶτον ὑποκείμενον τοῦ Κράτους· διαδέχεται τὸ βασιλικὸν διάδημα, χωρὶς νὰ χάσῃ τίποτε ἀπὸ τὴν κυριαρχικὴν τῆς ἀξίαν· ὁ σύζυγός της δὲν εἶναι, εἰ μὴ ὁ πρῶτος ὑπὸχρῶτός της· ὅταν ἐξ ἐναντίας ὁ βασιλεὺς νυμφεύεται, ἡ γυνὴ τοῦ εἶναι ἐξηρημένη τοῦ νόμου, ὅς τις στερεῖ τὰς ὑπᾶνδρους γυναῖκας τοῦ νὰ ἔχωσιν ἰδιοκτησίας ἢ κατοχὰς προσωπικὰς· τὴν παραχωροῦσι μίαν οἰκίαν, χωριστὴν ἀπὸ ἐκείνην τοῦ βασιλέως ἀνδρός της· ἡ βασιλισσα δύναται νὰ διεξάξῃ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων μίαν δίκην ἐπ' ὀνόματί της· καὶ ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τὸν σύζυγόν της· κάμνει διαθήκην· κανὲν δικαστήριον δὲν δύναται νὰ τὴν καταδικάσῃ εἰς πρόστιμον· μία βασιλισσα χήρα διατηρεῖ ὅλα τὰ δικαιώματα, ὅσα ἔχειρε πρὸ τῆς τελευτῆς τοῦ ἀνδρός της, καὶ δύναται νὰ ὑπανδρευθῇ τὸν ἔσχατον τῶν ὑπηκόων της χωρὶς νὰ χάσῃ οὔτε τὸν βαθμὸν της οὔτε τὸν τίτλον της· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν τύχῃ καὶ ἐκθέσῃ οὕτω τὴν ἀξιοπρέπειάν της δὲν δύναται νὰ συνδέσῃ τὸν γάμον τούτον, εἰμὴ μὲ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ ἤδη ὑπάρχοντος ἐπὶ τοῦ θρόνου βασιλέως.

Αἱ γυναῖκες τῶν Λόρδων, εἰκταὶ αἵτινες κατέχουσιν ἰδιαιτέρως τὸ ἀξίωμα τοῦτο, δὲν δύναται ἐν περιστάσει νὰ κριθῶσιν, εἰμὴ ὑπὸ τῆς βουλῆς τῶν Λόρδων· γυνὴ τιτλοφόρος ὑπανδρευομένη ἰδιώτην, δὲν χάνει ποσῶς τὸν τίτλον της καὶ τὸν μεταδίδει καὶ εἰς τὰ τέκνα της· ἰδιώτης γυνὴ ὑπανδρευομένη

Λόρδον ἐξευγενίζεται· χάνει δὲ τὸν τίτλον της ἂν, ἀπουκόντος τοῦ Λόρδου ἀνδρός, ὑπανδρευθῇ ἐκ νέου μὲ ἰδιώτην· οἱ νόμοι ὅλοι ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ νὰ προστατεύωσι τὸ ἀσθενὲς μέρος. Ἐάν τις ἐξ ἐφόδου ἢ διὰ τῆς βίας νυμφευθῇ μίαν γυναῖκα καταδικάζεται εἰς δύο χρόνων φυλακὴν καὶ πρόστιμον ἀποφασίζομενον ἀπὸ τὸν βασιλέα· ὅς τις νυμφευθῇ γυναῖκα κληρονόμον ἀφοῦ τὴν κλέψῃ, κρίνεται ὡς ἔνοχος προδοσίας.

Ποτὲ γυνὴ ὑπανδρος δὲν ἐκδιάζεται νὰ πληρώσῃ χρεὴν τὰ ὅποια ἔκαμει ἀνευ τῆς συνομολογήσεως τοῦ ἀνδρός της, μάλιστα τὰ χρεὴν εἰς ὅσα τυχὸν ὑπέπεσαν ἐλευθέρᾳ ἔτι οὕσα, πῖπτουσα ἀφοῦ ὑπανδρευθῇ εἰς τὸ βάρος τοῦ ἀνδρός της· ἂν δὲ γυνὴ της ἀφίη τὸν ἄνδρα της ἀνευ τῆς συγκατανεύσεώς του, οὗτος τότε δὲν εἶναι καθόλου ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ τὰ χρεὴν της, οὔτε νὰ τῇ χορηγήσῃ μισθὸν πρὸς διατήρησίν της· ἀλλ' ἂν τὴν δεχθῇ ἐκ νέου, ἐπιφορτίζεται τότε ὅλα. Ἐάν τις κακομεταχειρισθῇ τὴν γυναῖκά του, αὕτη δύναται νὰ τὸ ἀποδείξῃ καὶ ν' ἀποσυρθῇ, καὶ τότε ὁ ἀνὴρ ὑποχρεοῦται εἰς τὰ πρὸς διατήρησίν της ἐξοδα, ὅχι ὅμως καὶ εἰς τὰ χρεὴν, εἰς τὰ ὅποια αὕτη ἐνδέχεται νὰ ὑποπέσῃ· ἂν γυνὴ της συνοδευμένη ὑπὸ τοῦ ἀνδρός της πράξῃ προδοσίας ἐγκλημα, ὁ ἀνὴρ μένει μόνος ἐπιβεβαρυσμένος μὲ τὸ βάρος τοῦ ἐγκλήματος· ὁ νόμος ὑποθέτει πάντοτε εἰς τοιαύτην περίστασιν τὴν ὄθησιν ἀπὸ τὸν ἄνδρα. Ἄν γυνὴ τις κρύπτῃ τὸν ἄνδρα της διωκόμενον ἐνεκεν ἐγκλήματος, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ συγκίνησις τῆς φύσεως, καὶ ποτὲ ὁ νόμος δὲν τιμωρεῖ τὸ αἰσθημα.

Μολοντί ὁ νόμος θεωρεῖ ὡς ἰδιοκτησίαν τοῦ ἀνδρός τὰ πολύτιμα κοσμήματα τῆς γυναικὸς, δὲν δύναται μολοντοῦτο ὁ ἀνὴρ νὰ διαθέσῃ διὰ διαθήκης περὶ αὐτῶν· γυνὴ ὑπανδρευομένη δύναται νὰ ἐπιφυλάξῃ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διαχειρίζεται τὴν ἰδιαιτέραν της περιουσίαν· ἀποθνήσκοντος τοῦ ἀνδρός ἡ γυνὴ ἀπολαμβάνει κληρονομίαν ἰκανὴν νὰ τὴν διατηρήσῃ.

Ἡ καταγωγή τῶν προικῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν δὲν εἶναι καλῶς ἐγνωσμένη· συγγραφεῖς τινὲς ἐνόμισαν, ὅτι ἡ συνθήκη αὕτη εἰσήχθη ἀπὸ τοὺς Δανοὺς Πρίγγιπας, καὶ εἰς τὴν Δανιμαρκίαν ἀπὸ τὸν Σθένον, πατέρα τοῦ Μεγάλου Κανούτου, ὅστις ἐδώρησαστο τοῦτο τὸ προνόμιον εἰς τὰς γυναῖκας διὰ νὰ τὰς ἀνταμείψῃ διὰ τὴν εὐγένειαν, μὲ τὴν ὁποίαν αἱ Δανίδες ἐβυσίασαν τὰ κοσμήματά των, διὰ νὰ ἐξαγοράσωσι τοῦτον τὸν Πρίγγιπα, ὅτε ἦτον αἰχμάλωτος εἰς τοὺς Βανδάλους.

Πιθανώτερον ὅμως εἶναι, ὅτι οἱ Ἄγγλοι ἐστερέωσαν τὸν ἀναγκαῖον τοῦτον νόμον ἀπὸ αἰσθήμα δικαιοσύνης καὶ ὄχι ἐκ μιμησεως· χήρα τις εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῶν ἀντιφέρων της μάλιστα συνδέουσα δεύτερον γάμον, εἰάν αὕτη συνέζησε καλῶς μετὰ τοῦ ἀνδρός της ἄχρι τῆς τελευτῆς του· ἀλλὰ τὸ διαζύγιον καταστρέφει ὅλα ταῦτα τὰ δικαιώματα.

Εἶναι ἀξιοπαρατήρητον, ὅτι εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου αἱ γυναῖκες δύνανται νὰ βασιλεύωσιν, ὅπου αἱ οικιακαὶ φροντίδες εἶναι ἀνατεθειμέναι εἰς αὐτὰς, αὗται μολογτοῦτο δὲν δύνανται νὰ κατέχωσι κανὲν πολιτικὸν ἀξίωμα· μόλις οἱ Ἄγγλοι συχωροῦσιν εἰς αὐτὰς νὰ συμμερίζωνται τὰς ἐμπορικὰς ἐργασίας καὶ μερίμνας των· μεταξὺ τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας τοῦ βασιλείου καὶ τῶν κοινῶν οικιακῶν φροντίδων δὲν θέτουσι κανὲν πολιτικὸν ὑπόργημα, εἰς τὸ ὅποιον νὰ δύναται ἡ γυνὴ διὰ νὰ ὑψωθῇ· αἱ γυναῖκες δὲν διαδέχονται ποτὲ τὴν κυριότητα ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῶν γαιῶν, εἰμὴ εἰς ἑλλειψιν ἀρρένων κληρονόμων· εἰάν ὁ πατὴρ ἀποθνήσκῃ ἰαδιάθετος αἱ θυγατέρες δὲν συμμερίζονται, εἰμὴ τὰ κινητὰ μόνον μὲ τοὺς ἀρρένας ἀδελφοὺς των.

Οἱ νόμοι οὗτοι, χορηγοῦντες θετικὰ δικαιώματα εἰς τὰς γυναῖκας, εἶναι εὐνοϊκώτατοι· καὶ μόνον τοῦτο ποῖον ἔθνος εὐδαιμονέστερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον παρὰ τὸ τῶν Ἀγγλων; εἰς ποίαν κοινωνίαν ἄλλην αἱ γυναῖκες ἀναδείκνυνται σεμνότεραι,

ὀελκτικώτεραι καὶ ἠθικώτεραι; ὅσα πλείοτερον προσεγγίζουσι εἰς τὸν σκοπὸν τῆς φύσεως; ὅσα πλείοτερον ἐξυψοῦνται εἰς τὴν φυσικὴν ἀξίαν των αἱ γυναῖκες, τοσοῦτον ἀξιοπρεπέστεραι καὶ ἐποφελέστεραι ἀποκαθίστανται εἰς τὴν κοινωνίαν· οἱ βαθύνοες Ἄγγλοι ποτὲ δὲν κάμνουσι μίαν νόμιμον καὶ φρόνιμον θυσίαν χωρὶς ν' ἀπολαύσωσι τὸ ἐξ αὐτῆς ὄφελος πολυπλάσιον· ἔκαμαν θυσίας εἰς τὰς γυναικὰς μεγάλας κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων λαῶν· ἐχορήγησαν εἰς αὐτὰς ἀξιώλογα δικαιώματα· ἀλλὰ ποῦ ἄλλου ἐπαναπαύεται ἡ πίστις καὶ ἡ εὐδαιμονία τοῦ ἀνδρός εἰς τὴν γυναῖκα ὡς εἰς τὴν Ἀγγλίαν; Ποῖος ἀνὴρ ἄλλος ἔχει εἰς τὸ πλάγι του σύζυγον, σύντροφον ἀληθῆ ὡς ὁ Ἄγγλος; κάμων οὕτω εὐτυχῆ τὴν γυναῖκα ὁ Ἄγγλος· ἔκαμαν εὐτυχῆ κυρίως τὸν ἴδιον ἑαυτὸν τοῦ· καὶ οὗτος εἶναι ὁ δρόμος, οὗτος εἶναι ὁ τρόπος, δι' οὗ εὐδαιμονοῦσι καὶ μεγαλύνονται κατὰ μέρος αἱ οἰκογένειαι καὶ καθ' ὁλοκληρίαν αἱ κοινωνίαι.

Τὸ ὥραϊον καὶ λαμπρὸν τοῦτο ἀποτέλεσμα τῆς Ἀγγλικῆς κοινωνίας εἶναι καρπὸς τῆς σοφῆς νομοθεσίας της, ἃς δοθῶσιν εἰς ὅλας τὰς κοινωνίας νομοθεσίαι σύμφωνοι μὲ τὰς πανσόφους διατάξεις τοῦ Λιωνίου· ἃς ἀποδοθῇ σύμπαν τὸ ἀνθρώπινον πλάσμα εἰς τὰ φυσικὰ καὶ ἀπαράγραπτα δικαιώματά του, καὶ τότε μόνον ἃς ἐλπίσῃ ὁ κόσμος τὴν ἀληθῆ καὶ βεβαίαν εὐτυχίαν του· ἄλλως θέλει ἀντλεῖ ἀκαταπαύστως ὕδωρ εἰς τὸν τρυπημένον Πίθον τῶν Δρυϊδῶν . . . ἀλλ' ἠξέυρετε: αἱ σοφαὶ νομοθεσίαι προϋποθέτουσιν ἦθη ὅπως οὖν μορφωμένα καὶ πολιτισμὸν προχωρημένον, διὰ τῶν ὁποίων ἡ κοινωνία μας ἔχει ἀνάγκην νὰ προπαρασκευασθῇ.

ΦΥΣΙΚΟΝ ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ

ΤΟΥ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΦΥΛΟΥ

Ἡ

Ἡ ΕΛΙΣΑΒΕΤ

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ.

Ἄν ἡ Μεσημβρία ἐπιδεικνύη μὲ ἀλαζονίαν τὴν Ἰσαβέλλαν καὶ τὴν Ἰωάνναν τῆς Νεαπόλεως, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ τότεοι παρῆγαγον τὰς μεγάλας τῶν γυναικῶν, ἡ Ἄρκτος ὑπερηφανεύεται ἐπίσης διὰ τὴν Ἐλισάβετ· ἡ Ἐλισάβετ γεννηθεῖσα τὴν 8 Σεπτεμβρίου 1533 ἀνέβη τὸν θρόνον τῆς Ἀγγλίας εἰς τὰ 1559· ἡ ἀδελφὴ τῆς ἡ βασίλισσα Μαρία ἀναβᾶσα πρὸ αὐτῆς εἰς τὸν θρόνον, τὴν ἔκαμε νὰ ἀπιφέρῃ μέγαν περιορισμὸν, μακρὰν αιχμαλωσίαν ἡ δυστυχία καταβάλλει τὰς χυδαίας ψυχὰς, διπλασιάζει ὅμως τὴν εὐεργετικότητα τῶν ἐξόχων καὶ μεγάλων ψυχῶν· ἡ Ἐλισάβετ, εἰς τὴν μακρὰν αιχμαλωσίαν τῆς, εὔρε τὸ μέσον νὰ ἐκπαιδευθῇ καὶ νὰ καλλιεργήσῃ τὸ πνεῦμά τῆς· ἐδιδάχθη τὰς γλώσσας καὶ τὴν ἱστορίαν· ἀλλ' ἡ μεγάλη τέχνη τοῦ βασιλεύειν ὑπῆρξεν ἡ θεμελιώδης μελέτη τῆς· γνωρίζουσα κατὰ βάθος τὸν τόπον, εἰς τὸν ὅποιον ἐμελλε νὰ δώσῃ νόμους ἐγύμνασε τὴν ἐπιδεξίαν καὶ βαθεῖαν πολιτικὴν εἰς τὸ νὰ οἰκονομῇ ὅλας τὰς φατρίας· τὸ πρῶτον βῆμά τῆς τὸ ἀπέδειξε οὕσα τοῦ δόγματος τῶν διαμαρτυρουμένων εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς τῆς, ἔκαμε νὰ στεφθῇ ἀπὸ Ἐπίσκοπον Καθολικόν, διὰ

νά μὴν ἐξαγριώσῃ τὰ πνεύματα. Μόλις ἀπεκατεστάθη εἰς τὴν θρόνον θανούσης τῆς ἀδελφῆς τῆς, καὶ ἀμέσως συνεκρότησε σύνοδον, καὶ ἐστερέωσε τὴν Ἀγγλικανικὴν θρησκείαν τοιαύτην, ὅποια ὑπάρχει τὴν σήμερον.

Τὸ δόγμα τῶν ἀναμορφωτῶν εἶχε τότε τόσην ἰσχὴν ὅσπν εἶχε καὶ τὸ τῶν Καθολικῶν διὰ τῆς ἐπιδειξιότητός τῆς ἡ Ἐλισάβετ ἀπέδωκεν σχεδὸν ὅσον ἀνήκεν εἰς ἕκαστον μέρος. Πεισιμένη, ὅτι ἡ Κυριαρχία τῆς Ἐκκλησίας ἔπρεπε νὰ μείνῃ εἰς τὸ στέμμα ἐκνήρυθη ἀρχηγὸς τῆς θρησκείας ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ἐπεράτη Κυρίαρχος τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας* ὡς πρὸς τὸ πνευματικὸν καὶ τὸ κοσμικόν.

Ἡ συμφωνία τῆς θρησκείας καὶ τῆς πολιτικῆς εἶναι τὸ δυσκολώτερον ἔργον, εἶναι συνεχῶς ὁ σκόπελος τῶν ἡγεμόνων· διὰ τοῦτο ἐξεπῆθμεν ὀλίγον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, διὰ νὰ δώσωμεν ἰδέαν, ὅτι ἡ Ἐλισάβετ ἤξευρε νὰ δείξῃ ἐκ προοιμίου ἐκείνην τὴν ἐπιτηδειότητα, ἥτις ἔκτοτε ἀνήγγειλεν ὅ,τι ἔπρεπε νὰ περιμένη τις ἀπὸ αὐτὴν.

Δύναται τις νὰ ἐπιπλήξῃ εἰς αὐτὴν τὰς σκληρότητας, τὰς ὁποίας μετεχειρίσθη διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν νέαν αὐτὴν θρησκείαν, καὶ νὰ θεωρήσῃ αὐτὰς ὡς μέσον παράδοξον διὰ νὰ συμφιλίωσῃ τὰ πνεύματα μετὰ τὴν κυβέρνησιν καὶ μετὰ τὴν ἐθνικὴν θρησκείαν· ἀλλὰ πρέπει νὰ συμφωνήσῃ τις, ὅτι ἡ συμμαχία τῆς πολιτικῆς μετὰ τὴν θρησκείαν εἶναι ἡ δυσκολότερα ὄλων τῶν ἐπιστημῶν, τὰς ὁποίας ἔχουσιν ἀνάγκην ν' ἀποκτήσωσιν οἱ ἡγεμόνες· ἡ θρησκεία εἶναι ἐνταυτῷ ὁ φρουρὸς τῆς ἠθικῆς καὶ ὁ ἀπρωτος σύνδεσμος τῆς δυνάμεως· ἀλλὰ τὸ νὰ συμβιβασθῇ τις δικαίως ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ κλήρου μετὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ θέσῃ φραγμὴν εἰς τὴν φιλοδοξίαν του τοῦτα εἶναι ὁ σκόπελος, τὸν ὅποιον πρέπει νὰ σταθῇ ἐπιτήδειος διὰ νὰ ἀποφύγῃ.

Ἴσως εἶναι τοῦτο τὸ ἀρχικὸν αἶτιον, τὸ ὅποιον ἐπέφερε συνεχῶς ἀλληλοδιαδόχως μεταβολὰς τῶν θρησκειῶν.

Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἐκπλαγῇ τις διὰ τὴν δύναμιν ἐνὸς ἡγεμόνος, ὅστις ἤξευρε νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν φόβον εἰς ἕνα λαὸν ἐλεύθερον, ὑπερήφανον, ὡς τὸν Ἀγγλικόν; Ἐνῶ ἦσαν Καθολικοὶ οἱ Ἄγγλοι, ὁ Ἑρρίκος ἡ. τοὺς ἔκαμε Διαμαρτυρουμένους· ἐνῶ δὲ ἦσαν διαμαρτυρούμενοι, ἡ Μαρία, ἡ θυγάτηρ του, τοὺς ἔκαμε Καθολικούς· ἡ δὲ Ἐλισάβετ τοὺς ξαναἔκαμε Διαμαρτυρουμένους· καὶ τοῦτο ὅλον ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα ἐτῶν.

Ἡ Ἐλισάβετ κατεστάθη περιφανεσάτη μᾶλλον διὰ τῶν προσωπικῶν προτερημάτων τῆς, παρὰ διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν ὄπλων καὶ τῶν κατακτήσεων· τὰ πολεμικὰ κατορθώματα εἶναι πάντοτε μέσα λαμπρὰ, ἀλλ' ὡσεπιτοπλεῖστον ἐναπόκειντα, εἰς τὰς περιπετείας τῆς τύχης παρὰ εἰς τὴν ἀληθῆ προσωπικὴν ἀξίαν· τῷόντι ἡ Ἐλισάβετ διὰ μιᾶς πολιτικῆς σταθερᾶς καὶ σοφῆς κατώρθωσε νὰ ἀπωθήσῃ τὰς ἐπιχειρούσας μεγάλας προσβολὰς, καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ θρόνου τῆς στερένουσα τὴν δυνάμιν τῆς. Νὰ ἀναγκάσῃ τὴν Μαρίαν διὰ νὰ παραιτήσῃ τὸν τίτλον βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας τὸν ὅποιον αὐτὴ ἐλάμβανεν εἰς τὴν Σκωτίαν· νὰ καθησυχάσῃ τοὺς Ἴρλανδοὺς στασιασμένους διὰ τὴν αὐλὴν τῆς Ρώμης· νὰ βοηθήσῃ τὸν Ἑρρίκον . . . διὰ ν' ἀνακτήσῃ τὴν βασιλείαν του· νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν Ὀλλανδίαν ἐναντίον τῶν ἰσχυρῶν δυνάμεων τοῦ Φιλίππου Β'. Νὰ ἐμποδίσῃ τὴν δημοκρατίαν ἐκείνην ἀπὸ τοῦ νὰ ὑποπέσῃ· νὰ ἀνυψώσῃ τὸ ἀγγλικὸν ναυτικὸν εἰς τὸ ἄνθος τῆς δόξης του καὶ τῆς δυνάμεώς του. Νὰ κατακτήσῃ διὰ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἰππότου Ἀράκου καὶ ἄλλων τινῶν ἀξιοματικῶν πολλὰς ἐπαρχίας τῆς Ἀμερικῆς: ἰδοὺ πᾶν ὅ,τι κατώρθωσεν ἡ Ἐλισάβετ.

Ἄν δύναται τις ν' ἀρνηθῇ ὅτι αἱ ὠμότητές τῆς πρὸς τὴν

Μαρίαν Στουάρτ ημάζωσαν την λάμπιν τῶν μεγάλων τῆς προτερημάτων· ἀλλ' ὡς πρὸς ταύτας τὰς πολιτικὰς βαρβαρότητας δύναται τις νὰ εἰπῇ, ὅτι ὅλος ὁ κόσμος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκτιμῆσῃ τὴν διαγωγὴν τῶν μεγάλων ἀνθρώπων· ἡ Ἐλισάβετ δὲν πρέπει νὰ κριθῇ, εἰμὴ ἀπὸ ἀνθρώπους ἐπίσης μεγάλους, ἀπὸ Ἱπουργοῦς καὶ ἀπὸ βασιλεῖς. Ἐκείνη ἡ βαθεῖα ὑπόκρισις, ἣ τις ἀπέτελε τὴν πρώτην βᾶσιν τοῦ χαρακτήρος της, εἶναι χαρακτηριστικὸν ἀπαίσιον ἐντὸς τῆς κοινωνίας, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ θρόνου εἶναι ἴσως ἀναγκαῖον.

Εἷς ἐπίσκοπος ἐτόλμησε νὰ ὑπομνήσῃ εἰς τὴν Ἐλισάβετ, ὅτι εἰς περίστασιν τινὰ ἐσυμβουλευθῆ ὀλιγώτερον τὴν θρησκείαν παρὰ τὴν πολιτικὴν βλέπω καλῶς τὸν ἀπεκρίθη, ὅτι ἀρέγνωσες ὅλα τὰ βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅχι ὅμως καὶ τὸ βιβλίον τῶν βασιλείων.

Ἐπειδὴ πᾶσα γυνὴ καθὼς καὶ πᾶς ἀνὴρ, ὅσον ἐξοχος καὶ ἀν εἶναι ἐκ φύσεως γεννημένος, πληρῶνει πάντοτε διὰ τινος τρόπου τὸν φόρον του εἰς τὴν ἀδυναμίαν τοῦ φύλου του, διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἐλισάβετ αὐτῇ, ἣτις εἶχε θριαμβεῦσαι καθ' ὅλα· ἣτις ἀπὸ φόβον μήπως ἤθελεν ὑποπέσῃ εἰς δεσπότην δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ σύζυγον, καὶ ἀπέρριψε τὰ συνοικέσια ὄλων τῶν ἰσχυρωτέρων ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης· ἣτις ἔλεγεν εἰς τὴν βουλὴν της ὅτι ὁ πλέον εὐάρεστος ἐπιτάφιός της θέλει εἶσθαι αὐτός: « Ἐνταῦθα κεῖται ἡ Ἐλισάβετ, ἣτις ἔζησε καὶ ἀπέθανε παρθένος καὶ βασιλεῖς. » αὐτὴ λέγομεν, ἡ ἡγεμονίς, ἡ τοσοῦτον διακεκριμένη διὰ τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς της δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὴν ὀδύνην τὴν ὁποίαν τῆς ἐπροξένησεν ὁ θάνατος τοῦ Κόμητος Ἐσσεξου, ὃν αὐτὴ ἡ ἰδία καταδικασε. Δύο ὄντα πολὺ διακεκριμένα παρετηροῦντο τότε εἰς τὴν Ἐλισάβετ: ἡ βασίλισσα ἣτις δὲν ἠδύνατο νὰ συγχωρήσῃ

ἓνα ἐπαναστάτην, καὶ ἡ φίλη, ἣτις δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφασίσῃ διὰ νὰ τὸν τιμωρήσῃ.

Ἡ Ἐλισάβετ ἐρχομένη εἰς ἑαυτὴν, δὲν εὕρισκετο οὔτε ὄλωσ διόλου βασίλισσα, οὔτε ὄλωσ διόλου φίλη· καὶ ἡ πεπρωμένη καταδικη, ἣτις ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ στόμα της, καὶ τὰ πικρὰ δάκρυα, ἅτινα συνάμα ἐκχέονται ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς της, ἀποτελοῦσιν ἐνταυτῷ τὸν λαμπρότερον ὕμνον τῆς ἐξαισίας ταύτης γυναικός· ὡς γυναῖκα, τὴν βλέπομεν νὰ στενάξῃ ἐνδομύχως διὰ τὴν αὐστηρότητα, τὴν ὁποίαν ὁ θρόνος τὴν ἀπέβάλλει· ἀλλὰ τί ἤθελε κατασταθῇ εἰάν ἤθελεν εἶσθαι μήτηρ, καὶ ἐμελλε νὰ τιμωρήσῃ ἓνα υἱὸν εἰς τόπον τοῦ νὰ τιμωρήσῃ ἓνα ἐραστήν; . . . ἡ βασίλισσα ἤθελε γενῆ ἀφαντός· ἡ ἐξουσία ἤθελε θυσιασθῆ εἰς τὸ αἶσθημα· ἡ καρδία ἤθελε κάμῃ νὰ σιωπήσῃ τὸ πνεῦμα· ποτὲ ἡ θηριώδης ψυχὴ τοῦ Βροῦτου δὲν θέλει ἔλθῃ νὰ μεταβάλλῃ τὴν φύσιν καμμιᾶς μητρός. (α)

Ἡ Ἐλισάβετ ἀπέθανεν ἐν μαρμαρωῶ καὶ ἐν θλίψεσιν εἰς τὸ ἐξηκοστὸν ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας της, ἀφοῦ ἐκυβέρνησε τὴν Ἀγγλίαν τεσσαράκοντα τέσσαρα ἔτη.

Ἡ βασιλεία της ὑπῆρξεν ἐν τῶν πλέων ὠραίων θεαμάτων, ἀφ' ὅσα ἐπαρουσίασεν ἡ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ· τὸ ἐμπόριον τοῦ Λονδίνου ἐξέτεινε τοὺς κλάδους του εἰς τὰ τέσσαρα ἄκρα τοῦ κόσμου· τὰ κυριότερα ἐργοστάσιά της ἐστερεώθησαν, οἱ νόμοι της ἐνισχύθησαν, τὸ διοικητικὸν σύστημά της ἐτελειοποιήθη· ὁ δημόσιος πλοῦτός της δὲν ἐχρησίμευσεν, εἰμὴ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος· ἡ Ἐλισάβετ εἶχεν εὐνοϊκοὺς, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐπλούτισε· χωρὶς νὰ παραχωρήσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς συ-

(α) Ἄλλ' ἡ ἡρώδισσα Σπαρτιάτις ἔθεσε πρώτη τὸν λίθον τοῦ θανάτου εἰς τὴν θύραν τοῦ ναοῦ κατὰ τοῦ υἱοῦ της Παισανίου, καὶ πόσαι ἄλλαι Σπαρτιάτιδες δὲν ὑπεχρέωσαν εἰς τὸν ἐπιμον θάνατον τοὺς ἡττηθέντας υἱούς των.

νειδήσειως ἤξευρε νὰ προφυλάξῃ τὸν τόπον ἀπὸ τοὺς θρησκευ-
τικoὺς πολέμους, οἵτινες ἐπυρπόλουν ἤδη ὅλην τὴν Εὐρώπην
ἢ αὐθαίρετος ἐξουσία, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον ἡγάπα, δὲν τὴν
ἐμπόδισεν ἀπὸ τοῦ ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἀγάπην τῶν ὑπηκόων της·
ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς πολλάκις ἀποδείξεις τῆς ἐμπιστοσύνης της,
εἶναι ἀξιωματημένοντοι οἱ ἴδιοι λόγοι της, οἵτινες ἐχαρακτήρισαν
τὰ βασιλικά τῶντι αἰσθήματά της διὰ τοὺς Ἄγγλους:

*Ποιῆ, ἔλεγε, δὲν δύναμαι νὰ μὴ στοχάζωμαι περὶ αὐτῶν
ὅ,τι ἤθελον ἐπιθυμῆ νὰ στοχάζωται αἱ γυνεῖς διὰ τὰ ἰδιό-
των τέκνα.*

II

ΤΕΡΨΙΝΟΤΗΣ τοῦ ΕΛΡΟΣ.

Κλῆες ἔαρ Ζωογόνον, ἤλθες πάλιν νὰ εὐφράνης,
τὴν ἀποκαμῶσαν φύσιν ἐκ τοῦ ψύχους νὰ θερμάνης.
Ἐξηφάνησας τοὺς πάγους ἀπετεινάζας χιόνας,
καὶ προδρόμους Σου μᾶς στέλλεις τὰς πτεράς Σου χελιδῶνας.
Ἐπρασίνας οἱ Κάμποι ἐνεδύθησαν τὰ ὄρη,
μ' ἄνθη, μὲ βλαστούς, καὶ δένδρα, θάλλε φύσις κ' ἀνοσφύρει.
ἡ χαρὰ Σὲ καθηδύνει
Σιωπῶσα, καὶ μὲ Σέβας τὸν Δημιουργὸν προσκύνει.
εἶναι νύξ . . . Θεέ! τί βλέπω; ἡ Ἐαρινὴ Σελήνη.
πῶς ὑφούται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ αἰθέρος καὶ λαμπρύνει.
Καταστόλιστος ὁ Θόλος τ' οὐρανοῦ ἀπὸ ἀστέρων,
περιτρέχουν καὶ συμπαίζουσι μὲ τοὺς πτερωτοὺς ἀέρας.
Τὸ ὅρατον τοῦτο σύμπαν, ποῖα ἄλυσος συνδέει,
ἡ φιλοσοφία ὅλη, μέχρι τούτου ἀποπνέει.
Σὺ τὸ αἶνιγμα τὸ μόνον
Ἀκατάληπτον θὰ μένης εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ὁ ἐωθινὸς καὶ λάμπων ἀστὴρ φέγγει ὡς λυχνία,
καὶ τὸ λυκαυγὲς ἀρχίζει τῶν πτηνῶν ἡ Μελωδία.

Καίρουν τὰ φυτὰ, τὰ δένδρα σ' τὴν παχυνώδη βάντησίν Σου,
ὡ ἰὼς τοῦ Ἀπριλίου ποιδν δὲν ἔχεις λατρευτὴν Σου;
Τῶν ὀποροφόρων δένδρων οἱ βλαστοὶ ἀπ' ἀνθὴ κλίνουν,
τοὺς πολυειδεῖς καρπούς των ὄσον οὐπω θὰ ταχύνουν.

Και τὰς ἀπαρχὰς εἰς Γέρας

Σ' τοὺς θνητοὺς θέλουν προσφέρει εἰς τὰς θερινὰς ἡμέρας.

Ἢ! ἰδὲ τί ἁρμονία! ὠραιότης, μεγαλειον!

Σ' τῆς θαλάσσης τὸ ὠραῖον λάμπον μέτωπον και λειον.

Πῶς ἀνέτειλε τὸ ἄρμα τοῦ ἡλίου και ὑψοῦται.

κατ' ὀλίγον μὲ ἀκτῖνας πολυχρόσους πῶς κυκλοῦται.

Και ἀνθέων μυριάδες ἀπὸ τοὺς Ζεφύρους κλίνουν,

τὰς παρθενικὰς ὀσμὰς των πρὸς τὸν πλάσιν ἀπευθύνουσι
ὡς θυμίαμα λιθάνου.

Κ' ἀρρωμάτων μυριπτόων ἀναβαίνουσιν ἐπάνου.

Εἰς τὰς ὄχθας των βυάκων χλόη ἀνθηρὰ ἐφύει,

και κρυστάλλινον τὸ ὕδωρ ἐν τῷ μέσῳ καταδύει.

Συστρεφόμενον ὀλίγον εἰς τὰ περίε ψυθιρίζει,

ὡς νὰ παίξῃ μὲ τὴν χλόην κ' εὐθὺς βέον κελαρίζει.

Και ἡ ἀηθῶν πλησίον εἰς τοὺς ἀνθισμένους κλώνους,

τῶν Ῥωδοιῶν πετώσα κελαδεῖ μὲ τὰς ἐντόνους

Γλυκυφθόγγους κελαθήσεις

Ἀναπέμπουσα σ' τὴν φύσιν τὰς ἀθῶας τῆς δεήσεις.

Ἐκαλυψθησαν οἱ βράχοι μὲ πολυειδεῖς χιτῶνας.

Ζωὴν νέαν ἀνευρίσκω εἰς τοὺς ἀνθηροὺς Λειμῶνας.

Ἢ! θνητὲ σ' αὐτὸν τὸν βίον τοῦ προσαίρου βασιλεῖου,

αὐραν Παραδείσου πνέεις, ἀπ' τὰ χεῖλη τ' Ἀπριλίου.

Σ' τὰ Ζεφύρινα πτερά τῆς κύκλωθέν Σου ἰσταμένη,

Σὲ δροσίζει και Σὲ λέγει εἶμαι ἄνωθεν σταλεμένη.

Τί τερπνότης οὐρανια!

Εἶν' εἰκῶν τῶν Ἰλισίων ἡ ἐαρινὴ πρωτὰ.

Βρῦουσιν αἱ πεδιάδες Δημητριακῶν ἀστάχων,

και πηδᾶ ἡ αἶξ κ' ὁ τράγος ἀπὸ ἑναν σ' ἄλλον βράχον.

Μὲ τοὺς ἀπαλοὺς ζεφύρους τρέφονται σ' τὴν ἐρημίαν,

και μὲ χλόην πάντα νέαν, και εἰς δρυὸς σκιὰν παχεῖαν

Πρὸς ἀναφυχὴν ὀλίγον ἀναπαύονται τὸ δειλὴ,

και συμπαίξουν και συμπίπτουν ἄρρενα ὄμου και θήλη.

κ' ἔχουν μόνον ὀδηγόν των.

Σ' τὸν ἐρημικόν των βίον τὸν ποιμενικὸν αὐλόν των.

Παρατήρησον ἐκείθεν ὑπὸ τὴν σκιὰν φιλύρας,

τὴν βοσκὸν προσευχομένη κ' ἐκτείνουσαν τὰς χεῖρας.

Ἰδὲ πόσον εἶν' ἀθῶα και οἱ ὕμνοι τῆς ἀκόμη,

πῶς ἀγνὴν τὴν παριστώσιν. . . ἡ ὀλόχρυσός τῆς κόμη. . .

Κυματεῖ ἐπὶ τῶν ὄμων . . . κ' ἐλαφρὸς ἀήρ τινάζει,

τὴν αἰσθητὰ τῆς ὀλίγον . . . ἄγγελον τὸν ὁμοιάζει.

ψυθυρίζει κ' ἡ φωνὴ τῆς

Διακόπτεται και βέουν δάκρυα οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς

Και παρέκει πρὸς τὴν βρῦσιν εἰς τὴν χλόην ἀπλωμένος,

Νεανίας και ἀκμαῖος κ' ἐπὶ βάρβδου σπηριγμένος.

Και τὴν κεφαλὴν ὑψόνων πρὸς τὰ ἀνω ποτὸς εἶναι;

τί νὰ λέγῃ; ποῖται σκέψεις τὸν ταράττουν και ὀδύνας;

Εἶναι ὁ ποιμὴν ὁ βόσκων τὰ ἀθῶα πρόβατά του,

πόσον νέος και ὠραῖος και πιστὸς σ' τὸν ἐρωτὰ του.

τὸν δεικνύει ὁ αὐλὸς του

Ὅστις ἔπεσε πλησίον ἀπ' τὰς σκέψεις τοῦ νοός του.

Ἢ! τοῦ ἔαρος ἡμέραις ἤλλατε μὴ διαβῆτε,

ποῦ πετᾶτε εἰς τὰ ὕψη τοῦ αἰθέρος νὰ κρυβῆτε;

Ἐλαφρὰ τὸ βᾶδισμά Σας μὴ νεκρώνετε τὴν φύσιν,

και ἐπαναπέση παλιν σ' τὴν ἐνιαυσίαν φθίσιν.

Ἐμψυχώσατε ὀλίγον τοὺς ἀθώους ἑρωτᾶς τῆς,
Στεφανώσατε μὲ βόδα τοὺς ἀνδρείους ἀθλητᾶς τῆς
πρὶν ἀφανισθῆ ἢ ὕλη

Νὰ συνάξῃ ἄλλην νέαν ὁ Ἐνιαυτὸς ὀφείλει

Ἢ θνητὲ μὴν ἀποκάμῃς πρόσφῆρῃ ε' τὸν ποιητὴν Σου,
Ἠρώϊ, δειλῇ, καὶ ἐσπέρας ἀγνωτάτην προσευχὴν Σου.

Εἶναι Κύριος τῶν ὄλων Σὺ δὲ λογικὸν του πλάσμα,
χρεωστὲις νὰ τὸν προσφέρῃς μὲ κατάνυξιν ἐν ἄσμα.

Μὲ τὴν αὐλον οὐσίαν ε' ἐπλασε νὰ τὸν γνωρίσῃς,
κ' ἄνω βλέπων . . . ὅτι μέλλεις, ν' ἀναβῆς νὰ προνοήσῃς
αὐλος εἶν' ἡ ψυχὴ Σου . . .

Τῆς γῆς εἶσαι διαβάτης . . . καὶ ὁ οὐρανὸς πατὴρ σου.

Ἐγράφη ἐν Κυδωνίαις κατὰ μῆνα Ἀπριλίον 1845.

Εὐφροσύνη Σαμαρτιίδου.

ΣΥΖΥΓΙΚΟΝ ΑἶΣΘΗΜΑ.

- A. Ἢ ψυχὴ μου ὀλη κλέει,
μ' ὀφθαλμὸν δακρυβρεγμένον,
Κ' ἡ καρδιά μου παλαίει,
ὄταν ε' ἴδῃ παραγμένον.
- B. Σ' ἑρωτῶ, πλὴν δὲν μὲ λέγεις, .
μετὰ Σοῦ νὰ ὑποφέρω,
Περισσότερον μὲ φλέγεις,
ἂν στοχάζῃσαι πῶς χαίρω.
- Γ. Ἢ ζωὴ μου, ἡ ζωὴ Σου,
συνεδέθησαν συνάμα,
Κ' ὅταν χαίρῃ ἡ ψυχὴ Σου,
κ' ἡ δική μου χαίρει ἄμα.
- Δ. Μὲ λυπεῖ ἡ σιωπὴ Σου,
καὶ ὁ κάθε στεναγμὸς Σου
εἶναι θάνατος ἐξ ἴσου
εἰς ἐμὲ καὶ βεβαιώσου.
- E. Εὐτυχίαι, δυστυχίαι,
πρέπει ὅλα ἀμοιβαίως,
Νὰ δεχόμεθα ὅποια,
μᾶς συμβῶσι κἂν γενναίως.
- Z. Ὅταν κλαίῃς κ' ἐγὼ κλαίω,
κ' ὅταν χαίρῃς Σὺ, ὁμοίως,
Κ' ἐγὼ ζῶ καὶ ἀναπνέω,
καὶ γλυκὺς μὲ εἶν' ὁ βίος.
- H. Θέλησε λοιπὸν μὲ θάψρος,
τῆς ψυχῆς σου νὰ ἐκχέῃς,
καὶ τὰς λύπας καὶ τὸ βᾶρος,
ε' τὴν ἐμὴν ν' ἀναπνέῃς

Εὐφροσύνη Σαμαρτιίδου.

Η
ΑΝΑΤΟΛΗ.

Η Ανατολή, η πηγή του φωτός, αυτή η μήτηρ του Ηλίου υπάγει να παραστήση εντός ὀλίγου μαγευτικὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς θέαμα· καθὼς ὅταν ὁ ἥλιος ἀνακύπτῃ ἀπὸ τὰς τερπνάς καὶ μυσηρώδεις ὄχθας τῆς, πρὶν ἢ ἀκόμη ν' ἀναφανῇ ὁ χρυσοῦς δίσκος του εἰς τὸ κυανόλευκον μέτωπον τοῦ οὐρανοῦ, αἱ πρῶται ἀκτίνες του, ἀόρατοι, χρυσόνοοσι κατὰ πρῶτον τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων τῆς Δύσεως, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ ἥλιος προβαίνει, καὶ ἡ Ανατολή, κατάπλετος ἀπὸ τὴν θάλασσαν τοῦ φωτός, ὁμοιάζει μακρόθεν ὡς κάμιнос πυρὸς· τοιοῦτοτρόπως ἡ Ανατολή, ἐς ἴα τοῦσα ἐπίσης τοῦ νοητοῦ ἡλίου, ἀφοῦ ἐφώτισε διὰ τῶν λαμπρῶν φώτων τῆς πρό τινος καιροῦ τὴν Δύσιν, αὐτὴ δὲ ὁμοιάζει ὡς νὰ ἐκαλύπτετο ἀπὸ ἐωθινὴν τινὰ ὁμίχλην, ἥδη ἡ ὁμίχλη αὕτη διασκεδάζεται, ὁ νοητὸς αὐτῆς ἥλιος, ὁ ἥλιος τῆς σοφίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ προβαίνει, καὶ ἡ Ανατολή, ὑπὸ τὸν εὐρύτατον καὶ θεμουργὸν τοῦτον οὐρανὸν τῆς, θέλει ἀναφανῇ ὡς ὠκεανὸς ἀσβέστου, αἰωνίου, αἰδίου φωτός, τὸ ὅποιον μέλλει νὰ διαχυθῇ ἀπανταχοῦ καὶ νὰ καλύψῃ μετ' οὐ πολὺ ἔπασαν τὴν οἰκουμένην.

Βεβαίως ἀγνοοῦμεν· δὲν δυνάμεθα νὰ ἐρμηνεύσωμεν τὴν μυστηριώδη φύσιν τοῦ λαμπροῦ, τοῦ ἀνεκφράστου τούτου φαινομένου, τὸ ὅποιον τοσοῦτον ἐξαισιῶς προσημαίνεται εἰς τὴν παρούσαν ἐποχὴν· ἀλλ' εἶναι δάκτυλος Θεοῦ· πανταχοῦ καὶ πάντοτε αὐτὴ ἡ χεὶρ τοῦ Ἰψίστου! ἡ ἀνένδοτος αὐτῆ μέριμνα· οἱ διακαεῖς αὐτοὶ πόθοι τοῦ Περικλεοῦς Μονάρχου τῆς Ανατολῆς

σήμερον ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν φώτων εἰς τὴν ἀπέραντον ταύτην Αὐτοκρατορίαν, αἱ συγκαλέσεις ἀντιπροσώπων τῶν ἀναριθμητῶν αὐτοῦ λαῶν: αὐταὶ αἱ σκιώδεις μὲν, ἀλλ' ἄρκετὰ γοητευτικαί, ἄρκετὰ φωτειναὶ εἰκόνες τοῦ Κοινοβουλίου καὶ τοῦ ὑπερτάτου πολιτισμοῦ εἰς τὴν Ἀνατολήν: ἐάν οἱ εἰσεθῆεις Μονάρχαι ἦναι ἀντιπρόσωποι τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐάν αἱ λαμπραὶ καὶ λαοσωτήριαι πράξεις τῶν ἦναι ἑκφρασις θείου πνεύματος, ἑκφρασις τῆς βουλήσεως τοῦ οὐρανοῦ, ὅλη αὐτὴ ἡ πρὸς τὰ φῶτα ῥοπή, ὅλη αὐτὴ ἡ ὑπὲρ τῆς παιδείας συγκίνησις τοῦ Ἀνατολικοῦ κόσμου, εἶναι πάγκοινος ὤθησις, τὴν ὁποίαν δίδει ὁ Θεὸς, καὶ ὁ Σεπτὸς αὐτὸς Μονάρχης εἶναι ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ, ἡ χεὶρ, δι' ἧς ὁ ὕψιστος δίδει ἐπὶ τῆς γῆς ταύτην τὴν ὤθησιν.

Εἰς τὴν θέαν τοιοῦτου συγκινητικοῦ φαινομένου ἡ καρδιά παντὸς λογικοῦ ἀνθρώπου πάλλει· ὅμοιοι μὲ τὸν Ἰσραηλιτικὸν ἐκεῖνον λαόν, ὅστις μετὰ μακροχρόνιον ἀπουσίαν παλινοστῶν ἠσπάζετο μὲ ἀνατριχιασμὸν καὶ μὲ δάκρυα τὴν προσφιλῆ τῆς γεννησεως του γῆν, χαιρετῶμεν καὶ ἡμεῖς σήμερον τὴν πρώτην πατρίδα μας: τὴν πατρίδα τῆς λογικότητος, τὴν πατρίδα τῆς ἀνθρωπίνης Μεγαλειότητος, αὐτὸν τὸν ἀληθῆ παράδεισον, εἰς τὸν ὁποῖον μᾶς ἔθεσεν, καὶ διὰ τὸν ὁποῖον μᾶς ἐγέννησεν ὁ Θεὸς εἰς τοῦτον τὸν κόσμον.— Ἰ Τί εἴμεθα ἀληθῶς ἄνευ τῶν φώτων; Τί εἴμεθα εἰς τὴν γῆν ἄνευ τῆς παιδείας; ζῶμεν ἡμεῖς; εἴμεθα ἄνευ τῆς παιδείας ὄντα λογικά ἡμεῖς; εἴμεθα εἰς τὴν πατρίδα εἰς τὸν ὀρίζοντα ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἔθεσεν ἡμᾶς: τὰ λαμπρὰ πλάσματά του ὁ πάνσοφος καὶ μεγαλοπρεπὴς Δημιουργός; εἴμεθα εὐδαίμονες; αισθανόμεθα τί ἐστὶν ἀληθὴς εὐδαιμονία ἐπὶ γῆς; ὦ! ὄχι· τὸ σῶμα, ἡ σὰρξ, ἡ ὕλη δὲν εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ζῆ· τοῦτο εἶναι τὸ πνεῦμα, εἶναι ἡ ψυχὴ, ἡτις ζῶει καὶ ἔφθαρτος ὡς ὁ πλάστης, τοῦ ὁποῖου εἶναι ἀπόρροια,

αὕτη ζῆ, αὕτη ὑπάρχει, αὕτη δύναται ν' ἀναδειχθῆ ὅ,τι μέγα τί ἐστὶν ὁ ἀνθρώπος· ἀλλὰ διὰ ν' ἀναδειχθῆ τοῦτο, ἀνάγκη ν' ἀναπτυχθῆ καὶ νὰ ἐμφανισθῆ εἰς ὅλην αὐτῆς τὴν τελειότητα καὶ τὴν μεγαλειότητα.

Ναί· εἰς τοῦτο τὸ λαμπρὸν σημεῖον τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν πολιτιστικῆς Κυβερνήσεως προχωρεῖ ἡ Ἀνατολὴ σήμερον. Πάγκοινος ἦδη κατανατᾶ ἡ συναίσθησις τῆς ἀνάγκης τοῦ κοινῦ φωτισμοῦ, τῆς κοινῆς παιδείας· ὁ εὐγενὴς ἐνθουσιασμὸς τῶν λαῶν ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ ὑψηλὰ αἰσθήματα τοῦ Φιλομούσου Ἄνακτος, ἡ δὲ εὐμένεια, μεθ' ἧς ἤξιωσεν ἡ εὐκλεεστάτη Βασιλομήτωρ, αὕτη ἡ Ἄνασσα τοῦ ὠραίου φύλου τῆς Ἀνατολῆς, νὰ τιμήσῃ τὸ εὐτελὲς σύγγραμμα ἡμῶν, δεικνύει τὸν ὑπερτάτον βαθμὸν τῆς εὐτυχοῦς ἐλπίδος, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχωμεν ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς περιφανοῦς καὶ ὠραίας ταύτης κοινωνίας.

Ἰπὸ τοιοῦτους λοιπὸν αἰσίους οἰωνοὺς τὸ χαρίεν, τὸ ὠραῖον φύλον ἄς μᾶς ἀκολουθήσῃ· καὶ ἀμιλλώμενον μὲ τὸ ἀνδρικὸν φύλον, τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ πιεζόμενον ὑπὸ τὰ βάρη τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν ὁσμῆραι προχωρεῖ, ἄς τρέξῃ θαρραλέως καὶ μὲ ζῆλον τὴν λαμπρὰν καὶ κοσμοσωτήριον πορείαν, τὴν ὁποίαν ἤνοιξεν ἡ παρούσα ἐποχὴ, καὶ ἄς πεισθῆ εἰς τὴν ἀδίστακτον ἀλήθειαν, τὴν αἰώνιαν ἀλήθειαν, ὅτι διὰ τῆς παιδείας, διὰ τῶν φώτων τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἡ γυνὴ ἐπίσης, ὡς καὶ ὁ ἀνὴρ, θέλει κατασταθῆ μυριάκις ὠραιότερα, θελκτικωτέρα· ἡ παιδεία θέλ' εἶσθαι δι' αὐτὴν ἀνεκτίμητον καὶ ἀφθαρτον κόσμημα· οὕτως ἀναλαχμῆνουςα τὴν φυσικὴν τῆς ἀξιοπρέπειαν, μακρὰν τοῦ νὰ ζῆ ὡς εὐτελής καὶ αἰεποτε εἰς ὀδύνας ἀναξιοπαθεῖς, θέλει κατασταθῆ εἰς τὴν κοινωνίαν εὐτυχῆς. Σεβαστή· καὶ θέλ' εἶσθαι καθ' αὐτὸ ἐν θελγητρον οὐράνιον, ἀνίκητον, ὅπως ἡ φύσις αὐτὴ προώρῃσεν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν γυναῖκα.

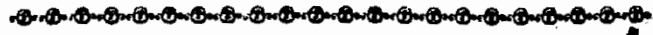
ΑΙ
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ
ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΦΥΛΟΥ.

Καθώς όταν αρχαία τις και ένδοξος πόλις, ήτις ύποσῆ διαφόρους τύχας, διαφόρους μεταβολάς, έρημώσεις και καταστροφάς, άνασκάπτεται· από δέ τής τελευταίας έπιφανείας της έως εις τὸ βάθος τοῦ Παρθενικοῦ εδάφους της ή άξίση τοῦ έργατου άπαντᾶ τύσας διαφόρους στοιβάδας ὤλων και ὄψεων διαφόρων, ὅπως διάφοροι ὑπῆρξαν αι τύχαι και αι μεταβολαι αὐτῆς, και ὅπως άμέτρητοι ὑπῆρξαν αι γενικαι, αἴτινες παρῆλθον έπάνωθεν της· και τοῦ μὲν άπαντᾶ συντρίμματα λαμπρῶν αρχαιοτήτων· τοῦ δέ ὅσα και αἵματα ανθρώπινα συμπεπηγμένα βαθύτερον εύρίσκει τήν κόνιν και τήν τέφραν έρημώσεως μεμακρυσμένης έποχῆς· άλλοῦ άνακαλύπτει τᾶ έχνη τοῦ πολιτισμοῦ, άλλοῦ τᾶ έχνη τής βαρβαρότητας, και έπί τέλους άνευρίσκει τᾶ άπλοϊκά λείψανα και τᾶ μνημεια τής πρώτης ζωῆς, τής νηπιώδους ήλικίας εκείνης τής πόλεως, ήτις άνανακλᾶ εις τήν έποχῆν, καθ' ήν ίσως εύρίσκεται εις τήν άναγέννησιν της ή εύκλητῆς και πολυπαθῆς πόλις αὐτή. Τοιουτοτρόπως ή μακρά ιστορία τής γηραιᾶς άνθρωπότητος και ιδίως ή ιστορία τοῦ γυναικειοῦ φύλου, ὁμοίως στοιβάδας, ὁμοίως φάσεις παρουσιάζει, μ' ὅσας ὑπέστη ποικίλας και παραδόξους περιπετείας, μ' ὅσας ὑπέστη μεταβολάς εις τᾶς διαφόρους ήλικίας της, εις τᾶς δια-

φόρους έποχάς της· ὁ άνθρώπινος λογισμὸς έκπλήττεται, ὅταν τις στρέψη βλέμμα ὀπισθέν του, άπαντᾶ τὸ γυναικειον φύλον αὐτὸ τοῦ μὲν στενάζον ὑπὸ τᾶς αλύσσοις τής δουλείας· τοῦ δέ συρόμενον εις τήν αἰχμαλωσίαν και τὸν έξευτελισμὸν, και γινόμενον θυμα, έρμαιον άγρίων, κτηνωδῶν παθῶν· άλλοῦ άνακαλύπτει τις άστραπηφόρα τινᾶ έχνη τής λαμπρότητός του, αὐτῆς τής άγγελικῆς αξίας του· άλλοῦ εύρίσκει αὐτὸ τὸ ἴδιον έκβεβαρωμένον και ἄγριον, και έπί τέλους εις τήν βρεφικῆν ήλικίαν του τὸ άπαντᾶ άγνόν και άθῶον ὅπως έξῆλθεν από τᾶς χειρας τής φύσεως· αν δέ ὄχι ή άγνότης, τοῦλάχιστον ή άθωότης τής πρώτης του εκείνης ζωῆς, άνταποκρίνεται κατά τι με τήν σημερινῆν ήθικῆν κατάστασιν τοῦ δυστυχοῦς αὐτοῦ γυναικειοῦ φύλου τής Ανατολῆς, και άλλων πολλῶν μερῶν άκόμη, διότι τῆ εύαίσθητον και πολυπαθῆς γένος αὐτὸ μ' ὅσας και αν ὑπέστη καταπίσεις και διαφθοράς, εὔστροφον ὅμως και εύάγωγον ὡς ὁ αναλυόμενος κηρὸς πώποτε δέν απέκτησεν έσκληρωμένας και άδιορθώτους έξεις· ή ψυχῆ του αείποτε φέρει τι ένστικτον άγγελικῆς εύγενείας· πώποτε δέν έξηλείφθη από τὸ άγνόν μέτωπόν του ή σφραγίς τής αιωνίου αγαθότητος, ήν ὁ Πλάστης έξ αρχῆς εις αὐτὸ φιλοστόργως έπέθεσεν.

Ἡδη ὡς πρὸς τήν Ανατολήν τὸ γυναικειον φύλον αὐτὸ, έκτὸς τινῶν εξαίρέσεων, εύρίσκεται εις τήν αθῶαν κατάστασιν παιδικῆς τινὸς ήλικίας, καθ' ήν ή άπαλή ψυχῆ του δύναται νά δεχθῆ ὄλας τᾶς αίσιας έντυπώσεις· και ὅτι ὁ πολιτισμὸς αρχίζει νά πλημμυρῆ τήν ὡραίαν πατρίδα του, και αὐτὸ ὡς χαριεν και παίζον παιδίον εισέρχεται νά τρέξῃ εις τὸν λειμῶνα τῶν φῶτων και τῶν ἀρετῶν, εις τὸ στάδιον αὐτὸ τής διανοητικῆς του ανάπτυξεως, θέλει εἶσθαι πολὺ άρμόδιον νά ἴδῃ εκ πρώτης ὄψεως τήν εικόνα τής μακρᾶς, τής παρελθούσης ζωῆς του, τής ζωῆς εκείνης, ήν έξῆσεν ὑπὸ τῶν διαφόρων οὐρανοῦς και εις τᾶς δια-

φόρους εποχάς του, και σιγανά να επανέλθη ύψερτα εις τόνσημα-
ρινόν σταθμόν του, ἐξ οὗ μέλλει ν' ἀναχωρήσῃ καὶ νὰ προβῆ
μεγαλοπρεπῶς εἰς τὴν νέαν χρυσὴν ἡλικίαν του εἰς τὴν νέαν εὐ-
τυχῆ ζωὴν του.

ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ.

Οἱ Πατριάρχαι, οἱ πρῶτοι ἐκείνοι ἀρχηγοὶ τῶν μεγάλων ἢ
μικρῶν κοινωνιῶν, δὲν κατεφρόνουσαν κανὲν εἶδος ἐντίμου εργα-
σίας· ὁ Γεδεὼν καὶ ὁ Ἀβραάμ εἰργάζοντο μετὰ τὰς ἰδίας τῶν χει-
ρας εἰς τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν καὶ εἰς τὴν γεωργικὴν· διὰ τὴν
ὑποδεχθῆναι τοὺς ἀγγέλους ὁ Ἀβραάμ ὑπῆγεν ὁ ἴδιος εἰς τὸ ποι-
μνιόν του, ἔλαβε μόνον, τὸν ἐξέδαρε καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὴν γυ-
ναῖκα του διὰ τὴν μαγειρεύσῃ· οἱ ἡγεμόνες τῆς ἀρχαιότητος
ἐφέροντο καθὼς ὁ Ἀβραάμ, καὶ αἱ ἡγεμονίδες ἐμαγείρευον ἐ-
πίσης· εἰς ἐποχὴν, ὅχι πολλὰ μεμακρυσμένην ὁ Ὀμηρὸς μᾶς
παραδίδει τὰ ἀπλοῖκά ἀλλ' ὠραῖα αὐτὰ παραδείγματα.

Αἱ γυναῖκες εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν ἐπιφορτισμέναι νὰ
ἀλέθωσιν τοὺς διὰ τὴν τροφὴν καρπούς μεταξὺ δύο λίθων, διό-
τι ἡ χρῆσις τῶν μύλων ἦτον εἰσέτι ἀγνωστος, ἕως καὶ εἰς τὴν
ἐποχὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἡ μεγάλη ἀσχόλησις τῶν γυναικῶν
συνίστατο ἐπίσης εἰς τὸ νὰ νήθωσιν, αἱ διασιεδάσεις τῶν συνί-
σαντο ἐπίσης εἰς χορούς καὶ ἄσματα τινά· ὅσον πλεονέκτερον ἀ-
νερευνᾶν τις εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, τοσοῦτον μάλλον ἀνακα-
λύπτει, ὅτι αἱ γυναῖκες τότε ἦσαν ὑποχρεωμέναι εἰς τόσας ἐρ-
γασίας, ὥστε αἱ ἑορταί, αἵτινες ἔφερον εἰς αὐτάς τὴν ἀργίαν,
καὶ ἐπομένως ἀνεσίν τινα, ἦσαν δι' αὐτάς αἱ ἡδωνικώτεραι ἡ-
μέραι.

Αἱ γυναῖκες τῶν Πατριαρχῶν ἐθήλαζον αἱ ἰδία τὰ τέκνα τῶν

οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Καναναῖοι, οἱ Σκυθῆαι, οἱ Μῆδοι, οἱ Πέρσαι κτ-
τεδέχθησαν ἐπίσης αὐτὸ τὸ σύστημα.

Οἱ ἄνδρες ἠδύνατο τότε ν' ἀποβάλλωσι τὰς γυναικῆς τῶν
διὰ καμμίαν ἄλλην αἰτίαν, παρὰ διότι οὕτω τὸ ἤθελον αἱ
ἐκκληραὶ συνήθειαι αὐταὶ δεικνύουσι τὴν δουλικὴν κατάστασιν,
εἰς ἣν εὐρίσκετο τὸ δύστηνον γένος τῶν γυναικῶν· παρατηρεῖ-
ται, ὅτι οἱ στοχασμοὶ τῶν, ἀκόμη καὶ αὐταὶ αἱ μυστικαὶ θελή-
σεις τῶν ἦσαν ὑποτεταγμέναι εἰς τοὺς ἄνδρας· μολοντούτο, εἰς
τοὺς καιροὺς ἐκείνους τῆς ἀμαθείας, ἡ βαρβαρότης αὕτη ἦτο
πλέον ἀξιοσυγχώρητος, παρὰ ἡ ἀδικία τῶν νόμων πρὸς τὰς ἀ-
τυχεῖς γυναῖκας εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν φώτων.

Οἱ Ραββῖνοι ἀγαπῶσι τὰς μυθώδεις τῶν διαφόρων φαινομέ-
νων καταγωγὰς· διίσχυρίζονται, ὅτι διὰ τὴν ὑπακούσῃ ὁ Νῶε
εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀδάμ μετέφερε τὸ σῶμα τοῦ πρώτου
αὐτοῦ πατρὸς εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ διεχώρισε διὰ τοῦ ἱεροῦ
τούτου διαφράγματος τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς ἄνδρας· ἐντεῦθεν
λέγουσι, κατὰ γὰρ τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ κατακλείωνται αἱ γυ-
ναῖκες.

Δὲν δύναται τις τίποτε νὰ ἐννοήσῃ ἀπὸ τοῦ ὄνομα « ὁ χρυσοῦς
αἰὼν » ὁθεν εἰς τοὺς πρώτους καιροὺς· ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ Ἰσαάκ
ἔτρεμον μήπως τοὺς δολοφονήσωσι καὶ ἀρπάσωσι τὰς γυναι-
κάς τῶν· ὁ ὄρκος, εἰς ὃν ὑποχρέονον τοὺς γείτονάς τῶν μὴν
ἐπιβουλευθῶσι τὴν ζωὴν τῶν, πολλὰ ὀλίγον δεικνύει ἕνα χρυ-
σοῦν αἰῶνα· τὸ πολὺ, πολὺ ἦτον ὁμοίος μετὰ τὴν παρούσαν συν-
ταγματικὴν ἐποχὴν τῆς Ἑλλάδος!

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΑΙΓΥΠΤΙΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΚΙΝΕΖΟΙ.

Κατά την εποχήν ταύτην, οί παλαιοί Αιγύπτιοι είναι οί μόνοι λαοί, εις τούς όποιους εύρίσκει τις ίχνη τινά παιδείας και άνατροφής. Οί Ιερείς έδίδασκον τās επιστήμας, μεταξύ άλλων, και τήν άστρονομίαν· αι γυναίκες, καθ' όσον νομίζεται, δέν ήσαν εξηρημένοι ταύτης τής άνατροφής· πολλοί έπροφήτευσον κατά τούς όνειρους και τά τεράστια σημεία, τά όποια παρετήρουν εις τούς άέρας. Διά τούτο είπομεν, εις τό προλαβόν φυλλάδιον, ότι αι γυναίκες πανταχοϋ και πάντοτε κατοπτρίζονται εις τήν διαγωγήν τών άνδρών, και έδώ, όπου υπήρχεν ή θεοκρατία τών Ιερέων, και αι γυναίκες έγινοντο προφήτιδες και Ιέρειαι!

Νομίζεται ότι οί παλαιοί Αιγύπτιοι άπηγόρευον εις τās γυναίκας τού νά μανθάνωσι μουσικήν, καθότι έλεγον· « ή τέχνη αύτη χαυνώνει τήν έλαστικότητα τής ψυχής ». Οί Ισραηλίται διέφερον κατά τούτο· καθώς δέ οί Αιγύπτιοι ήσαν σοφοί, και έθεώρουν πρόσφορον νά εμπιστεύωνται πολλά έργα εις τās γυναίκας, δέν είναι άμφιβολία, ότι εφρόντιζον πολύ και διά τήν άνατροφήν των.

Μολονότι δέν υπάρχουν άποδείξεις βέβαιαι, φαίνεται ότι οί Φοινικείς και οί Βαβυλώνιοι ήκολούθουν ως πρός τούτο, τό σύστημα τών αρχαίων Αιγυπτίων.

Εις τήν Κίναν εξ εναντίας νομίζεται, ότι οί άνδρες φροντίζουσι μάλλον νά καθιστώσι τās γυναίκας των σόφρωνας παρά νά τās διδάσκουν.

Δέν είναι λόγος εις τήν ιστορίαν περι τών διασκεδάσεων τών Αιγυπτίων γυναικών· αναμφιβόλως συνέσαντο πρὸ πάντων εις

Πανηγύρεις θρησκευτικάς, καθ' ός αι γυναίκες έφεραν άνθη, διά δήματα και σημεία συμβολικά· αύται εύρταζον επίσης με πομπήν τήν επέτειον τής γεννήσεώς των.

Η πολυγαμία δέν ήτο συγχωρημένη εις τούς παλαιούς Αιγυπτίους· αι παρθένοι έπροστατεύοντο από τόν νόμον. Πιστεύεται γενικώς ότι οί Αιγύπτιοι έσέβοντο μάλλον τās Βασίλισσας παρά τούς Βασιλείς, και ότι εις τά συμβόλαια τών γάμων ό άνήρ υπέσχετο υποταγήν εις τήν γυναίκα. Χωρίς νά βεβαιώση τις τούτο, ό,τι άποδεικνύει μάλλον τό σεβας τών Αιγυπτίων πρὸς τās γυναίκας των είναι ό νόμος, όστις έπιφορτίζει τās θυγατέρας, και όχι τούς υίους, εις τό νά γηροκομώσι τούς γονείς των. Περιστατικόν τι υποστηρίζει επί μάλλον ταύτην τήν γνώμην· όταν ό Σολομών ένυμφεύθη τήν κόρην τού Φαραώ, έναντίον τών υπάρχόντων νόμων τήν έκαμε νά κτίση ιδιαίτερον παλάτιον, και τήν έσυγχώρησεν νά εξασκή ιδιαιτέρως τά τής Θρησκείας της· πράγμα όλως άντικείμενον εις τούς νόμους τών Ισραηλιτών.

Η σωφροσύνη έτιμάτο εξόχως εις τήν Κίναν· γυνή τις έθεωρείτο ότι έλειπεν εις όλους τούς κανόνas τής αιδούς έάν αύτη έδείκνυε τήν χειρά της γυμνήν· όλοι οί νόμοι τείνουσιν εις τό νά σεβάξεται ή άρετή· ή άστυνομία διατάττει εις τās άσέμνους γυναίκας νά μη κατοικώσιν εις τόν περίβολον τών μεγάλων πόλεων διά νά μη σκανδαλίξωσι τās έναρέτους.

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ

ΕΛΛΗΝΕΣ.

Μολονότι διάφοροι είναι αι γνώμαι ως πρὸς τὴν δουλικὴν ἢ ἑλευθέραν κατάστασιν τῶν Αἰγυπτίων γυναικῶν, μολοντότου παρατηρεῖται, ὅτι πολλὰ μεταξὺ αὐτῶν ἀπέκτησαν μεγάλην ὑπόληψιν, δόξαν καὶ ἐνότιε μάλιστα καὶ στιγμιαίαν τινὰ ἑξουσίαν· καὶ ἡ ἐνέργεια αὕτη, ἣτις μόνη θραύει τὰς ἀλύσις τῆς δουλείας, ὁ χαρακτήρ ἐκεῖνος, ὅστις βιάζει νὰ ὑψωθῶσιν ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ἠθέλησαν νὰ καταδικάσωσιν εἰς τὴν λασιμονικήν, τὰς ἐξέστη εἰς ἀκαθάρσια ἐπιτηδεύματα μεγάλα κατ' ὄλου· τοὺς τόπους καὶ κατ' ὄλου τὰς δικτάτορας ἡλικίας τοῦ νόσιμον ὡς ἐν κρίματι τῶν νόμων παντὸς εἴδους, τῶν ὁποίων σκοπὸς ἦτο νὰ τὰς ἀποδουλώσωσι.

ἴπτομεν ἤδη τὰ βλήματα ἐπὶ τὰς ἀρχαίας Ἑλλάδας. Ποῖον θέαμα θελατικὸν ἐπαρουσίαζεν ὁ τόπος οὗτος τισσάτων γυναικῶν εἰς θελήματα! δταν δὴνηγόμενός τις ὑπὸ τοῦ εὐφροδῆ καὶ σπρῶ ἡερβολομαίου ἀκολουθεῖ τὸν νέον Ἀνάχαρσιν εἰς τὰς περιηγήσεις του, νομίζει, ὅτι ὅσον ἰωραϊότερα ζωγραφίζει τὰ πρωτότυπά του, ὅσον περισσότερο τὰ μεγαλύνει, τόσον ὀλιγώτερον αἱ εἰκόνες του, αἱ πλέον τέλειοι δύνανται νὰ προσεγγίσωσιν εἰς τὴν πραγματικότητα! Τινόντι· ποῖαν λάμπιν δὲν ἠδύνατο νὰ χύνη ἓνας τόπος κυβερνώμενος ἀπὸ τοὺς πλέον εὐγλώττους ἀνδρας, οἵτινες ὑπῆρξαν ποτὲ ἐπὶ τῆς γῆς! ὅπου ὄλοι οἱ πλέον φιλόξενοι, οἱ πλέον δελεαστικοὶ τρόποι ἦσαν τελειοποιημένοι εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν· ὅπου τὸ πῦρ τῆς ἀγχινοίας ἐσπινθη-

μαίνει ομοσπονδίας· όπου κατά την αὐτὴν ἐποχὴν περίπου ἡ Περικλής· ἔλαμπε λαμπροτέρην τινὰ νίκην· ὁ Δημοσθένης ἔ-
 ἤμβονεν ἐπὶ τοῦ βήματος· ὁ Σωκράτης ἤνοιγε τὸ σχολεῖον
 τῆς σοφίας, ἡ Πραξιτέλης ἔσυρε τὰς Ἀθήνας εἰς τὸ ἐργυστάσιον
 του· ὁ Ἀλκιβιάδης ἔλαμπεν ἐνταυτῷ εἰς τὸν πόλεμον, εἰς τὰ
 συμβούλια, καὶ εἰς τὰς θαλάσσας, ἐνῶ ἡ Ἀσπασία, λατρευομένη
 ἀπὸ ὅλων τοῦ μεγάλου ἀνδρα, τοὺς συνήνωνεν ὅλους ὑπὸ τοῦς
 πόδας τῆς.

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, αἱ γυναῖκες
 τῆς Ἀττικῆς, συνθηροισμένοι ὑπὸ τὰ τύχη τῶν Ἀθηναίων, ἔφερον
 τὰ ὠραία σχήματα καὶ τὰς χάριτας τῶν Ἰώνων γυναικῶν· ἡ
 Ἀσπασία, τὸ ὄρατον ἐκεῖνο κλέος τῆς Ἀνατολῆς, γεννημένη εἰς
 τὴν Μιλήτον, μετέφερον ἀπὸ ἄλλου οὐρανὸν τὴν κομψότητα
 τῆς Ἀσιατικῆς· αὕτη μετέδωκε τὸν τρόπον καὶ τὸ χάριεν ὕψος
 εἰς ὅλας τὰς φιλαρέσκους· ἀλλ' ὅλον αὐτὸ τὸ γοητευτικὸν σύν-
 ολον, τὸ ὁποῖον μετέπειτα διὰ μόνης τῆς λέξεως Ἀττικισμὸς
 ἀνεκάλει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φαντασίαν τὴν χάριτας, τὸσα
 χαρακτηριστικὰ φιλοπροσύνης καὶ εὐγενείας, δὲν ἔφθασεν ἕως
 εἰς τὰς εὐγενεῖς γυναῖκας τῶν Ἀθηναίων. Οἱ σύζυγοί των γνω-
 ρίζοντες τὴν φυσικὴν ὄρμην τῶν παθῶν των κατέκλειον εἰς τὰ ἐν-
 δότερα τὰς τῆς θυγατέρας των καὶ τὰς γυναικῶν των· μετρί-
 ον εἰς ἄκρον προσηκτικὸν ὁμοιάζοντα τὴν δυσπιστίαν καὶ τὴν
 τυραννίαν· φοβούμενοι μάλιστα μήπως αὐταὶ διδασκῶσιν εἰς
 τὰς τέχνας· ἢ ἀποκτήσωσιν ὑψηλοτέρας καὶ σοφωτέρας γνώ-
 σεως, τὰς ἀπηγόρευον ἀπὸ τοῦ νὰ δέχωνται διδασκάλους παν-
 τῆς εἶδους, καὶ τὰς ἐσυγχώρουον ὡς μόνους των ἡδονὰς, ὡς μό-
 νητων ἐνασχόλησιν τὰς λεπτομερείας τῆς οἰκιακῆς των οἰκο-
 νομίας.

Τοιουτοτρόπως, ἐνῶ αἱ φιλαρέσκειοι γυναῖκες ἐκαλλιέργουν
 τὰς τέχνας, ἐσύχναζον εἰς τὴν στοάν, ἐθελγον τοὺς φιλοσόφους

καὶ τοὺς τεχνίτας, ἐνεψύχονον τὴν εὐφυϊαν των, τῆς ὁποίας
 αὐταὶ συνέλεγον τοὺς ἀντανεκλώντας σπινθήρας, ἐπτερέθησαν
 κατὰ τινὰ τρόπον εἰδῆς τι συναλλαγῆς σπουδῆς καὶ διδασκαλίας,
 ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἡδονικῶν συναισθήσεων, αἱ εὐγενεῖς γυναῖκες,
 σχεδὸν λησιμονημένοι καὶ ἀπωλεσμένοι εἰς τὰς λεπτολόγους
 οἰκιακὰς μερίμνας, καὶ μένουσαι μακρὰν τοῦ αἵματος των τόσον
 ὡς πρὸς τὸ πνευμά των, καθὼς καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνατρέφῆν
 των, ἀνεκάλουν μᾶλλον τοὺς καιροὺς ἐκεῖνους τῆς χονδρῆς ἐδου-
 ἀπλοκρίτητος τῶν πρώτων κατοίκων τοῦ κόσμου, καὶ ὠμοιάζον
 ὡς νὰ μὴ ἀνῆκον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκεῖνην, τῆς ὁποίας τὰ ἀέ-
 κτινοβολοῦντα λείψανα προξενῶσιν ἀκόμη τοσαύτην συγκίνησιν,
 τοσαύτην ἡδονήν. Ἐντεῦθεν προῆλθεν ἡ λαμπρότης τῶν φιλαρέ-
 σκων γυναικῶν τῶν Ἀθηναίων· αἱ ὠραῖαι τέχναι ἦσαν παραδεδο-
 μέναι εἰς αὐτὰς διὰ τῆς ἀδικίας τῶν νόμων, οἵτινες ἀπετρέφον αὐ-
 τῶν τὰς γυναῖκας τῆς ὑψηλῆς λεγομένης τάξεως· αἱ πρώται πα-
 ρεδίδοντο εἰς αὐτὰς, συνειπέφερον εἰς τὴν πρόοδόν των, καὶ
 στολιζόμεναι μετὴν λάμπριν, τὴν ὁποίαν εἰς τὰς τέχνας αὐτὰς
 ἐδίδον, ἀπήλαυσαν τὰς ὑποκλίσεις τοῦ αἵματος των, διὰ τῶν
 λαμπρῶν ἐργῶν των, καὶ τὸν θαυμασμὸν τοῦ αἵματος ἡμῶν διὰ
 τῶν ἀναμνήσεων των.

Ἐπομένως, τίποτε ἄλλο, ὡς ἐκ τούτου δὲν ἀπώλεσε κατ' ἐ-
 κείνους τοὺς καιροὺς τὰ ἦθη, ὅσον ἡ ὑπεροχὴ αὕτη τῶν λεγομέ-
 νων φιλαρέσκων γυναικῶν, τοιουτοτρόπως ἐλευθέρως λαμπρυ-
 νομένων, ἐπὶ τῶν γυναικῶν τῆς ὑψηλῆς τάξεως, μενουσῶν εἰς
 τὸ σκότος· ἄρα αἱ Ἀθηναῖαι ἀφῆκαν ἀνοικτὸν τὴν λιμένα τοῦ
 Φαλήρου, συνέβρευσεν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος τοσοῦτον
 πλῆθος τῶν λαμπρῶν τούτων γυναικῶν, ὥστε ἐνεκα τῆς συγ-
 χύσεως καὶ τῆς διαλύσεως τῶν ἠθῶν, αὐταὶ ὑπέκλυσαν εἰς τὴν
 μομφὴν τῆς δημοκρατίας· τὸ πρᾶγμα κατήνησεν εἰς βαθμὴν,
 ὥστε νὰ ποταθῆ διὰ νὰ ἐπιβληθῆ εἰς αὐτὰς φόρος. Τοῦτο

ἀναζήτησιν, διεπιλομένηθη, ὑπεστηρίσθη ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους, ἑπιτιμωμένη μάλιστα τῆς ἐκ τῶν γυναικῶν τούτων Μέρως· ἐπὶ τῷ δὲ ἐπιτελεσθῆναι τὸ φέρον οὗτος, ὅστις ἐλαμβάνετο διὰ πολλὴν κερδίαν.

Ἐπὶ δὲ τὴν ζυγὴν τῶν νόμων τῶν Ἀθηναίων αἱ γυναῖκες ἐχαιρούσαντο εἰς τὴν λησιμονησίαν, εἰς τὴν Λακεδαιμονίαν ἐξ ἐναντίας, ὁ Λυκοῦργος τὰς ἐσυνηθίζεν εἰς τὰς ἐργασίας τὰς πλέον σκληράς. Εἰς τὸ νὰ παλαίωσιν εἰς τὴν δημοσίον, εἰς τὸ νὰ ῥίπτωσι τὸ βέλος, εἰς τὸ νὰ γυμνάζωνται εἰς τὴν τρέξιμον καὶ εἰς τὰ γυμνάσια· αὐτὸς ὁ φιλόσοφος νομοθέτης, διὰ τοῦ πλέον ὀρθοῦ συλλογισμοῦ δὲν ἐφοβήθη νὰ δεῖξῃ ἀσκεπῆ τὴν καλλόνην εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων ἐπίστευε διὰ τοῦ μέτρου τούτου νὰ ἐλαττώσῃ μάλιστα τὰς ἐπιθυμίας. Οἱ Λακεδαιμόνιοι, διερεθίζοντες διὰ σαρκασμῶν τοὺς νέους, οἵτινες δὲν ἐκέρδιζον τὴν τιμὴν τῶν δημοσίων ἀγώνων, ὡμοίαζον ὅτι δὲν ἐνησχολούντο, εἰμὴ διὰ τὴν δόξαν, εἰς τὴν στιγμὴν μάλιστα, καθ' ἣν μὴ κρυπτημένου οὐδενὸς τῶν γυναικείων θελήτρων, ταῦτα ἠδύνατο νὰ τοῖς ἐμπνεύσωσιν ὅλας τὰς φλόγας τοῦ ἔρωτος. Ποῖα ἀντιθέσεις μεταξὺ τῶν ἡθῶν τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκείνων τῶν Λακεδαιμονίων! . . . Ἀλλὰ ταῦτα τὰ ἀποτελέσματα! δὲν ὑπῆρξαν ὅλα εἰς τὴν τιμὴν τοῦ ἀσθενοῦς τούτου γένους τοῦ γυναικείου, περὶ τοῦ ὁποίου οἱ Ἕλληνες ἐφαίνοντο ὅτι διέθετον κατὰ τὰς ἰδιοτροπίας των, ὡς περὶ τίνος ἰδιοκτησίας;

Ἄς κρίνῃ τις τὸ σύνολον ὁμοῦ τῆς διαγωγῆς τῶν γυναικῶν, καὶ τὸ ὄφελος τὸ ὅποιον αὐταὶ εἴλκυσαν ἀπὸ τῆν θέσιν των. ὑποχρεοῦνται αἱ εὐγενεῖς Ἀθηναῖαι νὰ ζῶσιν ἐντὸς τοῦ γυναικωνίτου των· γίνονται τὸ παράδειγμα ὄλων τῶν οἰκιακῶν ἀρετῶν· δίδεται ἡ ἐκπαίδευσις εἰς τὰς φιλαρέσκους, εἰς ἕνα λαὸν, ὅστις ἐξετίμα εἰς ἄκρον τὴν ἀξίαν καὶ τὴν εὐγλωττίαν, καὶ ὁ ὅποιος ὠδηγεῖτο μᾶλλον ἀπὸ τὴν φαντασίαν του παρὰ ἀπὸ τὰ

ἦθῶν του· αὐταὶ ἐξυψόνουσι τὴν ἀνδρείαν τῶν πολεμιστῶν, ὁμοίως μὲ ἐξισίαν τινὰ γλαφυρότητα καὶ λεπτότητα, ἧτις τὰς διακρίνει, καὶ αἱ οἰκίαι των καθίστανται τὸ ἄσυλον τῆς φιλοκαλίας καὶ τοῦ πνεύματος· οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ πολεμισταὶ θηρεύουσι τὴν τιμὴν τοῦ νὰ γενῶσι δεκταὶ εἰς αὐτάς· δίδουσιν ἐπιβρόχον εἰς ταύτας τὰς γοητευτικὰς γυναῖκας, καὶ αὐταὶ φθάνουσιν εἰς βαλμὸν, ὥστε νὰ κυβερνώσι τὰς δημοσίας ὑποθέσεις· ἡ Ἀσπασία ἀποφασίζει περὶ τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολέμου. Εἰς τὴν φρονὴν ὑψοῦται χρυσοῦν ἀγαλμα ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῶν Δελφῶν μεταξὺ τῶν ἀνδριάντων τῶν βασιλείων· ὁ Δημοσθένης ὁ ἴδιος, τοσοῦτον τρομερὸς εἰς τοὺς τυράννους, ὑποκύπτει εἰς τὸν ζυγὸν μιᾶς φιλαρέσκου· καὶ ἐλέγετο διὰ τοῦτο περὶ αὐτοῦ, « ὅτι ὁ Δημοσθένης μελετᾷ ἐν ὀλόκληρον ἔτος μία γυνὴ τοῦ τὸ ἀνατρέπει εἰς μίαν ἡμέραν. »

Εἰς τὸ πολεμικὸν ἀσκητήριον τῆς Λακεδαιμονίας ἐξ ἐναντίας, ὑποχρεοῦσι τὰς γυναῖκας νὰ λησιμονήσωσι τὸ φύλον των· εἰς τὴν στιγμὴν ἡ χάρις του μεταλλάσσεται εἰς βίωμα ἐπιθυμίας ἢ δελεαστικότητος του εἰς ἐπιδειξιότητα, καὶ ἡ ζωηρότης του εἰς ἐνεργητικότητα· ὄχι μόνον αὐταὶ ἀναδεικνύονται ἀντίζηλοι τῶν ἀνδρῶν εἰς τὰ γυμνάσια τὰ πλέον σκληρὰ, ἀλλ' ἀκόμη μάλιστα κερδίζουσι συνεχῶς τὴν δάφνην τῆς ἀνδρείας.

Ποτὲ δὲν ἐστάθη δύνατὴν ν' ἀναγνωρισθῇ ἐντελέστερον, ὅτι τὸ ἀνεκφραστον τοῦτο φύλον, τὸ γυναικεῖον, εἶναι ἐπιτήθειον, κατὰλληλον, ἱκανὸν εἰς ὅλα· ὅτε ἐνυπάρχει εἰς αὐτὸ ἐνσικτόν τι ὑπερφυσικόν, τὸ ὅποιον δύναται ν' ἀναποκριθῇ εἰς πάντα στοιχασμὸν, εἰς πᾶν αἶσθημα, εἰς πᾶν σχέδιον. Ἴσως τοῦτο ἔχει ἀνάγκη νὰ τὸ θέσῃ ἄλλος τις εἰς τὴν ἀξίαν του· Ἴσως εἶναι ἀνίκανον νὰ ὑπολογίσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν δύναμίν του. Εἶναι σπάνιον τιμῶντι αἱ γυναῖκες, χωρὶς νὰ ἦναι συγχινημένα ὑπὸ περιστάσεων νὰ σχεδιάσωσι ἢ ἐπιχειρήσωσι τι μὲ σύνεσιν καὶ μὲ προ-

νοησίαν ὡς ἐκ τούτου παρατηρεῖται, ὅτι κινούνται μᾶλλον, δὲν ἀποφασίζουσιν αὐταί· ὅλα τὰ κατορθώματα εἶναι εἰς αὐτάς δυνατὰ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ των, ἂν καὶ σπανίως ἠξέωρωσιν ἢ δύνανται νὰ σκέπτονται περὶ τοῦ ἐνδεχομένου κακοῦ, τὸ ὅποιον προετοιμάζουσι.

Τοιαύτη γυνὴ δὲν ἠθελε θυσίασθαι μίαν εὐχαρίστησιν τῆς διὰ νὰ σᾶς σώσῃ ἀπὸ μέλλοντά τινα κίνδυνον· ἀλλ' εἰς τὴν στιγμήν μετέπειτα δίδει τὴν ζωὴν τῆς διὰ νὰ σᾶς προφυλάξῃ ἐν ἐνὶ λόγῳ ὑπὸ μόνῃς τῆς φιλοτιμίας καὶ τῆς εὐαισθησίας των δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ ἀπ' αὐτάς πᾶν αἰσιον καὶ γενναῖον ἔργον.

Ἀλλὰ: ποῖα τὰ ἀποτελέσματα, ὅταν ἡ ἐκπαίδευσίς δὲν εἶναι πάγκοινῃς καὶ ὁμοίομορφος! τὰ ἦθη τῆς Σπάρτης ὑπῆρξαν ἀγνά, ἀδιάφορα ἄχρι τέλους, καὶ ἡ κοινωνία ἐκείνη ἐπίσης ἰσχυρὰ καὶ μεγάλη, ὅχι τόσοσιν διὰ τὴν αὐστηρὰν ἠθικὴν καὶ διὰ τὰς ἐξαιρέτους ἐκείνας ἀρετάς; εἰς τὰς ὁποίας αὕτη ἀνετρέφετο, ὅσον διὰ τὸ ὁμοίομορφον τῆς ἀνατροφῆς τῆς κοινωνίας, καὶ ἰδίως τοῦ γυναικείου φύλου· ἡ καλὴ ἢ κακὴ ἢ ἀνατροφή ἐκείνη, χαρῖεις ἢ ἀγρία; ἦτον ὁμῶς μία καὶ ἡ αὕτη, καὶ ὁμοιάζε μεγαλοπρεπῆ τινὰ οἰκοδομὴν, ἣτις φυλάττουσα πανταχόθεν ἐξίσου τὸν ρυθμὸν, τὴν ἀναλογίαν καὶ ὅλους τοὺς κανόνας τῆς τεκτονικῆς διαμένει εἰς αἰῶνας στερεὰ καὶ ἀκράδαντος, καὶ αἱ προσβολαὶ τοῦ χρόνου καὶ ὄλων τῶν καιρικῶν περιπετειῶν συντρίβονται ἐναντίον τῆς εἰς μάτην· τοιοῦτοτρόπως ὁμοιάζε καὶ ἡ Σπαρτιατικὴ κοινωνία, διότι τὰ ἦθη τῆς, ἢ ἀνατροφή τῆς ἦτο κανονισμένη γενικῇ, ἦτον ὁμοίομορφος· καὶ ἂν ἡ Σπάρτη ὑπέκυψεν εἰς τὸ πεπρωμένον τῆς ἐπὶ τέλους καὶ αὕτη, ὑπέκυψεν ὡς παρασυρθείσα εἰς τὸν κοινὸν κατακλυσμὸν τῆς Ἑλλάδος, παρὰ ὡς ἐκ τῆς ἰδίας διαφθορᾶς.

Ἄλλ' εἰς τὰς Ἀθήνας· εἰς τὰς Ἀθήνας παρουσιάζεται ὅλως διόλου διάφορος ἡ κοινωνικὴ εἰκὼν. Παρουσιάζεται φαινόμενον,

ἄξιον τῆς ἐμβριθεστέρως μελέτης ὄλων τῶν κοινωνιῶν. Ποτὲ ἀνθρωπῖνα κοινωνία δὲν ἐφθασεν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς διαγοντικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς λαμπρότητός της ὡς αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης τοῦ Περικλέους καὶ τῆς Ἀσπασίας. Ἀλλὰ καὶ καμμία ἐποχὴ ἄλλη δὲν ἐκυσφόρησε τὴν πτώσιν καὶ τὴν καταστροφὴν ὅλης τῆς Ἑλλάδος ὡς ἡ ἐποχὴ αὕτη· ἡ κοινωνικὴ διαφθορὰ, ἢ ἠθικὴ διαφθορὰ· τὸ ἄνισον, τὸ ἀνόμιον τῆς ἐκπαίδεύσεως, τῆς κοινῆς ἀνατροφῆς ἐπέφερε τὴν πτώσιν Ἀθηνῶν, καὶ ὁμοῦ μ' αὐτάς παρέρθη ὅλη ἡ Ἑλλάς; ἢ δὲ ἀνομοιότης αὕτη τῆς κοινῆς ἐκπαίδεύσεως περιστρέφετο, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, εἰς τὸ γυναικεῖον φύλον καὶ δὲν θέλει θαυμάσει οὐδὲ δυσπιστήσει κανεὶς, ἂν ἰδῇ ὅτι ἐντεῦθεν προήλθεν ἡ μεγάλη ἐκείνη τῆς ἀρχαιότητος ἀπώλεια καὶ καταστροφή. Ἡ Ἀθηναϊκὴ κοινωνία ὁμοιάζειν ἔκτεκτον καὶ παράδοξον τινὰ οἰκοδομὴν, ἣτις ἀνηγέρθη τὸ πρῶτον ἐπὶ τῇ βάσει κανονικοῦ τινὸς σχεδίου, ἀλλ' ὕστερον διάφοροι τέκτονες, διάφοροι χεῖρες, μὲ διαφόρους καὶ ἀντιθέτους κανόνας ἐργάσθησαν ἐπ' αὐτῆς, καὶ σεισμοὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς διάφορα τὴν διέφρηξαν μέρη, καὶ προσβολαὶ ἐπὶ τέλους ἐξωτερικαὶ τὴν κατέθραυσαν ἔπανταχόθεν καὶ ἀπόρροπος ἀποκατασταθεῖσα δὲν ἠδύνατο πίπτουσα, εἰμὴ νὰ παρασύρῃ καὶ καταχύσῃ ὅλας τὰς παρακειμένας οἰκίας· ἢ τοιαύτη κατάστασις, τὸ τοιοῦτον τέλος εἶναι τῆς διαφθορᾶς τῶν κοινωνικῶν ἠθῶν ἀποτέλεσμα· οἱ Ἀθηναῖοι, εἰς ἄκρον πνευματώδεις καὶ ὀδηγοῦμενοι ἀπὸ κρῖσιν οὐδεῖαν, ἣτις τοὺς ἐφώτιζεν ἐπὶ ὄλων τῶν μέσων τῆς εὐτυχίας των, ὑπῆρξαν ἐξ ὄλων τῶν λαῶν ἐκεῖνοι, οἵτινες γνωρίζοντες καλῶς τὰς γυναῖκας, ἤξευρον νὰ ὠφελῆθωσιν ἐπ' αὐτῶν.— Τὰς ἐκρινον ἐπιτηδεῖας καὶ καταλλήλους εἰς ὅλα· ἀνεγνώριζον μολοντούτο, ὅτι ἐάν ἤθελον θελήσει νὰ ἀναπτύξωσιν εἰς τὴν γυναικείαν ὅλας τὰς ἀντιθέτους ποιότητας, ἄς ἰδῶκεν εἰς αὐτὴν ἡ φύσις.

τούτο ήθελεν εἶσθαι τότε μέσον· τοῦ νὰ μὴ κερδίσωσι καμμίαν ποιότητα· οἱ Ἕλληνες ἐκεῖνοι, ἀγαπητοὶ καὶ ἡδυπαθεῖς, γεννημένοι λατρευταὶ τῶν προτερημάτων καὶ τῆς χάριτος, ἀλλὰ μολοντοῦτο φίλοι τῆς τάξεως τοῦ ἐσωτερικοῦ των, ζηλοτύποι τῶν δικαιωμάτων των ἐπὶ τῶν γυναικῶν των, σεβόμενοι τὰς ἀρετὰς των ὡς ἐπιφύλαξιν καὶ ὁδηγὸν τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων των, ἠσθάνθησαν ὅτι, εἰς τὴν καθιερωμένην κατάστασιν τῆς συζύγου, ἡ λάμψις παρέβλαπτεν εἰς τὸ σέβας, αἱ χάριτες εἰς τὰς οὐσιώδεις ποιότητας· ὅτι ἐπίσης, ἡ αὐστηρότης τῶν χρεῶν ἐξησθένει τὰ μέσα τοῦ ἀρέσκειν, καὶ οἱ αὐστηροὶ νόμοι τῆς αἰδοῦς ἀνέστελλον τὴν ἡδυπάθειαν, ἣτις ἔχανεν ἐντὸς ἐνοχλητικῶν ἀλύσεων τὸ θέλημα τῆς καὶ τὸ κράτος τῆς. Ὅλαι αἱ κοινωνικαὶ συνθηκαὶ ὑπελογίσθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς, χωρὶς νὰ θελήσωσι διὰ νὰ ζητήσωσι κατὰ τινα τρόπον, καθὼς σήμερον εἰς τὴν Γαλλίαν, δύο γυναῖκες εἰς μίαν μόνην. Πρόνοια τις παράδοξος καὶ ἐσφαλμένη, ὡς θέλει ἀποδειχθῆ, διεμαίρασε τὸ ἀξιαγάπητον τοῦτο φύλον εἰς δύο κλάσεις· πολλὰ διακεκριμένας· τὴν μίαν ἀφιερωμένην εἰς τὰς ἡδονὰς, καὶ τὴν ἄλλην καθιερωμένην εἰς τὰ βάρη καὶ εἰς τὰ χρέη· τὴν μίαν ἀνακένουσαν τὸ σέβας δι' ἀνταμοιβὴν, τὴν ἄλλην ἀπολαμβάνουσαν τὰ ἐγκώμια καὶ τὰς ὑποκλίσεις.

Ἐπι ὀλιγώτερον λογικοὶ παρά τοὺς Ἕλληνας οἱ Γάλλοι ἐλπίζουσι πολὺ ἀπὸ τὰς γυναικῶν των εὐτυχίας ἀντιθέτους, αἵτινες ἀμοιβαίως βλέπονται καὶ ἀφανίζονται ἢ μία καὶ ἡ ἄλλη. Ἐντεῦθεν αἱ τοσοῦτον κακαὶ οἰκιακοὶ οἰκονομίαι, ἡ τοσαύτη ἀδικία τῶν κρίσεων τῶν Γάλλων ἐπὶ τῶν γυναικῶν των, τὸ ἀσυνάρτητον ὡς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνατροφῆς, τὴν ὁποίαν δίδουσι εἰς τὰς νέας. Ἄς δώσῃ μήτηρ Γαλλίς μὲ εὐκρινεῖαν λόγον τῶν μαθημάτων, τὰ ὁποῖα δίδει εἰς τὴν θυγατέρα τῆς διὰ νὰ τὴν καταστήσῃ ὡς λέγουσιν ἀξιαγάπητον, καὶ θέλει

ἀνεγνωρίσει ὅτι συνεχῶς, τοῦλάχιστον ἐντὸς δύο ὥρων, τὴν διδάσκει ὅτι δύναται ἐνταυτῷ νὰ ἐμποίησῃ εἰς αὐτὴν καὶ τὸ σέβας καὶ τὴν καταφρόνησιν τοῦ συζύγου τῆς, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς ἐπιτυχίας τῆς, καὶ νὰ καταστρέψῃ διὰ πικρῆς τὰς εὐδαιμονίας τῆς. . . . Οἱ Ἀθητικοὶ ὑπεδούλωσαν πολὺ ἐλησμόνησαν πολὺ τὰς συζύγους των· οἱ Γάλλοι τὰς ἐγύνυκσαν παραπολὺ εἰς τὸ νὰ ἀρέσκουν· οἱ Ἄγγλοι πλέον σοφοὶ εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς των ἔλαβον ὡς πρὸς τοῦτο τὸ ἀντικείμενον ἕνα πλέον δίκαιον, μέσον ὅρον· ὑπέραρχοι ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρός των τῆς αὐστηρότητος τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν διατήρουσι τὸ ἐσωτερικὸν τῶν οἰκογενειῶν των πλέον ἀγνόν, πλέον κόσμιον, καὶ προμηθεύουσιν εἰς αὐτὰς εὐτυχίαν διαρκῆ, ἣτις δὲν δύναται νὰ ἀλλοιωθῆ, ἐὰν ἡ διαφθορὰ τῶν ξενικῶν ἠθῶν ἤθελε φθάσῃ νὰ τὰς προσβάλῃ.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἦσαν κατὰ τινα τρόπον τὰ πάντα καλῶς διατεθειμένα, ὥστε ἐκάστη γυνὴ εἰς τὴν τάξιν τῆς, ἐφαίνετο εὐχαριστημένη ἀπὸ τὴν τύχην τῆς· ἀλλὰ τὸ σύνολον, ἀλλ' ἡ γενικὴ κατάστασις τῶν ἠθῶν καὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ γυναικείου φύλου ἐν γένει, τὸ ἀνόμιον τῆς ἀνατροφῆς αὐτῆς καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως γένους συζῶντος καὶ συναυλιζομένου εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν περίβολον, ἡ ἐπιμιξία τῶν διαφόρων ἠθῶν, ἡ σύγχυσις τῶν διαφόρων ἰδεῶν, ἔφερεν, ὡς ἦτον ἐπόμενον, τὴν κοινωνικὴν ἐκείνην ἀταξίαν μεταξὺ τοῦ ἰδίου φύλου αὐτοῦ, καὶ τὴν διαφθορὰν τῶν ἠθῶν τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν χαίνωσιν αὐτῶν, καὶ τὴν ἀνεπαίσθητος ἐπιβροχὴ καὶ σύγχυσις αὐτῆ ἐπέφερε κατ' ὀλίγον ὀλίγον τὴν πτώσιν, τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν ἀπόλειαν τοῦ λαμπροῦ καὶ μεγάλου ἐκείνου κόσμου· ἡ ἔπρεπεν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ δώσωσιν ὁμοίομορφον τινὰ ἐκπαίδευσιν, ἀνατροφὴν καὶ ῥυθμὸν ἠθῶν τῶν τε ἰδίων καὶ τῶν ἐπὶ γλυτῶν γυναικῶν, ἡ ἔπρεπε ν' ἀποσοβῆ τῶσι μακρὰν τῆς πατρίδος των, μακρὰν τῆς κοινωνίας των τὴν διαφθορὰν τῶν ξενικῶν καὶ ἐλευθέρων ἠθῶν, διὰ νὰ διασωθῶσιν· ἀλλ' οὕτως

Διατήρου και υπέβαλλον άπρονόητως μάλιστα τό πῦρ πλησίον τῶν οικιῶν των, καί τοῦ πυρός αὐτοῦ ἔγειναν ἐπὶ τέλους **περὶ τὸ λωμν**. Ἐάν τις γυνή σύζυγος ὑποτεταγμένη ἔταπτεν ὡς οὐδαιμονίαν τῆς τῷ νῦν ἐνασχολῆται εἰς τὰ οικιακά χρέη τῆς, ἡ **Λσπασία**, ἐκεῖνη ἡ γόνυ; ἡ **ἐξαισία** γυνή, μεθύουσα ἀπὸ τὰς λυμπρῆς ἐπιτυχίας τῆς, ἀπὸ τὴν φλογερὰν ὑπαρξίν τῆς, ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς καί ἀπὸ τὰ θέλγητρά τῆς, δὲν ἤθελεν ἀλλάξει τὴν ἡπόταν μετῆρχετο ἐλευθέραν ζωὴν τῆς διὰ ἕναν ὄρνον τῆς **Λσίας**.

Ἐντοσοῦτῃ αὕτη καὶ αἱ ὁμοίαι μ' αὐτὴν, ζῶσαι εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς μίαν κοινωσίαν, ἣτις ἤθελε νὰ διατηρήσῃ ἄλλην οικιακὴν τάξιν καὶ ἠθικὴν, ἣτὸν ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιφέρωσι τὴν διατρηορὰν τῶν οικιακῶν γυναικῶν, τὸσον περισσότερον, καθ' ὅσον ἡ εἰς ἄκρον περιορισμένη καὶ συνεσταλμένη ἀνατροφή τούτων, δὲν τοῖς ἔδιδε τὴν ἀναγκαίαν ἠθικὴν δύναμιν τοῦ νὰ ἀντισταθμίσωσι τὴν ἄκρατον ἐλευθερίαν ἐκείνων· τὸ ἐπόμενον περιστατικῶν θέλει δώσει πλήρη βεβαιώσιν τῆς μεγάλης καὶ λυπηρᾶς ἀληθείας ταύτης.

Ἡμέραν τινὰ ἡ **Λσπασία** Θέλουσα νὰ ὑποχρεώσῃ νέαν τινὰ Ἀθηναίαν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἠδουπαθείας ἔγραψε πρὸς αὐτὴν τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν· ἡ ἐπιστολή αὕτη θέλει δεῖξει ἴσως πλείοτερον παρὰ ἕν πλῆθος λεπτομερειῶν ποῖα ἦτον ἡ ἐπιβροή τῶν ἐλευθέρων αὐτῶν γυναικῶν εἰς τὰς Ἀθήνας, ποῖον ἀκαταμέτρητον χῶσμά τῆς διεχώριζεν ἀπὸ τὰς γυναῖκας ἐκεῖνας, αἵτινες, μετρίως ἄγνωστοι εἰς τὸ κοινόν, ἀνέτρεπον ἕν σιωπῆ τοῦς μεγάλους· ἐκείνους ἀνδρας τῶν ὁποίων προπολιμαζον τοὺς θεράμβους.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΑΣΠΑΣΙΑΣ

Εἰς Νεάνιδα Φίλην τῆς Ἀθηναίας.

Τέλος πάντων, ἀκριβή μου Ἀλπαίς, εὐρίσκω λοιπὸν τὸ μέσον τοῦ νῦν κάμω διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς χεῖράς σου, διὰ τινος πιστοῦ δούλου, αὕτη ἡ ἐπιστολή, ἡ ὁποία θέλει ἀναπληρώσει πᾶν ὅ,τι δὲν δύναμαι νὰ σέ εἰπῶ· διότι ἡ ἐπαγρύπνησις τοῦ πατρός σου μ' ἀπομακρύνει μὲ τὴν αὐστηρότητα ἀπὸ σέ. 'Τί θέλει; νὰ σέ ὑπανδρεύσῃ' νὰ σέ βυθίσῃ εἰς τὴν λησιμονίαν ἀηδοῦς τινὸς ἐσωτερικοῦ, ὅπου ἡ μονοτονία θέλει καταναλώσει τὰς ἡμέρας σου· ὅπου τὸ πνεῦμά σου, αἱ χάριτές σου, τὰ προτερήματά σου, τὰ ὁποία ἀπέκτησες ἐν τῷ κρυπτῷ, θέλουσιν εἶσθαι κεκρυμμένα διὰ παντός, καὶ δὲν θέλουσι δεχθῆ τὰς ὑποκλίσεις, αἵτινες χρεωστοῦνται εἰς αὐτά.

'Τί ἤθελα σέ προτείνει ἐξ ἐναντίας ἐγώ; τὴ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ στάδιον, ὅπερ διατρέχω καὶ ἐγώ, νὰ συλλέξῃς ὄλας τὰς εὐτυχεῖς ἐκβάσεις, νὰ γευθῆς ὄλας τὰς ἡδονάς, καὶ, καθὼς ὁ ἀδάμας, τὸν ὁποῖον ἀποσπᾷ τις ἀπὸ τὸ περιβάλλον τὸ περιελάττον τὰς πλόγας του, νὰ ἀνεφανῆς καὶ σὺ, νὰ ἀκτινοβολήσῃς μὲ ὄλην τὴν λάμψιν τῶν θεληγῆτρων σου, νὰ θαυμασθῆς, καὶ νὰ ἀναζητηθῆς ὡς ἐκεῖνον.—ἀκουσαί: ἐάν ὁ οὐρανὸς δὲν σέ εἴχῃ δώσει, εἰμὴ καλλονὰς κοινὰς, εἰς τὰς ὁποίας ἡ φύσις ἀπυδησημένη φαίνεται δὲν ἔκαμεν εἰμὴ νὰ σκιαγραφῆσῃ τὸ ἔργον τῆς. Ἐάν τὸ πνεῦμά σου, μορφωμένον μὲ βαρῆν τινα χυδαίαν, δὲν ἔβριπτεν, εἰμὴ ἰδέας τινὰς ἀχρωματίστους δὲν ἐπρόσπερεν, εἰμὴ ἐκεῖνας τὰς βραδείας νοήσεις, αἵτινες προμηνύουσι μᾶλλον σκοτεινὸν, καὶ δεικνύουσι ψυχὴν παγωμένην εἰς αὐτὴν μάλιστα τὴν ἡλικίαν

— τὸν πατέρα σου, ἤδη τὸ εἶπει! « ἀκολούθει τὰς συμβουλὰς τοῦ
 πατρὸς σου, ἐστὶ γυνή. » μήτηρ οἰκογενείας, ἀνάτρεπε τὰ τέκνα
 σου ἐργάζου τὸ μῦλλον, κατασκευάζε με αὐτὸ τὸ ὕφασμα διὰ
 τὴν ἐπαγασίαν τοῦ τυζύγου σου, ἐπαγασίαν εἰς τοὺς δούλους
 . . . μὴν ἐξέρχεται, εἰμὴ σκεπασμένη με τὸ κάλυμμα. τί θέλεις
 κερδίσει ἐάν δειχθῆς; ὁ Ἀλκιβιάδης, ὑπάγων εἰς τὸ Λύκειον, δὲν
 θύει φασματῆσι διὰ νὰ σὲ θεωρήσῃ πλέον πολὺν καιρὸν, δὲν θέλει
 εἰ παρακολουθῆσαι διὰ νὰ μάθῃ τὴν οἰκίαν σου, δὲν θέλει ζητήσῃ
 εἰς ἐπὶ τὴν χάριν, ἥτις ἐλλείπει ἀκόμη εἰς τὴν ἀφροδίτην του·
 ἡ Ἀημοσθένης βλέπων σε δὲν θέλει μείνει πλησίον σου ἐπὶ τῆς
 Δημοσίου πλατείας, καὶ δὲν θέλει λησιμονῆσαι τὴν προσδιορισμέ-
 ναν στιγμήν τοῦ νὰ ἀναβῆ, εἰς τὸ βῆμα διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τὸν
 Φίλιππον. — Ἰπαγε, ἤθελα σὲ εἶπει, ἡ φύσις σὲ προὐρίσεν εἰς τὸ
 κούτος; αὕτη διατάττει τὸ πᾶν εἰς τὴν ἄλυσιν τῶν ἔργων των . . .
 ἡ θαυμασμὸς δὲν εἶναι δι' ἐσέ' τὸ λογικὸν σὲ καλεῖ, ἀκολούθει
 τὴν φωνὴν του, τὰ παραγγέλματά του, καὶ, ἂν δύνασαι, ἔσο
 εὐτυχὴς εἰς τὰς Ὀλυμπιάδας ἀπολαύσεις, τὰς ὁποίας σὲ παρουσιάζει
 ἀλλ' ἢ Ἀλκιβιάδης μου εἶναι ἀριστοῦργημα καλλονῆς, κομψό-
 τητος· ἡ φύσις ἔκαμπε τὸ πᾶν δι' αὐτήν· αὕτη δὲν ἀναμένει
 πλέον, διὰ νὰ καταθέλῃ τὸ πᾶν, εἰμὴ τὰ τελευταία μυστήρια
 τῆς τέχνης, καὶ μάλιστα ἀκόμη ὁμοιάζει ὡς νὰ τὰ ἔχῃ μαν-
 τείσῃ τὸ πνεῦμά της λάμπει χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ· εἰδοποιεῖται
 ἢ ἡ ἀγγίγναι τὸ παρακολουθεῖ καὶ ἀμέσως αὐτὸ ἀναφαίνεται·
 πρωτότυπον ἐπαγωγόν! εὐθυμία ἀξιαγάπητος καὶ πλήρης θελ-
 γήτρων, παιδρότης γλυκεῖα καὶ ἠδυπαθής, τὸ πᾶν ὑπάρχει
 εἰς ἐσέ' ὁ οὐρανὸς διὰ νὰ στεφανώσῃ τὸ ἔργον του, δίδων εἰς
 σὲ μίαν ψυχὴν διόπτρον, μίαν καρδίαν φλογεράν, ἐράνην νὰ σὲ
 εἶπει· Ἰεννήθητι διὰ νὰ σολίσῃς τὴν γῆν· ὕπαγε νὰ γευθῆς ὅλας
 τὰς ἡδονὰς, νὰ ἀνίσῃς ὅλας τὰς ἐπιθυμίας, ὅλα τὰ πάθη· ζῆσαι
 ὡς θέλῃς τῶν ὀφθαλμῶν, διὰ τὴν δόξαν τοῦ φύλου σου, διὰ

τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ διὰ νὰ μεθύσῃσαι τὸ
 ἡ ἴδια ἀπὸ ὅλας τὰς εὐφροσύνας, αἴτινες ὁὰ σὲ ὀρεῖονται.

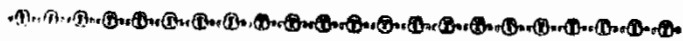
Ἰξέτασιν, Ἀλκιβιάδης, καὶ σκέφθητι· οἱ νηπιῶται Ἕλληνας ἔχουσιν
 ὡς ἐκ τῆς Θέσεώς των, ἤθη πλέον ἀγνά παρ' ἄλλα τινὰ μέρη·
 ἡ αὐστηρὰ Λακεδαιμῶν δύναται νὰ προσπέρῃ μίαν δάφνην ἀν-
 ταμειβούσαν τὴν ἀρετὴν· ἡ ἀγροίκος ἀπλοικότης τῶν Θηβῶν
 παρουσιάζει ἐκπληκτικὴν τινα ἀντίθεσιν ὡς πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν
 Κόρινθον, ἥτις, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της, καὶ τοῦ ἐμπορίου της
 φαίνεται νὰ προσκαλῆ τὰ πλοῦτη, τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰς
 ἠδυπαθείας. — Σὺ ζῆς εἰς Ἀθήνας· τίποτε δὲν δύναται νὰ σ' ἐ-
 ξορίσῃ ποτὲ εἰς τὴν Λακεδαίμονα, ὅπου οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου
 ἐπιβαρύνουσι τὸ φύλον ἡμῶν, καὶ τὸ ἐξευτελιζοῦσι διὰ τῆς ἐ-
 σφαλμένης χρήσεως τῶν ὀρισμῶν του· ἄφες αὐτὸν τὸν παραδό-
 ξως εὐφυῆ φιλόσοφον νὰ θέλῃ διὰ νὰ παρουσιάζωνται αἱ καλλο-
 ναὶ ἀσκεπτεῖς εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀνδρῶν διὰ νὰ σβῶνουν οὕτω
 τὰς ἐπιθυμίας των· τὰ ἐδικὰ μας κάλυμματα δὲν θὰ πείσωσι
 κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· ἐγὼ ἠξέυρω νὰ σὲ διδάξω ἄλλας ὁδοὺς
 ἀγαπῶ τὴν τρυφερὰν ἠδυπαθείαν, καὶ ἀπορεύω τὴν χυδαίαν
 ἀναξιοπρέπειαν· πόσον εἶναι βάρβαρος αὐτὸς ὁ Λυκούργος! Πῶς!
 νὰ θέλῃ διὰ νὰ ἀποσπρώχνωμεν ἡμεῖς τὰς ἡδονὰς! Εἶναι τοῦτο
 αἱ εὐχαὶ τῆς φύσεως; εἶναι οὗτος ὁ προορισμὸς ἡμῶν, ἀγαπη-
 τή μου Ἀλκιβιάδης; — ἄνοιξον τέλος τὰ ὄμματα· ἐκεῖνοι οἵτινες
 εἰς τὴν Λακεδαίμονα, θέλουσι νὰ μᾶς προσπέρωσιν ἀπεριποίη-
 τως εἰς τὸ περιέργον ὄμμα τῆς νεότητος, καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες,
 εἰς τὰς Ἀθήνας, θέλουσι νὰ μᾶς κρύψωσιν εἰς αἰώνια περικα-
 λύμματα, νὰ καταστήσωσι τὴν καλλονὴν μας ἐρημόβιον νὰ μᾶς
 καταδικάσωσιν εἰς τὴν σκοτεινὴν φυλακὴν τῆς οἰκιακῆς οἰκονο-
 μίας, νὰ μᾶς ἀπαγορεύσωσι τὰς τέχνας, τὰ προτερήματα καὶ
 ὅλους τοὺς δρόμους, οἵτινες φέρουσιν εἰς τὸν δελεασμὸν, εἶναι
 ἐπίσης παράλογοι καὶ σκληροὶ· ἀκουσαί· ἔσο πολλὰ βεβαία, ὅτι

μας φερόνται: ὅς ἐπενέδωμεν τὸ ἴχνη τοῦ κράτους μας ἕως εἰς τὴν προσηλῆ, τὰς Ἀπόλλας ἔχουσιν εἰς τὸ νὰ μὴ δαναίξωσιν ἄλλα τὰ μέγα τοῦ νὰ ἀρέσκωμεν· οὕτω λοιπὸν, χάρις εἰς τὴν ψυχρὰν αὐτῆν φιλοσοφίαν, ἣτις ὑπολογίζει τὸ Πᾶν, ξηραίνει τὸ Πᾶν, θλίβωμεν εἶσθαι κατηντημέναι, νὰ κρεμώμεθα ἀπὸ τὰς ἰδιοτροπίαις αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες δὲν ἔχουσιν ἄλλην ὑπεροχὴν ἐπ' αὐτῶν εἰς ἡμᾶς, εἰμὴ τὴν ῥωμαλεότητα: Ποιότης γυνδρειδῆς καὶ κοινῆ, τὴν ὁποῖαν ὑποχρεοῦνται μάλιστα νὰ καλύπτωσι μεταχειριζόμενοι αὐτὴν καθ' ἡμῶν! οὕτω λοιπὸν δυστυχήμενον παράρτημα τῆς κοινωνικῆς τάξεως, ἡμεῖς θέλωμεν εἶσθαι πρωτοριζόμενοι ὑπ' αὐτῶν εἰς αἰωνίαν δουλίαν! ἀλλὰ, πρὸς τιμὴν τοῦ φίλου ἡμῶν, ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ παραγάγῃ γυναίκα ενεργητικὰς, αἵτινες πλήρεις τοῦ αἰσθήματος τῆς ἰδικῆς τῶν δυνάμεως, ἡξέουσαι νὰ θραύσωσι τὰς ἀναξίας αὐτὰς ἀλύτους ν' ἀνυψωθῶσιν ὑπεράνω τῶν νόμων, νὰ σχηματίσωσι κλάσιν ἰδίαν, σχεδὸν ἄλλο τι ἔθνος ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἔθνους αὐτοῦ, καὶ ἀναλαμβάνουσαι τὴν θέσιν, ἣτις εἰς αὐτὰς προσδιορίσθη ἀπὸ τὴν φύσιν, νὰ λάμπωσι μὲ ὄλην τὴν λάμψιν, ἣτις εἰς αὐτὰς ἀνήκει, νὰ δεγθῶμεν ἕλας τὰς ὑποκλίσεις, καὶ νὰ ἰδῶσι ἕλους τοῦ ἀνδρῶς ὑπὸ τοῦς πόδας τιν. Ἰδὲ ποῖον ὑπαρξὶν πὲ προτείνω εἰς τοῦτον τὸν ἀξιαγάπητον λαόν, ἥστις ὀδηγεῖται πάντοτε ἀπὸ τὴν φαντασίαν του, εἰς τοῦτους τοὺς ἀνδρας, οἵτινες ἔχουσι μὲλλον νόμους παρὰ ἀρχάς, οἵτινες, τρυφεροὶ καὶ ἠδυπαθεῖς ἐνθουσιασά τῆς καλλονῆς, λατρευταὶ τῶν τεχνῶν, φαίνονται γεννημένοι διὰ τὴν δόξαν, διὰ τὰς ἡδονὰς καὶ τὴν ἐρωτὴ! τὸ Πᾶν μᾶ; ἐγγυᾶται ἔν κράτος λαμπρὸν καὶ διαρκές· ἀπειρησμένοι καὶ οἱ ἴδιοι ἀπὸ τὰς αὐτῆς ἄθλη, τὰ ὁποῖα καθιδρύουσιν εἰς τὰς οἰκογενείας των, αὐτοὶ οἱ Ἕλληνας· γεννημένοι εὐαίσθητοι, πάντοτε εἰς ἀντίθεσιν διακείμενοι μὲ τοὺς νόμους των τῶν γυναικῶν των, ἀποκαθίστανται ἀιχμάλωτοι ἡμῶν. Ἰδὲ αὐτῶν

τὸν τάφον, ὅστις ἐλκύει καὶ προσηλῶνει τὰ βλέμματα τῶν ξένων ἀκόρεστα διὰ νὰ θεωρῶσι τὰ μνημεῖα μας! Ἔίναι ἡ ἀνάμνησις, τὸ μνημεῖον Πολεμιστοῦ τινός; Ποιητοῦ τινός; Φιλοσόφου τινός; Ἔίναι ἡ ἀνάμνησις μιᾶς ἐξ ἡμῶν τῶν γυναικῶν, ἣτις ἐλάμψεν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ὑπεδούλωσεν διὰ τῶν θελήτριων τῆς τὸ Πᾶν· αὐτὴ δὲν ὑπάρχει πλέον! ἀλλὰ τὸ θυμίσμα καὶ ἀκόμη ἐπάνω εἰς τὴν κόριν τῆς!... — Τὸ πᾶν εἶναι ἀκόμη ἔρωτος πέραξ τοῦ τάφου τῆς. Ἰδὲ αὐτὴν τὴν ἀθάνατον Ἀρροδίτην τοῦ Πραξιτέλου τοῦ ἀθανάτου: ἡ θεότης δὲν κατέβηκε βεβαίως ἐπὶ τῆς γῆς. Τίς ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρωτότυπον αὐτῆς; ὁ Πραξιτέλης, ὀδυνώμενος ἀπὸ τὴν κρυφίαν στενοχωρίαν διὰ νὰ παραγάγῃ τοῦτο τὸ ἀριστούργημα, δυστυχῆς διὰ τὴν ἐσωτερικὴν πάλην τῆς μεγαλοφυΐας, ἣτις κάμνει νὰ συλλαμβάνη τις, καὶ ἐκ τοῦ ἀδυνάτου τοῦ νὰ ἐκτελέσῃ, περιπάτει μιαν ἡμέραν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κηφισοῦ ὀλιγώτερον τατατομένου παρ' αὐτὸν τὸν ἴδιον τὴν στιγμὴν ταύτην: ὅποτε αἶφνης ἡ φρόνη παρουσιάζεται εἰς τὰ ὄμματα τοῦ ἐκπεπληγμένου τεχνίτου, μὴ φέρουσα κανὲν ἄλλο κάλυμμα, παρὰ τὴν κυματίζουσαν κόμην τῆς! ἐκλαμβοῦται ἀπὸ τοσαύτης καλλονῆς· ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ ἀνάπτει, φλογίζεται, οἱ σπικνῶδες ἀναπηδῶσιν ἀπὸ τὴν σμήλην, του, τὸ μάγμαρον ἀναπνέει, ἡ Ἀρροδίτη αὐτὴ ἡ ἰδία ἀναδεικνύεται εἰς αὐτὸν, αὐτὴ λαμβάνει διαδήματα μύρτου, ὁ Πραξιτέλης δάφνας, καὶ ἡ φρόνη βιωμῆς

ἔτι! ποσάκις ὁ εὐκίνητος οὗτος λαὸς δὲν ἀπέδωκεν ὑπόκλησιν εἰς τὴν Ἀσίδα, εἰς τὴν Γλυκερίαν νίκης τοῦ Θεμιστοκλέους, βλέπων αὐτὰς ἐπικαλουμέναις τὴν Ἀρροδίτην διὰ τοῦς θριάμβους των! — Θράυσον τὰ δεσμὰ, τὰ ὁποῖα πὲ συγκρατοῦσιν, ὡς ἄλλο πατὴρ· σὴθητι ἀπὸ μιαν ἐπαισχυντὴν σκοτεινότητᾶ· ἄρρηξ ἔπαξ φλόσσης πλησίον τῆς φίλης σου, μὴν φοβῆσαι τελείως τὸν διαγ-

νά τῆς οικουμένης σου θέλω διεκδικήσει τὴν δικηνοσύνην καὶ εἰς
 πῶς τὴν ἄρεσιν Πύργου· ἡ εὐγλωττία δὲν εἶναι διόλου ξένη
 ἀίτιμη. Πολλάκις ὁ Σωκράτης, ὁ Δημοσθένης, ὁ Περικλῆς ἐκα-
 θίστην εἰς ἐμὲ τὴν κρίσιν καὶ τὴν λεπτότητα τῶν λόγων των.
 Θέλω ἠξέυρει νὰ σὲ ὑπερασπισθῶ, νὰ ἀποδείξω εἰς τοῦτον τὸν
 λαόν, τοσοῦτον εὐκολον νὰ ἐξάπτεται, τὸν ἐπίσης ἀκόρεστον
 εἰς τὴν ἐμπνέη καὶ νὰ αισθάνεται τὴν θαυμασμὸν, ὅτι αἱ τέ-
 χναι καὶ τὰ προτερήματα σὲ ζητοῦσιν, ὅτι αἱ ὑποκλίσεις τῆς
 ἐπιλάθης σὲ ἀναμένουσι, καὶ ὅτι αἱ εὐτυχεῖς ἐκβάσεις σου ἀνή-
 κουσιν εἰ τὴν εὐκλειάν της!

ἘΠΪΚΡΙΣΙΣ.

ΤΗΣ

ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ἈΣΠΑΣΙΑΣ.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀποδιδόμενη ἀξίως εἰς τὴν Ἀσπασίαν,
 εἶναι ἀπύχασμα τινόντι λαμπρᾶς καὶ εὐστρόφου ἀγχινόιας·
 διὸ νὰ τὴν κατανοήσῃ τις καθ' ὅλην τὴν σημασίαν της καὶ
 καθ' ὅλα τὰ οὐσιώδη σκοπούμενά της, ἀνάγκη νὰ διέλθῃ μὲ
 ἄκρον προσοχὴν καὶ μὲ βαθεῖαν περίσκεψιν ὅλας τὰς φράσεις
 της, ὅλας τὰς λέξεις της, ὅλας τὰς ἰδέας της, καὶ τὸ πνεῦμα
 αὐτῶν. Εἰς τὴν φύσιν της, ὑπὸ παντοῖαν ὄψιν θεωρουμένη εἶναι
 ἐν ἀριστουργημα.

Ἡ ἐπιστολὴ δεικνύει ἐν γένει τὰς διεφθαρμένας καὶ ἀντικοι-
 νωνικὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἐπρέσβευεν ἡ Ἀσπασία· ἀλλ' εἰς τὸ
 πρόσωπον τῆς Ἀσπασίας ἐξεικονίζει τὸ σύνολον τῶν ἡθῶν ὅλων
 τῶν τότε ἐν Ἀθήναις ἐλευθέρων γυναικῶν.

Δεικνύει ἐπομένως, ὅποσον κίνδυνον ἔτρεγεν, ὡς καὶ ἔτρεξεν
 ἐπὶ τέλους ἡ κοινωνία ἐκείνη, διότι ἔφερον ἐν ἑαυτῇ ἴσην ἀντι-
 θετα στοιχεῖα, ἀφ' ἐνὸς γυναικας εἰς ἄκρον ἀνεπτυγμένους καὶ
 ζώσας βίον ἀντικοινωνικόν, καὶ ἀφ' ἑτέρου γυναικας, εἰς ἄκρον
 συνεσταλμένας καὶ περιορισμένας· μ' ἄλλους λόγους ἐξελέγγει
 τὸ μέγα ἐλάττωμα τῆς ἀνίσου καὶ ἀνομοίου ἀνατροφῆς τοῦ γυ-
 ναικείου φύλου. Ἡ Ἀσπασία καὶ αἱ ὁμοιοὶ μ' αὐτὴν γυναικες
 ἀναμφιβόλως δὲν ἐπρέσβευον ἐν πεποιθήσει τὰς ἀντικοινωνικὰς
 ταύτας ἀρχάς, καθὼς καὶ καμμίαν νουνεχῆς γυνὴ ἐπὶ γῆς δὲν
 δύναται νὰ τὰς πρέσβευῇ, ἀλλ' ἐφρόνου, ἔγρανον, ἢ ἔλεγον
 τοιαῦτα ὡς ἐν πείσματι τῆς ἐξευτελισμένης καὶ περιφρονημένης
 κοινωνικῆς θέσεως, εἰς ἣν εὐρίσκοντο· αὐταὶ ἐλατρεύοντο μὲν
 καὶ ἐθεοποιούοντο, ἀλλ' ἡ ἀποδιδόμενη εἰς αὐτὰς λατρεία δὲν
 ἔφερε τὴν ἱερὴν ἐκείνου σέβας, ὑπερ ἐνυπάρχη εἰς τὴν λατρείαν
 πρὸς τὰς γυναικας τὰς ζώσας ὑπὸ τοὺς ἐν γένει παραδεδεγμέ-
 νους κοινωνικοὺς κανόνας· εἶχε τι μεμπτὴν, φύσει καταφρονη-
 τικόν· αἱ γυναικες αὐταὶ ἠσθάνοντο ἐν ἑαυταῖς τοῦτο τὸ ἐλάτ-
 τωμα, τὸ δυστύχημα· καὶ ὡς διὰ νὰ ἐκδικηθῶσιν, ἐφρόντιζον
 νὰ διαφθείρωσι ὀλόκληρον τὴν κοινωνίαν καὶ νὰ τὴν ἐξομοιώσωσι
 μὲ τὸν ἑαυτῶν των, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχη μεταξὺ των αὐτῆ ἡ
 διάκρισις. Ἐπόμενον ἦτο λοιπὸν νὰ γράψωσι καὶ νὰ λέγωσι
 τοιαύτας πρὸς τὸν σκοπὸν των τοῦτον δελεαστικὰς ἰδέας.

Αἱ εἰκόνας, αἱ ἀφορῶσαι τοὺς διαφόρους κοινωνικοὺς χαρα-
 κτήρας εἶναι γενικαὶ, αἰώνιοι, καὶ ἐπαρμιζόνται εἰς πᾶσαν κοι-
 νωνίαν, εἰς πᾶσαν ἐποχὴν. Πολλάκις δυστυχῶς εἰς πολλὰς κοι-
 νωνίας ὑπῆρξεν αὕτη ἡ διάκρισις μεταξὺ τοῦ αὐτοῦ φύλου·
 ἀλλὰ ποσάκις αἱ αὐταὶ λέξεις, αἱ αὐταὶ φράσεις, αἱ αὐταὶ ἰδέαι
 δὲν ἐλέγχθησαν ἀπὸ πολλὰς Ἀσπασίας εἰς πολλὰς Ἀσπασίας!
 Πόσα λυπηρὰ θύματα δὲν εἶδον αἱ κοινωνίαι ἕνεκα ταύτης τῆς
 ἀνίσου ἀνατροφῆς τῶν γυναικῶν, ἕνεκα ταύτης τῆς ἀνομοιότητος

•κιν ἤθῳ. ἔχει λοιπὸν αὕτη ἡ ἐπιστολὴ καὶ τοῦτο τὸ σπου-
δαῖον καὶ διδασκαλικώτατον μάθημα δι' ὅλους τοὺς καιροὺς καὶ
δι' ὅλας τὰς γυναῖκας.

Ἡ ἐπιστολὴ, ἐνῷ κατακρίνει ἐπιτηδείως τὴν ἀνοχὴν τῆς
κοινωνίας ὡς πρὸς τὴν τοιαύτην ἀκρατον καὶ σκανδαλώδη ἐ-
λευθερίαν τῶν γυναικῶν, ὡς νὰ ζητῇ τὸν σωτήριον ὄρον, τὸν
μέσον ὄρον, μέμεται πλαγίως ἀφ' ἑτέρου τὸν αὐστηρὴν πε-
ριορισμὸν τῶν γυναικῶν ἄλλης τάξεως, περιορισμὸν, ὅστις ἐκ-
βιάζει πολλάκις τὰ δυστυχῆ ταῦτα πλάσματα νὰ μεταπηδῶσιν
ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον εἰς τὸ ἄλλο.

Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐξελέγχει καὶ τὸν ἐξευτε-
λισμὸν καὶ τὴν ἀπρονοσίαν τοῦ ἀνδρικοῦ γένους, τὸ ὅποιον,
ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς δεικνύεται ζηλότυπον τῆς αὐστηρῆς ἠθικῆς καὶ
ἀρετῆς τῶν γυναικῶν, ἀφ' ἑτέρου ὡς ἐκπεληγμένον ἐξευτελί-
ζεται καὶ ταπεινοῦται ὥστε νὰ θεοποιῇ τὴν γυναῖκα ζῶσαν ὑπὸ
ἐλευθερίαν ἀκρατον, καὶ ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς κηρύττεται δεσπότης
ἀφ' ἑτέρου καθίσταται: δούλος, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐνθαρρύνει
αὐτῆς ὁ ἴδιος ἀνὴρ ὅ,τι θέλει νὰ περιορίσῃ.

Εἰς ὅλην τὴν κοινωνικὴν ταύτην διαγωγὴν ὑπάρχουσι με-
γάλαι ἐλαττώματα ἐξελεγχόμενα, πολὺ προσφωῶς ὑπὸ ταύτης
τῆς ἐπιστολῆς, καὶ τὸ πρῶτιστον ἐξοὺ πηγάζουσιν ὅλα τὰ ἄλλα
εἴνευ ἡ ἀνισοσ καὶ ἀνομοία ἀνατροφῆ τῶν γυναικῶν, καὶ ὅλου
τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· ἀλλ' εἴθε ἡ πρόοδος τῶν πρώτων, ἀνα-
πτύσσουσα ἐντελῶς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν νὰ κήμη κατα-
ληπτὰ βίαι ὅλους τὰ κοινωνικὰ ταῦτα ἐλαττώματα, καὶ μίαν
πάγκοινον συναίσθησιν νὰ ἐπιφέρῃ τὴν διάλευψιν ἢ τὴν περι-
στολὴν αὐτῶν, καὶ τὴν ἀνύψωσιν τῆς παγκοσμίου κοινωνίας.

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ.

Εἰς τοὺς πρώτους Ρωμαίους, λαὸν αὐστηρότερον παρὰ τὸν
λαὸν τῶν Ἑλλήνων, λαὸν, ὅστις ἐν διαστήματι πεντακοσίων
ἐτῶν ἠγνεί τὰς τέχνας καὶ τὰς ἡδονάς, αἱ γυναῖκες παρίστανον
πρῶτον κόσμιον καὶ εὐγενές, ἀνεπτύσσον ἐπίσης ὅλας τὰς
ἀρετάς, αἵτινες γεννῶνται ἀπὸ σοφοῦ νόμου καὶ ἀπὸ τὴν ἐ-
νέργειαν τῶν πρώτων κοινωνικῶν διατάξεων. Μοναδικῶς ἐνη-
σχολημένοι οἱ ἄνδρες οὗτοι εἰς τὸ νὰ γεωργῶσι καὶ νὰ νικῶσιν,
ἐπιβάλλοντες διὰ τῶν ἡθῶν των καὶ διὰ τῆς ἀνδρείας των,
ἐξήρχοντο νικηταὶ ἀπὸ τοὺς πολέμους, διὰ νὰ πετάξουσιν εἰς
τὰς ἀγκάλας τῶν συζύγων των μετὰ τὴν ἀγνὴν ἐνθουσιασμὸν ἐ-
κείνον τὸν ὅποιον ἐνέπνεον ἡ ἀγνότης τοῦ ἐνὸς φύλου, καὶ ἡ
πίστις τοῦ ἄλλου· οἱ ἄνδρες οὗτοι ὑπελήπτοντο καὶ ἐπέβηον
τὰς γυναῖκάς των, ὅλοι δὲ οἱ νόμοι ἦσαν εὐνυκτοὶ πρὸς τὸ γυ-
ναικεῖον φύλον, καὶ ἔφερον μᾶλλον τὸν τύπον τῆς φρονήσεως,
παρὰ τὸν τύπον τῆς δυσπιστίας καὶ τῆς ἀπειλῆς.

Αἱ γυναῖκες ἀκαταπαύστως δεδομένοι εἰς τὰς οικιακὰς με-
ρίμνας, δὲν ἀπῆντων τὰς ἡδονὰς των, εἰμὴ ἐξακολουθοῦσαι τὰ
χρῆμα των. Νὰ τρέφουσιν καὶ ἀνατρέφουσιν τὰ τέκνα των, νὰ νύ-
θουσιν τὸ μαλλίον, μετὰ τὸ ὅποιον ἐμελλον νὰ ἐνδύουσιν τοὺς συζύ-
γους των, νὰ δέονται τοῦ θεοῦ, κατὰ τὴν ἀπουσίαν των διὰ
τὰς εὐτυχεῖς ἐκβάσεις των καὶ τὴν ἐπιστροφὴν των, τοῦτο ἦτον
τὸ ἔργον ὅλων τῶν ἡμερῶν των καὶ τὸ ἀντικείμενον ὅλων τῶν
στοχασμῶν των.

Μολοντοῦτο εἰς βάρβαρος νόμους τοῦ Ρωμύλου, ἔδωκε δι-
καίωμα ζωῆς καὶ θανάτου εἰς τοὺς ἄνδρας· ἐπὶ τῶν γυναικῶν
των ἐνῷ ἦτον εἰς τὰ σπάργανά της ἀκόμη αὕτη ἡ δημοκρατία

εἰ πρώτῃ κοινωνικῶς συντεύξεις ἐμελλον νὰ αἰσθανθῶσι τὴν σκληρότητα τῶν ἀγρίων καὶ πολεμιστῶν τούτων ἀνδρῶν· ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἀπόλυτος ἐξουσία τῶν ἀνδρῶν ἐστράφη πρὸς ὄφελος τῶν γυναικῶν ὀρεῖλουσαι αὐτοὶ νὰ ὑπακούωσι καὶ νὰ ὑποχωρῶσι, πολὺν καιρὸν ἔλαβον ὅλον τὸ χρέτος, ὅχι διὰ τοῦ ἐπιδειξίου ὑπολογισμοῦ, διὰ τῆς λεπτότητος τῆς διαγωγῆς· καὶ τῆς φιλαρέσκείας, ἥτις εἶναι λαμπρὸς καὶ ἐπικίνδυνος καρπὸς τῶν διεσθαρμένων ἠθῶν, ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ χαρακτήρος τῶν ἀρχῶν των καὶ τῆς αὐστηρότητος τῶν ἠθῶν των, εἶναι ὀλίγαι αἱ στιγμαὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης, αἷτινες δὲν ἀνξιμνήσκουσιν ἐντιμὰ τινα ἔργα διὰ τὰς γυναίκας.

Ὁ Κοριολάνος, δικαίως παρωργισμένος ἐναντίον τῆς πατρίδος του, δὲν ἀπένευε χάριν εἰς αὐτήν, εἰμὴ διὰ τῆς μεσιτείας τῆς μητρὸς του, καὶ τὸν ὕψωσαν βωμῶν, εἰς τὸν ἴδιον τόπον μάστιγα, ὅπου ἡ ἐκδίκησις ἐνὸς ἥρωος ὑπεχώρησεν εἰς τὴν φωνὴν μιᾶς γυναικὸς καὶ εἰς τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἀρετῶν τῆς.

Ἀναρίθμητα λαμπρὰ καὶ ἐνδοξὰ ἔργα ἀπαντῶνται εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ γυναικείου φύλου, ἔπου κατ' ἐξοχὴν ἡ ἠθικὴ ὑπερξεν ὁ ὀδηγὸς τῆς ἀνατροπῆς του· διὰ νὰ κρίνη τις καλῶς τὸ πνεῦμα τῶν πρώτων Ῥωμαίων, τὰς διαφόρους σχέσεις των μετὰ τὰς γυναίκας, καὶ διὰ τῶν ἔργων, καὶ διὰ τῶν νόμων, δὲν πρέπει νὰ τοὺς κρίνη μῆτε εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ῥωμύλου, ὅτε ὁ λαὸς ἦτον βάρβαρος, οὔτε εἰς τὴν στιγμὴν, ὅτε τὰ ἦθη των διεσθάρησαν· ἀλλ' εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Κοριολάνου, ὅποτε ἡ θρηωδία πραυθνεῖσα δὲν ὑπερξεν πλέον, εἰμὴ αὐστηρότης, καὶ ἡ πρώτη ἐκείνη ὑποδούλωσις τῶν γυναικῶν κατεστάθη ἀπλήτῃς ὁμολογία τῆς ἀπολύτου ἐξουσίας τῶν συζύγων των, ἐξουσίας, τῆς ὁποίας αὐταὶ εἰς τὴν συρὰν των ἀπελαμβάνοντο συνεχῶς· ὅχι ὡς σφετεριζόμενοι αὐτήν, ἀλλ' ὡς φίλοι, ὡς σύντροφοι, ὡς ἐνάμιλλοι τῆς δόξης, τῶν ἀρετῶν, καὶ ἄξιτοι κοινωνοὶ τῶν θριαμβῶν των. (Ἀκολουθεῖ.)

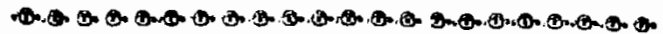
ΠΟΙΗΣΙΣ.

Η ἐπιστήμη τῆς ζωῆς—ἡ τῆς ζωῆς μελέτη,
 ἂν δι' αὐτὴν δὲν ἐξαρκοῦν οὐδ' ἅπαντα τὰ ἔτη.
 Ἰπάρξεως ὡς ἡ ἡμῶν καὶ πλάνου καὶ προσκίρου,
 ἀλλὰ ἀπὸ τῆς πτήσεως· αὐτῶν τῆς ταχυπέρου.
 Χαράσσοντ' ἐπὶ τῶν πλακῶν τοῦ αἰωνίου βίου,
 μετὰ χαρακτήρα, ἱεροῦ καὶ πλήρης μυστηρίου.
 Τὰ ὑψηλὰ μαθήματα ἀληθειῶν καὶ πείρας,
 πολλακίς ἀκατάληπτα καὶ δι' αὐτὸ τὸ γῆρας.
 Μακάριος ὁ ἐνωρὶς τὸν βίον μελετήσας,
 καὶ τοὺς καρπούς των μελετῶν μετὰ τὸν καιρὸν θερήσας.
 εἰς ναὺς ἀπὸ πολυπέρον χεῖρα κυβερνωμένη,
 μ' ἀταραξίαν τὴν ὄρμην θυέλλας περιμένει.
 Οὐδὲ φοβεῖται μὴ καιρὸς ἐνάντιος συντρίψῃ,
 τὸ σκάφος, καὶ ναυάγιον εἰς ὑψαλον τὸ ρίψῃ.
 Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ σφαῖρά μας εἰς τὴν ὁποῖαν ζῶμεν,
 μᾶς δίδει ἄραγε καιρὸν—ὀλίγον νὰ σκεφθῶμεν.
 Τὸν λογισμὸν νὰ τρέψωμεν περὶ τῆς ἡμῶν, ἐντός μας,
 καὶ νὰ διερευνήσωμεν τίς εἶναι ὁ σκοπὸς μας.
 Ἡμεῖς αὐτοὶ, ὁ βίος μας, καὶ ἡ διάρκειά του,
 καὶ ἡ ὑστάτη καὶ σεμνὴ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου.
 Ὅλοι σχεδὸν γεννώμεθα, βιοῦμεν τελευτῶμεν,
 χωρὶς ὅταν ὑπάρχωμεν, μακρὰν νὰ αἰσθανθῶμεν.
 Καὶ τοῦτο διαφέρομεν μόνον ἀπὸ τὰ κτήνη,
 ὅτι αὐτὰ τὸ ἐνστικτον εἰς ὅλα διευθύνει.
 Ἡμεῖς δὲ προῖκα ἔχοντες ἀπὸ τὴν θεῖαν φύσιν,
 τὴν βούλησιν, τὴν αἵρεσιν, τὴν ἀρετὴν, τὴν κρίσιν.

Φερόμεθα εἰς τὴν ζωὴν ἕμοιοι μὲ ἐκεῖνα,
 ψευδόμενοι τὴν ἐν ἡμῖν θεοπροπέη ἀκτῖνα.
 Καὶ μόνον ἅμ' ἀπρόοπτος ὁ θάνατος προφθάνη,
 παρίσταται ὁμοῦ μ' αὐτὴν ἡ θλιβερά μας πλάνη.
 Καθὼς ὁ βλέπων ὄνειρον μόνον ὡς ἐξυπνήσῃ
 τὴν ζωπρᾶν ἀπάτην του-βραδέως-θᾶ νοήσῃ.

Κ. Π.

Ἡ καρδιά μου ἐξωγοῦτο καὶ τὸ στήθος μου ἀνέπνεεν, ὑπερ-
 ριφάνως· εἶχα φθάσει νὰ ὑποθέσω πρὸς στιγμὴν ὅτι ἡ ψυχὴ
 μέλλει νὰ ἐξέλθῃ τοῦ σώματός μου καὶ νὰ φύγῃ πετωμένη ἐλευ-
 θέρα καὶ ἐλαφρά, ὡς ἡ πάχνη, ἡ αἰωρουμένη τὴν αὐγὴν ἀπὸ
 τὰς ὑπορίας· μὲ νικητοῦ τάφου κατώστευον τὸν ὀρίζοντα ἀπὸ
 τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ, ὅπου εἶχον ἀναβῆ, ὅστις ἤθελε μὲ
 εἶδει τότε, ἤθελεν εἰπεῖ ὅτι ἡ γῆ ἐδημιουργήθη δι' ἐμὲ καὶ ὅτι
 ἐγὼ ἤμην ὁ Κύριος τοῦ παντός.

(Συνέχεια καὶ τέλος τοῦ ἄρθρου οἱ ΠΡΩΤΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ.)

Πᾶσα προσπάθεια κατεβλήθη διὰ νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν Ρώ-
 μην ἡ ἀγνότης ἐκείνων τῶν ἡθῶν, ἐκεῖνη ἡ αὐστηρὰ σωφρο-
 σύνη, ἣτις καθίστανε τὰς γυναῖκας ὄντα, ὄχι ὀλιγώτερον ἀ-
 ξιόλογα καὶ ἐπωρελῆ εἰς τὸ Κράτος, διὰ τῆς ἐπιβροῆς τῆς
 ψυχικῆς τῶν μεγαλειότητος καὶ τῶν διαφορῶν ποιοτήτων
 αὐτῶν ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῶν ἀνδρῶν τῶν, ὅσον πλέον ἀνα-
 γκαῖα διὰ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς ἀφοσιώσεως τῶν. Κατὰ
 τοῦτο τὸ πνεῦμα τῆς κοινωνικῆς τάξεως ἐπιστήθησαν νόμοι,
 οἵτινες ἐκάνονισαν τὸ ἐσωτερικὸν τῶν οἰκογενειῶν, καὶ ἐκα-
 θάρισαν τὴν μεγάλην τοῦ λαοῦ οἰκογένειαν.

Ἄλλ' ἡ φύσις τῶν πραγμάτων εἶναι πλέον ἰσχυρὰ παρὰ τὴν
 θέλησιν τῶν ἀνθρώπων. Κοινωνία τις ἀλλοιοῦται ἅμα ἀπομα-
 κρύνεται ἀπὸ τὴν γέννησίν της· ἐνόσω ἔθνος τι ζητεῖ νὰ μορφω-
 θῇ, τὰ ἐμπόδια μάλιστα βοηθοῦσι τὴν πρόοδον τῆς ἐργασίας.
 Ὅλα τὰ μέσα εἶναι εἰς κίνησιν, ὅλαί αἱ ἀρεταὶ εἶναι εἰς τὴν
 ἀξίαν τῶν ἅμα ὅμως τὸ ἔθνος αὐτὸ καθίσταται ἰσχυρὸν καὶ
 φθάνει εἰς τὴν ἀκμὴν του, ἡ πρῶσις τότε τῶν ἐναντιοτήτων
 παράγει τὴν ὀκνηρίαν ἢ ἀνάκνουσι, ἡ εἰρήνη ἢ ἰδίαι, τὴν ὀ-
 ποῖαν ἐπιθυμοῦσι, καὶ αἱ τέχναι, αἵτινες γεννῶνται ἀπὸ αὐτὴν,
 καὶ αἱ ὀποῖαι τὴν στολίζουσι, τελειοῦσιν αἰείποτε ἐπιφέρου-
 σαι τὴν διαφθορὰν καὶ θριαμβεύουσαι κατὰ τῶν νόμων πάντο-
 τε ἰσχυρῶν ἐν τῷ καιρῷ τῶν κινδύνων, καὶ πάντοτε ἀνίσχυροι
 ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀπραλείας.—Ὁ καιρὸς, καθ' ὃν αἱ Ῥωμαῖαι
 γυναῖκες ἤρχισαν ν' ἀναφαίνονται εἰς τὸ δημόσιον ὑπῆρξε
 στιγμὴ ὀλεθρία καὶ ἀξιοσημείωτος εἰς τὴν ἱστορίαν. Ἔως τότε

αὐταὶ ἐζήταν περιορισμέναι ἐντὸς τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἢ πολυτέλεια τὰς ἐπηρεάσεν, αἱ ὑποκλίσεις τὰς ἐδελέασαν. Εἰς τόπον τοῦ νὰ ἦναι ἡγαπημένα, αὐταὶ ἐρρόντιζον ἤδη νὰ ἐρέσκωσιν, ἐζήτουν τὰς ἡδονὰς, ἐλησιμόνησαν τὴν χρεὴ των, ἀντεκατέστησαν τὴν τέχνην εἰς τὴν θέσιν τῆς φύσεως.

Δὲν ὠμίλουν πλέον περὶ τῆς ἐνδόξου ἐκείνης Βετουρίας, ἥτις κατεπράννε τὴν ὀργὴν τοῦ υἱοῦ τῆς, καὶ ἔλαβε δι' ἀμοιβὴν ἕν δημοσίον ψήφισμα, δι' οὗ οἱ ἄνδρες ὑπεχώρουν τὸ βῆμα εἰς τὰς γυναῖκας, δὲν ἀνέφερον πλέον τὴν περίφημον Πορκίαν, θυγατέρα τοῦ Κάτωνος, μήτε τὴν Ἰουλίαν, τὴν γυναῖκα τοῦ Πομπηίου. ἥτις ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν Οὐλίψιν, ἰδοῦσα ἕν φέρεμα τοῦ συζύγου τῆς βεθαμμένον εἰς τὸ αἷμα· μήτε ἐκείνην τὴν νέαν Ῥωμαίαν, ἥτις εἰς τὴν φυλακὴν ἔτρεφε τὸν πατέρα τῆς μετὰ τὸ γάλα τῆς.—Δὲν ἦσαν πλέον αἱ γυναῖκες ἐκεῖναι, αἵτινες, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Βρέννου, ἔπωσαν τὴν Ῥώμην προσφέρουσαι ὅλον τὸν χρυσὸν των, καὶ αἱ ὅποια διὰ τοῦτο κατεστάθησαν ἀξίαι τῆς τιμῆς τοῦ νὰ ἐγκωμιασθῶσιν ἀπὸ τοῦ βῆματος ὡς οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πολεμισταί· οὔτε αἱ Ἡρώϊσαι, αἱ ὅποια μετὰ τὴν μάχην τῆς Κάννης ἔδωκαν εἰς τὸ κράτος τοὺς ἀδάμαντας καὶ τὰ πολύτιμα κοσμήματά των. Εἰς τόπον τῶν αὐστηρῶν αὐτῶν δημοκρατιῶν δὲν ἔβλεπέ τις πλέον, εἰμὴ γυναῖκας ἐπιπολέους, ἐνησχολημένους εἰς τὰ πλεονεκτήματα καὶ εἰς τὰ κοσμήματα, καὶ συλλαβούσας τὴν ιδέαν νέας τινὸς φήμης, ὡς ἐκ τῆς σταθερᾶς χρείας τοῦ ν' ἀρέσκωσι καὶ νὰ ἐλκύωσι, μεταβάσας ἀπὸ τὴν δόξαν εἰς τὴν ὑπόληψιν.

Ἡ τελευταία ἀναστάτῳσις τῶν ἡθῶν τῶν γυναικῶν συνέβη, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ Ῥωμαῖοι ἔχασαν τὴν ἐλευθερίαν των. Ἡ Ῥωμαϊκὴ κοινωνία ἔφθασε καὶ αὐτὴ εἰς τὸν ἐξευτελισμὸν, τὸν ἰπτοῖον δεικνύει τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον.

Φιλάρεσκός τις γυνὴ Φλώρα ὀνομαζομένη ἀπέθανε πλου-

σιωτάτη, καὶ ἀρῆκε τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰς τὴν δημοκρατίαν, ὑπὸ τὸν ὄρον διὰ κατὰ πᾶν ἔτος νὰ τελῶσι δημοσίαν ἑορτὴν πρὸς τιμὴν τῆς.—Μέγας ἐμπεριδεμὸς! ἡ σύγκλητος εἶχε καταχρεώσει τὸ Κράτος διὰ τῶν καταχρήσεων, καὶ θεμένη μεταξὺ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ περλάβῃ τὴν ἀναρίθμητον αὐτὴν κληρονομίαν, καὶ τῆς αἰσχύνης τοῦ νὰ ἐνδώσῃ τὸ ψήφισμα διὰ νὰ ἑορτάσῃ μίαν φιλάρεσκον γυναῖκα, ὑπεκρίθη, ὅτι αὕτη ἦτον θεά τις, Χλωρίς ὀνομαζομένη παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ Φλώρα παρὰ τοῖς Λατίνοις, καὶ ὅτι ὑπανδρευθεῖσα μετὰ τὸν Ζέρυρον, ἔλαβε τὸ κράτος τῶν ἀθῶν . . .

Διὰ τῆς πονηρίας ταύτης, τόσον χαμερποῦς ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς, ὅσω γελοίας ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῆς, ἡ ἑορτὴ ἐψηφίσθη· αὕτη ὀνομαζέτο *Φλωράλη*, καὶ ὀνομαζέτο τὴν πρώτην τοῦ Μάϊου μετὰ μεγάλην παραλοσίαν . . . Οἱ Θηβαῖοι ὅμως ὑπερήφανοι καὶ μεγαλοπρεπεῖς, καὶ τοὶ εἰς προφανεστέραν ἀνάγκην δὲν κατεδέχθησαν νὰ ἀνεγείρῃ τὰ τεῖχη των ἡ Φρόνη, ὑπὸ τὸν μετριώτερον ὄρον τοῦ νὰ ἐπιγράψῃ ἐπ' αὐτῶν τὸ ὄνομά τῆς!

ΟΙ ΜΑΥΡΟΙ.

Οσον προσηκτικώτερον ρίπτει τις τὸ βλέμμα του εἰς τὸ παρελθόν, τόσῳ πλειότερον δύναται νὰ παρατηρήσῃ, συγκρίνων τὰς διαφόρους ἐποχάς, ὅτι αἱ γυναῖκες, διὰ νὰ σπᾶσῃσι τὰ δεσμά των, συμφωνοῦν πάντοτε κοινῶς, χωρὶς νὰ ἔχωσιν ἀνάγκην νὰ συνεννοηθῶσι, καὶ βαδιζοῦσι πρὸς τὸν ἴδιον σκοπὸν, εἰς στιγμὴν τινὰ ἀρμονίαν, διὰ μυστηριώδους διεγέρσεως, τὴν ὁποίαν τὰ ἴδια συμφέροντά των εἰς αὐτὰς ὑπαγορεύουν· ἐνστικτόν τι αἰσθημα, κοινὸν εἰς ὅλα τὰ ὄντα, τὰς ἀναγκάζει νὰ ἀποφεύγωσι τὴν δουλίαν, καὶ νὰ ἐπιθυμῶσιν, ἂν ὄχι κυριαρχίαν τινὰ, τοῦλάχιστον τὴν ἀνάκτησιν τῶν κοινωνικῶν δικαίων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἡ ἀγαθοποιὸς φύσις καὶ δι' αὐτὰς προώρισεν.

Αὗται ὡς ἀποδεικνύεται ἐξ ὄλων τῶν περιστάσεων, ἔδειξαν πάντοτε ἐνεργητικότητα καὶ ἐπὶ πᾶσι συνέπειαν τινὰ, ἥτις φαίνεται ἐναντία εἰς τὸν φυσικὸν ὄργανισμόν των· ὀφείλεται μάλιστα εἰς αὐτὰς δικαιοσύνη τις· εἴτε ἀπὸ φυσικὴν γλυκύτητα, εἴτε ἀπὸ ἀδυναμίαν, μεταξὺ ὄλων τῶν ἐπιπολαίων καὶ σκληρῶν ἰδεῶν, αἵτινες ἐκυβέρνησαν τοὺς ἀνθρώπους, αἱ γυναῖκες δὲν ἔλαβον μέρος ποτὲ εἰς τὰς ὀμότητας καὶ τὰς ἀπανθρωπίας, αἵτινες ἠρήμωσαν τὴν γῆν· ἐν μέρει τινὲς ὑπῆρξαν τρώντι τέρατα· ἀνακαλοῦνται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην μνήμην με λύπην ἡ Φρεδεγόνδη, ἡ Βρενεχώδη, καὶ ἄλλαι τινὲς, αἱ ὁποῖαι ὑπέπεσαν εἰς ἐπονείδιστα ἀτοπήματα· ἀλλὰ ποτὲ αἱ γυναῖκες δὲν συνῆλθον διὰ νὰ ὑποστηρίξωσιν ἐν σύστημα σκληροτήτων· εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ κυβέρνησις τοῦ τρόμου κατὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἐπανάστασιν τῆς ὑπῆρξεν ἔργον τῶν ἀνδρῶν μόνον, αἱ δὲ γυναῖκες

ὑπῆρξαν θύματα αὐτῆς. Ὁ Ἰρροεσπίερος δὲν εὔρεν οὐδὲ ἐρωμένην, οὐδὲ φίλην· καὶ εἰς τὸν ἀνδρείον βραχίονα μιᾶς γυναίκος, τῆς Σαρλότης Κορδάης, περὶ ἧς θέλομεν λαλήσει εἰς ἄλλην περιστασίῳ ἡ Γαλλία ἐχρεώσθησε τὴν εὐτυχίαν τοῦ νὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὸν τρομερὸν Μαράτον . . .

Εἰς τρεῖς ἐποχάς τὸ γυναικεῖον φύλον συνάμα ἀνεφάνη καὶ ἔδειξεν ἐνταυτῷ ἐνεργητικότητα συντελεστικὴν κατὰ πρῶτον ὡς πρὸς τὴν ὑποστήριξιν τῆς γλυκειᾶς καὶ ἀγνῆς ἠθικῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· μετὰ ταῦτα ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν τοῦ ἐνδόξου ἐκείνου συστήματος τῶν ἱπποτῶν, καὶ τέλος ὡς πρὸς τὴν ἀνυγέννησιν τῶν γριμμάτων εἰς τὴν Εὐρώπην. Πρὸ τοῦ τελευταίου τούτου καιροῦ, καθ' ὃν αἱ γυναῖκες εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀπέκτησαν τὸσάυτην φήμην διὰ τὸ πνεῦμά των καὶ διὰ τὰ φῶτά των, εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἐπαρουσίαζον πρόσωπον πολλὰ λαμπρὸν καὶ ἀξιοσημείωτον· ἡ ἐπιρροή των εἰς τοὺς Μαύρους εἶναι ἐν τῶν πλείων ἀξιοθεάτων συμβάντων εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ γυναικεῖου γένους· ἴσως ποτὲ δὲν θέλει ἐξασκήσει τὴν γλυκεῖαν ἰσχύν του μετὰ τρόπον λαμπρότερον, ὡς ἐξήσκησεν αὐτὴν εἰς τὴν Γρενάδην, αἱ γυναῖκες ἀπέδειξαν τότε, ὅτι δύναται καὶ νὰ βασιλεύωσι, χωρὶς ν' ἀφήσωσι τοὺς ἀνδρας νὰ λησμονήσωσι τὸ χρέη των. καὶ ὅτι αὐταὶ ἠξέυρωσι νὰ ἐμπνέωσι τὸν ἡρώισμόν καὶ εἰς τοὺς κόλπους μάλιστα τῆς χαυνότητος καὶ τῆς ἠδουπαθείας.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Εὐρώπης, ὑπὸ τῶν βαρβάρων τῆς Ἄρκτου, οἱ Μαῦροι, ὑποκείμενοι εἰς τοὺς Καρθαγενεῖους, εἰς τοὺς Ρωμαίους καὶ εἰς τοὺς Γραικοὺς, καὶ ὑποταταγμένοι ὕστερον ἀπὸ τοὺς Ἀράβας, οἵτινες ἔφερον εἰς αὐτοὺς τὴν θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ, τὸν Ἰσλαμισμὸν καὶ τὸν ἔρωτα τῆς δόξης, ἐκυρίευσαν τὴν Ἰσπανίαν.

Ἄγνοοι τις ἂν οἱ Ἰσπανοὶ ἀπέκτησαν τὸ φιλόρεσκον αὐτῶν

από τους Μαύρους, ἢ αὐτοὶ τὸν μετέδωκαν εἰς τούτους; ὅπως
καὶ ἂν ἔγη, ἡ φιλοφροσύνη τῶν Μαύρων τῆς Γρενάδης, τὰ ἱσ-
τορικά ἔγη τῶν ὑπῆρξαν λαμπρά, καὶ εἶναι τοιούτα ἀκόμη.
Εἰς τὴν αὐτὴν στιγμήν, λέγει ὁ Φλωριάνος. Μαῦρος τις ἔκο-
πε κεφαλὰς, τὰς ὁποίας ἐκρίμα θριαμβητικῶς εἰς τὰ ἔμ-
προσθερ τοῦ ἐμπιπίου του, ἔγραφε περιποιητικῶς καὶ παθη-
τικῶς ἐπιστολὴς εἰς τὴν ἐρωμένην του, ἐπειθαυλίενα εἰς
αὐτὴν τοὺς θησαυροὺς του, τὴν ζωὴν του· καὶ, καλεγγυμένος
ἀπὸ τὴν κόινυ καὶ τὸ αἷμα τῶν πολέμων, ἔδωκε παρηγήσεις,
εἰς τὰς ὁποίας ἔλαμπον ἡ φιλοκαλία, ἡ μεγαλοκρέπεια, ἡ
λαμπρότης καὶ ὁ ἔρωσ.

Ἄν αἱ γυναῖκες ὡς ἐκ τῶν νόμων ἦσαν σχεδὸν σκλάβαι εἰς
τούς Μαύρους, αὐταὶ καθίσταντο θεότητες δι' αὐτὸν τὸν λαόν,
ὄντα ἐνταυτῷ δεσπότην, φιλόφρονα καὶ εὐαίσθητον δύνανται
ν' ἀνκέρη τις ὡς παράδειγμα τὸν αὐτοκράτορα Ἀβδερράμην,
ὅστις ὑπῆρξεν ἐν ὅλῃ τῇ ζωῇ ἐραστὴς τῆς σκλάβας Ἐχέβας,
εθεμελίωσε δι' αὐτὴν μίαν πόλιν, τὴν ἔδωκεν τὸ ὄνομά της,
καὶ ἔθεσε τὸ ἀγαλμὰ της εἰς τὴν πρώτην πόλιν ταύτης τῆς
πόλεως ἀφιερωμένης εἰς τὸν ἔρωτα.

Ἡ Ἐχέβα ἀναμφιβόλως ἦτον ὡραία· ἱστορικός τις Ἄραφ,
ζῶν εἰς τὴν Γρενάδην κάμνει τὴν ἀκόλουθον ζωγραφίαν περὶ
τῶν Μαύρων γυναικῶν.

« Αἱ Μαῦραι εἶναι ὅλαι ὡραῖαι· ἀλλ' ἡ καλλονὴ ἐκεῖνη, ἥτις
» κτυπᾷ κατὰ πρώτην ὄψιν, λαμβάνει ἐπομένως τὸ κυριώτερον
» θελγητρὸν της ἀπὸ τὴν χάριν των καὶ ἀπὸ τὴν εὐγένειάν των
» τὸ ἀνάστημά των εἶναι εὐμέγεθες, ἐντελῶς σύμμετρον καὶ εἰς
» ἄκρον εὐκίνητον· τὰ μαῦρα μακρὰ μαλλία των κατεβαίνου-
» σιν ἕως εἰς τὴν πτέρναν· τὰ λευκὰ ἀλαβάστρινα ὀδόντια
» των στολίζουσι τὸ βόδοπόρφυρον στόμα των, τὸ ὅποιον
» χαμογελᾷ πάντοτε μὲ ὕψος χαυτετόν· ἡμεγάλη χρῆσις τῶν

» πλέον ἐξαιρέτων ἀρωμάτων δίδει εἰς τὸ δέρμα των μίαν
» ἄρροσερότητα, μίαν λάμψιν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχουσιν αἱ ἄλλαι
» γυναῖκες· τὸ βάδισμά των, ὁ χορὸς των, ὅλα των τὰ κινή-
» ματα ἔχουσι χαρίεσσαν τινὰ κομψότητα καὶ ἠδουπαθῆ ἀ-
» φέλιαν, ἥτις κυριεῖται εἰς ὅλα των τὰ χαρακτηριστικά. ἡ
» συναναστροφή των εἶναι ζωηρὰ, ἐπαγωγὸς, καὶ τὸ λεπτόν καὶ
» διαπεραστικὸν πνεῦμά των ἐκφράζεται ἀκαταπαύστως ἀπὸ
» ἄλλατα ἰδεῶν λαμπρὰ καὶ εὐστόχους λόγους. »

Ἐκ τῆς εἰκόνης ταύτης ἐγνωεῖ τις ὅλον τὸ κράτος, τὸ ὅποιον
ἐξήσκουν αἱ γυναῖκες αἱ Μαῦραι, κράτος γρητευτικώτατον, εἰς
τὸ ὅποιον ἐχρῶσταιτο ἡ ἱπποτικὴ φιλοφροσύνη καὶ ἡ χάρις
τῶν ἡθῶν, τὰ ὅποια ἀφίνουσιν εἰς τὸν λογισμὸν ἐνθυμήσεις
τροσούτου λαμπράς.

Εἰς τὸν τόπον τοῦτον, τὸ πᾶν ἐραίνεται ν' ἀναπνῆ τὴν ἠδο-
νὴν καὶ τὸν ἔρωτα· οἱ Μαῦροι, ἐκδοτοὶ πάντοτε εἰς αἰσθήματα
ἠδουπαθῆ, καὶ συμμορφούντες τὸ πᾶν μὲ τὴν ὑπέροχον φιλο-
καλίαν των, συνθηροῦντο τὸ φθινόπωρον εἰς τὰς τερπνάς ἐ-
ξοχὰς, ἃ ἐκεῖ διήρχοντο ἡμέραν καὶ νύκτα ἐν μέσῳ παιγι-
διῶν, μουσικῆς καὶ χοροῦ. Πόσοι τρόποι δελεασμοῦ! Πόσοι
φιλαρέσκειαι διὰ τὰς γυναῖκας!

Ἡ εἰκὼν τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας, ἥτις ἐπολέμησε καὶ ἐ-
κυριεῦσεν ἡ ἰδίᾳ τὴν περιφθιμὸν ταύτην πόλιν Γρενάδην, εἶναι
ἀξία σημειώσεως.

« Ἡ Ἰσαβέλλα ἦτον μικρόσωμος, ἀλλ' ὡραία καμωμένη· τὰ
» ξανθὰ μαλλία της, οἱ μαῦροι καὶ σπινθηροβολοῦντες ὀ-
» φθαλμοὶ της, τὸ χροιά της κλίνον εἰς τὸ μελαχρινόν, τὴν ἔ-
» διδον ἐν πρόσωπον ἐπιβάλλον καὶ χροῖον ὁ χαρακτήρ της
» ἦτον εὐγενής, γενναῖος, ὑπερήφανος, ἡρωϊκός. Προικισμένη
» ἀπὸ σταθερότητα ἀμετακίνητον, ἔξευρε νὰ κάμνη κάθε ἐπι-
» χεῖρσιν καὶ ἐπὶ τέλους νὰ τὴν φέρῃ εἰς πέρας. »

Τοιαύτη ἦτον ἐκείνη ἡ βασίλισσα, ἐνδοξὸς διὰ τὰ τόσα πλεονεκτήματά της, τίποτε δὲν χαρακτηρίζει περισσότερο τὸν τρόπον, καὶ τὰ κατωθώματα, τῶν ὑποίων αἱ γυναῖκες εἶναι ἱκαναί, ὅσον ἡ διαγωγὴ τῆς Ἰσαβέλλας εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Γρενάδης.

Ἡ μεγαλοφυΐα αὐτῆ γυνῆ, γνωρίζουσα τὸ πνεῦμα τῶν Μαύρων ἐστοχάσθη ὅτι ἔπρεπεν εἰς τὴν πολιορκίαν ταύτην νὰ ἐνώσῃ τὴν δύναμιν τῶν ἕλπιων καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς πολυτελείας μ' ὅλον τὸ θέλημα τῆς φιλαρεσκείας. Τὸ νὰ προσβάλλῃ τὸν καρτερικὸν τοῦτον λαὸν διὰ πράξεων ἡρώικων, καὶ νὰ τὴν κάμῃ νὰ παραδοθῇ, παρουσιάζουσα εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον τοσοῦτον εὐαρέστους, οἵτινες ἔμελλον νὰ τὸν δελεάσωσι, καὶ ἐν φαινόμενον αἱματηρὸν καὶ στρατιωτικόν, τοῦτο ἔκαμεν ἡ Ἰσαβέλλα, οὕτω, ἐξ ἀντιθέσεως περιέργου, οἱ χροὶ διεδέχοντο τὰς ἐφόδους, καὶ οἱ ἵπποτικοὶ ἀγῶνες τοὺς πολέμους, μὴ ὄντος τοῦ οἱ μαῦροι ἀντέταξαν μίαν ἀντίστασιν πεισματώδη καὶ ἀνδρείαν τέλος τὸ πῦρ ἐδόθη μίαν νύκτα εἰς πᾶς Ἰσπανικὰς σκηνάς, καὶ ἡ Ἰσαβέλλα, πάντοτε ἐπινοητικὴ εἰς τοὺς πολιτικούς στοχασμούς της συνέλαβε τὴν ιδέαν νὰ κτίσῃ μίαν πόλιν εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν τοῦ στρατοπέδου της, καὶ οὕτως ἀποδείξασα εἰς τοὺς πολιορκουμένους ὅτι δὲν εἶχε ποτὲ σκοπὸν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, τοὺς ἔφερεν εἰς ἀπελπισίαν.

Αἱ μυστηριώδεις αἰτίαι τῆς πυρκαϊᾶς αὐτῆς ἀνέκδοτοι καθ' αὐτὸ, εἶναι εἰς ἄκρον ἀξιοσημείωτοι, περιέχουσαι συμβῆν τραγικὸν καὶ ἐκπληκτικὸν ἐνταυτῷ· καὶ ταῦτα παρουσιάζονται ὁμοῦ εἰς τὴν ἐπομένην διήγησιν.

ALMANZA. Νεῦρις Μαύρη.

Ἡ ὠραία Ἀλμάνζα, θυγάτηρ τοῦ Ἀβδαράλ, ἀρχηγοῦ Μαύρου, καταγομένου ἀπὸ οἰκογένειαν ἀρχαίαν, ἐλάτρευε τὸν Πέδρον, νέον Ἰσπανόν, ὑπήκοον τῆς Ἰσαβέλλας. Πρὶν τῆς πολιορκίας τῆς Γρενάδης, ὁ Πέδρος εὗρισκεν τὸ μυστηριώδες μέσον νὰ βλέπῃ τὴν ἀκριβήντου Ἀλμάνζαν εἴτε εἰς τόπους λαθραίους εἴτε ἐντὸς τῆς ἰδίας πόλεως, ὅπου μετμφισμένος εἰσπύρητο ὁ Πέδρος· τέλος ἡ πολιορκία ἀπερρασίθη, καὶ, διὰ τὸ πλῆρες τῆς δυστυχίας, ὁ Πέδρος, ὑπηρετῶν εἰς τοὺς στρατοὺς τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας, εὗρεθι εἰς τὴν φρικώδη ἀντίθεσιν, ἢ νὰ λείψῃ ἀπὸ τὸ χρέος του, ἢ νὰ ὑπάγῃ νὰ καταπολεμήσῃ τὴν πόλιν, ἣτις περιέκλειεν ὅ,τι εἶχε πλέον ἀκριβὸν εἰς τὸν κόσμον. — ὁ Ἀλφόνσος, πατὴρ τοῦ Πέδρου, ἦτον ὁ πλέον θαλάσσιμος ἐχθρὸς τῶν Μαύρων, καὶ προπάντων τοῦ πατρὸς τῆς Ἀλμάνζας· οὗτος πάλιν, ὁ πατὴρ τῆς Ἀλμάνζας ἐκ μέρους τοῦ ἐβδελύττετο τοὺς Ἰσπανοὺς, ἀπεστρέφετο τὸν Ἀλφόνσον, καὶ ἐπροτίμα νὰ χαθῇ ἡ θυγάτηρ του, παρά νὰ τὴν ἐνώσῃ μετὸν Πέδρον· ἡ ἐλπὶς, ἣτις μόνη ὑποστηρίζει εὐτυχῆ, δὲν ἐδύνατο χῆντων ἐθεώρουν ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς δυστυχίας, μὴ ὄντος τοῦτο, εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν προητοιμάζετο ἡ πολιορκία τῆς Γρενάδης τὰ δεινὰ των ὑπερέβησαν ἔτι περισσότερο τοὺς φόβους των.

Ἡ τρυφερὰ καὶ ἀνδρῖα Ἀλμάνζα, λαβῶσα μυστικῶς ἐν γραμματίῳ τοῦ Πέδρου, τὸν ἀπεκρίθη διὰ τοῦ ἰδίου μέσου.

Άλμάντζα πρὸς τὸν Πέδρον.

Εἰς Γρενάδην.

« Ὄχι, ἀκριθέμου Πέδρε, μὴν ἀκολουθῆς διόλου τὴν ἀπελπι-
 » σίαν, ἥτις σὲ ὀδηγεῖ· ἡ εὐτυχία ἐχάθη, ἀλλ' ἡ τιμὴ μᾶς μέ-
 » νει· τί σημαίνει, ἂν τὸ χρεὺς σου καὶ τὸ ἐδικονόμιον ἐτέθησαν
 » ἐκ τῆς τύχης εἰς συμφέροντα ἀντίθετα! δὲν ἀνήκουσι διὰ
 » τοῦτο ὀλιγώτερον καὶ εἰς τοὺς δῶμας. ἰδὲ τὰ μεγαλοπρεπῆ
 » ἐκεῖνα δένδρα, τὰ ὅποια οἱ μανιώδεις ἄνεμοι κλονοῦσι ἐπὶ
 » τῶν ὀρέων, ἅτινα μᾶς περιτρυγρίζουν. ἰδὲ πῶς ἀνθίστανται
 » εἰς τὴν μανίαν των· ἡ καταγίς δύνανται νὰ τὰ θραύσῃ, νὰ τὰ ἐκ-
 » ριζώσῃ· τίποτε δὲν δύνανται νὰ τὰ κάμῃ ν' ἀλλάξωσιν θέσιν·
 » τίποτε ἐπίσης δὲν δύνανται νὰ ἐξαφανίσῃ εἰς ἡμᾶς τὰς ἠθικὰς
 » ἀρχὰς μας καὶ τοὺς στοχασμούς μας· ἡ ζωὴ μας, ἡ ἐλευθερία
 » μας ὅλα ταῦτα τὰ εὐθραυστα ἄγχαθὰ ἀνήκουσιν εἰς τὰ συμβάν-
 » τα καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους· ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ χαρακτῆρος
 » μας, τὸ ὕψος τῶν στοχασμῶν μας, δὲν ἀνήκει, εἴμῃ εἰς ἡμᾶς
 » μόνους· βδελύττομαι τοὺς Ἰσπανούς· λατρεύω τὸν ἀκριβόνμον
 » Πέδρον, χρεωσταεὶς ἐπίσης· νὰ βδελύττεσαι τοὺς Μαύρους καὶ
 » ν' ἀγαπᾶς διὰ παντός τὴν πιστὴν σου Ἀλμάντζαν· ἀλλὰ, πι-
 » στοὶ εἰς τοὺς τόπους μας, εἰς τὰ χρέη μας, ἄς μὴ κάμωμεν
 » ἐξ αἰτίας τοῦ ἔρωτος, οὐδὲ ἐν βῆμα διὰ τὸ ὅποσον ἡ ἠθικὴ
 » χρηστότης ἡμῶν νὰ δύνανται διὰ νὰ μᾶς ἐλέγξῃ ὁ χάλιξ, τὸν
 » ὅποσον θλίβω ὑπὸ τοὺς πόδας μου, καὶ ἀπὸ τὸν ὅποσον τὸ
 » πέταλον τῶν ἵππων μας κάμνει νὰ ἐκβάλλῃ σπινθῆρας χωρὶς
 » νὰ δυνήθῃ νὰ τὸν συντρίψῃ, δὲν εἶναι πλέον σκληρὸς, παρὰ
 » τὴν ἀμάλακτον ψυχὴν τοῦ Ἀβδαράλ, τοῦ πατρὸς μου.

« Εἶδε τὴν ὀδύνην μου· ἐγὼ, θυγάτηρ τῶν Ἀράβων τῆς ἐ-
 » ρήμου, σὲ τὸ ὁμολογῶ ἐρυστριώσα, ἔχουσα ἐνώπιόν του δάκρυα
 » τινά, τὰ ὀμικτὰ μου δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὰ κρατήσωσιν

» ἔντοσούτω! οἱ ἐδικοί σου ἔμειναν ἑκρηγί· ἐσπινθηροβόλοισιν
 » ἀπὸ τὴν ὀργήν, ὅταν τὸ ὄνομά σου ἐξέφυγεν ἀπὸ τὸ στόμα
 » μου. Βεβαίως δὲν δύνασαι νὰ ἀμριβάλλῃς· ἡ τραχέια αὐτὴ
 » ἀδιαφορία διήγειρε τὴν εὐαισθησίαν μου· ἀλλὰ θαυμασμός τις
 » ἀπόκρυφος μὲ ἠνάγκασεν εἰς σιωπὴν· μιμήθητί με· χωρὶς νὰ
 » λησμονήσῃς τὸν ἔρωτά σου, ὑποτάχθητι εἰς τὸ χρεὺς, τὸ ὁ-
 » ποῖον σὲ προστάζει νὰ μὲ θυσιάσῃς· μὴν παρατηρῆς παντά-
 » πασι τὰς σημαίας· τῆς Ἰσαβέλλας, αὐτὴ στρατεύει κατ' ἐμοῦ,
 » ἔσο ὁ πιστὸς σημαιοφόρος τις, ἀπόφυγε, σεβάσθητι τὸν πατέ-
 » ρα μου εἰς τοὺς πολέμους· ἀλλ' ἐκπλήρωσον τὸ θλιβερόν σου
 » πεπρωμένον· ἀγαπῶ καλῆτερα νὰ σὲ ἰδῶ νικητὴν ἐντὸς τῶν
 » τειγῶν μας, ἀγαπῶ μᾶλλον νὰ σείδῳ νὰ πέσῃς εἰς τοὺς πόδας
 » τῶν κτηνίζόντων προμηθώνων μας, παρὰ νὰ ἐγκαταλείψῃς
 » ἀνάνδρως τὴν θέσιν σου· εἶσαι δυστυχὴς, μὴ γίνεσαι ἀξιοκα-
 » ταρρόνητος· ἠξέρω ὅτι σπανίως ὑπάρχει ὑπομονὴ χωρὶς ὑπο-
 » στήριγμα, ἀνδρεία χωρὶς ἐλπίδα· ἀλλ' οἱ θρίαμβοὶ τῆς ἀρετῆς ἀνή-
 » κουσιν εἰς ψυχὰς, ὡς τὰς ἐδικὰς μας· ἡ γραγὴ σου δεικνύει πολ-
 » λὴν ἐξασθένησιν ἀδιαχώριστον ἀπὸ τοὺς πόνους σου, καθόλου
 » παράπονα, Πέδρε· τί ζητοῦμεν, τί ἐλπίζομεν ἀπὸ μουρμουρητῶς
 » ἀνωρελῆς· ἡ ἄμμος τῆς ἐρήμου δὲν σύρεται ἀπὸ τὰς θυέλλας,
 » αἵτινες τὴν ἀσπάζουν· εἴμεθα ἡμεῖς ἀδύνατα ἄτομα, διὰ νὰ
 » θέλωμεν νὰ μᾶς ὑποταγῶσι τὰ συμβάντα· ἡ Ἀλμάντζα σου δὲν
 » γνωρίζει διόλου τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὴν χαυνὸν ἰδυπάθειαν τῶν
 » Μαύρων γυναικῶν· γυναικὸς χωρὶς ἀξιοπρέπεια, ἐρωμένη χω-
 » ρὶς ὕψος· γνωρίζουσαι τὴν ἀλαζονείαν, ἀγνωσοῦσαι τὴν δόξαν,
 » τὴν πολυτέλειαν, τὰς πανηγύρεις, ἐξήλειψαν εἰς τὸν ἐξαυτὸν των
 » τὸν πρωτότυπον χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους των. Οἱ Ἀραβες,
 » οἱ πρόγονοι ἡμῶν, κατέκτησαν τοὺς Μαύρους, καὶ τρέμω
 » μήπως οἱ Ἰσπανοὶ, οἱ ὅποιοι φαίνεται νὰ ἐξύπνησαν ἀπὸ μα-
 » κράν νάρκωσιν, μήπως ἐρχονται εἰς τὴν σειρὰν των, διὰ νὰ

» τούς διώξωσιν ἀπὸ τὴν Γρενάδην, καὶ τοὺς ἀποδώσωσι τὰς
 » ἀλύσους τὰς ὁποίας οὗτοι ἔφερον πολλοὺς χρόνους. Ὀλίγοι
 » μεταξὺ ἡμῶν συνετήρησαν ἐκείνων τὴν εὐεργετικότητα, ἐ-
 » κείνων τὴν ἀρχαίαν ὑπερηφάνειαν, ἥτις μεγαλύνει τὴν ψυχὴν
 » καὶ τὴν φέρει εἰς τὰς ὠραίας πράξεις.

« Μὴ νομίσης, ἀκριθέμου Πέδρε, ὅτι ἡ Ἀλμάνζα σου σὲ ἀ-
 » γαπᾷ ὀλιγώτερον βαστοῦσα ταύτην τὴν γλώσσαν ὃ ἔρωσ μου
 » δι' ἐσὲ εἶναι ζωηρὸς καὶ ἀγνὸς· ὡς ἡ ἀρετὴ, ἥτις μὲ ὑποστη-
 » ρίζει. Τίς εἶναι λοιπὸν ὁ τρόπος τοῦ ἀγαπᾶν ὃ τοσοῦτον διά-
 » φρος καὶ νέος, ἐκείνη ἢ κοῦφος τρυφερότης, ἥτις κυριεύει τὰς
 » ὁμοίουςμου νεάνιδας; εἶναι τοῦτο ὃ ἔρωσ; εἶναι τοῦτο τὸ κί-
 » σθημα τὸ θαθὺ, τὸ ἀναλλοίωτον; τοῦτο δὲν εἶναι, εἰμὴ ἴ-
 » ποτικῆτις φιλαρέσκεια, ἥτις δὲν ἔχει μῆτε τὴν ἐγκατάλειψιν,
 » μῆτε τὴν ἀφοσίωσιν τῶν φλογερῶν παθῶν τῶν κλιμάτων μας·
 » Ναι, οἱ ἔρασταὶ δὲν εἶναι πλέον εἰς τὴν Γρενάδην, εἰμὴ βο-
 » σκοὶ φιλόφρονες, οἱ ἥρωες, πολεμισταὶ τοῦ τάπητος, οἵτινες
 » φορτωμένοι ἀπὸ τὰς ταινίας, τὰ σημεῖα καὶ τὰ ἐμβλήματα
 » φαίνονται μόνις ὅτι θέλουσι νὰ μιμηθῶσι τὸν ἔρωτα πλησίον
 » εἰς τὰς ἐρωμένας των, καθὼς τοὺς ἐνδοξοὺς πολέμους, εἰς
 » τὰς μονομαχίας καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας. Πέδρε, δὲν μανθάνου-
 » σιν οὕτω νὰ νικῶσι, δὲν ἠξεύρουσιν οὕτω νὰ ἀγαπῶσιν.

« Εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ζητῶ ἀπὸ σέ, καθ' ἣν ἀπαιτῶ
 » νὰ θυσιάσης τὸν ἔρωτα εἰς τὸ χρέος σου, ἐννοῶ, ὅτι ὁ στοχα-
 » σμός σου, φερόμενος ἐπὶ τῆς Ἀλμάνζας σου δὲν θέλει δυναθῆ
 » νὰ ἰδεασθῆ, εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν του αὐτόν, τὴν εἰκόνα τῶν
 » θυσιῶν, τὰς ὁποίας εἶναι ἀξία νὰ κάμῃ ἡ Ἀλμάνζα, δι' ἐσέ·
 » ὕγιαίνε, ὦ σὺ, ζωὴ μου, εὐδαιμονία μου καὶ μόνε μου στο-
 » χασμῆ, τὸ πεπρωμένον μας εἶναι γεγραμμένον, τίποτα δὲν
 » δύναται νὰ τὸ ἀλλάξῃ· καμμία ἐλπίς, ἀκριθέμου Πέδρε:

» ἀρροσίωσις, ἀνδρία, πίστις, ἡ δόξα καὶ ὁ θάνατος, ἰδοῦ πᾶν
 » ὅ,τι μᾶς μένει. »

Παρατηρεῖ τις ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ποῖον ἦτο τὸ ὕφος
 τοῦ χαρακτηῆρος τῆς Ἀλμάνζας· ὁ Πέδρος τὴν ἐγνώριζε πολὺ
 καλᾶ, ὥστε νὰ μὴν ἐλπίζῃ διὰ νὰ νικήσῃ τὴν ἀπόφασίν της·
 ὑπήκουσε καὶ ἐπροχώρησεν ὑπὲρ τὰ τείχη τῆς Γρενάδης. Ἐν μέ-
 σῃ τῆς νυκτὸς καὶ ὑπὲρ τὴν σκηνὴν του, κατατηκόμενος ἀπὸ τὴν
 θλίψιν, καὶ παραδεδωμένος εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν του, ἀπε-
 κριθῆ με ταύτας τὰς λέξεις εἰς τὴν ἀγαπητὴν του καὶ πολλὰ
 σκληρὰν Ἀλμάνζαν.

(Ἡ συνέχεις εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον)

II ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΑΙΜΩΝ.

(ἔπὸ Jules Sandeau.)

Οτε ἐπάτουσιν εἰς τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας μου,
 ἶδα ταύτην κατὰ πρῶτον φανεῖσάν μοι.

Τὸ ἐνθουσιάζεσθαι καλῶς ἐσπέριος εἶχα ἐξέλθει τῆς πόλεως,
 καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς περιεπλανώμενη ἀσκόπως σύννουσ καὶ ἀνη-
 συχῶν.—Οὕτω πως διεκείμην πρό τινος καὶ ἡ καρδιά μου ἀ-
 καταπαχύστως τὴν ἐρημίαν ἐξήτει.

Ἦτο Μάτιος· ὁ ἥλιος κατέδεν εἰς πέλγους πορφύρας καὶ
 χρουσίου, ἀπὸ τὰς βράχεις τῶν βουνῶν αἱ σκιαὶ κατήρχοντο εἰς
 τὴν πεδιάδα· οἱ ἀστέρες ἀλληλοδιαδόχως ἀνάπτοντο εἰς τὸ
 κυανοῦν στερέωμα τῶν οὐρανῶν· οἱ κορυθαλλοὶ ἐκελάδουν παρὰ
 τὰς λίμνας καὶ μέλη ἀηδόνος ἐκ διαλειμμάτων ἠκούοντο.

Ἡκροώμενη ἐπίσης τὸ φύλλωμα θορυβοῦν καὶ τὸ ὑψηλὸν

χόρτων· νὰ κύπτῃ, σείόμενον ἀπὸ τὴν ἐσπερίαν αὐραν, μὲ μεταλλοχολικὸν καὶ γλυκὴν ψιθυρισμόν. Ἡ σελήνη, ὡς δίσκος πυρὸς, πορφυρὰ, ὅταν ἀνέτειλε, ἔκειτο τώρα ὑπόλευκος καὶ φωταυγῆς εἰς τῶν συννέφων τοὺς κόλπους· τὴν ἀτμοσφαῖραν ἐπλήθουν θαλπυρῆ καὶ ἀρώματα· καὶ εἰς τοὺς φράκτας τοὺς ἀνθισμένους, ἤκούοντο φλόγγοι μικρῶν πτηνῶν σκηνοῦντων εἰς τὰς φωλεὰς των.

Βαδίζων μὲ τὴν ψυχὴν ἀφειμένην πρὸς ὅλας τὰς ἐντυπώσεις τῆς τῆς, εἶδαν χορὸν πρῶθων αἴτινες κρατούμεναι τῶν χειρῶν ἐπέστρεφον εἰς τὴν πόλιν ἄδουσαι καὶ πληροῦσαι μὲ τὰς νεαρὰς των φωνὰς τὴν σιγὴν τῶν κοιμωμένων πεδίων· ἐκρῦβην ἐπισθεν θάμνου λευκακάνθης διὰ νὰ περιεργασθῶ αὐτάς· καὶ εἰς τὸ φῶς τῶν ἀστέρων διέκρινα τὰς ξανθὰς καὶ τὰς μαύρας κορυφὰς των ἤκουον καὶ τὸν θόρυβον τῶν ἱματίων των καὶ ἀνέπνεον ἀπλήστως καὶ ἡδυπαθῶς τὴν μυστηριώδη τῆς διαβάσεώς των ἀπόρροιαν.

Ὅταν ἐγειναν ἄφαντοι, παράδοξός τις καὶ ἀνεξήγητος ταραχὴ μ' ἐκυρίευσε· ἐκάθησα ἐπὶ τινος λοφώματος, ἔπειτα τὸ μέτωπόν μου φλογερὸν ἐπὶ τῆς παλάμης ἐστήριξα, ποικίλα ὄνειρώτων, καὶ ἀκροώμενος τὸν συγκεχυμένον ἀλλαλαγμὸν καὶ τὸν σάλον τῶν ἐνδομύχων μου· ἀνέφραστον ὅ,τι κατ' ἐκείνας τὰς στιγμὰς ἠσθάνομην ἡ καρδία μου κατεπιέζετο, ἐτοίμη νὰ ἐκραγῆ, ὡς νὰ ἐκρῦπτετο ἐντὸς αὐτῆς πηγὴ τις ζητούσα ἐξοδον, ἢ κῦμά τι κεκλεισμένον καὶ θέλον νὰ ἐκχυθῆ· ἐκράυγαζον ἅμα καὶ ἐκλαίον, καὶ τὰ δάκρυα μὲ ἐπροξένουν ἀβήρτητον ἡδονὴν· ἀγνοῶ πόσῃ ὥραν ἔμεινα οὕτω πως ἔχων· ὅταν δὲ συνῆλθον ἴδα ἐνώπιόν μου ὃν τι ὡς ἐξ οὐρανῶν ἐρχόμενον, τὸ ὅποσον μηδεῖόν μὲ ἐκύτταζεν.

Ἰπὸ τὰς χαριέσσας πτυχὰς τῆς χλαίνας τοῦ κρίνου λευκοτέρα ἐκάλυπτε τὸ τρυφερὸν καὶ εὐστροφον σῶμα τῆς κόρης, ὑπὸ δὲ

τὰς ποδίς, τῆς αἰσθήτος ὑπεφαίνοντο ἐπὶ τῆς χλοῆς, ἦν μόλις ἔθιγον οἱ λευκοὶ ὡς τὸ Πάριον μάρμαρον πόδες τῆς ξανθῆ κόμης ἐπιπτε περὶ τὸν τράχηλόν τῆς, τὸ μέτωπον εἶχεν ἐστεμμένην μὲ ἄνθη, ἦσαν δὲ ὡς ἐκεῖνα θάλλουσαι αἱ τρυφεραὶ παρειαὶ τῆς· ῥοδόχρουν ἦτο τὸ ἀλάβαστρον τοῦ προσώπου τῆς, καὶ τὰ ὄμματα τῆς· εἶχον τὴν ζωηρότητα κληματίτιδος ἀνθισάσης εἰς τὸ πρῶτον φίλημα τῆς ἀνοιξέως· γυμνας ἔχουσα τὰς ὠλένας θατέραν τῶν χειρῶν ἐστήριζεν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ὡς νὰ μὲ ἔνευε φιλοφρόνως.

Ἐπὶ βραχὺ ἔστην ἄφωνος καὶ ἀκίνητος θεώμενος αὐτὴν βεβαίως ἤρχετο ἀπὸ τὰ οὐράνια, καθότι ἡ καλλονὴ τῆς ἦτον ὑπὲρ πάσαν καλλονὴν γήινον, καθότι ἦτο φωταυγῆς ἡ περὶ αὐτὴν ἀτμοσφαῖρα, ἡ περιβαλλούσα αὐτὴν ὡς ἀκτινοβόλον ἱματίον.

Τίς εἶσαι, ἐπὶ τέλους ἐρώνησα, τείνων πρὸς αὐτὴν τοὺς τρέμοντας βραχίονάς μου—φίλε μὲ ἀπήντησε μὲ φωνὴν γλυκυτέραν τῆς νυκτερινῆς αὐρας, εἶμαι Νύμφη ἡ μυστηριώδης, τὴν ὁποῖαν ὁ Βασιλεὺς τῶν Πνευμάτων ἐκοίμισεν εἰς τὸ στήθος σου κατὰ τὴν ὥραν τῆς γεννήσεώς σου· τὸ πρῶτ' ἀκόμη ἐκοιμώμην ἐντὸς σου· ἀλλ' ἡ πρώτη ἤδη ταραχὴ τῆς καρδίας σου μὲ ἐξύπνησεν· ἡ ζωὴ μου εἶναι ἀπόρροια τῆς ἰδικῆς σου ζωῆς, εἶμαι ἀδελφὴ σου καὶ ἔσομαι σύντροφός σου μέχρις ὅτου ἀποσπῶμένη ἀπὸ σοῦ, ὡς τὸ μαρὰνθὲν ἄνθος ἀπὸ τοῦ στέλεχος τῶν, θέλω σ' ἐγκαταλείψει κατὰ μέσση πορεῖαν . . . δὲν κεῖται μακρὰν ἡ ἡμέρα αὕτη· ἡ εἰμαρμένη μου, φίλε νεανίσκε, ὁμοιάζει τὸ ἐφήμερον ῥόδον· δὲν πρέπει νὰ μ' ἀγαπήσης ὅταν μὲ ἀπολέσης, ἐπειδὴ οὔτε ἡ λύπη σου, οὔτε τὰ δάκρυά σου ἔπειτα θέλουν δυνηθῆ νὰ μὲ ζωογονίσωσι· μηκέτι ὑπάρχουσιν· πρόφθασον λοιπὸν—δὲν ἔχω μαγικὴν ράβδον εἰς τὰς χειράς μου οὐδὲ κόσμον ἄλλον παρὰ τὰ ἀναμειγμένα μὲ τὴν κόμην μου ἄνθη.

Πλὴν θέλω σὲ δώσει θεσσαυρούς· δσους οὐδ' εἰς κοιτίδα βασιλόπιδος ἐδὲχθεις ποτὲ ἄλλη τις τῶν πολυχρίθμων ἀδελφῶν μου, θέλω βάλλει ἐπὶ τὸ μέτωπόν σου στέμμα, τὸ ὁποῖον πολλοὶ τῶν βασιλείων ἀσμένως ἤθελον ἀνταλλάξει ἀντὶ τοῦ ἰδίου κῦτῶν δικημάτων, συνοδείαν θέλω σὲ δώσει βασιλικῆς λαμπροτέραν. Ἀοράτως συμπορευομένη μετὰ σοῦ πανταχοῦ θέλω σὲ παρακολουθεῖ καὶ σὲ περιεπεῖ.—Σὺ δὲ πανταχοῦ θέλεις αἰσθάνεσθαι τὴν ζωογόνον ἐνέργειάν μου. Τὰ μέρη ὅθεν θὰ διαβαίνης περικοσμήσω, ἀρώματα σκορπίσω τὴν νύκτα περὶ τὴν κλίνην σου καὶ μεταδώσωμι τὴν ψυχὴν σου εἰς τὴν κρίσιν ἄπρασαν διὰ τὰ προαπαντᾶ καθ' ἑκάστην πρωΐαν μὲ μειδίαμα τὴν ἔγερσίν σου. Ἢ! τί φαιδραὶ ἑορταὶ μᾶς ἀνχήμενουσιν! ἀλλὰ τὰ ἀγαθὰ ταῦτα, νεανίσκε, γίνωσκε νὰ τὰ διακρίνης, δράζου αὐτῶν πρὶν σὲ φύγῃσι, ἅπτου αὐτῶν χωρὶς νὰ τὰ μαραινῆς ἀπόλαυς χωρὶς νὰ τὰ ἐξαντλής.

Ἐἶπε καὶ ὁμοίᾳ μὲ τὸν ἄγγελον ὅστις κίπτει ἐπὶ τῆς κοίτης βρέφους, ἡ κόρη κλίνασα ἐπ' ἐμὲ τὴν ξανθὴν κεφαλὴν τῆς ἠσπάσθη τὸ μέτωπόν μου μὲ χεῖλη δροσερώτερα καὶ εὐωδέστερα ἀπὸ τὸν φυόμενον παρὰ τὰς βρύσεις ἠδύοσμον· ἐζήτησα νὰ ἐναγκαλισθῶ αὐτὴν, ἀλλ' ἡ ὀπτασία διελύθη ὡς ὁ ὄναρ περιέβαλλε δὲ ἡ ἀγκάλη μου μόνον τὸν ἄνεμον τῆς νυκτός.

Δὲν ἦτο τάχα ὄνειρον τοῦτο τῶντι; ἐπαναλαβὼν τὴν πορείαν μου κατὰ τοὺς ἀγρούς ποτὲ μὲν σπουδῆ ἔτρεχον ὡς παρὰ φῶν, ποτὲ δὲ ἐβρίπτον ἑμαυτὸν ἐπὶ τῆς πόας, τὴν ὁποῖαν κατέβρεχον μὲ τὰ θερμὰ δάκρυά μου. Τώρα μὲν ἔθλιβα ἐπὶ τῆς καρδίας μου τοὺς κορμούς ξηρῶν δένδρων καὶ ἐνόμιζον ὅτι ἐπαλλον καὶ ἔτρεμον οἱ ἄψυχοι κορμοὶ ὑπὸ τὰ μανιώδη ἐναγκαλισμικά μου· τώρα δὲ τὰς χεῖράς μου ἔτεινα πρὸς τοὺς ἀστέραις λέξεις ἔρωτος ἀγροσύων, ἀπαιτινόμεν ἔπειτα πρὸς τὰ ἄνθη, τὰ δένδρα, τὰ χαμόκλαδα. Ἰσθιανόμην ἐν ἐμοὶ ὄργανον

τοσούτων σφριγώδη τε καὶ ἄκμαῖον, ὥστε ἐνόμιζα ὅτι τὸν μετὰ τῶν κτίσιν ἄπασαν, ὁ φραγμὸς πέπτωκεν, ὁ χειμάρρος ἐξεχύθη, ὡς νὰ ἐπλεον εἰς ὠκεανὸν ἀρρήτων ἡδονῶν καὶ εὐφροσύνης ἀνεξηγήτου.

Ὅτε δὲ ἡ ἡμέρα ἐγλυκοχάρασεν, ἐνόμισα ὅτι θεωρῶ κατὰ πρῶτον ἦδη τὴν ἔγερσιν τῆς φύσεως· ἡ καρδιά μου ἐξωγκούσιο, καὶ τὸ στήθος μου ἀνέπνεεν ὑπερηράνως· εἶχα φθάσει νὰ ὑποθέσω πρὸς στιγμὴν ὅτι ἡ ψυχὴ μελλοῖ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ σώματός μου καὶ νὰ φύγῃ πετωμένη ἐλευθέρᾳ καὶ ἐλαφρᾷ, ὡς ἡ πύλη, ἡ αἰωρούμενη τὴν αὐγὴν ἀπὸ τὰς ὑπωρείας· μὲ νικητοῦ τάρον κατόπτειον τὸν ὀρίζοντα ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ, ὅπου εἶχον ἀναβῆ· ὅστις ἤθελε μὲ ἰδεῖ τότε, ἤθελεν εἶπεῖ ὅτι ἡ γῆ ἐδημιουργήθη δι' ἐμὲ, καὶ ὅτι ἐγὼ ἤμην ὁ Κύριος τοῦ παντός.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΗΘΙΚΑΙ.

*Ψῆμὶ πολυχροτὴν μελέτην ἔμειναι, θλίβε, καὶ δὴ
Ταύτην ἀνθρώποισι τελειώσαν φύσιν εἶναι.*

(Εὐκός παρὰ Ἀριστοτέλει Νικομ. Π'.

Παρομοία ἦτις νὰ ἔχη περισσότερον νόημα δὲν εἶναι, μὲ φαίνεται, ἄλλη παρὰ τὴν ὁποῖαν καθημερινῶς ἀκούομεν παρὰ τοῦ Κοινοῦ λέγοντος, ἡ ἔξις εἶναι δευτέρα φύσις· ἡ ἔξις τῶ ὄντι εἶναι ἰκανὴ νὰ μεταβάλῃ ὀλοτελῶς τὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ τὸν ἐμπνεύσῃ ὄλως διόλου διαφορετικὰς κλίσεις ἀπ' ἐκείνας, μὲ τὰς ὁποίας ἐγεννήθη. Γερμανὸς τις ἰατροφιλόσοφος εἰς τινὰς παρατηρήσεις του περὶ ἔξωως λέγει· ὅτι

ἡλίθιός τις κατοικῶν πλησίον ὥρολογίου, καὶ ἡδυνόμενος νὰ μετρᾷ τὰς ὥρας, ἐνῶ ἐκτυποῦσαν, ἐσυνήθισε τόσον εἰς τοῦτο, ὥστε, καὶ ὅταν τὸ ὥρολόγιον ἐτύχαιε νὰ σταματήσῃ, ὁ ἡλίθιος, λέγει, ἐξακολουθοῦσε νὰ μετρᾷ τὰς ὥρας εἰς τὸν καιρὸν των ὡς νὰ ἐκτυποῦσαν». Νὰ βεβαιώσω τοὺς λόγους τοῦ ἱατροῦ δὲν δύναμαί εἶναι βέβαιον ὅμως, ὅτι ἡ ἔξις ἐνεργεῖ μηχανικῶς εἰς τὸ σῶμα, καὶ ἔχει ἐνταυτῷ μεγάλην εἰς τὴν ψυχὴν ἐπιρροήν.

Εἰς τὸν παρόντα λόγον θέλω ἐξετάσει ἐν ἀξιοπαρατήρητον τῆς συνηθείας εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν ἀποτέλεσμα, τὸ δεικνύον, ὀρθῶς παρατηρούμενον, δύναται νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ τὰ μέγιστα εἰς κανονισμόν καὶ διάταξιν τῆς ζωῆς μας· τὸ θαυμάσιον τοῦτο ἀποτέλεσμα εἶναι τὸ νὰ μᾶς ἀποκαταστήσῃ ὅλα ἀρεστά. Ὁ χροτοφόρος, μολοντί εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν εὐρίσκει μεγάλην ἡδονὴν παίζων, δίδεται τόσον μετὰ ταῦτα εἰς τοῦτο, ὥστε νὰ φαίνεται, ὅτι δὲν ἐγεννήθη, εἰ μὴ διὰ νὰ παίξῃ. Ἡ ἀγάπη τῆς ἡσύχου ζωῆς, ἢ τῆς περὶ τὰ τοῦ βίου πράγματα αὐξάνει ἀνεπαίσθητως, ὅσον προσκολλᾶται τις εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην, εἰς τόσον βαθμόν, ὥστε νὰ ἀποκαθιστᾷ τὸν προκρίνοντα τὴν μίαν τῶν δύο ἀνίκανον νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς τὴν ὁποίαν παρημέλησε.

Πολλοὶ συνηθίζουν τὸν καπνὸν ἢ τὸν ταμβάκον εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε τοὺς εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸν ἐξοφῶσιν. Ἡ τις δὲν ἤξευρε τὴν ἡδονὴν, τὴν ὁποίαν εὐρίσκει τις εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν σκουδὴν, τέχνην, ἢ ἐπιστήμην, ἀναλόγως μετὰ τὸν καιρὸν καὶ τοὺς κόπους, τοὺς ὁποίους εἰς αὐτὴν καταβαλεν; οὕτω τὸ κοπιαστικὸν μεταβάλλεται εἰς τερπνὸν καὶ αἱ ἀσχολίαι μας εἰς διασκεδάσιν, ὁ νοῦς εὐρίσκειται εἰς τὰ δεικνύοντα ἐσυνήθισε, καὶ μὲ δυσαρρέσκειαν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξωμύλωνεν ὁδοὺς.

Οὕτως οὐκ ἔστι μόνον τὰ ἀδιάφορα, ἀλλὰ καὶ τὰ δυσάρεστα μᾶς γίνονται ἀρεστά διὰ τῆς συνηθείας καὶ ἔξωος. ὁ φιλόσοφος Βάκων λέγει εἰς τὴν φυσικὴν τοῦ φιλοσοφίαν, ἐπὶ ἐκείνο μάλιστα ἀρέσκει εἰς τὴν γεῦσιν, τὸ ὅποιον περισσώτερον τὴν ἐπρόσκειρε, ἐπὶ φέρει παράδειγμα τὸν οἶνον, τὸν καφέ, καὶ ἄλλα ποτὰ, τὰ ὅποια δὲν ἀρέσκουν τὸ πρῶτον εἰς τὸν οὐρανίσκον· ἀπ' οὗ ὅμως συνηθίσῃ τὰ ζητεῖ μὲ ἀκραν ἐπιθυμίαν. Τὸ αὐτὸ ἔμπορεῖ τις νὰ εἴπῃ καὶ διὰ τὸν νῦν, ὅταν εἰς τι γυμνασθῇ, ὅχι μόνον χάνει τὴν ἀποστροφὴν, τὴν ὁποίαν εἰς ἐκεῖνο εἶχεν, ἀλλ' ἀρέσκειται εἰς αὐτὸ καὶ τὸ ἀγαπᾷ. Ἦκουσα ἕνα τῶν μεγαλητέρων τοῦ αἰῶνός μας νέων, ὅστις εἶχεν ἀσχοληθῆ εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῆς καλῆς φιλολογίας, νὰ λέγῃ, ὅτι ἀναγκασμένος νὰ ἐξετάσῃ πολλὰ παλαιόχαρτα, καὶ παλαιὰ κατὰστιχα, μ' ἔβλεπεν τὴν δυσαρρέσκειαν τὴν ὁποίαν τὸν ἐπρόξενουσε κατ' ἀρχὰς τοιαύτη ξηρὰ καὶ ἐπίπονος ἀσχολία, εὐρίσκει μετὰ ταῦτα τόσην ἡδονὴν, ὥστε νὰ προτιμᾷ ταύτην τὴν ἀσχολίαν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Βιργιλίου καὶ Κικέρωνος. Γράφων ἐδῶ περὶ τῆς ἔξωος δὲν ὀμιλῶ διὰ τὴν ὁποίαν δίδει ευκολίαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συνηθῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὁποίαν εὐρίσκωμεν ἡδονὴν ἀσχολούμενοι εἰς τὰ ἔσα ἐσυνήθισαμεν, καὶ μολοντί ἄλλοι ἔκαμαν τοὺς αὐτοὺς στοχασμούς περὶ τούτου, ἴσως ὅμως δὲν εἶπαν καὶ τίνα ἀπ' αὐτὴν ἔμποροῦμεν νὰ λάβωμεν ὠφέλειαν, περὶ τῆς ὁποίας θελοῦ ὀμιλήσει καὶ ἀναπληρώσει τοῦ λόγου τὸ λοιπὸν.

Ἐάν μετὰ προσηχῆς ἐξετάσωμεν τὴν ιδιότητα ταύτην τῆς ἀνθρώπινου φύσεως, ἔμποροῦμεν νὰ λάβωμεν κενώματα περὶ αὐτῆς διδάγματα. Πρῶτον, εὐχρῆς ἄξιον εἶναι τὸ νὰ μὴν ἀποκαρδοῦται κανεὶς βλέπων τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὅποιον ἡ κατ' ἐκλογὴν ἄλλων ἢ κατ' ἀνάγκην ἔστ' ἴσως κατ' ἀρχὰς εἶναι πολλὰ δυσάρεστος, καταγιγνώμενος ὅμως θέλει βέβαιον

τὸν ἀποκαταστήσει ὄχι μόνον ὀλιγώτερον κοπιαικόν, ἀλλ' εὐάριστον μάλιστα καὶ ἡδονικόν .

Δεύτερον δέ, καθείς νὰ ἀκολουθῇ τὸ θαυμάσιον τοῦ Πυθαγόρου παράγγελμα, τὸ ὁποῖον εἶδεν εἰς τοὺς μαθητάς του. «ἐκλέξαι, τοὺς ἔλεγε, βίον ἀριστον, καὶ ἐπιπονώτατος ἂν ᾖ, καὶ ἡ συνήθεια θέλει σὰς τὴν κάμει εὐαρεστώτερον πάντων.» Ὅσοι δυνάμενοι νὰ ἐκλέξουν ὅποιον ἐπάγγελμα θέλουν, δὲν ἐκλέγουν τὸ ὅποιον τὸ λογικόν τοὺς λέγει ἀξιώτερον τῶν ἐπαίων μας, ἐκεῖνοι εἶναι πάντῃ ἀσυγχώρητοι. Ἡ φωνὴ τοῦ λογικοῦ πρέπει νὰ προτιμᾶται ἀπὸ τὴν τῆς ἀρεσκείας. Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ῥηθέντος κανόνος ἡ ἀρέσκεια ἤμπορεῖ νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὸ λογικόν, ἐνῶ τὸ λογικόν δὲν ἤμπορεῖ ποτε νὰ ἀποδεχθῇ ὅτι ἀποδοκιμάζει.

Τρίτον, ἡ παρατήρησις αὕτη ἔμπορεῖ νὰ ἐγκαρδιώσῃ τὸν πλέον σαρκικόν καὶ ἀνευλαθῆ ἄνθρωπον διὰ νὰ μὴ φοβῆται τὰς δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι τὸν ἐμποδίζουσι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ ἐναγκαλιεθῇ βίον ἅγιον καὶ χριστιανικόν .

τῆς δ' ἀρετῆς ἰδοῦντα θεοὶ προπάραιθεν ἔθνηκα
ἀθάνατοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος σῆμος ἐπ' αὐτῆν,
καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
ῥηϊδίῃ δ' ἤπειτα πέλει χαλεπὴ περ' εὐσεα .

Πᾶς ὅστις ἀπεφάσισε νὰ ὀδεύσῃ μὲ σταθερὸν καὶ ἀνδρείον βῆμα, θέλει εὖρη ὅτι αἱ ὁδοὶ του εἶναι πλήρεις χαρίτων, καὶ αἱ τρίβοι του φέρουσιν εἰς τὴν εἰρήνην καὶ μακαριότητα .»

Ἡ τέταρτον, ἡ παρατήρησις αὕτη τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος πρέπει νὰ μᾶς διδάξῃ, ἐναγκαλιεθέντες μίαν φοράν ζωὴν τακτικὴν, νὰ μὴ ἐκλίνωμεν πολὺ μήτε πρὸς τὰς ἁθωτέρας ἡδονὰς καὶ γυμνάσματα· ἐπειδὴ τὸ πνεῦμα ἤμπορεῖ νὰ ἀηδιάσῃ ἀπὸ τὰς ἐναρέτους πράξεις, καὶ νὰ ἀλλάξῃ τὴν ὁποίαν εὕρισκεν ἡδονὴν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν χρεῶν του δι' ἄλλας κατωτέρας τάξεως καὶ ἀνωφελεῖς .

ΑΝΑΓΚΗ ΚΑΙ ΑΜΕΛΕΙΑ

ΤΗΣ

ΧΡΗΣΤΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ.

Ⓢ Ἡ Ῥωμαῖκοὶ νόμοι δὲν ἐσυγχώρουν εἰς κανένα Ῥωμαῖον νὰ ἀγνοῇ τοὺς πολιτικούς νόμους, οὐδὲ κανεὶς Ῥωμαῖος ἠδύνατο νὰ προπρασιεθῇ ἐπὶ κριτηρίου τὴν ἀγνοίαν τῶν νόμων. Αὕτη ἡ διαταγὴ φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἀπ' αὐτὴν τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Ὅπου ὁ Θεὸς δίδων τοὺς νόμους εἰς τὸν Μωϋσῆν, τὸν προστάζει νὰ τοὺς φανερώσῃ εἰς ὅλην τὴν συναγωγὴν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· καθὼς καὶ ἕκαστον ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλίτας, ὄχι μόνον αὐτὸς νὰ τοὺς ἐξεύρῃ, ἀλλὰ καὶ τὰ τέκνα του νὰ διδάσκῃ· ὁ δὲ Μωϋσῆς προστάζει καὶ αὐτούς· τοὺς ἱερεῖς νὰ τοὺς ἀναγινώσκωσιν εἰς ὅλον τὸν λαόν, ἄνδρας ἑμοῦ καὶ γυναῖκας. Διὰ τὴν ἀκούσασιν (λέγει) καὶ ἕνα μάθωσι φοβεῖσθαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ ἀκούσονται ποιεῖν πάντας τοὺς νόμους τοῦ λόγου τούτου· καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν οὐκ ἴδωσιν ἀκούσονται καὶ μαθήσονται φοβεῖσθαι Κύριον τὸν Θεόν. Καὶ βέβαια ἂν ὅσα ἐγράφησαν, ἐγράφησαν διὰ διδασκαλίαν ἡμετέραν· καὶ ἂν ὅλαι αἱ πλάναι προέρχωνται ἀπὸ τὴν ἀγνοίαν τῶν Θεῶν νόμων, τίς εἶναι τόσον ἀνόητος, ὥστε νὰ μὴ καταλαμβάνῃ ὅτι εἶναι ἀσυγχρίτως ἀναγκασιώτερον εἰς αὐτὸν τὸ νὰ ἠξεύρῃ τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ, ἀφ' ὅτι ἦτον εἰς ἕνα Ῥωμαῖον τοῦ νὰ ἠξεύρῃ τοὺς πολιτικούς νόμους τῆς Ῥώμης; Ὁ Ῥωμαῖος πολίτης ἀγνοῶν τοὺς νόμους τῆς ἰδίας πατρίδος, ἐκινδύνευε νὰ ζημιωθῇ τὸ περισσώτερον αὐτὴν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν. Ὁ δὲ Χριστιανός, τοῦ ὁποῖου τὸ πο-

λίτευμα είναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἂν ἀγνοῖ τοὺς νόμους αὐτῆς τῆς οὐρανόου πατρίδος, κινδυνεύει νὰ ἐξωριθῆ διὰ παντὸς ἀπ' αὐτήν, καὶ νὰ καταντήσῃ εἰς μίαν ἀβλιότητα χωρὶς τέλος. Διότι, καθὼς ἀνίσχυρος ἴσταν ἡ πρόφασις ἐνὸς Ἑωμαιοῦ ὅτι δὲν ἐγνώριζε τοὺς νόμους, ἐπίσης καὶ περισσότερο ἀδύνατος εἶναι εἰς τὸν Χριστιανὸν νὰ δικαιωθῆ μὲ τὴν ἀγνοίαν τῶν Θεῶν νόμων, εἰς τὸ κριτήριον τοῦ Ἰψίπτου καὶ ἀδεκάσιου Νομοθέτου Ἐπου, καθὼς αὐτὸς λέγει, θέλει δαρῆν καὶ ὁ μὴ γνοὺς καθὼς καὶ ὁ γνοὺς.

Αὕτη ἡ μελέτη τῶν Θεῶν Νόμων, ἂν καὶ ἀναντιρρότως ἀναγκαία, ἡμελήθη τὴν σήμερον, καθὼς καὶ ἄλλα καλὰ καὶ δὲν εἶναι ἄλλο κοινώτερον παρὰ τὸ νὰ βλέπῃ τις τοὺς περισσότερους τοῦ παρόντος καιροῦ Χριστιανούς εἰς παντελῆ ἀγνοίαν, ἢ τουλάχιστον εἰς ἐπιπόλαιον καὶ ἀμέθοδον γνώσιν τῆς ἰδίας αὐτῶν θρησκείας. Οἱ γονεῖς οἱ ὅποιοι ἔπρεπε νὰ ἦναι οἱ πρῶτοι κατηχηταὶ τῶν ἰδίων τέκνων, ἀκατήχητοι αὐτοὶ, οὔτε δύνανται οὔτε θέλουσι νὰ διδάξωσι τὰ τέκνα των. Ἄν τοὺς ἐρωτήσης, ἔχουσι καιρὸν δι' ὅλας τὰς ἄλλας βιωτικὰς ὑποθέσεις καὶ μερίμνας καταγίνονται μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν διὰ νὰ συναθροίσωσι πλοῦτον διὰ τὰ τέκνα των σπουδάξωσι διὰ νὰ συγκροτήσωσιν ἐπιγαμίας εὐτυχεῖς διὰ μόνην τὴν καλὴν ἀνατροφήν τῶν τέκνων αὐτῶν δὲν εὐκαιροῦσιν ἢ καὶ ἂν εὐκαιρήσωσιν, ὅλη ἡ ἀνατροφή τὴν ὁποίαν δίδουσι εἰς αὐτὰ, περιορίζονται εἰς τὸ νὰ τὰ διδάσκωσι, τίνι τρόπῳ νὰ στολιζῶνται, καὶ πῶς νὰ προσφέρωνται εἰς τὰς ἀμοιβαίας ἐπισκέψεις καὶ προσήσεις. Καὶ εἰς τοὺς τοιοῦτους γονεῖς ἀρμόζει κατὰ πολλὰ τὸ ὅποιον ἔλεγεν ὁ Κεράτης Ἐνθροπωκοὶ ποῦ τρέχετε; τί καταγίνεσθε μὲ τοσαύτην σπουδῇν εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσετε χρήματα, ἔπειτα ἀμελεῖτε τὴν ἀνατροφήν τῶν τέκνων εἰς τὰ ὅποια θέλατε ἀφήσειν τὰ χρήματα;

Ἵσοι δὲ πάλιν ἀπὸ τοὺς γονεῖς φαίνονται ὅτι ἔχουσι φροντίδα διὰ τὰ τέκνα των, αὐτοὶ προρασιζονται, ὅτι δὲν ἐξεύρουσι τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὅποιον πρέπει νὰ τὰ διδάξωσι — ΚΟΡ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗ.

■ μέλλουσα τῶν παιδίων τύχη, ἔλεγεν ὁ Ναπολέων, ὑπάρχει πάντοτε τῆς μητρὸς ἔργον. Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἀνεγνώριζε τὴν μητέρα του ὡς πρωταίτιον ὅλης τῆς δόξης εἰς τὴν ὁποίαν ἠτύχησε νὰ ὑψωθῆ. Ἄλλ' ἡ ἱστορία μᾶς δίδει καὶ ἄλλα ἐκτὸς τούτου παραδείγματα. Ὁ Ἑρρίκος Δ' ὁ Τίτος τῶν Γάλλων, ἐμορρώθη ὁκοῖος ἦτον ἀπὸ τὴν μητέρα του, εἰς δὲ τὸν Λουδοβίκον ΙΣΤ'. βλέπομεν ἐξ ἐναντίας τὰ πάθη Ἰσπανῆς γυναικὸς, φιληδονίαν μέχρι ἀκολασίας, φρόδον καὶ τρόπον δεισιδαίμονος καὶ ἀγενοῦς ψυχῆς, ὑπερηφάνειαν δεσπότης ἀπαιτοῦντος ἐμπροσθεν τοῦ θρόνου τὸ σέβας, τὸ ὁποῖον χρεωστοῦμεν εἰς μόνον τοῦ Θεοῦ τὸ θυσιαστήριον. Οἱ δύο Γράκχοι ἦσαν καὶ αὐτοὶ πλάσματα τῆς Κορνηλίας, ἐνῶ τοῦ Βολταίρου ἡ μήτηρ, κακοήθης, ἀγχείου, σκωπτικῆ, κενόδοξος μετέδωκεν ὅλα τὰ προτερήματα εἰς τὸν διαδόχον αὐτῆς υἱόν, ὅστις ἐτίμησε τόσον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, ὅσον διέστρεψε τὰ ἦθη, καὶ ἐφαρμάκωσε τὴν πηγὴν ὅλων τῶν ἐναρέτων αἰσθημάτων εἰς τὴν καρδίαν τῶν νέων. Ἄλλὰ πρὸς πίστωσιν τῶν λεγομένων δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα καὶ δύο ἐνδόξους ποιητὰς τῆς ἐποχῆς ὁποῦ ζῶμεν, τὸν Βύρωνα καὶ Λαμαρτίνον. Ὁ πρῶτος, δυστυχῆσας νὰ ἔχη ἀνόητον,

φαντασιώδη, ἀλαζόνα, καὶ μεταίφρονα μητέρα, ἥτις ἀλλήλο-
διαδόχως τὸν περιπαίζειν ὡς χυλὸν, παρῶννε, περιποιεῖτο,
κατερρόνει καὶ κατηράτο τὸ ἴδιον αὐτῆς τέκνον, ἐκυρι-
εῦθη ἐνωρὶς ἀπὸ τὸν θυμὸν, τὴν ἔκτασιν, τὴν ὑπεροψίαν,
τὸ μῖτος καὶ ὅλα τὰ βίαια πάθη, τὰ ὅποια ἔβρασαν καὶ ἐ-
χύθησαν ἔπειτα ὡς χεῖμαρρος ἡφαιστίου πυρὸς εἰς τὰς ἀθα-
νάτους αὐτοῦ ποιήσεις. Ὁ δεύτερος, γεννημένος ἀπὸ μητέρα
τρυφεράν, εὐσεβῆ, εὐμορφον καὶ πεπαιδευμένον, ἐνέπνευσεν εἰς
αὐτὸν ὅλας τὰς ἀρετὰς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων.

Ματαρρίθμισον ἦδη, ἂν δύνασαι, μετὴν τῆσιν τοῦ γυμνα-
σίου καὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ διδασκάλου τὴν ἐπιτρόπην τῆς μη-
τρικῆς παιδαγωγίας· δοκίμασον νὰ μεταπλάσῃς τὸν Βύρωνα
καὶ Λαμαρτῖνον· θέλεις κοπιᾶσαι ματαίως· τὸ ἀγγεῖον ἐπο-
τίσθη, τὸ φέρεμα ἔλαβε τὴν πτωχὴν, καὶ τὰ πάθη τῶν δύο
μητέρων κατήντησαν δευτέρα φύσις.

Ἴδου ἡ μεγάλη δύναμις ἡ ὅποια ἐνεργεῖ ἀκαταπαύστως
εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἀρχικῶς προέρχεται ἡ
μέλλουσα τούτου εὐτυχία ἢ δυστυχία εἰς τὸν κοινωνικὸν
βίον· καὶ ὅμως μόνη αὐτὴ ἔμεινεν ἀδιεύθυντος σχεδὸν ἀπὸ
ἀρχῆς τοῦ κόσμου μέχρι τοῦδε· ἐπειδὴ μόλις περὶ τοὺς ἐ-
σχάτους χρόνους ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν
παιδείαν τῶν γυναικῶν. Πόσην ἄρα εὐγνωμοσύνην χρεω-
στοῦμεν εἰς τοὺς ξένους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι πρῶτοι ἐπεχείρη-
σαν νὰ ἡμερώσωσι τὰ ἄγρια ἦθη τῶν ἐλληνικῶν κορασίων
εἰς διαφόρους πόλεις, καὶ νὰ δώσωσιν ἀξιολύμητον παιδαγω-
γίας τύπον εἰς τοὺς δῆμους ὅλης τῆς ἐλευθέρας καὶ ἀνεξίθρη-
σκου Ἑλλάδος;

Τὸ παιδίον μαθαίνει ἀπὸ τὸν διδάσκαλον, ἀλλὰ μορφοῦται
ἀπὸ τὴν μητέρα· ἀπὸ τὰς χεῖρας καλῶν διδασκάλων λαμβάνο-
μεν καλοὺς μαθητὰς, ἀπὸ δὲ τὰς μητέρας καλοὺς ἀνθρώ-

πους καὶ ὠρελίμους πολίτας. Εἰς αὐτὰς ἄρα κυρίως ἀνήκειν
ἡ παιδαγωγία, εἰς δὲ τοὺς διδασκάλους ἡ παιδομάθεια, οὗ
πράγματα τὰ ὅποια ἔπρεπε ποτε νὰ μὴ συγγέωνται.

Νεαὶ μητέρες, καὶ νεαὶ σύζυγοι! Σεῖς εἶθε προωρισμένα:
νὰ φέρετε εἰρήνην εἰς τὸν κόσμον, τάξιν εἰς τὰς οἰκίας, εἰ-
μὴν εἰς τὰ τέκνα σας, εὐτυχίαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ἄ-
ναδειχθῆτε ἄρα ἀξίαι τοῦ ἀνθρωπίνου τούτου προορισμοῦ
καὶ τῶν ἐλπίδων τῆς πατρίδος! Μὴ μιμηθῆτε τὰς ξένας
εἰς τὴν ματαϊότητα τοῦ καλλωπισμοῦ, καὶ εἰς τὴν περιέρ-
γειαν τῆς ἐνδυμασίας, ἀλλὰ φυλάξατε καθαρὸν καὶ ἀκέραιον
τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα, διὰ νὰ τὸν μεταδώσετε ὡς πο-
λύτιμον κληρονομίαν εἰς τὰ τέκνα σας.— ΑΝΘ. ΚΟΙΝ. Γ.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ.

Ἐλατήρια τοῦ Πνεύματος.

Ἐπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἷτινες ἔχοντες ἐνεργὸν καὶ γόνιμον νοῦν, κινουῦνται ἀφ' ἑαυτῶν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς πράξεις, ζητοῦσι παντοιοτρόπως τὴν ἐρημίαν, καὶ ἐμπνέονται μὲν μακρὰν τοῦ θορύβου τῶν πόλεων, χωρισμένοι δὲ τῆς κοινωνίας μελετῶσι τὰς ἰδέας, ἀπὸ τὰς ὁποίας διευθύνονται καὶ εὐρίσκουσι τὴν φήμην εἰς τὴν μοναδικὴν καὶ ἀπόκεντρον ζωὴν τῶν χωρίων.

Ἄλλ' οἱ κοινοὶ ἄνθρωποι ἔχουσι χρεῖαν ἐξωτερικῶν ἀγορμῶν, διὰ νὰ συλλογισθῶσιν, ὥστε τὸ θέατρον, ἡ σκηνή, τὸ ἄκροατήριον καταντῶσιν εἰς αὐτοὺς ἀναγκαῖα. Ὁμιλοῦμεν τῶν ὄντι ζωηρότερον ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους, γινόμεθα δὲ εὐφραδέστεροι μεταξὺ τῶν δημοσίων συνελεύσεων. Ὅθεν οἱ μεγάλοι καὶ ἐνδοξοὶ ῥήτορες μορφοῦνται εἰς τὴν ἀκμὴν τῶν πολιτικῶν μεταβολῶν, ἢ ἐν καιρῷ πολέμων· καὶ ἡ βοή τοῦ τυμπάνου καθιστᾷ τρόπον τινὰ τὴν φωνὴν αὐτῶν ἐντονωτέραν καὶ στεντόρειον.

Γενικῶς τίποτε δὲν ἐρεθίζει τὸ πνεῦμα, ὅσον ἡ ἀσκησις τῶν αἰσθητηρίων καὶ τῶν παθῶν. Ἐπειδὴ ὁ τι κεντᾷ τὰ νεῦρα, κινεῖ εὐθὺς τὴν καρδίαν· ἐκ τούτων δὲ τῶν δύο, συγχρόνως κινουμένου τοῦ ἐγκεφάλου, ἐξυπνᾷ, ὡς εἰπεῖν, ὁ νοῦς, καὶ ἐνεργεῖ περισσότερον παρὰ τὸ σῆθηες. Ὅθεν τὸ λαμπρὸν φῶς, οἱ μελωδικοὶ καὶ εὐρυθμοὶ ἤχοι, ἡ γεῦσις εὐαρέστων καὶ δριμύων χυμῶν, αἱ ἡδυπνῶν ἀνθίων ἀπόβροχοι, αἱ μαλ-

θακαὶ τοῦ σώματος τρίψεις, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν πόνων αὐτῶν ἢ αἰθῆρις, ζωογονοῦσι παραδόξως τὸ πνεῦμα. Ἰδιαίτερος δὲ ἔχουσι τὴν θαυματουργὸν δύναμιν αἱ ἡμέραι τοῦ διαγελῶντος ἔαρος καὶ τοῦ μελαγχολικοῦ φθινοπώρου, ἢ ἄρμονία τῆς μουσικῆς τῶν ὀργάνων, ἢ τὰ θελκτικὰ σειρηνοφώνου νεάνιδος ἄσματα, ἢ γρήσις τῶν μελανῶν κρεάτων, τῶν ὕδνων, τῶν κοχχυλίων, τῶν ἰγθύων, τῶν ὠν καὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ὅπου περισσεύει ὁ φῶσφορος, τὰ ἀλκοολικὰ ποτὰ, ὁ καφῆς καὶ τὸ τῆϊ, καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ὅπιον μετρίως καὶ ἀτάκτως λαμβανόμενον ἀλλὰ καὶ ὁ ταβάκος κατὰγει ἀνάλογα ἀποτελέσματα, ὁσάκις δὲν ἔχομεν μακρὰν αὐτοῦ ἔξιν καὶ δὲν βροφόμεν αὐτὸν ἀμέσως μετὰ τὸ δεῖπνον, ὅτε ὄχι μόνον τὴν γῶνευσιν ἐπιβουλεύεται, ἀλλὰ καὶ κεφαλαλίαν φέρει καὶ αὐπνίαν. Ἴσως τίποτε ἄλλο δὲν ἀνακινεῖ τὸν ἄνθρωπον βεβουθισμένον εἰς σκέψεις, ὅσῳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κωδῶνων ὁ θρησκευτικὸς καὶ σεβάσμιος ἤχος ἀκουόμενος συγχρόνως ἀπὸ τὰς πολυόχλους πόλεις, εἰς τὰς πέριξ αὐτῶν ἀγροικίας καὶ εἰς ὅλην ἀπλῶς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὀρίζοντος. Τέλος ὁ ψιθυρισμὸς τῶν δένδρων, τὸ κελάρυσμα τῶν ῥυάκων καὶ ποταμῶν, ἡ γλυκεῖα αὐρα, ἡ μεγαλοπρεπῆς λειοχυμονοῦντος πελάγουσ θέα, ὁ εὐδῖος καὶ γαλήνιος Οὐρανὸς, ἡ ἀστροφεγῆς καὶ κανέληνος νύξ, ἡ εἰδησις ἐπιτυχίας περισπουδάσου τινὸς ἀγαθοῦ ἐρεθίζει ὁμοίως τὸ πνεῦμα. Ἴσως δὲ σφάλλομεν, ἂν σιωπήσωμεν ἐνταῦθα τὸν περίπατον τῶσῳ μᾶλλον, ὅσῳ περιπατῶν ἐδίδασκεν εἰς τὸ Λύκειον ὁ διασημώτατος τῶν φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος.

Μέγιστον ὁμοίως τῶν ἐλατηρίων ὄλων ὑπάρχει ἡ ἀμίλλα· ἐπειδὴ, ὅταν πολλοὶ διὰ μιᾶς διατρέχουσι τὸ αὐτὸ τῆς δόξης στάδιον, ὁ συναγωνισμὸς οὗτος πολλακίς φέρει κλέος μὲν εἰς τοὺς ἀθλητὰς, ἐνίοτε δὲ καταστροφὴν εἰς ὀλέκλιτρα ἔθνη, ἀλ-

λά πάντοτε πρόδον εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας. Ὀλίγοι φροντίζουσι νὰ ὑπερβῶσιν ἐνδόξους προγόνους, ἀφοῦ ἀμαύρωσαν ἐφαμίλλους συγχρόνους. Ἄλλ' ὁ μέγας ἄνθρωπος προκαλεῖ καὶ ἐτέρου τοιοῦτου τὴν ἐπιρροίαν, ὥστε ἢ συνυπάρχουσι ἰσόβροχοι, ἢ ἀλλήλους ἀμέσως διαδέχονται. Οὕτως ὁ Πλάτων ἔφερε τὸν Ἀριστοτέλην, ὁ Ἀριστείδης τὸν Θεμιστοκλέα, τὸν Σύλλαν ὁ Μάριος, τὸν Καίσαρα ὁ Πομπήϊος, τὸν Ὀράτιον ὁ Βιργίλιος, ὁ Βάκων τὸν Καρτέσιον, ὁ Αἰσχύλος τὸν Σοφοκλῆ, τὸν Ῥασὴν ὁ Κορνήλιος, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως.

Ἄλλ' ἡ ἀμίλλα ἐρεθίζει ἐξαιρέτως τὸν ἄνθρωπον, ὅταν τοὺς ἀπλοῦς ἀντιζήλους ἀναπληρῶσιν ἐχθροὶ ἀντίπαλοι, καὶ ὁσάκις τὸ αὐτὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον φέρομεν ἐδόξαται τῆν ἄλ. λοι. Ἐχομεν δὲ τοῦ λόγου παράδειγμα τὸν Βάκων· Ἐπειδὴ ὁ μέγας οὗτος καὶ ἐνδοξὸς τοῦ Νεύτωνος πρόδρομος, ὅστις ὠφέλησε πλείοτερον διὰ συμβουλῶν τὰς ἐπιστήμας, παρ' ὅσον ἄλλοι δι' ἀνακαλύψεων, παρωξύνθη μάλιστα εἰς τοῦτο ἀπὸ τρεῖς αἰτίας. Διότι ἔπαισε πολλὰ ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς ὑπουργός, ἐφιλοτιμήθη νὰ ἐξαλείψῃ τὸ προστριβέν εἰς αὐτὸν ὄνειδος, ἀλλὰ μοναχὸς τις δοξαζόμενος τότε ἐφευρέτης τῆς πυρίτιδος ἐλέγετο Βάκων· ὅθεν ἠγωνίσθη νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἀνήκουστον· ἔπειτα ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος ἀνεκάλυψε ἄγνωστον ἤδη κόσμον· ἡ ἀνακάλυψις δὲ αὕτη προεμήνυε πολλὰς ἄλλας εἰς τοὺς μέλλοντας αἰῶνας. Ὁ Βάκων θέλων νὰ καταστήσῃ ὑποτελεῖς εἰς τὴν ἀγέροχον καὶ δεσποτικὴν αὐτοῦ μεγαλοφυΐαν καὶ ζῶντας καὶ μεταγενεστέρους, ἔγραψεν ἀλαζονικῶς καὶ περὶ ἀνακαλύψεων, ὥστε ὁ φιλοπονώτατος καὶ ἀκάματος φιλόσοφος ἀμαύρωσε τὸν ἀρχιγραμματέα τῆς Ἀγγλίας.

Οὕτως ἄρα ὁ εὐφυὴς καὶ μεγαλεπήβολος πανταχόθεν ὤρε-

λεῖται καὶ πορίζεται τὰ συμφέροντα. Εἰς τὴν ὑπερβόρειον αὐτοῦ ἔξορίαν ἔγραψεν ὁ Ὀβίδιος τὰς χαριστάτας αὐτοῦ ποιήσεις· εἰς τὴν φυλακὴν ἐμελέτα ὁ Τάσσοσ τὴν ἐλευθερωμένην Ἱερουσαλήμ· εἰς τὴν Βασιλιάν ὁ Μιραβῶ συνέταξε τὰς πυριπνοὺς κατὰ δεσποτισμοῦ αὐτοῦ διατριβὰς, καὶ τὰς ποικίλλας πρὸς τὴν Σοφίαν ἐπιστολάς· εἰς τὴν εἰρκτὴν ὁ Κορδορσὲ ἐσχεδίασε τὸ περὶ υπαθέστατον αὐτοῦ δοκίμιον, ἐκεῖ καὶ ὁ Β. ἐξοιστρώθη· ἡ συκοφαντία κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐξηλέκτρισε τὸν Λαλὸ Τολανδάλ, καὶ ἡ μανία τῶν προγραφῶν κατεσκεύασε τὸν Σιατοβριάνδ.

Ἄλλ' ἡ δεινὸν διεγείρει τὴν δεινοίαν· ὅθεν ἐμπνεόμεθα καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Ῥουσῶ, τοῦ Μοντεσκιῦ, τοῦ Βουφρῶν, ὥστε αἱ ἰδέαι μεταβαίνουσιν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἄλλον, καθὼς τὸ φῶς τῶν λαμπάδων, ἡ μᾶλλον καθὼς μεταδίδεται ὁ ἠλεκτρικὸς σπινθὴρ ἐπ' ἀπειρον.

Τέλος αἱ ἰδέαι κινουῦσιν ἄλλας ἰδέας εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐρ' ὅσον σημειοῦνται εἰς τὸν χάρτην, ἐξάπτουσι βαθμηδὸν τὸν νοῦν, ὥστε δικαίως ἐρέθη, ὅτι ὁ κάλαμος ἐνεργεῖ εἰς τὸν ἐγκέφαλον, καθὼς ὁ γάλυψ εἰς τὸν γάλικα.

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ.

Τὴν κεφαλὴν στηρίζουσα εἰς τὸν πῆχυν τῆς χειρὸς μου,
 Μίαν ἐσπέραν θελκτικὴν πανσέληνον ὠραίαν,
 Μελαγχολίαν ἔφερα μεγάλην εἰς τὰ ἐντός μου,
 Κ' ἐκστατικὴ ἐθαύμαζα τῆς φύσεως τὴν Θεάν,
 καὶ τὴν λαμπρὰν Σελήνην
 Ἐπάνω ἀτενίζουσαν μ' ἐνθύμισαν ἐκείνην
 ἐσπέραν, τὴν ὁποίαν
 Διὰ παντὸς σ' ἐπρόσφερα καὶ χεῖρα καὶ καρδίαν.
 Ὡς ἐνθυμοῦμαι, ἔστρεψα καὶ τότε αὐτομάτως
 τὸ βλέμμα πρὸς τὸν Οὐρανόν, καὶ τὴν Σελήνην εἶδα
 εἰς τὴν ἴδιαν θέσιν τῆς, κ' ἀυγάζουσαν ὡσαύτως,
 πλὴν εἰς τὸν ὠραῖον δίσκον τῆς διεκρίνα κηλίδα.
 ἐδάκρυσα κ' ἤσθάνθην
 Νὰ κάλλη ἡ καρδία μου καὶ ἔλη ἄνω ἄρθην
 καὶ εἶπα τί, ἂν ζήσω
 Προσωρινῶς, ἐκέρδισα; ἢ μήπως δὲν θά δύσω;...
 Ἴδου ἀκμαία φαίνεται κί ὠραία ἡ Σελήνη
 Κ' ὀδεύει τὰ αἰθέρια φαιδρὰ καὶ θαρβυαλία,
 Πλὴν κατ' ὀλίγον φθείρεται, νεκρώνεται καὶ σβύνει
 Καὶ πάλιν ἐκ τοῦ μηθενὸς ἀναγεννᾶται νέα.
 Καὶ τότε ἕνα δάκρυ
 Ἄπέπιξα πρὶν νὰ ἐκβῆ εἰς τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἄκρη (·)
 Καὶ ἦλθον εἰς ἐκστάσεις
 Καὶ εἰς τοῦ Ἐψίστου ἔκυψα τὰς θείας ἀποράσεις.
 Ἄλλ' ἐπληξες τὰ ὄψα μου καὶ ἤκουσα νὰ λέγῃ,
 Μία φωνὴ ἄρατος ἐντόνωσ ἀπ' τὰ ὕψη·

Παρθένε, μὴ ταράττεσαι, ἰδοὺ τὸ πᾶν σέ λέγει:
 Πορεύου εἰς τὸν προορισμὸν δι' οὗ θ' ἀνακαλύψῃ
 Ὁ νοῦς Σου εὐτυχίαν
 Ἐλπίδας καὶ σπρίγματα πρὸς τὴν ἀθανασίαν
 Ἴδου ἡ γενεά σου
 Ὅσα φέρει γενεὰς πολλὰς... παῖσι τὰ δάκρυά σου.
 Δὲν εἶσα: ἄθος μαρνανθὲν εἰς χοῦν νὰ κατακίτης
 Ἐπλάσθης μ' αὐλον ψυχῆν καὶ ν' ἀνακίτης μέλλεις
 Καὶ ἂν τὸ σῶμα ὡς φθαρτὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἀφήθης
 Ὡς ἄστρον λάμπων θ' ἀναβῆς ἐπάνω ν' ἀνατέλλης
 Ἡ κόνις, τῶν ἀστέρων
 εἶναι ψυχὰ ἀθάνατοι ἐπάνω τῶν αἰθέρων
 τὸν πλάστην τῶν φωτίζων
 Καὶ εἰς τοὺς μένοντας θνητοὺς τῆν δόξαν κατοπτρίζουν.
 Αἴφνης ἀκούω κύκλω μου θρησκευτικὸν τι ἄσμα,
 τὴν ταράχην μου ἔκρυφα καὶ ὄλη συνεστάλην,
 Καὶ διελύθη ὡς ἀτμός τὸ λυπηρὸν μου φάσμα.
 τὴν πρώτην μου φαιδρότητα ἀναλαμβάνω πάλιν
 καὶ εἶδα μ' ἐκστασίην μου
 Χρυσοφαιδρῶντας ἱερεῖς διὰ τὴν τελετὴν μου,
 καὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι
 Χαίροντες ἐπερίμενον μὲ μειδιῶντα χεῖλη
 Ἐκεῖ σιγὴ ἀκούεται... μεγάλου μυστηρίου
 καὶ ἱερεὺς προσέρχεται μὲ σιγαλαῖον βῆμα,
 καὶ μ' ἔφερεν ἐκ τῆς χειρὸς πλησίον τοῦ νυμφίου
 Μᾶς ἤνωσε καὶ ἔκραξε... τοῦ βίου σας τὸ νῆμα
 Συναΐψατ' ὁμοφώνως
 Ὁρκίσθητε ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς εἰκόνης

Η ΑΡΕΤΗ

σώζει τὰς κοινωνίας.

Εἰς μάτην τὸ ἀνθρώπινον γένος τρέχει κατόπιν τῆς ἰδέας τῆς εὐτυχίας του· εἰς μάτην διώκει αἰωνίως ἐν φάσμα, τὸ ἕποϊον φεῦγον ὅμοιον μὲ τὴν σκιάν του, ἀδυνατεῖ νὰ τὸ φθάσῃ . . . εὐτυχεῖς οἱ καιροὶ ἐκείνοι, καθ' οὓς τὸ παράδοξον τοῦτο Πλάσμα, ἐξελθὼν κατὰ πρῶτον ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς φύσεως ἔζη ἐν ἀπλότητι καὶ ἐν ἀθωότητι ἐπὶ τῆς γῆς! . . .

Ναί· εὐτυχεῖς πολλάκις ὠνόμασαν πολλοὶ τοὺς καιροὺς ἐκείνους· ἀλλὰ δὲν ἤξεύρει τις ἂν ἦναι πλέον εὐτυχεῖς ἐκείνοι, ἢ οἱ καιροὶ καθ' οὓς ἡ ἀνθρωπίνη γενεὰ διὰ τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς καλλιιεργείας τῆς ἤθελε δυνηθῆ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν τελειότητά της .

Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία, αὗται αἱ δύο ἀντίθετοι ἰδιότητες, εἶναι ἐνστικτικοὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον· τὰς δύο παραδόξους αὐτὰς εἰκόνας μᾶς παρουσιάζουσιν ὁ Ἄβελ καὶ ὁ Κάιν. Ἡ ἀφθαρτος, ἡ ἀθάνατος ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀπόρροια τοῦ Ὑπεραγαθοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι, οὕτως εἶπεν, ἡ αὐτοαγαθότης, ἡ αὐτοαρετὴ. Εἶναι ὅθεν ἀδύνατον ἡ ψυχὴ αὕτη νὰ μὴ διατηρῇ τὴν ἀναλλοίωτον ταύτην τοῦ Πλάστου ἰδιότητα. ἀλλ' ἡ κακία πόθεν! Πόθεν οὗτος ὁ παράδοξος τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς συνδυασμός! . . . ἀνεξήγηστοι αἱ βουλαὶ, ἀκατάληπτα τὰ ἔργα τοῦ Ὑψίστου! ὁ Ἄβελ καὶ ὁ Κάιν ἐξέρχονται κατὰ πρῶτον ἐκ τῆς αὐτῆς κοιλίας καὶ οἱ δύο εἰς τὸν κόσμον· δὲν συναπαντῶνται μὲ κανένα ἄλλον ἄν-

ὄρωπον, δὲν διδάσκονται παρ' οὐδενός οὐδὲ τὴν ἀρετὴν, οὐδὲ τὴν κακίαν, καὶ ἐντοσοῦτω ὁ μὲν Ἄβελ αὐτοδίδακτος, προσφέρει μὲ καθαράν καρδίαν τὴν θυσίαν του πρὸς τὸν Θεόν, ὁ δὲ Κάϊν ὑφώνει φονικὴν χεῖρα κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του! Ἐνσικτος λοιπὸν εἶναι ἡ κακία ὡς καὶ ἡ ἀρετή. Ἡ ψυχὴ ἥτις φέρει ἐν ἑαυτῇ τὴν ἀρετὴν, δὲν ζῆ μόνη, δὲν ζῆ γυμνὴ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ἀόρατος, ἀκατανόητος, καλύπτεται ὑπὸ ἓν προσωπεῖον, ὅπερ εἶναι αὐτὸ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἐνυπάρχει: καὶ τὸ ἀνθρώπινον αὐτὸ σῶμα, ὡς ἐκ τοῦ ὄργανισμοῦ του καὶ τῆς ποιότητός του, παράγει τὴν τάσιν, τὴν ῥοπὴν αὐτὴν πρὸς τὴν κακίαν· διὰ τοῦτο, καθὼς διαφέρει εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων οἱ διοργανισμοί, οὕτω διάφορος εἶναι καὶ ἡ ῥοπὴ αὐτῶν πρὸς τὰς διαφόρους κακίας.

Αἱ δύο ὄθεν αὐταὶ ἀντίθετοι δυνάμεις, ἐξ ἀκατανόητου βουλήσεως τοῦ Δημιουργοῦ, συνεδυάσθησαν τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐνυπάρχουσιν ἐκ γενετῆς εἰς τὸν ἄνθρωπον ὡς αἰώνιοι ἀντίπαλοι· ἡ δὲ εὐτυχία ἢ ἡ δυστυχία τοῦ ἀνθρώπου· ἡ εὐτυχία ἢ ἡ δυστυχία τῶν κοινωνιῶν, ἀπόκειται εἰς τὴν ὑπερίσχυσιν τῆς μῖας, ἢ τῆς ἄλλης τῶν δύο αὐτῶν δυνάμεων, καὶ δὲν ὑπάρχει μηδεμίαν ἀμφιβολία, ὅτι ἡ μὲν ὑπερίσχυσις τῆς κακίας ἀπόλλυσι, καταστρέφει τὴν ἀνθρωπότητα, ἡ δὲ ὑπερίσχυσις τῆς ἀρετῆς σώζει τὰς κοινωνίας.

Εἶδομεν εἰς τὰς προηγηθείσας περιγραφὰς τοῦ παρελθόντος βίου τοῦ κόσμου ὁποῖα εἰς τοσοῦτους αἰῶνας ὑπέβηεν ἡ τύχη τῶν κοινωνιῶν. ἀπελπίζόμεθα, ἐάν πιστεύσωμεν μίαν στιγμὴν, ὅτι τισαύτη προωρίσθη διὰ παντός ἀπὸ τὸν Οὐρανὸν ἢ τύχη τοῦ κόσμου. Δημιουργὸς τοιοῦτος νὰ πλάσῃ κόσμον, καταδικασμένον αἰώνως εἰς τὴν δυστυχίαν, εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ ἰδεασθῶμεν. Ἐπιδοῦν δὲ δὲν εἴμεθα, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς; δὲν δυνάμεθα, διότι δὲν θέλομεν, διότι πῶποτε δὲν τὸ ἠθελήσαμεν.

Ὁ ποιητὴς εἰργάσθη πανσόφως ὡς πρὸς τὴν γενικότητα, ἐποίησεν αὐτὸ τὸ ἐκπληκτικὸν Σύνολον· ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, τὸν ἥλιον, τὴν γῆν, τὴν Σελήνην, τὸ ἀπειρον αὐτὸ τῶν φαινομένων κόσμων· κατεπλημύρῃσε τὸ πᾶν ἀπὸ διάφορα διαφόρου τελειότητος ὄντα, καὶ διὰ τὰ ἐλθόμενα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἔθεσε καὶ αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς, ὑπεράνω μάλιστα ὄλων τῶν ἐν αὐτῇ ὄντων διὰ τὴν τελειότητά του, καὶ τὸν εἶπεν: «Ἴδου κατὰ τὴν ἰδέαν σου ὅλος ὁ κόσμος διὰ σέ· ἀναπτύχθητι, τελειοποιήθητι, εὐδαιμόνισον. τὸ πᾶν ἐπλάσα διὰ σέ· γενοῦ καὶ σὺ ἄξιος νὰ τὸ ἀπολαύσῃς.

Οὕτω εἶπεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ Πλάστης, ὅτε τὸν ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ χάους· ἀλλ' αὐτὸς μόλις ἀναδύσας ἀπὸ τὰς ἀβύσσους, ρίψας βλέμμα ἐκθαμβὸν καὶ ἐκπεπληγμένον τριγύρω του, ἀντὶ νὰ συναισθανθῇ τὰς ἀκαταμετρήτους δυνάμεις του, καὶ νὰ βαδίτῃ μεγαλοπρεπῶς τὴν πορείαν ἐκείνην, ἥτις ἤθελε τὸν φέρει ταχέως εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ὄλων τῶν δι' αὐτὸν προητοιμασμένων ἀγαθῶν, ἐφυγεν ὡς δαιμονισμένος εἰς τὰ ἄγρια ὄρη, εἰς τὰ σκοτεινὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς ἐρήμους κοιλάδας, καὶ ἐξωμοιώθη μὲ τὰ θηρία, μὲ τὰ ὁποῖα συνεπλανᾶτο καὶ συνδιαίτατο ἐξ ὀλοκλήρου ἄχρητινός, καὶ ὁπόθεν δὲν ἠξέυρομεν πόσοι αἰῶνες θὰ παρέλθωσιν ἀκόμη διὰ νὰ συνέλθῃ καὶ περιμαζευθῇ ἡ διεσκορπισμένη εἰσέτι ἀνθρωπίνῃ γενεά· ἢ νομίζομεν ὅτι οἱ ὀλίγοι ἡμεῖς, ὁλίγες φαινόμεθα ἰδῶν ἐκεῖ εἰς παραλίαν τινας, ὡς οἱ μύρμηκες παρὰ τὰς ὄχθας βύακος τινός, εἴμεθα μόνοι ἡμεῖς; δὲν ἀγνοεῖ κανεὶς, ὅτι τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πλανᾶται εἰσέτι εἰς τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφὰς τῶν ὄρεων, εἰς τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τὰ δάση, ὅμοιον μὲ τὰ κτήνη καὶ μὲ τὰ θηρία, καὶ ὑποκείμενον εἰς τὴν τύχην ἐκείνων.

Τὶ θὰ σέ κάμει λοιπὸν ὁ Πλάστης, ὅταν ἐκείνος ἔθεσε φ

λαστόργως εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἡλιακοῦ τούτου συστήματος τὸν ἥλιον. ὡς ἓνα ἀσβεστον, αἰώνιον λύχνον, διὰ τὸ νὰ σὲ φωτίζη, καὶ σὺ ἡ κλείεις τοὺς ὀφθαλμοὺς ἢ κρύπτεις εἰς τὰ σκοτεινὰ ἄντρα μὴ νὰ μὴ τὸν βλέπῃς; Ὅα ἔρχεται καθημέραν ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς νὰ σοῦ χρίῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς μετὰ τὸν πηλόν, ἢ ὅα ἔρχεται νὰ σὲ σύρῃ ἀπὸ τῆς χειρὸς ἐκ τῶν σπηλαίων καθεκάστην; Ἴτι ὅα σὲ κάμει ὁ πλάστης, ὅταν ἔθεσεν ἐνώπιόν σου αὐτὴν τὴν πολυποικίλον καὶ ἄφθονον τράπεζαν, καὶ σὲ εἶπε «Γεύθητι» σὺ δὲ ἴστασαι ἀκίνητος καὶ τὴν θεωρεῖς; καὶ ἐντοσούτω θεωρεῖς ὡς παράδειγμα ὅτι ἄλλοι ἀτενίζουσι πρὸς τοῦ ἡλίου τὸ φῶς καὶ βλέπουσι· θεωρεῖς, ὅτι ἄλλοι τείνουσι τὰς χεῖράς των καὶ γεύονται· Καὶ σὺ ὡς ἐν πείσματι τῆς ἐνυπαρχούσης καὶ εἰς σὲ αὐτὸν ἴσης δυνάμεως στενάξεις, διότι δὲν βλέπεις, διότι πεινᾷς; . . . Ἡ ἴσως, ἴσως λησμονήσας τὴν ἰδίαν φύσιν σου δὲν αἰσθάνεσαι διόλου οὔτε τὸν σκοτασμόν, οὔτε τὴν πείναν! βεβαίως συμφυσιοῦται ὁ ἀτυχὴς ἄνθρωπος μετὰ τὸν ἐξευτελισμόν, μετὰ τὴν δυστυχίαν, καὶ μένει ἀναίσθητος εἰς τὴν θέαν καὶ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ καλοῦ! . . . Ἀλλὰ πῶς! ἠθέλομεν ἀναγκασθῆ νὰ πεισθῶμεν, ὅτι τοιοῦτος εἶναι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὁ προορισμός; ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν ταύτην τὴν βλασφημίαν.

. . . Αἱ μεταφοραὶ αὗται δὲν ἀφορῶσι τὸν εἰς τὰς ἐρήμους πεπλανημένον κόσμον, ὅστις δὲν μᾶς ἀναγινώσκει, οὐδὲ μᾶς ἀκούει· ὁ Οὐρανὸς θέλει τὸν οἰκτείρει καὶ αὐτὸν μίαν ἡμέραν ἀλλ' ἀφορῶσι τὸν κόσμον τὸν κοινωνικόν, τὸν κόσμον τούτου, ὅστις ὀπισθῆκοτε ἀποχαιρέτησας τὴν ἐρημον, συνῆλθεν εἰς κοινωνίαν, καὶ ἠσπᾶσθη βίον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμελλε νὰ ἀποκατασταθῆ ἴσως δυστυχέστερος. ἢ ὁ ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ ἐμμένῃ εἰς τὴν φυσικὴν του κατάστασιν, διὰ νὰ μὴν αἰσθάνεται τὴν δυστυχίαν του, ἢ συνελθὼν εἰς κοινωνίαν ἔπρεπε νὰ τελειοποιηθῆ, διὰ νὰ κατασταθῆ εὐτυχής; ἢ ἄλλως ἢ νόθος

αὕτη κατάστασις του ἐν μέσῳ τελειότητος καὶ ἀτελείας, ἢ διεγείρασα τὴν τρομακτικὴν ταύτην τῆς ἀνθρωπότητος ἀνισότητα, ἢ ἐξυπνήσασα τὰ πλέον οφικτὰ εἰς τὴν κοινωνίαν δυστυχήματα, εἶναι κατὰστασις ἀξιοδάκρυτος, δυστυχεστάτη. Τούτον λοιπὸν τὸν κοινωνικὸν κόσμον ἀφορῶσι αἱ μεταφοραὶ αὗται, καὶ τὴν εὐημερίαν του ἀκαταπαύστως ὀνειρευόμενοι, ποδοῦμεν νὰ ὑποδείξωμεν εἰς αὐτὸν ζωηρότερον τῶν συμφορῶν του τὰ αἷτια, καθὼς καὶ τὰ μέσα τῆς ἀληθοῦς εὐτυχίας του: καὶ εἴπομεν, ὅτι ἡ μὲν κακία κατατρέπει καὶ μερικῶς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰς κοινωνίας ἐν γένει, ἢ δὲ ἀρετὴ τὰς σώζει, τὰς μεγαλύνει, τὰς κάμνει νὰ εὐδαιμονῶσι.

Βεβαίως: δὲν θὰ εὐρεθῆ κανεὶς, ὅστις νὰ μὴ συμφωνήσῃ, ὅτι διὰ νὰ εὐδαιμονήσωμεν πραγματικῶς, πρέπει νὰ ἐγκολπωθῶμεν τὴν ἀρετὴν: ὁ ἔστι νὰ κάμωμεν διὰ νὰ ὑπερισχύσῃ ἢ ἑτέρα τῶν ἐν ἡμῖν δύο ἀντιθέτων δυνάμεων· ἄς μὴ πλανᾶται κανεὶς· ἄς μὴ πλανώμεθα εἰς μάτην αἰωνίως· ὅτι καὶ ἂν κάμωμεν, ὅσον καὶ ἂν παραφερίομεθα, ἢ μόνη ὁδὸς, ἥτις ἄγει πρὸς τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν του τὸν ἄνθρωπον, εἶναι ἡ ὁδὸς τῆς ἀρετῆς, καὶ ἠθικῶς, καὶ ὀρησκευτικῶς, καὶ πολιτικῶς, ἢ ἀλήθεια αὕτη εἶναι ἀναντιρρήτος: ἡ ἀρετὴ παράγει ἀσφαλῶς καὶ τὰ πλοῦτη, καὶ τὴν δόξαν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν; τὰ δὲ πλοῦτη ἄνευ ἀρετῆς, οὔτε δόξαν, οὔτε εὐτυχίαν, ἀλλὰ βεβαίως ὀλίψεις καὶ συμφοράς· μὴν ἐκπληττώμεθα βλέποντές τινας παραδόξως πλουτοῦντας· δὲν εὐδαιμονοῦσιν· ἄνευ τῆς ἀρετῆς ἀργὰ ἢ γλήγορα ἐπὶ τῶν ἐρείπιων των ἀναφαίνονται αἱ φρικωδέστεραι συμφοραὶ. Ἡ ἀρετὴ λοιπὸν ἀλλὰ ἵπου εἶναι ἡ ἀρετὴ; πῶς θέλομεν δυνηθῆ νὰ κάμωμεν διὰ νὰ ὑπερισχύσῃ αὕτη; βεβαίως διὰ τῆς ἀναπτύξεώς της, καὶ τὸ μόνον μέσον τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς εἶναι ἡ ἀνατροφή, εἶναι τὰ φῶτα, εἶναι ἡ παιδεία. Ἐπῶς δύναται τις ἐν μέσῳ βαθυτάτου σκότους νὰ διακρίνῃ τὰ περὶ αὐτὸν ἀντικεί-

μενά άνευ τοῦ φωτός; οὕτω δὲν δύναται νὰ διακρίνη καὶ τί ἐστὶν ἀρετὴ, τί ἐστὶ κακία, άνευ τῆς παιδείας· καθὼς εὐδαιμονία άνευ ἀρετῆς εἶναι ἀδύνατος, τοιοῦτοτρόπως ἀμάθειά καὶ ἀρετὴ εἶναι ἀσυμβίβαστος· ἡ φαινομένη ἐνίοτε εἰς τινὰς ἀρετὴ άνευ παιδείας, ἢ εἶναι θαῦμα τοῦ Θεοῦ, ἢ εἶναι ὑπόκρισις, πλάνη, ἀγυρτεία.

“Ὡ! ἤθελον μᾶς εἰπεῖ τινὲς! πόσον ἀντίστροφα βλέπομεν τὰ πράγματα ὡς πρὸς τοὺς ἑναερίους αὐτοὺς λόγους! ἡμεῖς βλέπομεν τοὺς ἑναρέτους λιμώττοντας, τοὺς πεπαιδευμένους δυστυχοῦντας, τοὺς δὲ πλουσίους καὶ τρι καχοὺς, καὶ τοὶ ἀμαθεῖς, εὐτυχοῦντας. . . ἀπατῶνται ὡς πρὸς τὰ φαινόμενα· δὲν εἶναι ἀληθεῖς αἱ ἰδέαι αὐταί· εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὀλίγοι τινὲς ἑνάρετοι ἐν μέσῳ μυρίων κακῶν καταπνίγονται, καὶ ὀλίγοι τινὲς πεπαιδευμένοι ἐν μέσῳ ἀναριθμητῶν ἀμαθῶν δυσανασχετοῦσι, διότι οὕτω οἱ ἄνθρωποι καταπτῶσι διαφόρου, οὕτως εἰπεῖν, φύσεως· ἀλλ’ οὕτοι ἄλλως καὶ ἐν μέσῳ αὐτῆς τῆς φαινομένης δυστυχίας των εὐδαιμονοῦσι ἐν ἑαυτοῖς, καὶ εὐδαιμονοῦσι περισσότερο παρ’ ὅσον νομίζουσι ὅτι εὐτυχοῦσι οἱ πλούσιοι κακοί, οἱ πλούσιοι ἀμαθεῖς· εἶναι τέλος πάντων ἄνθρωποι, καὶ ἔρχεται ὦρα, καθ’ ἣν οὗτοι ἀναλάμπουσιν, καὶ ἀναγκάζονται καὶ οἱ κακοὶ αὐτοὶ νὰ τοὺς σεβασθῶσιν!

“Ὑποθέσατε νέον μεγάλης οἰκογενείας, πλούσιον, ἀλλ’ ἀμαθῆ, φέροντα ὡς μόνον προτέρημα τὸν ἐγωῖσμόν τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς εὐγενείας, ἐκδεδητημένον δὲ ἀπὸ τὰς ἀσωτίας, μὴ δυνάμενον νὰ συλλογισθῆ, μὴ δυνάμενον νὰ λαλήσῃ, ἢ μὴν ἀνοίγοντα τὰ χεῖλή του, εἰ μὴ διὰ νὰ ἀσχημονήσῃ καὶ νὰ προσφέρῃ σωρείας ἀνοησιῶν. “Εἶναι τι ἄλλο οὗτος πραγματικῶς, εἰ μὴ χρυσοστόλιτόν τι κτήνος; αἱ ἰδέαι τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς παιδείας φαίνονται εἰς αὐτὸν χιμερῆαι· καταφρονεῖ ὅλους τοὺς ἄλλους ἄνθρώπους, καὶ μάλιστα τοὺς μὴ πλουσίους, καὶ προσφιλεῖς σύντροφοι τοῦ πεπληγημένου βίου

τοῦ δὲν εἶναι, εἰ μὴ οἱ περὶ αὐτὸν διεφθαρμένοι κόλακες, οἵτινες τὸν περιστοιχίζουσι, διὰ νὰ συμμερίζωνται τὰ πλοῦτη του, καὶ κολακεύουσιν ὅλα τὰ πάθη του, καὶ θαυμάζουσιν ὡς ἀρετὰς τὰ ἐλαττώματά του, ἐνῶ ἐσωτερικῶς τὸν ἀποστρέφονται καὶ τὸν καταφρονοῦσιν, ἐωσθὺ ἀποτελειώσωσι τὸ ἔργον των· εἰς τοὺς χυδαίους ὀφθαλμοὺς προξενεῖ στιγμιαῖόν τι θάμβος, ἀλλὰ τὸ θάμβος τοῦτο εἶναι λάμψις κιβδηλοῦ νομισματος· μεθυσμένος ἀπὸ τὴν ἰδέαν τοῦ πλοῦτου καὶ ἀπὸ τὰς ἐφημέρους ἐπιτυχίας τρέχει πρὸς τὸν ὀλεθρόν του μὲ γοργὸν καὶ κλονούμενον βῆμα: ἡ ἠθικὴ δύναμις τῆς λείπει διὰ νὰ ἀντισταθῆ νὰ διατηρηθῆ. “Ὑπέπεσε τέλος εἰς τὴν δυστυχίαν; οἱ περὶ αὐτὸν πρῶτοι τῷ ἀναποδίδουσι τὴν πλέον ἀλγεινὴν καταφρόνησιν· ὁ οἶκτος ἐκλείπει ἀπὸ τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων δι’ αὐτὸν· τὰ ἐλαττώματά του γυμνά ἀναφαίνονται τότε μὲ τὰ πλέον ἀκαίσιμα χρώματα, καὶ αὐτὸς ἐστερημένος πάσης ἠθικῆς δυνάμεως διὰ νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὸ βάρος τῆς δυστυχίας ἢ διὰ νὰ δυνηθῆ νὰ ἀνορθωθῆ, πίπτει εἰς ἀπόγνωσιν καὶ καταπτῆ οἰκτρότατον θέαμα!

Φέρετε ἀπέναντι ταύτης τῆς λυπηρᾶς εἰκόνας νέον ἐνδεῆ μὲν, καὶ ἐκ ποταπῶν ἂν θέλετε γονέων κατὰ τὰς περὶ εὐγενείας ἰδέας, ἀλλὰ νέον ἐκ φύσεως πεπροικισμένον μὲ ἀγχίνοιαν καὶ νηπιῖβεν τυχόντα χρυσοῦς ἀνατροφῆς καὶ λαμπρᾶς τινος παιδείας· τὸ ἐξωτερικόν του σεμνόν, ἢ συμπεριφορά του κοσμίαν· δὲν φέρει ἐξωτερικῶς τὸ ἐπιτετηδευμένον, τὸ ὀλισθηρόν καὶ προπετέες ἐκεῖνο τῶν ἐξασκουμένων περὶ τὴν τέχνην τοῦ δελεασμοῦ νέων· φέρει ὅμως τι ἀρχέτυπον ἐμβρυθὲς, τὸ ὅποιον, ἂν δὲν θαμβόνη ἐκ πρώτης ὄψεως τοὺς ἐπιπολαίους παρατηρητὰς, ἐμπνέει ὅμως σέβας τι, καὶ οἱ ὀξυδερκεστεροὶ περὶ τὴν διάγνωσιν τῶν χαρακτήρων, ἀνακαλύπτουσιν εἰς αὐτὸν μυστηριώδη τινὰ φύσιν· ἢ ἀσχημοσύνη τοῦ ἐγωῖσμοῦ ἕνεκα τοῦ ἀστάτου πλοῦτου καὶ τῆς γελοίας εὐγε-

νείας δὲν ζωγραφίζεται ἐπὶ τοῦ μετώπου του, οὐδὲ κυριεύεται ἀπὸ ἀνησυχίας, διανοούμενος τὴν ἀπόλαυσιν νέων ματαίων ἡδονῶν, ἐξ ἐναντίας γλυκὺς καὶ σύννους ὁμοιάζει, οἷ βουλεύεται περὶ ἀντικειμένων, ἀνωτέρων τοῦ κύκλου του· καμμία προσοχὴ τοῦ πλήθους, καμμία προσοχὴ τῶν πλουσιῶν εἰς τὸν ἄσημον τοῦτον διαβάτην· καὶ εἰς τυχοῦσαν μεγαλοπρεπῆ ὁμήγυριν, καθ' ἣν οἱ μὲν ἔμποροι πᾶνήγυρίζουσι τὰ κέρδη των, οἱ τραπεζίται ἀναπτύσσουσι θριαμβευτικῶς τὰ πλοῦτη των, καὶ ὅλοι μετὰ θορύβου ἐγκαυχῶνται διὰ τὰς ἀπώλαυσεις ἐκτάκτων τινῶν ἡδονῶν τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος, οὗτος μένει σιωπηλὸς καὶ λησμονημένος μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ ὄχλου· ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ του σπινθηροβολοῦσι, τὸ ἐνεργητικὸν βλέμμα του, ἀπαύγασμα φωτεινῆς διανοίας, συγχράτει τοὺς θεατάς, καὶ, καθ' ἣν στιγμὴν τυχαίως διέρχεται εἰς αὐτὸν ὁ λόγος, ἡ φωνὴ του διάφορος παρὰ τὰς φωνὰς τὰς ἡχοῦσάς ἄχρι τοῦδα, ἐπιβάλλει ἀνεκαιοσθήτως σιωπὴν, καὶ διεγείρει πρὸς τὸν λαλοῦντα τὰ δῖματα καὶ τὴν βαθειᾶν προσοχὴν ὄλων, ὅσοι κεχρημένοι τοῦ ἀκούουσιν, ὡς νὰ ὑποτάσσωνται, χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθῶσιν, εἰς ἀνωτέραν τινὰ αὐθεντικὴν δύναμιν.

Ἴδετε τὸ φαινόμενον τοῦτο τῆς μεγαλοφυΐας, καθ' ἣν στιγμὴν τυχὸν ἀναβαίνει τὸ Ἔθνικὸν εἶμα. Θάλασσα λαοῦ ἐκπεπληγμένου συγκινεῖται ἐνώπιόν του· αἱ μεγάλαι καὶ λαμπραὶ ἰδέαι του, διαπερῶσαι μὲ τὴν ἐνεργητικότητά τῆς ἀστραπῆς ἕως εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας τοῦ μεγάλου ἀκροατηρίου, παριστάνουσι Θεὸν λαλοῦντα· οἱ πλούσιοι λητμόνοοι τὰ πλοῦτη των, οἱ εὐγενεῖς τὴν καταγωγὴν των, ἀκόμη καὶ αὐτοὶ οἱ ἤρωες τὰ ἔνδοξα τρόπαιά των, καὶ ἐνθουσιώδεις χειροκροτήσεις ἐκφράζουσι τὴν ἐκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν, τοῦ ὁποίου σεμνὸν ἀντικείμενον εἶναι θνητὸς ἔνδεός, οὕτινος τὸ μεγαλοπρεπὲς βλέμμα τὴν στιγμὴν ταύτην κυδερᾶ ὀλόκληρον λαόν, ὀλόκληρον ἔθνος.

Οὐδέποτε ἴσως πλούσιος, ἀλλ' αἰετοπε εὐτυχής. Ο' αὐτὸς καὶ ἐν μέσῳ τῶν τρικυμιῶν καὶ τῶν συμφορῶν, ὁ ἴδιος καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς λαμπροτέρας μεγαλειότητος, καθίσταται τὸ παράδειγμα ἀρετῆς σταθερᾶς καὶ ἀναλλοιώτου, καὶ, φίλος εὐκρινῆς, ἀγαπητὸς σύζυγος, φιλόστοργος πατὴρ καὶ χρηστὸς πολίτης, ἀφίνει καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν του ἔχνος ἀνεξάλειπτον τῆς ὥραιας ὑπάρξεώς του ἐπὶ γῆς τὴν ἀγήρατον εὐκλειαν τοῦ ὀνόματός του.

Ἐἶναι τάχα ἀναγκαῖον νὰ ἐρωτήσωμεν, ποίαν τῶν δύο τούτων εἰκόνων ἤθελε προτιμήσει τις; Ἐἶναι ἐπίσης ἀναγκαῖον νὰ παρατεθῶσι δύο τινὲς ὅμοιαι εἰκόνες ἐκ τε τοῦ γυναικείου φύλου;... Διὰ τί εἰς τὰ πρόσωπά σας ζωγραφίζεται ὁ οἰκτός καθ' ἣν στιγμὴν θεωρεῖτε τὴν ἀδαμαντοστόλιστον αὐτὴν νέαν; Πλοῦσία καὶ ἐκ περιφανοῦς γενεᾶς σὰς ἐξέπληξεν ἐκ πρώτης ὀψείως· πεπορικοσμένη δὲ ἐκ φύσεως καὶ μὲ λαμπρὰ τινὰ κάλλη, καὶ καθημένη σοβαρῶς ὁμοιάζει Θεότητος ἀγαλμα· ἐν ᾧ δὲ αἱ περὶ αὐτὴν τῆς αὐτῆς περίπου κατάγωγῆς καὶ καταστάσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτῆς ἀνάτροφῆς ἐπίσης, προφέρουσι διακεκομμένας καὶ ἐπιτετηθευμένας τινὰς φράσεις, αἰτινες, τετριμμένοι καὶ μονότονοι, εἶναι τὸ μοναδικὸν κεφάλαιον τῶν κοινῶν γνώσεών των, καὶ δι' ὅλον αὐτὸ τὸ βράδῳ καὶ μικρολόγον διάστημα δὲν ἀκούεται, εἰμὴ τὸ ὄνομα πλουσίου τινὸς δακτυλίδιου, πολυτίμου ὠρολογίου, ἢ περιωμίου βαρυτίμου, ἢ ἀγαλματίνης νεᾶνις περιθλέπει μὲ βράδῳ καὶ ἡλίθιον βλέμμα συνεχῶς τὰς χεῖράς της καὶ τὰ στήθη της διὰ νὰ συγκρίνῃ τὰ ὅποια αὐτὴ φέρει μ' ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἶναι τῆς ἐμβριθοῦς συνομιλίας τὰ ὑψηλὰ ἀντικείμενα. Τὰ χεῖλη της εἶναι κογγυλοβαρῆ, ἀλλ' αἱ εὐγενέστεραι φράσεις, τὰς ὁποίας σπανίως που προφέρει, μεταδίδουσι τὸ ἐρώτημά των εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀκροατῶν, ἴσως καὶ αὐτῶν τῶν γονέων της! Προσηλόνει ἡλίθιως τὰ ὠτά της, δεῖν ὁ κομψὸς καὶ χερσεὺς λόγος τῆς συναναστροφῆς μεταπίπτῃ

εἰς σωρείαν τινά μνηστήρων καὶ ἐραστῶν, καὶ νέφος πάραυτα συσκιάζει τὸ πρόσωπόν της· εἶναι ἴσως ἀνανάκλασις χυδαίου τινὸς διαλογισμοῦ, ὅς τις τὴν ἀπασχολεῖ αἰφνιδίως· ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς συμπεριφορᾶς της εἶναι ποταπὴ τις περιφρόνησις, μὲ τὴν ὁποῖαν περιβλέπει τὸν περὶ αὐτὴν κόσμον, πικραὶ δὲ τινες καὶ ὀργίλαι φράσεις ἀνταποκρίνονται ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὰς παιδαγωγικὰς παρατηρήσεις παρακαθημένης μητρὸς, ἡ εὐγενὴς ἀνατροφή τῆς ὁποίας ὑπῆρξε τὸ πρωτότυπὸν της· ἀλλὰ τὰ βλέμματά της, εὐνοϊκώτερα, σωναπαντώνται συνεχῶς μὲ βλέμματα φίλης τινός, ἥτις ψιθυρίζει εἰς τὰ ὦτά της ἑνίοτε γοητευτικούς τινες καὶ μυστηριώδεις λόγους, συνωδευμένους μὲ ἀγοραῖα τινὰ μειδιάματα· ὡς ἀστραπαὶ ἀπ' ἀντικρῦ της τὰ περιπαθῆ βλέμματα νέων τινῶν ῥίπτονται ἐπάνωθὲν της, φερόμενα πλαγίως μᾶλλον ἐπὶ τῶν πλουσίων κοσμημάτων της, ἢ ἐπὶ τῶν μεγάλων μελανῶν ὀφθαλμῶν της... Ποία τύχη ἄρα ἀναμένει τὸ ἄθῳον πλᾶσμα! Ποῖον εἶναι τὸ ἄγνωστον μέλλον του! ἀπὸ σέβας ὀφειλόμενον πρὸς τὸ πολυπαθὲς γυναικίον φῦλον δὲν ἀναπτύσσομεν τὰ ἀπερίγραπτα οἰκτρὰ παραδείγματα... Ἄλλὰ βλέπομεν αἴφνης, ὅτι ἡ μεγαλοπρεπὴς συνάθροισις αὐτὴ ἀλλάσσει μορφήν, καὶ νέα σκηνὴ γοητευτικωτάτη διαδέχεται τὴν ἄχρι τοῦδε ἐπικρατοῦσαν μονοτονίαν.

Σεμνὴ καὶ περικαλλῆς νεᾶνις, φέρουσα ὡς ἀντίθεσιν εἰς τὸν πολυτελεῆ ἱματισμὸν τῆς προτέρας ὡς ἔλον στολισμὸν της λευκὸν καὶ ἀπλοῦν ἱμάτιον, κἀθηται μὲ κόσμιον ἦθος πλησίον εὐπρεποῦς γυναικός, καὶ τὸ πρὸς αὐτὴν σέβας της προδίδει, ὅτι κἀθηται πλησίον μητρὸς φιλοστόργου. Οἱ ὠραῖοι ὀφθαλμοὶ τῆς, στίλβοντες ἀπὸ τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν εὐκρίνειαν τῆς ἀνεπτυγμένης ψυχῆς της, φέρονται σεμνῶς καὶ ἀδιαφόρως ἐπὶ τῶν διαφορῶν ἀντικειμένων· τίποτε δὲν τὴν ἐκπλήττει, καὶ φαίνεται μετὰ θετικότητος ὅτι καμμίαν ἄχρι τοῦδε δὲν ἔδωκε προσοχὴν εἰς τὰς περὶ κοσμημάτων ματαίας λεπτολογίας· τὰ

βλέμματα τῶν διαφορῶν προσηλούμενα συνεχῶς μὲ σέβας ἐπάνωθὲν της, φαίνονται ὅτι ἀναμένουσιν ἀπ' αὐτὴν τι, τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ γοητεύσῃ καὶ νὰ δώσῃ ψυχὴν καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἀψυχα ὄντα. Δὲν εἶναι βεβαίως ἡ Ἄσπασια, δὲν εἶναι Κόρινθα οὐδὲ ἡ Στάελ· δὲν εἶναι οὐδὲ ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεοῦ τῆς σοφίας· εἶναι ὅμως ἀπλῆ καὶ χαρίεις νεᾶνις, τῆς ὁποίας ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις ἔδωκεν εἰς αὐτὴν, τὴν τελειότητα ἐκείνην, ἥτις τὴν καθιστᾷ ἀληθὲς γόητρον τῶν ὀφθαλμῶν· εὐφρεῖς καὶ ἐπίσης ἀνεπτυγμένοι θαυμασταὶ τῆς ἀνοήγουσιν εἰς αὐτὴν ἐπιτηδείως τὸ στάδιον τῆς ἀναπτύξεως τῶν διαφορῶν κοινωνικῶν ἰδεῶν, καὶ ἀκουσίως ὄλαι στρέφουσι πρὸς τοῦτο τὸ Ἰνδαλμα τοῦς ὀφθαλμούς των· καὶ ὅταν τὸ ἀκούωσι συνδιαλεγόμενον μὲ γοητευτικὴν στωμυλίαν, ἴδιαν εἰς τὰ γυναικεῖα χεῖλη, περὶ τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν καὶ περὶ τῶν διαφορῶν ὑψηλῶν ἀντικειμένων, ἡ συναναστροφή, λησμονοῦσα τὸν ἐπίγειον κόσμον, βυθίζεται εἰς ἔκστασιν, ὁ θαυμασμός συγκινεῖ τὰς καρδίας, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς πληροῖ ἀπὸ γλυκύτατα δάκρυα· αἱ δὲ ὠραῖαι τέχναι, ἡ ἠθικὴ, ἡ θρησκευαία, ἡ ἱστορία, καὶ ὄλαι τὰ εὐγενέστερα αἰσθήματα φαίνονται ὅτι ἀναλαμβάνουσιν ὅλην τὴν οὐρανίαν χάριν των εἰς τὸ στόμα τῆς μαγευτικῆς ταύτης θεότητος.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ μουσικὴ συμφωνία καταμαγεύει ὄλας τὰς αἰσθήσεις καὶ τελειώνει τὸ ἔργον τῆς κοινῆς ἐκπλήξεως· τὰ γλαφυρὰ καὶ ὠραῖα δάκτυλα, ἄτινα κεντῶσιν ἤδη παθητικὰς χορδὰς πολυχόρδου ὄργανου, διατάττουσιν ὄλας τὰς καρδίας, καὶ αἱ κεκοσμημέναι νέαι, θαυμάζουσαι πῶς εἰς τὸ φῦλόν των δύναται νὰ ὑπάρχῃ τὸ φαινόμενον τοῦτο, βρέχουσι τὰ λαμπρὰ κοσμήματά των μὲ δάκρυα λύπης... Οἱ οὐρανὸς πάντοτε βραβεύει κατ' ἀξίαν τὴν ἀρετὴν, καὶ ἡ ἐνδεὴς ἴσως, ἀλλὰ πολῦτιμος νέα αὐτὴ, τῆς ὁποίας τὰ πλούτη εἶναι ἀκένωτα καὶ τὰ κάλλη ἀφθαρτα· καθίσταται ἐγκαίρως τὸ Ἱερὸν ἀντικείμενον

της λατρείας ευαισθήτου, άξιου συζύγου, και μητηρ διάσπμος του Άριστειδου, του Θεμιστοκλέους, ή του Μάρκου Αύρηλλου.

Τά λαμπρά φαινόμενα ταύτα δέν είναι σπάνια εις την Ευρώπην, άλλ' εις την Ανατολήν . . . άς είπωμεν τουλάχιστον ότι είναι σπανιώτατα! από τας δύο ταύτας εικόνας των σχιζογραφημένων αυτών νεανίδων, ποίαν ήθελον προτιμήσει όλοι οι νέοι, όλοι αι νέαι, και πρό πάντων οι φιλόστοργοι γονεΐς, οφτινες τοσοούτον πάλλουσι περι της τύχης των τέκνων των; Ποίον τέ αίτιον της τοσαύτης διαφοράς μεταξύ του ενός νέου και του άλλου, και μεταξύ της μιάς νέας και της άλλης; θέλει βεβαίως καθείς συνομολογήσει, ότι εις μέν τας δύο πρώτας λυπηράς εικόνας ή άρετή, αυτή ή ψυχική ιδιότης, έστερημένη της αναγκαίας αναπτύξεώς της έπεδουλώθη, και υπερίσχυεν ώς άχαλιναγώγητος ή κακία· εις δε τας δύο δεύτερας θελκτικάς εικόνας, ή κακία δαμασθείσα ώς εκ της αναπτύξεως των ψυχικών δυνάμεων, έχασε τό αποτρόπαιόν της και υπερίσχυεν ή άγαθοποιός ιδιότης του Πλάστου, ήτις ένυπάρχει εις την ψυχήν του ανθρώπου.

Κανείς δέν δύναται να άρνηθί ότι ούτος είναι ο ευτυχής του ανθρώπου προορισμός: και καθώς οίκός τις τόν όποιον κυβερνά σοφός άνήρ, σοφή γυνή, ευδαιμονεί· ταπεινούται δε και καταστρέφεται εκ θεμελίων, όταν διευθύνη αυτόν άφρων σύζυγος και άκαίδευτος γυνή, τοιουτοτρόπως κοινωνία όλόκληρος δουλούται και καταστρέφεται, όταν υπερισχύη εις αυτήν ή κακία άμαθοΰς και βαρβάρου λαού, σώζεται δε, μεγαλύνεται, ευτυχεί, όταν υπερισχύη ή άρετή λαού πεπολισμένου, πεφωτισμένου .

Ίδιαι ή κοινωνία να μη προχωρή, να μη φθάνη εις τούτον τόν προορισμόν της; έχουσα άκατάπαυστα, αλάθηστα παραδείγματα, ιδιαιτί να μην αναγνωρίζη τά άληθι ή μέσα της σιτηρίας της, της ευτυχίας της; άδύνατον να ευδαιμονή.

νήση ουδέ άνθρωπος, ουδέ πόλις άνευ της άρετης, και ή κοινωνική άρετή δέν θέλει δυνηθί ποτέ να υπερισχύση άνευ της κρινής διανοητικής αναπτύξεως, άνευ της παιδείας.

Ώς πρός τόν σκοπόν της κοινής ευτυχίας δέν ώφελοΰσιν εις τίποτε τά φώτα όλίγων τινών έν μέσω μυρίων άπαιδευτών· έξ εναντίας ένβαρύνεται ή κακία της ανισότητος, και αποβαίνουσι δυστυχέστεροι και οι μέν και οι δε, παρά άν ήσαν όλοι εξίσου άπαιδευτοι . . . Η όλος ο κόσμος να ήναι πεφωτισμένος, ή όλος βάρβαρος· τό έν ή τό άλλο ήθελεν είσθαι συμπεριώτερον. Καθώς ή ημιμάθεια είναι όλεθριώτερον κακόν εις δοκησίσοφον τινά, παρά την παντελή άμάθειαν, τοιουτοτρόπως ο μέσος όρος του φωτισμού της κοινωνίας είναι όλεθριώτερος παρά την κοινήν άπαιδευσίαν, καθότι ώς εκ τούτου καθίστανται οι μέν πλουσιώτατοι, οι δε πενέστατοι· οι μέν πανούργοι, οι δε μωροί· και τέλος όλιγοι τινές, τύραννοι, όλοι δε οι λοιποί, δούλοι: και ή φοβερά ανισότης αυτή, εναντία εις τόν σκοπόν του Δημιουργού, παρουσιάζει την άνθρωπίνην κοινωνίαν τρομακτικώτατον και θλιβερώτατον θέαμα.

Όνειροπολούμεν, ίσως μάς είπει τις, εάν φρονώμεν νη καταστήσωμεν πραγματικήν ισότητα επί της γής, και εάν φρονώμεν ώς πράγμα δυνατόν τόν κοινόν φωτισμόν των ανθρώπων· χρειάζονται, θέλει μάς προσθέσει, υπηρεται και υπηρετριαί, τεχνίται και τεχνίτριαί, γεωργοί, ναύται, άχθοφόροι· Ώπως θα γένωσι τοιούτοι, εάν κατασταθώσιν όλοι σοφοί; και τέλος οι ένδεείς πως είναι δυνατόν να φωτίσωσι τά τέκνα των, όπόταν έχωσιν ανάγκην των βραχιόνων των άπ' αυτής της νηπιότητός των; Πώποτε δέν έννοήσωμεν μίαν ισότητα την όποιαν δέν έδωκεν εις την ανθρωπότητα ουδέ αυτή ή φύσις, ώς δια τούτο βλέπομεν πνεύματα μεγαλοφυή, και πνεύματα πτωχά· βλέπομεν γενναίας ψυχάς και ψυχάς δειλές, και βλέπομεν τόσας διαφόρους ιδιότητας, ώς διάφοροι είναι και

φυσιογνωμίας όλων τῶν ἀνθρώπων. ἐννοήσαμεν ὁμοῦ τὸν κοινὸν φωτισμὸν ὡς μίαν κολυμβήθραν ἀναγεννήσεως, ἐκ τῆς ὁποίας δὲν φοβούμεθα νὰ ἐξέλθωσιν ὄλοι, ἢ ὄλοι Δημοσθένεις καὶ Κλεισπάρται· ὁμοῦ μὲ τοὺς διπλωμάτας, τοὺς ποιητὰς, τοὺς ῥήτορας, καὶ τοὺς στρατηγούς, θέλουσιν ἐξέλθει καὶ γεωργοί, καὶ ναῦται, καὶ τεχνίται παντὸς εἶδους, ἀναλόγως τῆς φυσικῆς κλίσεώς του ἕκαστος, ἀλλὰ καὶ αἱ τέχναι τῶν καὶ τὰ ἔργα τῶν θέλουσιν εἶσθαι λαμπρά, ὡς ἡ διάνοιά τῶν, θέλουσι γνωρίζει ἐν πεποιθήσει τὰ πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν χρέη τῶν, καὶ ἡ ἀρετὴ θέλει προεδρεύει πανταχοῦ, καὶ ἡ κοινωνία ὅλη ὁμοῦ εἰς τὰ ἐμπρὸς βαδίζουσα θέλει κατασταθῆ ἀνεπαισθήτως εὐδαίμων.

Ποία χάρις διὰ τὰς νέας ἐν γένει ἡ χρηστὴ ἀνατροφή, ἡ παιδεία· νέα ἐστολισμένη μὲ φῶτα, μὲ ὠραίας τέχνας, καὶ ἡ φύσις καὶ ἡ τύχη ἂν εὐτυχε νὰ φανῶσι φειδωλαὶ ὡς πρὸς αὐτήν, ἀποκτᾷ θέλητρα ἀκαταμάχητα, ἀφθάρτα πλούτη γωρίζουσα ὡς ἐκ τῶν φώτων τῆς τὰ Ἱερὰ χρέη τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς, τῶν ὁποίων εἶναι τὸ καύχημα, γνωρίζουσα τὰ χρέη τῆς πρὸς τὴν κοινωνίαν, καὶ διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν ψυχικῶν προτερημάτων τῆς καθισταμένη ἀγαπητὴ καὶ σεβαστὴ παρὰ πᾶσιν, ἡ νέα αὕτη φέρει προῖκα λαμπροτέραν παρὰ ὅλους τοῦ κόσμου τοὺς ἀδάμαντας, καὶ ὁ πλέον εὐγενὴς σύζυγος θέλει τὴν προτιμῆσει παρὰ τὴν πλουσιωτέραν καὶ περιφανεστέραν, ἀλλ' ἀμαθῆ νέαν.

Ἄδύνατος, θέλουσι μᾶς εἰπεῖ, ὁ κοινὸς φωτισμὸς. δὲν εἶναι ἀδύνατος· ἡ ἐξίς τῆς ἀμαθείας, τῆς κακίας καὶ τῆς δυστυχίας ἔγεινεν εἰς ἡμᾶς δευτέρα φύσις. Ποίαν βοήθειαν ἀναμένουσιν οἱ γονεῖς ἀπὸ τοῦς τρυφεροῦς βραχίονας δεκαετῶν νηπίων! Νωθροὶ πρὸς τὰ καλὰ, ἐπὶ τῇ προφάσει τῆς ἐνδεείας καὶ τῆς ἐλλείψεως τῶν σχολείων ἀφίνομεν ὠραία καὶ εὐφυῆ κοράσια νὰ κυλιῶνται ἠλικιούμενα εἰς τὰ προαυλία μας, καὶ ἐξέρχονται

ἀπὸ τὰς χειράς μας ἀμαθῆ, θάναυσα καὶ πλήρη ἐλαττωμάτων, καὶ ἕτερον ὀρηνοῦμεν τὰς συμφορὰς τῶν, κλαίμεν διὰ τὰς δυστυχίας τῶν!

Ἰμεῖς, ὦ γονεῖς, ἐνδεεῖς καὶ πλούσιοι, ἡμεῖς εἶσθαι οἱ αἰτιοὶ καὶ τῆς ἰδίας δυστυχίας σας, καὶ τῆς δυστυχίας τῶν τέκνων σας· ὅλης ἐν γένει τῆς κοινωνίας. Τὰ τέκνα σας δὲν ἀπαιτοῦν ἀπὸ ὑμᾶς ὕλικήν κληρονομίαν, φθαρτὴν προῖκα, τὴν ὁποίαν ἅμα ἐξ οἰασθῆποτε περιστάσεως ἀπολέσωσι, κατατιῶσιν εἰς ἀπόγνωσιν καὶ εἰς ἀνεπανόρθωτον δυστυχίαν. Βίς σᾶς ἀποκείται, καὶ ὁ Οὐρανὸς σᾶς τὸ προστάζει, ν' ἀφήσετε ἀφθαρτον κληρονομίαν εἰς τὰ ἄθῳα τέκνα σας τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν, δι' ἧς ἐνάρετα καὶ εὐσεβῆ, θέλουσιν εἶσθαι ἀτρόμητα εἰς τὰς τυχούσας δυστυχίας, καὶ συνήθως θέλουσιν εὐδαιμονεῖ, ζῶντα μὲ πλήρες θάρρος ἐκ τῶν ἐντίμων καὶ ὠραίων ἔργων τῶν.

Ἡ Ἄνατολή ἀκαταπαύτως τείνει εἰς ταύτην τὴν πρόδον· εἶθε ἡ ὠθησις αὕτη νὰ κατασταθῆ γενικὴ, διὰ ν' ἀποτελέσῃ τὸ πλήρες τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας μὲ τὸν καιρὸν! Ἡ ἐποχὴ αὕτη ἐγκυμονεῖ ὠραίας, περικαλλεῖς νέας, αἵτινες θέλουσι χρησιμεύσει ὡς ζύμη τῆς γενικῆς ἀναπλάσεως. Εἶθε νὰ συναισθανθῆ πλέον κατὰ βάθος ὅλος ὁ κόσμος, καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ κάτοικοι τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης γῆς, ὅτι τὴν σωτηρίαν τῶν καὶ τὴν εὐτυχίαν τῶν θέλουσιν ἀναζητῆσαι εἰς μόνην τὴν ἀρετὴν, καὶ ταύτην δὲν δύνανται ν' ἀποκτήσωσιν, εἰμὴ διὰ τῆς ἀνακοφεύκτου ἀναπτύξεως τῶν νοητικῶν δυνάμεων τῶν!

© 2007 by the author(s). All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without the prior written permission of the author(s).

Η ΔΥΣΙΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ.

Πόσον ωραίαί αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, ὅταν κλίνωσιν ἐπὶ τῆς
θαλάσσης!

Τὴν στιγμὴν ταύτην κυματίζουσι χαριέστεραι παρὰ λευκόν
τι κάλυμμα.

Τὸ ἄστρον δὲν ἀμαυροῦται ἀπὸ κανέν νέφος· αἴθριος ἦν ὁ
Οὐρανός.

Ὡς εἰς εἰκόνα σκιαγραφημένην κοιμῶνται τὰ δάση, τὰ φρού-
ρια καὶ αἱ πόλεις.

Ὅλη ὁμοῦ ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι τοσοῦτον λαμπρὰ, τοσοῦτον
εὐγενές καὶ γαληνιώσα,

Ὅστε ἡ γῆ τὴν στιγμὴν ταύτην φαίνεται ἀξία νὰ ὑποδεχθῆ
τοὺς ἀγγέλους.

Εἰς τὴν μαγικὴν ταύτην θέαν ἤθελεν εἶπει τις, ὅτι ἡ λύπη
ποτὲ δὲν ἐπεσκέφθη τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν,

Καὶ ὅτ' ἡ λάμψις τῶν ἑαρινῶν ἀνθέων ποτὲ δὲν ἐχλωμώθη.

Ἡδὴ ὁ ἥλιος ἔδουτεν ἡ δρόσος τοῦ λυκαυγοῦς διαχύνεται
ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης.

Τὰ κύματα μουρμουρίζουσιν ὡς ἄσμα πένθιμον θνήσκον-
τα ἐπὶ τῆς παραλίας.

Τὸ πτηνὸν ἐκ τοῦ ὕψους τῆς πρασινοχρόου λεύκης ᾄδει
τὰ ἄσματά του,

Καὶ τὸ ἄστρον τῆς ἐσπέρας, ἀνατέλλον πρὸς τὸν νότον,
ὑψοῦται ὑπενερθὴν τῶν λευκοφαίων ὀρέων.

Εἰς τὴν θέαν τοῦ χρυσαυγοῦς κύκλου τοῦ δύοντος ἡλίου,
οἱ στοχασμοί μου πετώμενοι ἐφυγον μακρὰν.

Πῆγον ἰδεῖ τὴν φύσιν ἐνδεδυμένην τὰ λαμπρότερα τῆς
χρώματα,

Ἄλλ' ἤδη ἡ ἀνάμνησις τῶν εὐτυχιῶν καὶ τῶν φίλων διὰ
παντός ἀπολεσθέντων, ἐπανέρχεται εἰς ἐμέ μετ' τὴν ὥραν τῆς
ἐρημίας καὶ τοῦ σκότους.

ΑΠΠΙΑ.

Νέα Ἀππια ἔζη εἰς τὴν Ῥώμην εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ χριστιανισμὸς ὑπέκειτο εἰς τὸν σκληρότερον διωγμὸν. Γόνος λαμπρᾶς οἰκογενείας, χήρα πρὸ δύο ἐτῶν συζύγου, τὸν ὁποῖον ὑπέληπτετο χωρὶς νὰ ἀγαπᾷ, ἐκ μόνης τῆς διαφορᾶς τῆς θρησκείας ἐμποδίσθη νὰ ὑπανδρευθῆ τὸν νέον Λέοντα, ἄξιον ἑαυτῆς ὡς ἐκ τῆς τύχης καὶ τοῦ βαθμοῦ του· καὶ τοι ἔκδοτος εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς ἡλικίας τῆς, εἰς τὴν πολυτέλειαν, εἰς ὅλας τὰς διασκεδάσεις, αἵτινες ἡδύνατο νὰ τὴν ἀπομακρύνωσιν ἀπὸ ἐν ἀληθῆς αἰσθημα, δὲν ἦτον διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον ευαίσθητος. Ἦτο πλασμένη μᾶλλον διὰ ν' ἀγαπᾷ, παρὰ διὰ ν' ἀρέσκειται εἰς τὴν τύρβην τοῦ κόσμου· διὰ τοῦτο ἡ εἰκὼν τοῦ ἔραστοῦ τῆς τὴν ἠκολούθει ἐν μέσῳ τῶν ὑποκλίσεων αἵτινες τὴν περιεκύκλονον ἀκαταπαύστως, καὶ τὰς ὁποίας ἀπέβριπτεν ὅταν ὁ Λέων, διὰ τῆς παρουσίας του, δὲν ἐδίδεν εἰς αὐτὰς θέληγτρον τι νέον.

Ἀμφότεροι ἠγαπῶντο ἐν σιωπῇ· δὲν ἔβλεπαν εἰ μὴ ἑαυτοὺς μόνον ἐν τῇ μέσῳ τοῦ πλήθους· δὲν ἐπανεύρισκον εἰς τὰς ἀναμνήσεις των, εἰ μὴ ἑαυτοὺς τοὺς ἰδίους, ὅταν εὕρισκόμενοι κατὰ μόνας διεννοοῦντο τὴν ἐπιούσαν τὰς εὐτυχεῖς διασκεδάσεις των τῆς προλαβούσης ἡμέρας. Συγκινητικὸν θέαμα! οἱ δύο οὗτοι ἔρασταί ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς διαφορᾶς, εἶχον διατηρήσει ὅλην τὴν ἀθωότητά των, ἔλην τὴν ἀγνόητα τῶν πρώτων αἰώνων, ὡσάν δύο κρίνα ὑψόμενα ἐν μέσῳ γηπέδου βορβορώδους συντηροῦσιν ἀκηλίδωτον τὴν λευκότητά των μ' ὄλην τὴν ἐπιρροὴν τῶν ἀκαθάρτων ἀναθυμιάσεων. Ὁ Λέων λατρεύων τὴν Ἀππίαν, ἐφλέγετο ἀπὸ τὸν πόθον τοῦ νὰ ἀπο-

κτήσῃ τὴν δεξιάν τῆς, ἀλλὰ δὲν ἡδύνατο ν' ἀποφασίσῃ διὰ ν' ἀρνηθῆ τὴν θρησκείαν του διὰ τὸν χριστιανισμὸν, τὸν ὁποῖον αὐτὴ εἶχεν ἐναγκαλισθῆ· αὐτὴ τὸν ἔκαμνε λεπτὰς τινὰς ἐπιπλήξεις· οὗτος ἀντέταπτεν ἑλαφρὰν τινα ἀντίστασιν μόλις, ὁπότε προσκεκλημένος ἀπὸ τὰ χρέη του, εὐρέθη ὑποχρεωμένος νὰ τρέξῃ εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, καὶ νὰ χωρισθῆ ἀπὸ πᾶν ὅ,τι ἠγάπα... Πόσον συγκινητικοὶ ὑπῆρξαν οἱ ἀποχαιρετισμοὶ των! Πόσον ἡ ὀδύνη των ἦτον ἀληθῆς, βαθεῖα! Τέλος ἔπρεπε νὰ ἀποσπασθῶσι μεταξὺ των! τὰ δάκρυά των ἐδιπλασιάσθησαν, ἐνηγαλίσθησαν καὶ ἐκ δευτέρου, καὶ ὁ Λέων ἀπεμακρύνθη· ἀλλοίμονόν! σκληρὰ ἀπουσία ἦτις τῷ ἀπεστέρησε τὸ θέληγτρον τῆς ζωῆς του.

Ἡ Ἀππια, ἐρημωμένη δὲν ἐζήτηε παντάπασιν διασκέδασιν εἰς τὰς ἡδονὰς ἐνὸς ἀπορήτου κόσμου· ἔζη ἀποσυρμένη εἰς τοὺς κόλπους τῆς οἰκογενείας τῆς· ἡ ἱερὰ ἐξάσκησις εἰς μίαν λατρείαν προσγεγραμμένην ἐνσχόλει ὅλας τὰς στιγμὰς τῆς. Μετὰ παρέλευσιν ἀλγεῖνοῦ τινος καιροῦ πόσον ἐξεπλάγη, ὅταν ἠσθάνθη ὅτι εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου ὁ πόνος τῆς ἱπραύνετο, καὶ τὰ δάκρυά τῆς ἐφαίνοντο νὰ σταματῶσι! ζῆτεῖ τις ὅτι τὸν παραμυθεῖ· αὐτὴ ἐπανήρχετο εἰς τὸ θυσιαστήριον πολλὰ συνεχῶς, μ' ὄλον, τὸν ὁποῖον ἔτρεχε κίνδυνον· διήρχετο ἐκεῖ ὀλόκληρον ἡμέραν. Ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου, ἐνάρετος καὶ πεπαιδευμένος ἐνταυτῷ, καταφρονῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν τυράννων, ἐγένετο ὁ πνευματικὸς τῆς, καὶ αὐτὴ ἐνεπιστεύθη τοὺς πόνους τῆς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο πρόσωπον· ἡδύνατο νὰ τὸν εἴπῃ ἄλλο τι; δὲν εἶχεν ἄλλο ἁμάρτημα διὰ νὰ ἐξομολογηθῆ. Ἡ Ἀππια ἔγραφε πάντοτε εἰς τὸν Λέοντα· αἱ ἰδέαι τῆς ἦσαν πάντοτε τρυφεραὶ, ἀλλ' αἱ ἐκφράσεις τῆς ὀλιγώτερον φλογεραὶ· ἐφαίνετο μᾶλλον φιλία τις, παρὰ πάθος· ὁ Λέων δὲν ἐφοβεῖτο μεταβολὴν τινα, διότι ἦτο ἐντελῶς βέβαιος περὶ αὐτῆς· ἄλλως τε δὲ βέβαιος ὅτι

ὀρησκευτικά μέρη τὴν ἀπησχόλουν, ἡσθάνετο διὰ τοῦτο ἐνδύμυχόν τινα εὐχαρίστησιν. ὁ πλέον ὀλιγώτερον ζηλότυπος ἔραστής αἰσθάνεται τὴν εὐχαρίστησιν ταύτην ἀγαπᾷ μᾶλλον νὰ ἤξευρῆ ὅτι ἡ ἐρωμένη του κατανύγεται ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου, παρὰ ὅτι διασκεδάζει ἐν μέσῳ τοῦ δελεαστικοῦ κόσμου. ἄλλοίμονον! ὁ Λέων ἠγνῶει ὅτι αὐτὸ τὸ ἴδιον θυσιαστήριον, τὸ ὁποῖον ἐνδομύχως εὐλογοῦσεν, ἐμελλε νὰ τοῦ στερήσῃ τὴν ἐρωμένην του. ἡ Ἄππια πολλὰ εὐαίσθητος ἐμελλε νὰ ἀκολουθήσῃ ὅ,τι μάλιστα ἡ ἴδια εὐαίσθησις τῆς τὴν ἐνέπνευσεν.

Αὕτη ἐγνώριζεν ἀρκετὰ τὴν δύναμιν, ἣν εἶχεν ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Λέοντος, καὶ ἦτον βεβαία ὅτι αὐτὸς ἐπανερχόμενος ἐμελλε νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν θρησκείαν τῆς ἐρωμένης του· ἀλλὰ, δυστυχῶς, οὔτε ἡ ἐλπίς αὐτῆ μάλιστα δὲν τὴν ἤτο πλέον συγχωρημένη! ἡ χριστιανικὴ θρησκεία κατεπολεμεῖτο τότε παρὰ ποτὲ ἄλλοτε· δὲν ἠδύνατό τις νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ χωρὶς νὰ ἀποφασισθῇ εἰς τὸν θάνατον... διὰ νὰ διασώσῃ τὸν ἔραστήν της δὲν εἶχε μέσον ἄλλο, εἰ μὴ τὸ νὰ ἀρνηθῇ εἰς αὐτὸν τὴν δεξιάν της, καὶ τοῦτο ἀπεφάσισεν· ἀλλὰ διὰ νὰ ρηθῆ εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἔπρεπεν ἀκόμη νὰ τὸν ἀπατήσῃ· ἔπρεπε νὰ τὸν κάμῃ νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἔπαυσε τοῦ νὰ τὸν ἀγαπᾷ, καὶ νὰ συκοφαντήσῃ τὴν καρδίαν της, διὰ νὰ διασώσῃ τὸν ἔραστήν της.

Ἡ τελευταία εἶδεν ἐπιστολὴ τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὁ Λέων παρ' αὐτῆς, πρὸ τῆς στείγμης καθ' ἣν ἐμελλον ἔκ νέου ν' ἀνταμωθῶσιν, ὑπῆρξε δι' αὐτὸν κεραυνός· αὕτη ἠθέλησε νὰ τὸν προκαταλάβῃ δῆθεν περὶ τῆς μεταβολῆς τῆς καρδίας της... ἔτι ἡσθάνθη οὗτος βλέπων ὅτι ἡ ἐρωμένη του ἠθέλησε ν' ἀποσπασθῇ ἀπὸ αὐτόν, γίνεται ἔξω φρενῶν, πίπτει εἰς τοὺς πόδας της, μεταχειρίζεται τὰς δεήσεις, τὰ δάκρυα, καὶ πᾶν ὅ,τι ἡ συμπάθεια δύναται νὰ εὐρῆ πλέον συγκινητικόν· παράπονα,

επιπλησεις, μανίαι, συγγνώμαι, τίποτε δὲν εὐδοκίμησαν. ἡ Ἄππια ὑποστηριζομένη ἀπὸ αἰτίαν ἰσχυρωτέραν, ἐστάθη ἀκλόνητος. Ἄ! διατί δὲν ἡσθάνετο αὕτη, ὅτι ὤφειλε μᾶλλον νὰ ἀπολεσθῇ μετὰ τοῦ ἔραστοῦ τῆς παρὰ νὰ καταξοχίσῃ τὴν καρδίαν του... ἀλλ' ἔχι· αὕτη θέλει νὰ τὸν σώσῃ, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ ἀφαίρει πᾶσαν ἐλπίδα, κυρτύτουσα θετικῶς, ὅτι δὲν θέλει τὴν ἰδεῖ πλέον... Μανιωδῶς ὁ Λέων ἀνακράζει, ὅτι τῷ εἶναι ἀδύνατον νὰ ζῆσῃ χωρὶς αὐτῆς, καὶ ὅτι διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν δεξιάν της ἀπαρνεῖται παρευθὺς τὴν θρησκείαν, ἥτις τοὺς διεχώριζεν... ὅσοι ἡσθάνθησαν ποτὲ τὴν τρομακτικὴν παραφροσύνην τῆς ὀδύνης τοῦ νὰ στερεθῶσιν ἀνεὺ ἐλπίδος τὸ ἀντικείμενον τοῦ φλογεροῦ πόθου των, ἄς φαντασθῶσι τὴν φρικτὴν κατάστασιν τοῦ Λέοντος, βλέποντος, ὅτι ἡ Ἄππια ἀρνεῖται ἀκόμη τὴν δεξιάν της, καὶ μ' ὅλην ταύτην τὴν ἐσχάτην θυσίαν του· «Ὅχι ἀκριβὲς μοῦ Λέων, τὸν εἶπε· δὲν θέλω βεβαίως παντάπασιν νὰ σὲ δδηγήσω εἰς τὸν θάνατον, δεχομένη τὴν ἀφοσίωσίν σου· οἱ δυστυχεῖς χριστιανοὶ κείσιν ὄλοι θύματα κατὰδεδικασμένα· ἄφες με νὰ χαθῶ μόνη. Πλέον πεπεισμένη παρὰ σὲ ὡς πρὸς τὸ δόγμα τὸ ὁποῖον ἠμολογῶ, ἔχω μόνη τὸ δικαίωμα νὰ τὸ κερῶσω· μὲ τὸ αἷμά μου· φύγε με, φύγε, ἀπόφυγε τὸ σκληρὸν θέαμα τῆς καταδίκης μου, τῆς ὁποίας ἠθελες εὐρεθῆ μάρτυς... ὕγιαινε διὰ παντός... αὕτη θέλει νὰ ὑπεκφύγῃ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τοῦ, ὁ Λέων σπύδει ἐνώπιόν της· βδελύσσεται τὴν ζωὴν, ἀλλὰ θέλει νὰ ζῆσῃ τὰς ὑπολοιπούς ὀλίγας στιγμάς του πλησίον τῆς Ἄππιας.

Χωρὶς νὰ συμμερισθῇ ἀκόμη τὰς δοξασίας τῆς ἡγαπημένης του, παραδίδεται εἰς τὰ αὐτὰ χρέη, τοὺς αὐτοὺς κινδύνους, καὶ δὲν ἀφίνει πλέον τὸ θυσιαστήριον, εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὁποίου κατανύγεται μανιωδῶς. ἡ Ἄππια δὲν τολμᾷ πλέον νὰ δοκιμάσῃ διὰ τὸν ἀπομακρύνῃ, ἀλλ' ἀπαρνεῖται σταθερῶς

τοῦ νὰ ἐνωθῆ μετ' αὐτοῦ, ἐπ' ἐλπίδι τοῦ νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὴν ἰσχυρογνωμίαν του μίαν ἡμέραν. Λυπεῖται τὸν Λέοντα, διότι ἀφῆκε τὸν κόσμον καὶ ἔβλεπε τὰς ἐλπίδας του, ἐν ᾧ αὐτὴ δὲν ἠδύνατο νὰ συνεισφέρῃ οὐδὲν εἰς τὴν εὐτυχίαν του.

Τέλος ὁ κίνδυνος, ὃς τις τοὺς ἐφοβέριζεν, ἐπέστη· κατεμηνύθησαν ἀμφοτέροι εἰς τοὺς διώκτας τῆς πίστεως, ἐσύρθησαν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἀπεφασίσθησαν εἰς τὴν καταδίκην· μόλα ταῦτα ἡ τύχη τοῦ νέου τούτου θύματος συγκινεῖ τοὺς ἰδίους τυράννους του. Προτείνουσιν εἰς αὐτὴν τὴν ἀρνησιν τῆς θρησκείας· μία λέξις μόνη ἠδύνατο νὰ τὴν σώσῃ, νὰ τὴν ἀποδώσῃ εἰς τὴν ζωὴν, εἰς τὴν εὐτυχίαν, εἰς τὸν Λέοντα, ἀλλ' οὕτῃ δὲν ἔλεπε, εἰ μὴ τὸν Θεόν, καὶ ζητεῖ τὸν θάνατον... Εἰς μάτην, διὰ νὰ σώσῃ τὸν Λέοντα ἀπὸ τὴν καταδίκην, διαμαρτύρεται ὅτι οὗτος δὲν ὁμολογεῖ τὴν προγεγραμμένην θρησκείαν, ὅτι αὕτη μόνη ὁμολογεῖ τὸ χριστιανικὸν δόγμα, τηρεῖ τὰς ἐντολάς, καὶ λατρεύει τὸν Πλάστην. Ὁ Λέων θέλει νὰ δώσῃ τέλος τῶν μισητῶν ἡμερῶν του, τολμᾷ νὰ ψευσθῆ εἰς τὴν διάνοιάν του, δρκίζεται, ὅτι εἶναι ὁμόδοξος μετ' τὴν Ἀππιαν.— Ἡ καταδίκη ἐπηγγέλλθη, ἡ πυρρὰ ἀναψεν, ἡ φλόξ φλέγει καὶ καταβιβρώσκει ὁμοῦ μετ' τὸν Ἰερέα, ὃς τις ὠδήγει τὴν Ἀππιαν, τὸν Λέοντα καὶ τὴν ἐρωμένην του. Ὁ εἰς ἐκπνέει θῦμα τοῦ ἔρωτος, καὶ ὁ ἕτερος θῦμα τῆς πίστεως.

Αὕτη ἡ σταθερότης εἰς τὰς ἀρχάς της, αὕτη ἡ ἰσοστάθμισις μεταξὺ τοῦ χρέους της, καὶ τοῦ ἔραστοῦ της, ζωγραφίζει ἐνταυτῷ εἰς τὴν Ἀππιαν, τὴν ἐνεργητικὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀπεριόριστον ἐκείνην ἀφοσίωσιν, τῆς ὁποίας εἶναι ἀξία γυνὴ ἐνάρετος καὶ εὐαίσθητος.

Ὅσον πλέον τρυφερωτέρα εἶναι ἡ καρδία τῆς γυναικὸς τοσοῦτον εἶναι πλέον ἐπιδεκτικὴ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀρετῆς, καὶ ἀξία ἀναδεικνύεται τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων καὶ τῶν ἱερωτέρων οὐσιῶν· ἀλλ' ἡ ἀμίμητος αὕτη ἀρετὴ

τῆς Ἀππιᾶς ἦτο λαμπρὸν ἀποτέλεσμα τῆς ὑψηλῆς καὶ εὐσεβοῦς ἀνατροφῆς τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει, καὶ ἡ νηπιώδης παιδαγωγία, αὐτὰ αἱ πρῶται ἐντυπώσεις εἶναι ἐκεῖναι, αἵτινες ἐγγυῶνται τὴν ζωὴν, δλόκληρον τὸ μέλλον παντὸς ἀνθρώπου. Αἱ γυναῖκες, φύσει εὐαίσθητοι, καθίστανται οὐράνια φαινόμενα, ἐπίγειοι ἄγγελοι, ἅμα χειραγωγηθῶσιν ἐκ νηπιότητος εἰς τὴν εὐσεβείαν καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ ἀναγνωρίσωσι κατὰ βάθος τὰ πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὴν κοινωνίαν ὑψηλά αὐτῶν χρέη.

AAMANZA Νεσθις Μαύρη.

Ο Πέτρος πρὸς τὴν Ἀλμάνζα.

(συνέχ.)

ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Γρανάδας,
ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῆς Ἰσαβέλλης.

»Εὐχαριστήθητι, ὦ σὺ ὠραιότερα καὶ σκληροτέρα πασῶν
»τῶν γυναικῶν! ἡ φωνή σου εἰσηκούσθη, καὶ ὁ Πέτρος ὑπα-
»κούσας, εὐρίσκειται ἤδη ὑπὸ τὰ τείχη, εἰς αὐτοὺς οἰκίαις· ὁ μνη-
»στήρ σου ἀκονίζει ἤδη τὰ θανατηφόρα ἐκεῖνα ξίφη, τὰ ὁ-
»ποια θέλουσι χρησιμεύσει νὰ χύσωσιν αἷμα ἀκριβὸν εἰς ἐσέ.
»Τὴν ζοφερὰν ταύτην νύκτα τοποθετῶ ἀπέναντι τῶν προμα-
»χῶν σου τοὺς τρομεροὺς ἐκείνους κεραυνούς, ὅστινες κατα-
»στρέφοντες τὸν δι' ἐμέ τοῦτον χλυσθέντα περίβολον, θέλουσι
»φέρειν μέχρι σου τοὺς αἰμοχαρεῖς Ἰσπανούς μας· εἰς τὸ βα-
»θύτερον τῆς νυκτὸς σκότος ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν, θέλω ὀδηγή-
»σαι ἐν ἀγνοίᾳ τὰ λυσσώδη τάγματα αὐτῶν, καὶ εἰς αὐτὴν
»τὴν φιλήσυχον κατοικίαν σου! . . . Λοιπὸν! Ἀλμάνζα· σέ
»τέρπει ἡ εἰκὼν αὐτῆ; ἱκανοποιεῖ τὴν παρὰ σοῦ ὀνομαζομένην
»ἐνεργητικότητα, ἥτις τὸ κατ' ἐμέ εἶναι ἀξιοκατάκριτος καὶ
»σκληρὰ ἀναισθησία: . . . λυπηρὰ ὑπερβολὴ κεφαλῆς ἐξημ-
»θ μένης ἀπὸ τὸ αἶσθημα καὶ τὸ καθῆκον! Ἴδου εἰς τί μᾶς εφε-
»ρες! . . . ἡ δυστυχία μᾶς ἐπιβαρύνει, αἱ δὲ περιστάσεις μᾶς
»ἀπομακρύνουσιν ἀπ' ἀλλήλων . . . τὰ πάντα ἐδιορθόνοντο,
»εἴαν ἐγὼ παρήτουν στρατὸν, τὸν ὁποῖον μισῶ, σὺ δὲ τὰ
»τείχη ταῦτα, τὰ ὁποῖα ὠφείλες νὰ καταρᾶσαι, διότι μᾶς δια-
»χωρίζουσιν· ἐνονόμενοι διὰ τῶν ἱερωτέρων δεσμῶν ἀπο-
»φεύγομεν τοὺς τυράννους μας . . . Καὶ τίς ἠδύνατο νὰ

»μᾶς ἀποτρέψῃ; τί κοινὸν μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν διενέξεων
»τῆς Ἰσαβέλλης καὶ τῶν Μαύρων; ποῖαν θέσιν κατέχω
»εἰς τὸν στρατὸν αὐτῆς; ἀπλοῦ ἀξιωματικοῦ γνωστοῦ μόλις με-
»ταξὺ τῶν ὑποδεεστέρων· χρεωστῶ λοιπὸν διὰ τοῦτο νὰ θυ-
»σιάσω τὴν εὐτυχίαν μου εἰς τὰς πολιτικὰς αὐτῆς διενέξεις;
»Σὺ, εἰν' ἀληθές, εἶσαι θυγάτηρ ἐνὸς τῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἔθνους·
»ἀλλὰ τὸ πλῆθος τῶν ὁμοίων σου σὲ καθιστᾷ ἀγνωστον· ἴδ-
»οὖ φείλεις λοιπὸν διὰ τοῦτο νὰ θυσιάσῃς τὸ πᾶν εἰς τὴν αἰ-
»ματηρὰν ταύτην πάλην; τὴν νύκτα ταύτην, ναί, ἠδυνάμην
»νὰ σὲ ἀπολαύσω διὰ τῆς μυστικῆς διόδου, δι' ἧς ἀνταπο-
»κρινόμεθα· ἤθελον εὐρεθῆ εἰς τὰς ἀγκάλας σου· τὸ αὐτὸ
»ἄστρον τῆς νυκτὸς, τὸ ὁποῖον φωτίζει τὴν μαυρίαν μου, ἤθελον
»ὀδηγεῖ τὰ ἀβέβια βήματά μας, καθιστανόμενον ἡ δάδα τοῦ
»ἔρωτός μας. . . ἄπαγε! ποτὲ δὲν με ἠγάπησες! ποτὲ δὲν
»ἐστάθην εἰς σέ προσφιλῆς· εἶπε μᾶλλον καὶ αὐθις ὅτι κα-
»τάγεται ἀπὸ τοὺς Ἀραβας ἐκείνους τῆς ἐρήμου, τῶν ἠθῶν
»τῶν ὁποίων διεδέχθης τὴν ἀγρίαν σκληρότητα· καυχῆθητι διὰ
»τὴν γενναιοψυχίαν σου· ἀλαζονεύθητι διὰ τὴν ἀναισθησίαν σου·
»πᾶν σχέδιον, τὸ ὁποῖον σχηματίζεις· πᾶσα λέξις, τὴν ὁποῖαν
»προφέρεις, ὅλα μ' ἀποσπῶσιν αἱματηρὰ δάκρυα· κατασπά-
»ραξον χιλιάκις τὴν βαθεῖαν πληγὴν τῆς καρδίας μου· ἀλλὰ,
»τρέμε! ἀγνοεῖς τὸν σκοπὸν ὅστις με ὀδηγεῖ ὑπὸ τὰ τείχη
»σου· ὅταν εἰς τὴν μαυρίαν τῆς ἀπελπισίας μου, ἡ χεὶρ μου
»σοὶ ἀναγγέλλῃ ὅτι σοῦ ὑπακούω, καὶ ὅτι φέρω τὸ πῦρ καὶ
»τὸν σίδηρον μέχρι τῶν τειχῶν σου, σὺ δὲν τὸ πιστεύεις, δὲν
»δύνασαι νὰ τὸ πιστεύσῃς. . . ἠξέυρεις, ὅτι ὑπάρχουσι θε-
»λήσεις ὑπερφυσικαί, ἀνώτεραι καὶ αὐτῆς τῆς ἀνθρωπίνης
»ἐξουσίας. . . τρέμε, τὸ ἐπαναλαμβάνω! δὲν ἀκούω πλέον
»παρὰ τὰς συμβουλὰς τῆς μανίας μου· μάθε ὅτι ἀποστρέ-
»φομαι, ὅτι βδελύττομαι τὴν ἀποφράδα διαταγῆν τὴν ὁποῖαν
»μ' ἔδωκες· μακρὰν τοῦ ν' ἀκονίσω τὸ ὄπλον μου, τὸ κατα-

• στέρω, τὸ συντρίβω, καὶ ἐν μέσῳ τῶν παραρροῶν μου εἶ-
 •μαι ἔτοιμος· νὰ καταξέσχισω τὴν ἐμπιστευθεῖσάν μοι ἀποτρό-
 •παιον σημαίαν, εἰς τὴν ὅποιαν ἀπαιτεῖς νὰ μένω πιστός· ·
 • Πιστός! δὲν εἶμαι πιστός, εἰ μὴ ὡς ἐκ τῆς ἀπελπισίας μου·
 • Ἄλμάνζα! παραρροσύνη καὶ βατανιστήριον τῆς ζωῆς μου!
 • θέλεις μάθει τί δύναται νὰ πράξῃ καρδία, ὅτε δὲν μένει πλέον
 • εἰς αὐτὴν οὔτε ὑπαρξίς, οὔτε μέλλον,

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη φθάσασα εἰς τὴν Ἄλμάνζαν, κατετάραξε τὴν ψυχὴν τῆς· ἡ Ἄλμάνζα ἦτο γενναία· ἀλλ' ὅσον ἡ γενναίότης δύναται νὰ ἀνθέξῃ εἰς ἀπειλὴν γνωστοῦ τίνος δυστυχήματος, τόσῳ μᾶλλον ἡ ψυχικὴ αὐτῆ δύναμις ἐλαττοῦται, ὡσάκις τὸ εἶδος τοῦ δυστυχήματος εἶναι ἀγνωστόν· ἡ γενναίότης ἐξαντλεῖται ἐκ τῆς ἀβεβαιοῦς, μόνος ὁ πόλεμος τὴν ὑποστηρίζει, διότι μὴ γνωρίζουσα κατὰ τίνος νὰ ἀντιπαλαίῃ, πίπτει· τὸ δὲ βατανιστήριον τοῦ λογισμοῦ εἶναι τὸ σκληρότερον ὄλων.

Κατ' εὐτυχίαν, πρὸς τιμὴν τοῦ φύλου τῆς ἡ Ἄλμάνζα, εἰς τὴν στιγμήν ταύτην δὲν ἦτο παρὰ εὐαίσθητος· παρεκκλίνουσα ἀπὸ τὴν αὐστηρότητα τῶν ἀρχῶν τῆς, ἕνεκα τῆς δυστυχίας τοῦ μνηστῆρός τῆς, ἔγραψε, πρὸς αὐτὸν καὶ αὖθις ζητοῦσα νὰ τοῦ ἀποσπάσῃ τὸ μυστικόν του, καὶ νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπὸ σχέδια, τὰ ὅποια δὲν ἠδύνατο, εἰ μὴ νὰ ἦναι ὀλεθρία· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν, ὁ σκλάβος ἄστις ἔφερε τὴν ἐπιστολὴν τῆς Ἄλμάνζας ἐφανερῶς καὶ ἐφρονεῦθη· ὁ πιστός οὗτος ὑπηρέτης, ἰδὼν, ὅτι δὲν εἶχε πλέον ἐλπίδα σωτηρίας, ἔρριψε τὸ γράμμα τῆς Ἄλμάνζας εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οὕτω ἐτάφη ὑπὸ τὸ κύμα τὸ ἐρωτικόν τοῦτο μυστήριον, ὁ δὲ δοῦλος ἐχάρθη μὲ τὸ μυστικόν τῆς κυρίας του.

Ἐν τούτοις ἡ πολιορκία ἐπροχώρει· ὁ Πέτρος μὴ λαβὼν πλέον εἰδησίην τινα περὶ τῆς Ἄλμάνζας, καὶ κατακρίνων τὴν τοιαύτην ἀδιαφορίαν τῆς, τὴν ὅποιαν ἐπίστευε τόσῳ μᾶλλον, καθόσον ἀνεκάλε· εἰς τὴν φαντασίαν του, τὴν αὐστηρότητα τῶν

ἀρχῶν τῆς, ὅλα ταῦτα ἐστερέωσαν τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὸ προσχεδιασθὲν ἐπιχείρημά του· δὲν ἐλλείπει καθημερινῶς τοῦ νὰ περιφέρεται ἐξωθεν τοῦ περιτειχίσματος τῆς πόλεως· ἐνόησε μάλιστα ἐπλησίαζε καὶ αὐτὰ τὰ ὄχυρά· ματα χωρὶς νὰ συλλογισθῇ τὸν ὅποιον ἔτρεχε κίνδυνον· ὁ σκοπὸς του ἀπέβλεπε νὰ εἰσχωρήσῃ ἐντὸς τῆς πόλεως, ν' ἀνακαλύψῃ τὴν εὐκόλον δίοδον, γνωστὴν μόνον εἰς τὸν δοῦλον, τὸν ὅποιον δὲν ἐβλεπε πλέον· ἀπελπισθεὶς δὲ τοῦ νὰ εὕρῃ τὴν δίοδον ταύτην, ἀπεφάσισε νὰ εἰσέλθῃ δυναστικῶς, προτιμῶν νὰ φέρῃ τὰς ἀλύτσεις ἐντὸς τῆς Γρενάδης, παρὰ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Ἰσαβέλλης· θεωρεῖ ἤδη ὡς εὐτυχίαν τὸ νὰ ζῆσῃ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του εἰς τὰς εἰρκατὰς τῶν ἐχθρῶν του, ἤρκει μόνον νὰ πλησιάσῃ τὴν Ἄλμάνζαν. Πολλάκις τῷ ἐπαρουσιάσθησαν αἱ ζητούμεναι εὐκαιρίαι· καθεκάστην διάφοροι Μαῦροι ἔκαμνον αἰφνιδίους ἐξόδους, καὶ ἤρχοντο ἐξ ἐφόδου νὰ ἀρπάσωσιν ἀπὸ τὸ στρατόπεδον κτήνη καὶ τρέφιμα· Ὁ Πέτρος ἀπλοῦς ὑπαξιωματικός, μὴ ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ διατάτῃ, δὲν ἠδύνατο νὰ διοικήτῃ συμπλοκὴν τινα· ἀλλ' ἐλκυε ἀνδρείους τινὰς νέους εἰς τὸ ν' ἀποφασίσωσι μίαν τολμηρὰν ἐπιχείρησιν διὰ νὰ ἀποκτήσωσι δόξαν καὶ νὰ συστηθῶσιν εἰς τὴν εὐνοίαν τῆς Ἰσαβέλλης· δὲν εἶναι δύσκολον ν' ἀνάψῃ τις τὴν ἀνδρείαν τῶν νέων αὐτῶν πολεμιστῶν Ἰσπανῶν. Ἐν ἀπόσπασμα ἱππικῶ Μαύρων ἐξέρχεται τῆς πόλεως· ὁ Πέτρος τὸ βλέπει καὶ εἰδοποιεῖ τοὺς συντρόφους του· οἱ εὐτολμοὶ οὗτοι νέοι ἀναβαίνουσιν εἰς τοὺς ἵππους των μόλις τὸν ἀριθμὸν πενήκοντα· χωρὶς νὰ τρομάξωσι τοσοῦτον ὀλιγάριθμοι ρίπτονται κατὰ τῶν Μαύρων μὲ τὴν ταχύτητα τῆς ἀστραπῆς, καὶ κατ' ἀρχὰς τοὺς τρέπουσιν εἰς φυγὴν· ἀλλ' οὗτοι συνελθόντες εἰς ἑαυτοὺς ἀπὸ τὴν πρώτην των ταραχὴν, συγκεντρώνονται ἐκ νέου· ἡ μάχη συγκροτεῖται, μολοντοῦτο ἡ ἡμέρα ἐγγίζει εἰς τὴν δύσιν τῆς, καὶ οἱ Μαῦροι

φοβούμενοι μήπως τούς διακόψωσι τὴν ὑποχώρησιν ἤναγκάσθησαν ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς τὴν πόλιν. . . Ὁ Πέτρος μαχόμενος εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν ἐφορμώντων ἐνεψύχωνε τοὺς συντρόφους του μετὰ τὴν ὁρμὴν του, ἀλλὰ δὲν ἐπεθύμει, εἰ μὴ τὴν φυγὴν τῶν Μαύρων καὶ ὄχι τὴν καταστροφὴν των· εἰς κάθε ἱππέα, τὸν ὁποῖον προσέβαλλεν ἐσέβeto τὰ χρώματα καὶ τὴν ἐνθύμησιν τῆς Ἀλμάνζας του· ἐθεώρει ὡς ἐγκλημα τὸ νὰ χύσῃ ἐν αἵμα καθιερωμένον εἰς τὸ νὰ ὑπερτακτισθῇ τὸ μέρος τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἐρωτός του· μ' ὅλον ὅτι τοσοῦτον πολυάριθμοι οἱ Μαῦροι ὑποχωροῦντες ὑπὸ τὴν ὁρμὴν μάλιστα τοιούτων τολμηρῶν δικωτῶν, ἀκαταπαύστως ἐβλάπτοντο. Ἔδυσεν ἡ ἡμέρα, καὶ ἡ ὑποχώρησις τῶν Μαύρων ἐγείνετο μετὰ μεγάλην ταχύτητα, καὶ ἔτρεχον οὗτοι μετὰ μεγάλην ἀταξίαν πρὸς τὴν θύραν τῆς πόλεως. . . αὕτη ἦτον ἡ στιγμή τὴν ὁποίαν ἐπεθύμει ὁ Πέτρος· βιάζει τὸν ἔκπον του, προφθάνει τὴν τελευταίαν μοίραν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐναντίον τῶν προσπαθειῶν τῶν Μαύρων καὶ τῶν κραυγῶν τῶν συντρόφων του, οἵτινες μὴ δυνάμενοι νὰ τὸν φθάσωσι τὸν ἐφώναζον ἀνωφελῶς, εἰσέρχεται εἰς τὴν Γρενάδην ὁμοῦ μετὰ τοὺς πολιορκουμένους ἐχθρούς.

Οἱ Ἴσπανοὶ ἐπιστρέφουσι θριαμβευταὶ εἰς τὸ στρατόπεδον, λυπούμενοι διὰ τὸν Πέτρον, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζον θῦμα τῆς γενναιοψύχου ἀφροσύνης του· ἀλλ' ἐκεῖνος θλιβερῶς εὐτυχής, διότι ἐξετέλεσε τὸ σχέδιόν του, καὶ εὕρισκετο τέλος εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν περιβόλον μετὰ τὴν Ἀλμάνζαν, παραδίδει τὸ ζῆφος του εἰς τὸν πρῶτον ἀξιωματικόν, ὅστις τῷ παρουσιάζεται, καὶ προσφέρει ἡσύχως τὰς χεῖράς του εἰς τὰς ἀλύσεις τῶν ἐχθρῶν του, τὰς ὁποίας μάλιστα ἐφαίνετο ὅτι τὰς ἐξήτει παρ' ὅτι τὰς ἀνέμενε· οἱ Μικῆροι τὸν ὀδηγοῦσιν εἰς τὴν φυλακὴν μετὰ σιωπὴν μεμιγμένην μετὰ ἐκπληξιν, μετὰ θαυμασμόν, καὶ μετὰ σέβας. Οἱ Φανοὶ ἀνάπτουσι, ὁ θόρυβος τοῦ πολέμου διαδίδεται εἰς

τὴν πόλιν, λόγος πολλὸς γίνεται περὶ τινος νέου αἰχμαλώτου δευτεροῦ δεικνύει τὸσαύτην ἀπάθειαν καὶ ἀφοβίαν· καθεὶς θέλει νὰ τὸν ἰδῇ, συνθλίβονται εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ τὰ παράθυρα πλήθουσιν ἀπὸ κόσμον· κατὰ τύχην ὁ Πέτρος διέρχεται ἐμπροσθεν τῆς οἰκίας τῆς Ἀλμάνζας· πῶς ἐφάνη εἰς τὴν ἀτυχή ἐκείνην ἐρωμένην, ὅταν, ρίπτουσα βλέμμα ἀδιάφορον ἐπὶ τῆς πλατείας, ὅπου τὸ πλῆθος καὶ ὁ θόρυβος ᾤζον ἀκαταπαύστως, ἀνεγνώρισεν αὐτὴ ὑπὸ τὴν λάμψιν τῶν φανῶν ἀλυσοδέτον τὸν ἐραστὴν της! . . . Ἐκτός ἐαυτῆς, εἰς τὴν πρώτην παραφορὰν της, ἐξέβαλε κραυγὴν, ἣτις διεπέρασεν ἕως εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας τοῦ Πέτρου· ὑψώνει οὕτως τὰ ὄμματα του, συναπαντᾷ τὰ τεθλιμμένα βλέμματα τῆς Ἀλμάνζας, καὶ πίπτει ἀκίνητος εἰς τοὺς βραχίονας ἐκείνων, οἵτινες τὸν ὠδήγουν εἰς τὸ φρούριον. Ἰδύναται τις νὰ ζωγραφίσῃ τὴν ἀπελπισίαν τῆς Ἀλμάνζας, τὴν ἀγωνίαν της, τοὺς πολέμους τῶν διαλογισμῶν της, καὶ ὅλας τὰς εἰς τὴν αὐτὴν στιγμήν σχηματιζομένας καὶ καταστροφόμενας ἀσφασεις της; καὶ τί δὲν εἶχεν αὕτη νὰ φοβηθῇ! ὁ Ἀδραρὰλ ὁ πατὴρ της ἦγονε εἰς τὸ μῖτος του κατὰ τῶν Ἴσπανῶν ὅλην τὴν θηριωδίαν χαρακτῆρος ἀδυσωπῆτου· χωρὶς νὰ ἦναι βεβαιωμένος περὶ τοῦ αἰσθήματος τῆς θυγατρὸς του πρὸς τὸν Πέτρον εἶχεν ὑποψίαν τινά· αὕτη τὸ εἶχε πληροπορηθῆ, καὶ ἡ τρομακτικὴ σιωπὴ τοῦ πατρὸς της δὲν ἠδύνατο εἰ μὴ νὰ αὐξήσῃ τοὺς τρόμους της. Εὐτυχῶς ὁ Πέτρος ἦτο πολλὰ ὀλίγον γνωρισμένος εἰς τὴν πόλιν, ὁ Ἀδραρὰλ δὲν τὸν εἶχεν ἰδεῖ ποτέ· ἀλλὰ τέλος οὗτος ὁ βάρβαρος καὶ δρμητικὸς Μαῦρος ἐδοίκει τὸ φρούριον, καὶ εἰς ταύτην τὴν φρικαλέαν φυλακὴν ἔσυρον τὸν ἐραστὴν τῆς Ἀλμάνζας! Ἐξ ἁπλοῦς λόγος ἠδύνατο νὰ τὸν ἀνακαλύψῃ καὶ ἡ πλέον παραμικρὰ ἀφροσύνη νὰ τὸν ἀπολέσῃ.

Ἡ Ἀλμάνζα δὲν εἶχεν ἐν ἐρωτικῶν πάθος ἀπὸ τὰ κοινὰ πάθη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἰς τὰς μεγάλας δυστυχίας δὲν ἀφίνουσιν

εἰς τὴν καρδίαν, εἰ μὴ φόβους καὶ ἀνωφελῆ ἀνανδρίαν· θαθέως διαπερασμένη ἀπὸ τὴν φρίκην τῆς θέσεώς της, ὑπελογίζετο τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου· ἀλλ' ἡ ἀκάματος ἐνέργειά της τὴν ἐχορήγει τὴν δύναμιν τοῦ νὰ ἐπινοήσῃ τὰ μέσα διὰ τὴν σῶσιν τὸν ἐραστήν της ἀπὸ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον· ἡ συμπάθειά της ἰσχύει κατὰ τῆς φρονήσεως, καὶ ἵσχυται δὲν ἀνθίσταται εἰς τὴν ἀπόφασίν της· καλύπτεται μὲ πέπλον καὶ μετημφισμένη δι' ἐνδυμάτων ἄλλων ἐξέρχεται ἀπὸ ἄγνωστον θύραν καὶ ὑπάγει εἰς τὸ φρούριον φέρουσα μεθ' ἐαυτῆς ἱκανὰ χρήματα. Κερδίζει δὲ αὐτοῦ τοῦ μέτου τὸν φύλακα καὶ φθάνει ἕως εἰς τὴν Πύλην τοῦ δεσμωτηρίου τοῦ Ἀδὸν Πέτρου. . . Ἡ θύρα αὕτη ἀνοίγει. . . Ἡ Ἀλμάνζα ἦτον ἐγγὺς τοῦ νὰ τὸν ἴδῃ καὶ ν' ἀπολαύσῃ τὴν ὀλεθρίαν ἰδούνην τοῦ νὰ εὐρέθῃ πλησίον του! . . . Αἰφνιδίως μέγας τις θόρυβος ἀκούεται, καὶ αὕτη ὑποχωρεῖ. . . Ἦτον ὁ Ἀβδαράλ αὐτὸς ὁ ἴδιος πατήρ της, ὅς τις ἐπροχώρει δραμαίως. . . Τί νὰ κάμῃ εἰς τὴν περίστασιν αὐτῆς; νὰ τὸν ἀποφύγῃ, ἦτον ἀδύνατον, καθότι οὗτος ἐμελλε νὰ διαβῇ ἀποπλησίον της! . . . Ἡ καρδία τῆς Ἀλμάνζας φρίσσει. . . ἀλλ' ἡ φρόνησίς της δὲν τὴν ἐγκαταλείπει. . . Χαμηλόνοι τὸ κάλυμμά της καὶ στηρίζεται εἰς τὸν τοῖχον μὲ ὄψος γυναικὸς θρηνοῦσης φυλακισμένου τινὰ συγγενῆ της. . . κατ' εὐτυχίαν ἡ σκοτεινὴ ἐκεῖνη διόδος δὲν ἐφωτίζεται, εἰμὴ ἀπὸ ἀμυδρὸν τι φῶς. . . ὁ Ἀβδαράλ, πλήρης ἀπὸ τὴν ἰδέαν, ἥτις τὸν ὠδήγει, διαβαίνει πλησίον τῆς θυγατρὸς του χωρὶς νὰ τὴν γνωρίσῃ, καὶ βαδίζει πρὸς τὴν θύραν τῆς φυλακῆς τοῦ Πέτρου, ἥτις ἀνοίγεται εἰς τὴν διαταγὴν του. Διαρυγοῦσα τὸν κίνδυνον τοῦτον ἡ Ἀλμάνζα, θέλει ἕως νομίσῃ τις, ὅτι αὕτη ὠφελήθη ν' ἀποφύγῃ τὸν ἀπειλητικὸν τοῦτον τόπον· ἀλλ' ἄλλη ἦτον ἡ καρδία καὶ ἡ γυναικωσύνη τῆς Ἀλμάνζας. μάλλον ἐνασχολημένη εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ Πέτρου παρὰ τὸν ἰδικὸν της, ζητεῖ νὰ μαντεύσῃ, καὶ παρατήρησιν καὶ τοὺς λόγους τοῦ πατρὸς της, καὶ τὰς πλείους

παραμικρὰς διαταγὰς, τὰς ὁποίας δίδει· τέλος προσπαθεῖ νὰ κατανοήσῃ τί τὸν ὠδήγησε τοιαύτην ὥραν εἰς τὴν φυλακὴν· ἤδη ὅπως διόλου πλησίον εἰς τὴν θύραν ἥτις τὴν διαχωρίζει ἀπὸ τὸν Πέτρον, τὸ σῶμα κεκλιμένον, καὶ τὸ οὖς στημένον πρὸς τὴν θύραν, ἀκούει, ἐννοεῖ τὸν ἀνήσυχον καὶ ταχύν διάλογον τοῦτον:

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον Φυλλάδιον)

Μυστηριώδες Αἰσθημα ἢ ἡ ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ.

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΕΣ Αἰσθημα ἢ ἡ ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ.

1. Αἰσθημα Μυστηριώδες
 διατὶ μὲ ἀναλύεις
 Καὶ ὡς φάσμα ἰσθμῶδες
 ἔμπροσθέν μου πῶς θαυρεύεις;
2. Πότε ἔβλον μου τὸ σῶμα
 κυριεύεις ἀπὸ φρίκην
 Κ' ἐξυπνῶ μὲ πλάνον ὄμμα
 καὶ σὲ βλέπ' οὐρανομήκην.
3. Ἄλλοτε μὲ πλήρες βλέμμα
 χάριτος. ὡσπερ ἀγγέλου,
 Ἐρχεσαι σιγᾶ κ' ἡρέμα,
 ὡς εἰκὼν τοῦ Παράελου.
4. Ζωηρὰ καὶ μειδιῶσα
 καὶ φιλεῖς τὰ δλέφαρα μου
 Τὰ ἀνοίγω κ' εἶσαι ζωσα
 ὦ παρήγορος Θεά μου.

5. Τότε ἔλην συνκεντρόνω
τοῦ νοός μου τὴν ἰδέαν
Σ' τὴν ψυχὴν' μου ἐντυπώνω
τὴν μορφήν Σου τὴν ὠραίαν.
6. Ἄλλὰ πῶς εἰς δύο λέγεις
φύσεις καὶ μεταμορφῶσαι;
Πότ' ὡς ἐρινύς με πνίγεις
πότ' ὡς χάρις μ' ἐγκολποῦσαι;
7. Ὡ! ἀπόβαλέ τὴν πλέον
τὴν φρικτὴν αὐτὴν μορφήν Σου
Μὴ με τυραννῆς ὡς Λέων
μὲ τὴν ἀπαυστον ὀργὴν Σου.
8. Ἄλλὰ ἔρχου καθ' ἐσπέρας
ἄγγελος παρηγορίας
Καὶ μὲ τ' ἄστρον τῆς ἡμέρας
ὡς ἡ αὔρα τῆς πρωίας.
9. Νὰ Σὲ βλέπω εἰς τὰ βόδα
ὡς ὠραίαν χρυσαλίδα
Καὶ μὲ ταχυπόρον πόδα
εἰς τὰ ἄλση Νηρηίδα.

Ἡ ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ.

Κόσμε μάτατε! ὄνειρε τῆς ζωῆς ἀπατηλὲ' τίποτε δὲν ἔχομεν βεβαιότερον ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν, παρὰ τὴν ματαιότητά σου! . . . Ἡ ματαιότης ἐπροφέρθη πάντοτε ἀπὸ τὰ γάματα ὄλων τῶν ὄντων, ὅσα διέβησαν ἐπάνωθεν τῆς Γῆς, καὶ μολοντοῦτο εἰς κανένα ἴσως δὲν ἐπροξένησε τὴν βαθυτάτην συναίσθησιν ἐκείνην, ἣτις ἐνυπάρχει εἰς τὴν φοβερὸν αὐτὴν ἰδέαν τῆς ματαιότητος· τὸ Σύμπαν παρουσιάζεται ὡς μεγίστη τις ὑπαρξίς, καὶ τὸ Σύμπαν αὐτὸ εἶναι παντελῆς τις ματαιότης. Ἐκπλήττεται ὁ λογισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὴν βίβη τις ἀπ' ἐνός βλέμμα εἰς τοῦ ἐξαισίου τούτου φαινομένου τὴν ὑπαρξίν, καὶ ἀπ' ἐτέρου κατὰ βάθος διανοηθῆ ἔλην τὴν ματαιότητά του· ἀκατανόητον μυστήριον τῆς ἀνεξιχνίαστου προνοίας τοῦ Δημιουργοῦ! Διὰ τί δὲν μᾶς ἀφῆκεν ὁ Πλάστης νὰ αἰσθανώμεθα τὸν ὑλικὸν προορισμὸν ἡμῶν, προορισμὸν, τοσοῦτον ἀξιοδάκρυτον, τοσοῦτον ὀδυνηρόν; Φεῦ! τὸ Πᾶν πρόωρα ἐμελλε νὰ ἀποπνεύσῃ ἐξ ἀπελπισίας, ἐὰν ἡ παντεχνήμων δεξιὰ, ἡ τοσοῦτον σοφῶς διευθύνουσα τὴν μυθιώδη ταύτην ὑπαρξίν ἡμῶν, δὲν ἔθετεν αὐτὸ τὸ τεράστιον διάφραγμα, αὐτὸ τὸ θεῖον παραπέτασμα μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῆς ιδέας τῆς ματαιότητός μας.

Ἡ ἀνθρωπότης συγχινουμένη ἐκ τοιούτων ἀλγετιῶν ἰδεῶν, ἤθελεν ἴσως μᾶς εἰπεῖ: Διὰ τί ἤλθες νὰ ταραξῆς τὴν ἀθώαν ἡσυχίαν ἡμῶν, Πρὸς τί ἠθέλησες νὰ θολώσῃς τὸ γαληναῖον βεῦμα τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀνασύρουσα μὲ ἀδυσώπητον χεῖρα τὸ αἰώνιον κάλυμμα, τὸ ὅποιον ἐβρίψεν αὐτὴ ἡ χεὶρ τῆς φύσεως

ἐπὶ τοῦ ματαίου τούτου κόσμου— Ὅχι· ἡμεῖς δὲν θέλομεν τὸ ἀνασῦρειν τὸ κάλυμμα αὐτὸ εἶναι ἀσάλευτον, ἀμετακίνητον, ὥστε χεῖρ θνητοῦ δὲν δύναται νὰ τὸ μετασαλεύσῃ· ἀλλ' ὅταν ἰστάμεθα πλησίον τῆς κρήνης τῶν Οὐρανίων ὑδάτων, καὶ ἀναπολοῦσαι εἰς τὴν φαντασίαν μας τὰ θελκτικὰ θεάματα, τῶν ὁποίων ὑπῆρξε μάρτυς ὁ εὐφρόσυνος οὗτος τόπος, θεωροῦμεν μὲ ἐκστασιν ἀπαντικρὺ τὸ γοητευτικὸν αὐτὸ φαινόμενον τῆς Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ὅταν ἀναβαίνωμεν ἐπὶ τῆς μεγάλης πεδιάδος τῶν μνημάτων, καὶ ἐκεῖθεν ὡς ἀπὸ πανοράματος συστρέφωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν εἰς τὸ Σύμπαν, καὶ βλέπωμεν τὸν μεγαλοπρεπῆ αὐτὸν Οὐρανὸν· καὶ βλέπωμεν τὰ ὄρη, τὰς πεδιάδας καὶ τὰς θαλάσσας· καὶ βλέπωμεν τὸ ἄπειρον τῆς περιφανοῦς ταύτης χώρας, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγείρεται συγκεχυμένη τις βοή, καὶ καταθορυβεῖ τὸν ἀπέραντον αὐτὸν ὄριζοντα· ἐν μέσῳ δὲ ταύτης τῆς ἐκστάσεως, φέρωμεν πέριξ ἡμῶν τοὺς σκοτοδινιασμένους ὀφθαλμοὺς μας, καὶ βλέπωμεν νὰ βασιλεύῃ βαθυτάτη τις σιγή, καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν νὰ κοιμῶνται οἱ αἰῶνες· διατὶ τότε εἰς τοιαύτην ἀπελπιστικὴν θέαν, νὰ μὴν ἐρωτήσωμεν ποῦ εἶναι αὐτὸ τὸ μέγα παρελθόν; Ποῦ εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη ὑπαρξίς; ποῦ εἶναι αὐτὸς ὁ κόσμος; . . . εἰκὼν φρικώδης τῆς ἀνθρωπίνης ματαιότητος! εἰκὼν, τὴν ὁποίαν πᾶς θνητὸς, διατὶ νὰ μὴν ἔχῃ πάντοτε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του!

Ἴδετε τὰς κυπαρίσσους ἐκεῖνας· ἡ πένθιμος σκιά των καλύπτει τὴν σιωπηλὴν ταύτην κατοικίαν τῆς ἀνθρωπότητος· ὅμοια μὲ σκιάς ἀναριθμήτους τὰ πτηνὰ παίζουσι ἰπτάμενα εἰς τοὺς μελαγχολικοὺς κλόνους των· αἱ κυπαρίσσοι αὗται θρηνοῦσαι τὴν ματαιότητά μας, εἶδον ὅλας τὰς γενεὰς τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην νὰ καλυφθῶσιν ὑπὸ ταῦτα τὰ ψυχρὰ μάρμαρα! Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τούτου, τὸ ἑποῖον εἶναι ζυμωμένον μὲ δάκρυα, παρουσιάζεται ἀκατανήτῳ τις ἀντίθεσις. ἐπ' αὐ-

τοῦ τάπητος, ὅστις καλύπτει τὰ ἀνθρώπινα πένθη, περιπατεῖ ἀναίσθητος ἡ ζωσα γενεὰ, καὶ τελεῖ ἴσως πολλάκις τὰς πλέον εὐφροσύνας καὶ ἡδονικὰς σκηναὶς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ἐνστικτὸν τι αἰσθημα ἀθανασίας μᾶς κάμνει νὰ φρονῶμεν, ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ὑπάρχομεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ αἰωνίου παρελθόντος, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ θέλομεν διαμῆναι καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἀτελεύτητον μέλλον· ἀλλὰ, πόσαι καλλοναί, πόσαι χάριτες, πόσαι μεγαλειότητες, πόσαι εὐδαιμονίαι διηλθον ἐκ τούτου τοῦ θεάτρου, καὶ οὐδὲ ἔχνος, οὐδὲ ἰδέα τῆς ὑπάρξεώς των διαμῆναι. οὕτω θέλομεν παρέλθει καὶ ἡμεῖς, καὶ γενεὰ ἄλλη μετ' ὀλίγον, πατοῦσα εἰς τὴν κόνιν τῆς παρουσίας, θέλει παίξει τὸ αὐτὸ προσωπεῖον· αἰώνιον εἶμεθα παίγιον τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου· εἶμεθα ἰδοιπόροι, ὅστινες διερχόμεθα ὡς περιηγητὰ ἀπὸ τὸν τόπον τούτου τῆς ἔξορίας, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον περιηγούμεθα.

Καὶ μολαταῦτα, πόσον δὲν ἐκπλήττεται ὁ ἄνθρωπος, ὅταν παραβάλλῃ εἰς ταύτην τὴν καταπληχτικὴν εἰκόνα τῆς ματαιότητός μας τὸν κοινωνικὸν βίον ἡμῶν, βίον ἀντίθετον ὡς πρὸς τὸν προορισμὸν ἡμῶν, ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς μας· ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης εἶναι ἀναριθμητὰ τὰ ὄντα, ὅσα ἐφάνησαν ἐπὶ τῆς Γῆς, ἀφ' ἧς ἐκλάσθη ὁ ἄνθρωπος· καὶ μολοντοῦτο πόσα ἐπέζησαν μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν· τίνοι ἡ μνήμη διαμῆναι; τὸ πᾶν ἐτάφη εἰς τὸ σκότος, εἰς τὴν λήθην· καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ παρελθόντος, ὡς ἐπὶ ἀβύσσου τινός, φέγγουσιν ὡς λύχνοι καιόμενοι, ὀλίγιστα, σπανιώτατα τινὰ ὄντα, τὰ ὁποῖα ἐπέλαμψαν ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἄγγελοι φωτὸς καὶ ἀγαθοποιίας, ὡς τεράστια λαμπρῶν καὶ ἀξιωμακτικῶν πρᾶξεων. Ὑπάρχει καὶ εἰς τὸν παρόντα κόσμον εἰδὸς τις ζωῆς αἰωνίου, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Οὐρανὸς βραβεύει τὴν ἀρετὴν. Τάχα, ἡ γῆ αὕτη δὲν ἠθέλην εἶσθαι ἀληθῆς τόπος παραδείσου, εἰδὼν ἡ ἀνθρωπότης ἐν γένει ἀφωσιούτο εἰς τὴν Ἰδέαν τοῦ καλοῦ; τάχα,

ὁ κόσμος ὅλος δὲν ἤθελεν εἶσθαι κόσμος τις εὐδαιμονούντων ἀγγέλων, εἰάν συναισθανόμενος εἰς πάντα καιρὸν τὴν ματαιότητά του ἤθελε καλύπτει τὴν τρομακτικὴν ταύτην φορὰν μὲ τὴν ἀφθαρσίαν τῆς ἀρετῆς; Τίς ἐνάρετος δὲν ἔζησεν εὐτυχῆς εἰς τεῦτον τὸν κόσμον, μ' ὅλας τὰς περιπετείας τοῦ κοινωνικοῦ βίου; Τίς δὲν ἀφῆκεν ἐπισθὲν τοῦ ἐνδοξοῦ μνήμην; Τίς καὶ ἀποδημῶν ἐντεῦθεν δὲν ἀφῆσε μεθ' ἑαυτοῦ τὰς βεβαιοτέρας ἐγγυήσεις περὶ τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας αὐτοῦ; ἀλλὰ, Φεῦ! τοσοῦτον ἐσυνειθίσθησαν αἱ ἰδέαι αὐταί, ὥστε πάταγοι ξηρῶν λῆξων κατήνησαν νὰ θεωρῶνται. Μόλον τοῦτο οἱ κακῶς καὶ ἀφρόνως ζήσαντες, εἰς τὸ θάλος τῆς συνειδήσεώς των ἔρχεται στιγμή, καθ' ἣν αἰσθάνονται τὴν δριμύτητα τῶν ἀναλλοιώτων ἀληθειῶν τούτων. Μυστὸν κακίας καὶ ἔρμαιον αἰωνίου πλάνης ὁ κόσμος βαδίζει πρὸς τὴν αἰωνίαν ἀπώλειαν αὐτοῦ. Ἡ ἰδέα τῆς ματαιότητος ἤθελεν ἐξαλειφθεῖ, καὶ ὁ κόσμος μάταιος δὲν ἤθελεν εἶσθαι, εἰάν ὁ κόσμος αὐτὸς ἐξῆρχετο τῆς ὀλιβεραῆς πλάνης του καὶ ἐνηγκαλιζέτο τὴν ἀλήθειαν, ἥτις μόνη δύναται νὰ ᾖναι ὁ ἀσφαλῆς ὁδηγὸς αὐτοῦ, ἐνφ' ὁδοιπορεῖ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Καθὼς μάταια εἶναι τὰ πλούτη, καθὼς μάταια εἶναι αἱ τρυφαί καὶ αἱ ἀπολαύσεις, τοιοῦτοτρόπως μάταια ἤθελον εἶσθαι καὶ τὰ φῶτα, εἰάν ταῦτα ζητῶνται ὄχι πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας, ὄχι πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀρετῆς. ὁ σκοπὸς τῶν φώτων αὐτὸς εἶναι· ἡ θάσις τῆς παιδείας εἶναι εἰς ἄκρον ἠθικῆ. ἀλλὰ καὶ αὕτη πολλακίς παρεγνωρίσθη, καὶ ἐθεωρήθη ὡς μέσον κοινωνικῆς ὑπεροχῆς. διὰ τοῦτο πολλοὶ πολλακίς τῶν πεπαιδευμένων ἐκκλίναντες ἀπὸ τὴν Ἱεράν ἀρχὴν ταύτην, ἐπῆρξαν τῶν ἄλλων δυστυχέστεροι, διότι ὡς ἐκ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεώς των αἰσθάνονται βαθύτερον τὰς δυστυχίας των.

Τὴν ἠθικὴν ταύτην θάσιν, τὸν κύριον σκοπὸν τῆς παιδείας τοῦτον ὀφείλομεν νὰ θέσωμεν ὅσον ζωηρότερον ὑπ' ὄψιν τῆς

μεγάλῃς ταύτης κοινωνίας, ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως, τῆς ὁποίας προσθέμεθα ν' ἀγωνισθῶμεν· ἀνευ τῆς ἠθικῆς θάσεως ταύτης κτίζει τις ἐπὶ τῆς ἄμμου. εἶθε ὁ Οὐρανὸς νὰ ἐνστάξῃ εἰς τὰς ψυχὰς ὅλων τὴν ἀκτίνα τοῦ φωτὸς τῆς αἰωνίου ταύτης ἀληθείας, καὶ ὁ κόσμος συνάμα ἠλεκτριζόμενος ν' ἀπεκδυθῇ τῆς Πλάνης καὶ τῆς δυστυχίας, καὶ ὡς νεκρὸν σῶμα, ὁποῖον σήμερον εἶναι, ἀναλαμβάνον ζῶν νίαν, νὰ κινηθῇ αὐτόματον καὶ νὰ βαδίσῃ τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας του καὶ τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ εὐτυχίας. τότε ὁ κόσμος οὗτος καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης θέλει κατασταθῇ ἀφθαρτος, αἰώνιος, ἀληθής· ἄλλως αἰωνίως θέλ' εἶσθαι μάταιος· αἰωνίως θέλ' εἶσθαι φάσμα, ὄνειρος ἀπατηλὸς καὶ ἀξιοδάκρυτος!

Η ΑΝΑΤΡΟΦΗ.

ΑΠΑΤΗ.

Ἡ κυρία Γεράρδη ἦτο χήρα πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ὅταν ἡ μονογενὴς αὐτῆς θυγάτηρ Κελεστίνα, κατὰ τὸ λέγειν βιογράφου τῆς οικογενείας, εἶχε συμπληρώσει τὸ δέκατον ἑβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας της· δὲν εἶχε θάβαια εἰς ταύτην τὴν ἡλικίαν παντελῶς ἀκόμη καιρὸν χαμένον τοῦ νὰ τὴν ὑπανδρεύσῃ, καὶ ἐν τοσοῦτῳ ἡ κυρία Γεράρδη ὠνειρεύετο τοῦτο· ἡ καλὴ καὶ φρόνιμος αὐτὴ μήτηρ εἶχε τὸσον ἀμφίβολον ἦγίαν, ὥς εἰ φοβεῖτο πάντοτε μὴ ἀποθάνῃ πρὶν ἰδῆ τὴν θυγατέρα της καταλλήλως ἀποκαταστημένην.

Ἡ Κυρία Γεράρδη εἶχε καὶ ἀνεψιῶν Λαυρεντίαν, νέαν ὄρφανήν, τὴν ὅποιαν προῆγε μὲ τὰς πλέον τρυφεράς καὶ μητρικὰς φροντίδας· αἱ δύο ἐξάδελφαι εἶχον τοὺς ἰδίους διδασκάλους καὶ κατεγίνοντο ὁμοῦ, ἀλλὰ μὲ ζῆλον πολλὰ διαφορετικόν. ἡ Λαυρεντία, πλήρης διανοίας καὶ σκοποῦ τοῦ νὰ τελειοποιηθῆ, ὠφελεῖτο ἀπὸ τὰς διδομένας εἰς τὴν ἐκπαίδευσίν της μερίμνας· ἡ Κελεστίνα τούναντίον, ἦτον ὀκνηρά, καὶ εὔρισκε πάντοτε ὅτι ἤξευρεν ἀρκετά. ἡ καλὴ Κυρ. Γεράρδη ἦτον ἀρκετὰ ἀνεκτικὴ εἰς τὴν ὀππείαν τῆς ἐκπαίδευσως τῆς θυγατρὸς της· ἡ Κελεστίνα ἀλλαγθεὶν, δὲν ἔχανε καιρὸν νὰ προστρέχῃ εἰς τὴν ἐξαδέλφην της, διὰ νὰ ἐκτελῇ αὐτὴ τὰ δυσκολώτερα μέρη ἐνὸς ποικίλματος, καὶ εἰς τὴν ἐπιτηδεύτητα τοῦ Διδασκάλου της, διὰ νὰ ἐπιδιορθώσῃ ἡ καμμίαν ζωγραφίαν ἢ καὶ νένα χρωματισμὸν, καὶ ὅταν ἐν ἔργον, οὕτω παρ' ἄλλων ἐκπληρωμένον εἰς τρία ἢ τέσσαρα μέρη, ἐξήρχετο ἀπὸ τὰς χεῖράς της, αὕτη ἦτον εὐτυχέστατα προικισμένη ἀπὸ φαντασίαν τοῦ νὰ πείθεται ὅτι ὅλα ταῦτα τὰ ἀριστουργή-

ματα ἦσαν ἔργα τῶν δακτύλων της, καὶ στηρίζουσα τὴν μόνην δόξαν της εἰς τὸ ὅτι ἐγνώριζαν ὅτι ἔχει τοὺς πλέον διακεκριμένους καθηγητὰς τῆς πρωτεύουσας, ἡ Κελεστίνα ἠδύνατο νὰ λέγῃ ἀπαράλλακτα μὲ μίαν νέαν γυναῖκα, τὴν ὅποιαν ἤκουσα λέγουσαν, « ἐὰν δὲν ἤξεύρω μεγάλα πράγματα, δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἀληθές, ὅτι οἱ συγγενεῖς μου ἐξώδευσαν πολλὰ χρήματα διὰ τὴν ἐκπαίδευσίν μου.» Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος, ἡ Κ. Γεράρδη ἀνοίγει τὰς συναναστροφὰς μὲ τὴν ἑλπίδα τοῦ νὰ ἐκλέξῃ γαμβρόν. Ἐπειτα φοβουμένη μήπως τὰ πλεονεκτήματα καὶ ἡ ὠραιότης τῆς ἀνεψιάς της παρεμβάλλῃ πρόσκομμά εἰς τὴν ὀποκατάστασιν τῆς θυγατρὸς της, ἔδωκεν εἰς τὴν Λαυρεντίαν νὰ ἐνοήσῃ ὅτι ἡ ἑλληψις τῆς τύχης της τὴν ἐμποδίζει τοῦ νὰ ὑπανδρευθῇ καὶ τὴν ἐσυμβούλευε νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὰ πλεονεκτήματά της διὰ νὰ ἀσφαλισθῇ μίαν ὑπαρξιν ἀνεξάρτητον· καὶ ἐπειδὴ τὴν ἠγάπα πολὺ, ἐνησχολήθη νὰ τὴν εὖρῃ μίαν θέσιν καὶ νὰ τὴν ἐγκαταστήσῃ ἡ ἰδία διδασκάλισσα τῆς Μουσικῆς καὶ Ζωγραφικῆς εἰς τὴν κατοικίαν ἐνὸς τῶν καλητέρων ὀποκειμένων τῶν Παρισίων.

Ἡ Κ. Γεράρδη ἦτο πλουσία, ἡ θυγάτηρ της ὠραία καὶ καλῶς ἀναθρεμμένη· οἱ μνηστῆρες δὲν ἔλειπον τοῦ νὰ συντρέχουν, ἀλλ' ἄλλοι δὲν εἶχαν πλήρη τὴν ἡλικίαν, καὶ ἄλλοι ἦσαν παιγνιοπαῖκται ἢ ἄσωτοι. Τέλος ἡ Κ. Γεράρδη ἐκολακεύθη εὐαρέστως, ὅταν εἰς τῶν συγγενῶν της τὴν ἐπρότεινε τὸν Κύρ. Ἀρθούριον Κερβάνα, ὅστις πρὸ ὀλίγου εἶχεν ὀνομασθῆ ἑπαρχος εἰς μίαν τῶν πρώτων ἐπαρχιῶν τῆς Γαλλίας· οὗτος ἤθελε νὰ παρουσιασθῇ εἰς τοὺς διοικουμένους ἑγγαμος, καὶ ἀκούσας περὶ τῆς νέας Κελεστίνης Γεράρδη ἐστοχάσθη ὅτι δέκα χιλιάδες φράγκα εἰσὸδημα ἀφ' ἐκάστου μέρους ἀποτελοῦν μίαν κρέπουσαν ἀποκατάστασιν.

• Πρέπει νὰ ἐνασχολῆσαι εἰς τὸ Πυζίδιον σου καὶ εἰς τὸ κύμβαλόν σου, τέκνον μου, λέγει ἡ Κυρία Γεράρδη εἰς

• τὴν θυγατέρα της, διότι βεβαίωvν ὅτι ὁ Κύριος Κερβάνος
• ἀγαπᾷ πολὺ τὴν Ζωγραφικὴν καὶ τὴν Μουσικὴν, καὶ διό-
• τι ἀπέκτησες πλεονεκτήματα, ἡ διαλογίζεται νὰ σὲ κάμῃ
• σύζυγόν του.

Ἡ Ἰδέατου ὅτι θέλει εἶσθαι σύζυγος ἐπάρχου, καὶ
θέλει δέχεσθαι καὶ δεῖν ἑορτὰς, ὠδήγησεν τὴν Κελεστίναν
εἰς ταύτην τὴν ἀρχὴν τῆς φρονήσεως, ἥτοι νὰ ἀμφιβάλλῃ
περὶ ἐαυτῆς· ἐσυμπέραινεν ὅτι θέλει πράξει φρονίμως, ἄλλως
τε τιμῶς, προστρέχουσα ἤδη εἰς τὰ πλεονεκτήματά της, τὸ
νὰ ἔχῃ νὰ δώτῃ μεγάλην ἰδέαν περὶ τῶν συγγενῶν της· οὐ-
τως εἰς τὸ δεκαπενθήμερον διάστημα, ὅπερ προηγεῖτο τῆς
παρουσίας τοῦ κυρίου Ἀρθούρ, αὕτη ἐτελείωνε μίαν χωρο-
γράφειαν, τῆς ὁποίας ὁ διδάσκαλός της ἐκάστην πρωΐαν ἐπε-
διόρθωνεν ἄλλοτε ἐν δένδρον, ἄλλοτε ἐνα βράχον, ἄλλο τε
μίαν οἰκίαν καὶ ἄλλο τε ἐν νέφος· ἔμαθεν ὑπὸ τὴν διαύ-
θυνσιν τῶν καθηγητῶν της ἄσματα καὶ κύμβαλά, διὰ τὸ ὁ-
ποῖον ἐπὶ τούτῳ τὴν ἔδιδον ἀνώμαλα μαθήματα δύο ὥρας
καθ' ἐκάστην ἡμέραν· ἔμαθε, λέγω, νὰ παίξῃ καὶ τραγωδῇ δύο
Μυθιστορήματα, καὶ τρεῖς φαντασίας νέας. ἀλλὰ τοῦτο δὲν
ἦτον διόλου ἀρκετόν· ἠγγράσεν παρὰ τοῦ Γορῶ δύο ὑδρο-
γραφήματα, τὰ ὁποία κατὰ μεγίστην τύχην τοῦ παντός ἦ-
σαν ἀκριβῶς ὑπογεγραμμένα μετὰ τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ
ὀνόματός της· ἠγόρασεν ἐπίσης παρὰ τοῦ Κυρ. Χαρδὴν ἕνα
τάπητα μετὰ ὀλίγα κεντήματα σχεδὸν ὀλοσχερῶς δοκιμασμέ-
νον κατόπιν μετὰ τὴν ἐπικουρίαν τῆς οἰκοδομητοῦ, ἀπ' ἀνθὲ
ἐκ χάρτου ἐσύνθεσεν ἐν μεγαλοπρεπῆς κάνιστρον.

Ἡ Κυρ. Γεράρδη ἕνεκα τῆς ἀσθενείας τῆς ὑγείας της
ἐβιάζετο νὰ μὴν μέχρῃ μεσημβρίας εἰς τὴν κλίνην, καὶ ἐμπο-
δίετο τοῦ νὰ παρευρίσκειται εἰς τὰ μαθήματα τῆς Κελεστι-
νης, ἐνεπιστεύθη ὁμως τοῦτον τὸν καιρὸν εἰς τὴν τροφὸν της·
ἡ περίστασις αὕτη, σύμφωνα μετὰ τὴν τυφλὴν ἀγάπην τῆς γυ-

ναϊκὸς ταύτης πρὸς τὸ τέκνον της, τὴν ἔκαμε νὰ ἀποδεχθῇ
μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι ὅλα τὰ ἀριστουργήματα τὰ ὁποία εἰπαί-
νοντο ἐξῆλθον ἀπὸ τὰς χεῖράς της· ἐτοποθέτησε λοιπὸν τὰ
ὑδρογραφήματα καὶ τὰς χωρογραφίας εἰς τὰ πλέον διαφανῆ
μέρη τῆς Αἰθούσης· τὸ κάνιστρον τῶν ἀνθῶν διέπρεπεν ἐπα-
ξίως, ἔπειτα, ὅταν ἡ Κελεστίναν ἔκαμεν ἐνώπιόν της τὰ τελευ-
ταῖα κεντήματα ἐνδον τοῦ περιφήμου τάπητός της, ἡ Κυρ. Γε-
ράρδη τὸν ἔλαβε μετ' ἐπάρσεως, τὸν ἔθεσεν ἐμπροσθεν τοῦ
ἀνακλινηρίου, καὶ πεπεισμένη περὶ ὅλων τῶν πλεονεκτημά-
των τῆς θυγατρὸς της, διὰ τοῦτο τὸ ὁποῖον ἦτον τὸ ἀξιοπι-
στώτερον ἀφ' ὅσα εἶχεν ἀποδεχθῆ, ἐστάθη μετὰ τρόπον πλήρη
χαρᾶς καὶ πίστεως· οἱ Ἕπαινοι τοῦ Κυρ. Κερβάν ἐπιπίπτουν
κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐπίσκεψιν, εἰς τὰ θαυμαστά προϊόντα
τῆς Κελεστίνης· δὲν ἔπαυε νὰ θεωρῇ μετὰ θαυμασμοῦ ταῦ-
τα τὰ τόσον νοτιὰ ἀνθ'· τοῦτον τὸν ἐσπαρμένον μετὰ ἀνθο-
δέσμας λαμπρὰς τάπητα, ταῦτα τὰ ὑδρογραφήματα, ταύτην
τὴν χωρογράφειαν... ἐστάθη ἑθαμβος ἰ ταῦτα πάντα ἐγένε-
το κατὰ φύσιν — λέγει ἀξιώτης ὁ καθηγητὴς τῆς Ζωγρα-
φικῆς, ὅς τις ἐβλεπεν εἰς ταύτην τὴν εὐκαιρίαν ἐν ἔκλαμπρον
πρόγραμμα· διότι τοιοῦτος μαθητὴς ὠφείλει νὰ δώσῃ τὸν ἔ-
παινον εἰς παρόμοιον διδάσκαλον.

Καὶ ἡ Ζωγραφικὴ δὲν εἶναι ἡ μόνη τέχνη, τὴν ὁποῖαν ἡ Κυ-
ρία ἀπέκτησεν εἰς τὸν ὑπέρτατον τοῦτον βαθμὸν, ἐκάνελαθεν
εἰς τὴν στραφὴν του ὁ διδάσκαλος τῆς Μουσικῆς, ὅς τις ἔ-
βλεπεν ἤδη, ὡς ὁ Ζωγράφος, μίαν κήρυξιν πολύτιμον· τι
στοχάζεσθε νὰ παίξετε Κυρία;

Ἡ Κελεστίναν ἐτέθη τότε εἰς τὸ κύμβαλον· ἐστοχάσθη νὰ
πίσῃ κατὰ τύχην τὰ τεμάχια τῆς ἀρμονίας καὶ τὸ ἄσμα,
τὸ ὁποῖον πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ἐσπούδαζεν ἀπὸ πρωτὰς μέ-
χρις ἑσπέρας, καὶ τὰ ἐξετέλεσε μετὰ εὐκολίαν καὶ ἀκρίβειαν
θαυμαστῆν.

Ὁ Κύρ. Ἀρθούρ Κερβάν τὴν ἀπέτεινε τὰ ζωηρότερα συγχαρητήρια, τὰ ὅποια ἐδέχθη αὐτὴ μὲ ἀληθῆ ἀπορίαν.

« Δὲν αὐτοσχεδιάζεις τίποτε, τέκνον μου; » τὴν λέγει ἡ Κυρία Γεράρδη.

Μετὰ τὰς φιλοφροσύναις καὶ τοὺς τακτικούς διαταγμούς ἡ Κελεστίνα τίθεται εἰς τὸ κύμβαλον καὶ (πρέπει νὰ τὴν ἀποδώσωμεν ταύτην τὴν δικαιοσύνην) ἐκτελεῖ χωρὶς σκοπὸν πυθίας, ἢ ἐμπνεύσεως ἐν λαμπρῶν αὐτοσχεδίασμα, τὸ ὅποιον ἄπαντες οἱ γείτονες ἐγνώριζον πρὸ ἐνὸς ἔτους· ἀλλ' ὁ Ἀρθούρ ὅς τις ἐφθασεν ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν, δὲν τὸ εἶχε ποτὲ ἀκούσει, καὶ ἔκαμεν εἰς τὴν Κελεστίναν τὰ πλέον αἰσθηματικὰ φιλοφρονηματα, τὰ ὅποια αὐτὴ ἐδέχθη μὲ ἐπίπονον συγκίνησιν, διότι ἤρχισε νὰ ἀγαπᾷ ἐκεῖνον, ὅς τις ἔμελλε νὰ ἦναι σύζυγός της, καὶ ὑπέφερον ὅτι δὲν ἤρμοζαν οἱ ἔκαινοί του.

Ἡ ἑσπέρα διήλθε μετὰ τοῦ Ἀρθούρ εἰς ταύτας τὰς διηγεσεις ἐκπλήξεις, καὶ δὲν ἀπεσύρθη παρ' ἀφοῦ ἔλαβε τὴν βεβαίότητα ὅτι ἡ Κυρ. Γεράρδη θέλει δεχθῆ τὴν ἐπίσκεψίν του τὴν μεθαύριον.

Ἀντὶ νὰ διηγηθῶμεν τὰς λεπτομερίας τῆς δευτέρας ταύτης ἐπισκέψεως, τὰ ἐπακολουθήματά της, καὶ πῶς αὐταὶ ἔφερον προθύμως τὴν ἡμέραν τοῦ συνοικεσίου, τοσοῦτον σκοπούμενου ἀπὸ τὸν Ἀρθούρ, θέλομεν φέρει τὴν ἐπιστολὴν τοῦ θριαμβοῦ τὴν ὅποιαν διεύθυνεν εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἐδμόν Κερβάν, κάτοικον τῆς πόλεως, τὴν ὅποιαν οὗτος ὑπέγραψε νὰ διοικήσῃ ὡς ἐπαρχος.

« Φίλε μου, εὖρον τὴν γυναῖκα τὴν ὅποιαν ἐζήτησον ! εἶμαι εἰς τὸ ἄωτον τῆς χαρᾶς. » ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἢ καὶ πλέον ἀργά, θέλεις ἰδεῖ ἐρχόμενον τὸν ἀδελφόν σου μὲ συνοδείαν μιᾶς τελεειότητος, μὲ μίαν γυναῖκα ἀπηρτισμένην, μὲ ἕνα ἄγγελον πόσον θέλεις εἶσαι εὐτυχῆς τὸ νὰ ἔχῃς μίαν τοιαύτην ὠραίαν νύμφην, σὺ, ὅς τις ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν, τὴν ζωγραφικὴν, καὶ

ὅλας τὰς τέχνας· σὺ θέλεις ἰδεῖ τὴν Κελεστίναν ζωγραφίζουσαν τὴν πόλιν μας· θέλεις τὴν ἀκούσει ν' αὐτοσχεδιάζῃ καὶ δίδῃ τὴν φωνὴν εἰς αὐτὴν πληκτροφόραν· εἶπε εἰς ὅλας τὰς αὐτοῦ γυναῖκας, ὅτι τὰς φέρω μίαν φανταστικὴν νύμφην, τὰ πλέον λαμπρὰ ποικίλματα καὶ παραπετάσματα ἐξέρχονται ἀπὸ τὰς βελιάνας της, καὶ βόδα χάρτινα ἀπὸ τοὺς δακτύλους της, οὕτω φυσικὰ, καὶ εἰς ἀνθῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον τοῦ μηνὸς Μαΐου.

« Οἱ κληροὶ μας διὰ τοὺς δυστυχεῖς θέλουν εἶσθαι πλουσίως ἄρα ἀναπληρωμένοι, διότι πρέπει νὰ προσθέσωμεν εἰς ταῦτα τὰ προτερήματα, τὰς προσφιλεῖς ιδιότητας τῆς καρδίας· δὲν ἐξήλθον ποτὲ μετ' αὐτῆς, καὶ τῆς μητρός της, χωρὶς νὰ βλέπω τὴν ὠραίαν ταύτην Κελεστίναν νὰ κάμῃ ἐλεημοσύνην· εἶναι γλυκεία, εὐπειθής, πλήρης φιλοστοργίας, τὰ ὅποια ὅλος ὁ κόσμος θαυμάζει· καὶ ἐγὼ τὴν ἶδον σταθερῶς προικισμένην μὲ ἀξίεραστον τρόπον· τοῦτο εἶναι μία ἀρετὴ, ἣτις εἶναι λίαν ἀναγκαῖα διὰ νὰ ἀσφαλίζῃ τὰς μετριότητας τὰς ὁποίας ἐπαστατοῦν τὰ ὑψηλότερα πλεονεκτήματα.

Ἀνάγγειλον εἰς τὰς θείας μου ὅλας αὐτὰς τὰς λεπτομερίας, αἵτινες εἶναι ἡ ψυχροτέρα ἐκθλιψίς τῆς ψήφου μου ἐπὶ τοῦ εὐκρεποῦς μέλλοντός μου· ἄς τὴν ἐτοιμάσουν ἐναμίλλως ἐν κομψῶν οἶκημα καὶ μίαν εὐμενῆ ὑποδοχὴν· καθόσον ἀφορᾷ σέ, ἔλθῃ, ἂν δύνασαι, νὰ παρευρεθῆς εἰς τοὺς γάμους μου· τοῦτο ἴσως σέ φέρει εὐδαιμονίαν, μὲλον ὅτι σέ προκηρύττω μὲ τρυφερὰν ἐπαρσιν, εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ εὐρῆς ἐν δεύτερον θαῦμα ὡς τὴν Κελεστίναν μου. »

Δύναται τις νὰ φαντασθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ὅποιον ἔφερον ἡ θριαμβευτικὴ αὐτὴ ἐπιστολὴ· ἐφθασεν αὐτὴ τὴν πρωτῶν τὸ ἑσπέρας μεταξὺ τῶν τεσσάρων πρωτίστων σημείων τῆς πρωτευούσης τῆς ἐπαρχίας, τὸ βοστὸν (εἶδος χαρτοπαιγνίου) ἐπὶ τῆς μετέωρον.

Ἡ βραδεία καὶ ἀτάραχος ἀρμονία τὴν ὁποίαν ἐξετέλει ἡ ἕως τότε εἰς τὸν τόπον εὐρυῆς Κυμβαλίστρια, κατεστάθη παρ-
ευθὺς ὑπὸ τοὺς δακτύλους τῆς, ἐν νιαούρισμα, εἰς θόρυβος ἀ-
ηδῆς, μία τρεμούλα ἡ καλιτέρα Κυρία τῆς ἀναγραφῆς, ἥτις
ἐκέντα εἰς παραπέτασμα μικρὸν τινα σκύλον, ἠπατήθη ἀπὸ
τὸ μαλίον, καὶ τοῦ ἕκαμε μίαν μύτην χλωροῦ μήλου ἡ ἀδελ-
φή τοῦ ἰδιαίτερου Κυρίου τῆς ὑποδοχῆς, ἥτις ἐζωγράφει μίαν
θέσιν, κατὰ μνήμην θέλουσα νὰ ζωογονήσῃ ἕνα κλάδον τριαντα-
φύλλου, ἐτύπησεν ἕνα ἐπ' αὐτοῦ φρικώδη αἰγωλιόν.

Ἐκτοτε δὲν ἦτον πλέον ἐκεῖ ἄλλο ὑποκείμενον συνομιλιῶν,
παρ' ὃ Κύρ. Ἀρθοῦρ Κερβάν, ὃς τις πρὸ ὀλίγου τὴν εἶχεν
ἐκφέρει διὰ τὰ πλεονεκτήματά τῆς ὑπεράνω ὄλων τῶν γυναι-
κῶν τῆς πόλεως· αὐταὶ διελέγοντο ἀκαταπαύστως περὶ τῶν
πλεονεκτημάτων τῆς μὲ ἕνα ζῆλον ὅστις ἀνεδιπλασίαζε κατ' ἐ-
κάστην τὰς νέας λεπτομερείας, τὰς ὁποίας μετεβίβαζεν ὁ Ἀρ-
θοῦρ εἰς τὰς θείας του δραστηρίως ἐνασχολουμένας νὰ ἐτοι-
μάσουν ἐν θελκτικὸν οἶκημα διὰ τὴν Κελεστίναν· τὰ μέλη
τῆς φιλαρμονικῆς ἑταιρείας ἐτίθησαν εἰς ἀμιλλαν διὰ νὰ τὴν
προσφέρουν ἀξίαν τινα ὑποδοχὴν, καὶ ἡ σύζυγος τοῦ ἐπάρχου
τῆς ἐπεφύλαξε τὴν ὠραιότεραν σελίδα τοῦ ὑπομνήματός των.

Αἱ ἡμέραι, τρέχουσαι ταχέως εἰς ἑορτάς, εἰς προετοιμασίας
καὶ εἰς ἀγορὰς παντὸς εἶδους, ἔφεραν ταχέως τὴν μεγάλην
πανήγυριν· αἱ ἀπολαύσεις τῆς τύχης, αἷτινες εἶχον ἐλκύσει
κατ' ἀρχὰς τὸν Ἀρθοῦρ εἰς τὴν Κυρίαν Γεράρδη, ἔδωσαν τό-
πον εἰς τὴν κλίαιν, διότι ἡ Κελεστίνα ἦτον πνευματώδης, ἀ-
ξίεραστος, ὠραιοπρόσωπος καὶ χαριτόσωμος· ἔφρασε λοιπὸν εἰς
τὸ ἄκρον τῆς χαρᾶς, ὅταν ἡ Κελεστίνα εὐλόγησε τὸν γάμον του.

Ἡ Λαυρεντία εἶχεν ἔλθει διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸ συνομι-
κίσιον τῆς ἐξαδέλφης τῆς. Ὁ Ἐδμὼν Κερβάν, ἀφοῦ ἐχόρευσε
δὲς μετ' αὐτῆς, δὲν τὴν ἄφησε χωρὶς θλίψιν, καὶ ἔφερε περὶ
αὐτῆς μίαν περιπαθῆ ἐνθύμησιν, ὅταν ἀνεχώρησεν εὐθὺς με-

τὰ τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ τῆς νέας νύμφης του· καθόσον ἀ-
φορᾷ τὴν Κυρίαν Γεράρδη, τὰ συμφέροντα τῶν ἀγαθῶν τῆς
ἀπῆλθον νὰ διαμείνῃ ἕξ μῆνας ἀκόμη εἰς Παρισίους, καὶ εἰς
τὸ τέλος τούτου τοῦ καιροῦ εἶχε συμφωνήσῃ ὅτι ἤθελεν υπά-
γει νὰ ἀνταμώσῃ τὴν θυγατέρα τῆς.

Αἱ καλαὶ θεῖαι πρὸ ὀλίγου εἶχον ἀποπερατώσει τὴν δια-
κόσμησιν τοῦ εὐρουχώρου καταστήματος τοῦ Ἐπαρχείου, ὅταν
ἡ σπινθηροβόλος ἐκείνη κρότησις τῆς μάστιγος, ἥτις προαγ-
γέλλει τὴν ἀριζίν τῆς ταχυδρομικῆς ἀμαξῆς, εἴλκυσε ὄλον τὸν
κόσμον εἰς τὰ παράθυρα καὶ ἐπὶ τῶν θυρῶν, ὅθεν τὰ περιέργα
βλέμματα ἐζήτουν νὰ καταβυθισθοῦν εἰς τὴν ὁδοπορικὴν ἀμα-
ξαν, καὶ ὑπὸ τὸ πράσινον κάλυμμα μὲ τὸ ὁποῖον ἡ Κελεστίνα
περεβάλετο δειλῶς· ἂν καὶ ἡ σπονδὴ αὕτη τὴν ἐκολάκευεν
ἐξ ἄπαντος, τὴν ἐνόχλησεν ὅμως ἐπίτης καὶ ἤρχισε νὰ φοβῆ-
ται μὴ δὲν ἤθελε φανῆ ἀξία τέλος τὸ ὄχημα ἐσταμάτησεν
εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας, καὶ ἡ Κελεστίνα, συνωδευμένη ἀπὸ
τὰς ὑπερεχούσας θείας τῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν θελκτικωτέραν
αἰθουσαν ἡ ἐπιδιορθωμένη ἀπὸ τὸν διδάσκαλον χωρογράφους,
τὰ ὑδρογραφήματα τοῦ Γοροῦ, τὸ παραπέτασμα, τὸ ἀνθοκάνι-
στρον, τὰ πάντα ἦσαν εἰς τὴν θέσιν των, καὶ ἐν κύμβαλον
κομψότητος καὶ πολυτελείας ἀξιολόγου κατεῖχε τὸ μετέχμιον
τῶν παραθύρων.

« Εἰς ἕνα τοιοῦτον θησαυρὸν δὲν ἔχει τις νὰ προσφέρῃ δρ-
γανον πολὺ λαμπρὸν » λέγει ὁ Ἀρθοῦρ εἰς τὴν Κελεστίναν.

« Ἐξ ἄπαντος ὁ κάλαμός σας δὲν ἤθελεν ἀνασύρει ὠραι-
τέρας εἰκόνας τοῦ μετριότερου χρωματισμοῦ » τὴν ἐπρόσθεσε
δεικνύων πρὸς αὐτὴν ἐντὸς τοῦ ὀμματίου τῶν ἐργασιῶν του,
ἕνα ὑποστάτην καὶ μίαν θήκην χρωμάτων, ἀρκετὰ πλουσιῶν
ἡ Κελεστίνα ὑπέφερε πρὸ πολλοῦ καιροῦ ἐπανέλευσιν συνει-
δήσεως, ἥτις τὴν ἐτάραττε καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀρθοῦρ τῆς ἐξ-
ύκνα ζωρότερον ἀκόμη !

Οἱ ὀδοιπόροι ἀνεπαύοντο ἀπὸ τὸν κόπον τῆς ὀδοιπορίας, ὑπὸτε μετὰ τινος ὥρας ἀνηγγέλθη πρὸς αὐτοὺς μία ἐπιτροπὴ τῆς φιλαρμονικῆς ἐταιρείας· οἱ κύριοι οὗτοι ἤρχοντο νὰ προσφέρωσι τὰς ὑποκλίσεις των εἰς τὴν Κυρίαν Κερβάνου, καὶ νὰ τὴν παρακαλέσωσι νὰ τιμῆσθαι μὲ τὴν παρουσίαν της τὴν μουσικὴν ἀρμονίαν, τὴν ὁποίαν εἶχον προετοιμάσει διὰ τὴν ὑποδοχὴν της, καὶ ἡ ἀρμονία αὕτη ἐμελλε νὰ λάβῃ χώραν τὴν ἐπαύριον· ὁ κύριος Κερβάνος κολακευθεὶς πολὺ διὰ τὴν τοιαύτην πρόσκλησιν τὴν ἐδέχθη μὲ εὐγνωμοσύνην, καθὼς καὶ ἡ Κελεστίνα ἐκ συμφώνου ἀπεκρίθη ὅτι θέλει λάβει τὴν τιμὴν αὐτὴν μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν.

Ἀμέσως εἰς τὴν πόλιν δὲν ἤκουέ τις πανταχοῦ, εἰμὴ αὐλοῦς, σάλπιγγας, βιολιά καὶ διάφραρα μουσικὰ ὄργανα γυμναζόμενα μὲ τὸν δραστηριώτερον τρόπον. αἱ Κυρίαι ἀπέρασαν τὴν ἑσπέραν καὶ τὴν νύκτα δλόκληρον εἰς τὸ νὰ μελετῶσι, νὰ συνθέτωσι τὸν καλλωπισμὸν των, καὶ τὴν ἐπιούσαν, ἢ αἴθουσα τῆς φιλαρμονικῆς ἐταιρείας ἐπλημύρην ἀπὸ ἓν ἀνυπόμονον πλῆθος, τοῦ ὁποῦ τὰ ἀναρίθμητα βλέμματα ἐπροσηλούντο εἰς τὰς θέσεις τὰς ἐπιφυλαχθείσας διὰ τὸν Ἐπαρχον καὶ τὴν Κυρίαν του.

Δὲν ἐβράδυναν. Μὲ χαιρετισμὸν πλήρη δειλίας καὶ χαριεντισμοῦ ἡ Κελεστίνα ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν κολακευτικὴν προσοχὴν, τῆς ὁποίας αὕτη ἦτον τὸ ἀντικείμενον. Αὕτη ἐπάσχε μόνον τοῦτο, ὅπότεν ἡ ἐναρξίς τῆς μουσικῆς τὴν ἐξήγαγεν ἀπὸ τὸν ἐμπεριδεμὸν. Ἡ εἰσαγωγὴ τῆς μουσικῆς συμφωνίας ἐξετελέσθη ἀριστα· κατόπιν ἠκολούθησαν ἡ ἀρπα, τὴν ὁποίαν ἡ σύζυγος τοῦ ἰδιαίτερου κυρίου τῆς ὑποδοχῆς ἐπαίζεν ἐξάριστα. Κυρίαι τινὲς ἔπειτα, πολλαὶ ὁμοῦ καὶ κατὰ μέρος ἐκάθησαν εἰς τὸ κύμβαλον (piano), καὶ ἐπαίζαν μὲ τοσοῦτον λαμπρὸν τρόπον, ὅς τις ἔκαμε τὴν Κελεστίναν νὰ σκερθῆ, ὅταν μάλιστα ὁ σύζυγός της τὴν εἶπε σιγανὰ καὶ μὲ τὴν πληρεστέραν πε-

ποιήσιν.— Ποία διαφορὰ, ἀκριβῆ μου! καὶ τί εἶναι αὐτὸ τὸ παίξιμον ὡς πρὸς τὸ ἰδικόν σου προτέρημα.— Ἐν μωβιστόρημα ἐτραγώδησε μετὰ ταῦτα ἡ ἀδελφὴ τοῦ διοικητοῦ τοῦ φρουρίου εὐχριστήσασα ὅλους κοινῶς ὑστερον ἀπὸ τοῦτο ἐτελέσθη συμφωνία τις ἐκ βιολίων· ἀλλ' ἐνῶ αὕτη ἐξετελείτο, σιγανοὶ λόγοι ὠμιλοῦντο μεταξὺ τῶν μουσικῶν, καὶ ὁ ἀρχιμουσικός ἐδείκνυε τὴν Κυρίαν Κερβάνου· αὕτη ἐνόησεν ὅτι δυσάρεστός τις καὶ θλεθρία συνεννόησις ἐγένετο περὶ αὐτῆς.

Ἡ ἀρμονία τῶν βιολίων ἐτελείωσε· καθεὶς τὴν ἐχειροκρότησεν ὡς νὰ τὴν εἶχεν ἀκούσει, ὅπότεν οἱ ἐπισημότεροι τῆς συντροφίας, ἀποσπασθέντες, προσῆλθον ἐν ὀνόματι ὄλων νὰ παρακαλέσωσι τὴν Κυρίαν Κερβάνου νὰ εὐαρεστηθῆ, διὰ τὰ δῶση εἰς τὴν ὁμήγουριν ιδέαν τοῦ λαμπροῦ προτερήματός της εἰς τὴν μουσικὴν αὐτοσχεδίας. ἡ Κελεστίνα, θορυβηθεῖσα, ἐμπερθεύεσα, ἐπειδὴ ἓνα μῆνα ἤδη ἦτον ἀποκλειστικῶς ἐνησχολημένη εἰς τοὺς καλλωπισμούς της καὶ εἰς τὰς ἐτοιμασίας τῆς ὀδοιπορίας της, καὶ εἶχε λησμονήσει κατὰ μέγα μέρος τὸ αὐτοσχεδιασμὰ της· Ἡ Κελεστίνα, τραυλίζουσα λέξεις τινὰς, ἠθέλησε νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν καὶ νὰ ἀποφύγῃ τὴν πρόσκλησιν· ἀλλ' ὁ Κ. Κερβάν, θελγμένος διὰ τὰ κάμη νὰ λάμψῃ ἡ Κυρία του, καὶ νὰ ἀπαυγάσῃ ἐκείνη ἢ λάμψις ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἦτον ὑπερήφανος, ἔσπευσε νὰ ὑποσχεθῆ ὅτι αὕτη θέλει ἐνδώσει εὐχαρίστως εἰς τὴν κοινὴν εὐχὴν. Μουρμουριτὸς γενικῆς εὐχαριστήσεως διεδόθη ἀπὸ τὸ ἓν ἄκρον τῆς αἰθούσης ἕως εἰς τὸ ἄλλο, καὶ ἐδιπλασιάσθη, ὅταν ἡ Κελεστίνα ὠδηγημένη ἀπὸ τὸν ἀρχιμουσικόν, ὑπῆγε καὶ ἐκάθησεν εἰς τὸ κύμβαλον· ἀμέσως βαθεῖα σιωπὴ ἐπεκράτησε παντοῦ· ὄλων τὰ ὄμματα, ὄλων τὰ ὦτα προέσπευδον τῆς λαμπρᾶς ταύτης τεχνηρίας καὶ τῶν θαυμασίων ἤχων, οἵτινες ἐμελλον νὰ ἐκραγῶσιν ὑπὸ τοὺς δακτύλους της.

Ὡς πρὸς τὴν Κελεστίναν, αὕτη εὕρισκετο εἰς μίαν ἀνέκ-

φρακτον κατάστασιν ἀγωνίας· δὲν ἐνθυμεῖτο πλέον οὐδὲ μίαν φράσιν ἀπὸ τὸ περίφημον ἐκεῖνο αὐτοσχεδιάσμα τῆς· μολοντοῦτο ἐπερίμενον νὰ τὴν ἀκούσωσιν ἀνυπομόνως . . . ἡ θέσις ἦτο τρομερά! . . . τέλος εὐτυχήτατα νὰ ἐπανευρῆ εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ μνημονικοῦ τῆς τὴν πρώτην ἀρχὴν τοῦ μεγάλου κομματιου τῆς, ἤρχισεν ἀτρομήτως μὲ τὴν ἀνδρείαν τὴν προερχομένην ἐκ τῆς ἀπελπισίας, καὶ ἡ τόλμη τὴν ἐβοήθησεν, ἐπειδὴ, ἐξαιρουμένων τινῶν σφαλερῶν ἤχων, τινῶν παραφωνιῶν, αἷτινες ἀπεδόθησαν εἰς τὴν συγκίνησιν καὶ τὴν συστολὴν τῆς, αὐτὴ σχεδὸν ἐτελείωσεν ἐντίμως. Ὅτε πλέον ἀντήχησαν τὰ εὐγε, καὶ κραυγαὶ τοῦ θαυμασμοῦ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ· ἡ Κελεστίνα ἐπανῆλθε τεθορυβημένη εἰς τὴν θέσιν τῆς, καὶ ὅταν ἐτόλμησε νὰ ἐμβλέψῃ εἰς τὸν σύζυγόν τῆς, ἔμεινεν ἐκπεπληγμένη διὰ νὰ ἀναγνώσῃ εἰς τὰ ὄμματά του τὴν ἐκφρασιν ἀφράστου εὐτυχίας· τοῦτο ἦτο, διότι ὁ Κερβάνος ἔδλεπεν εἰς τὴν ἐπανάληψιν αὐτοῦ τοῦ αὐτοσχεδιάσματος σκοπὸν πλήρη χάριτος ἐκ μέρους τῆς Κυρίας του, τοῦ ν' ἀνακαλέσῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἐνθύμησιν τῆς πρώτης ἀναμώσεώς των· ἀλλ' ἡ πτωχὴ Κελεστίνα δὲν ἠδυνήθη νὰ παρατηρήσῃ αὐτὴν τὴν πλάνην χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ εἰς τὴν συνειδησὴν τῆς σκληροῦς ἐλέγχους. Αὕτη εἶχεν ὡς ἐκ τούτου τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καθότι ἐξηπάτα διπλασίως τὸν σύζυγόν τῆς, μολονότι τὸν ἠγάπα ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ διότι ἠσθάνετο, ὅτι τὰ ψεῖδη τῆς ἀργὰ ἢ γλήγορα ἐμελλον νὰ φωραθῶσι.

Νεῶ τις δοκιμασία τῇ ἐπεφυλάττετο· ἀπὸ ἐπαίχθησαν διάφορα τεμάχια εἰς τὴν μουσικὴν, ἡ ἀδελφὴ τοῦ διοικητοῦ τοῦ φρουρίου, ὡς ἐπισφράγισιν τῶν μουσικῶν συμφωνίας, ὤφειλε νὰ τραγωδῆσῃ ἀκόμη ἐν μυθιστόρημα· ἀλλὰ, ἐπειδὴ τὴν πρώτην φοράν τραγωδοῦσαν πολλὰ κακῶς τὴν ἐβοήθησαν διὰ τῆς προσφῶδιος, αὕτη παρεκάλεσε τὸν ἀδελφόν τῆς νὰ μετολαβῆσῃ εἰς τὸν κύριον Κερβάνον διὰ νὰ εὐαρεστηθῇ ἡ κυρία του νὰ τὴν συμβοηθῆσῃ.

— Δὲν πρέπει νὰ διστάζετε τόσο πολὺ, ἀκριβὴ μου, εἶπεν ὁ Κερβάνος εἰς τὴν Κελεστίναν, ἥτις ἔκαμνε δυσκολίας· δὲν πρέπει νὰ ὑποχρεώσωμεν τὸν κύριον διοικητὴν, καὶ ἐπομένως τί εἶναι τοῦτο ὡς πρὸς τὸν ἑαυτὸν σου;

— Τίποτε ἀπολύτως . . . ὀλίγον νὰ μὲ βοηθήσῃ, ἐπρόσθεσεν ἡ Τραγωδίστρια, ἐνόνευσα τὰς δεήσεις τῆς μὲ ἐκείνας τοῦ ἀδελφοῦ τῆς καὶ τοῦ Κ. Κερβάνου . . . ἀλλ' ὑμεῖς ἔχετε, Κυρία, ἐν προτέρημα ἀρκετὰ ἐξοχον, ὥστε νὰ μὴ χρειάζεσθε νόταις δι' αὐτὴν τὴν προσφῶδιαν, ἡ ὁποία ἄλλως εἶναι πολλὰ ὠραία, καὶ ἀναμφιβόλως θέλετε ὑμεῖς τὴν στολίσει περισσότερο.

Ὁ Ἄρθουρ, ἀνυπόμονος νὰ ἴδῃ τὴν σύζυγόν του διὰ νὰ ἐκτελιῆ τὰ προτερήματά τῆς, τὴν ἔδωκεν εἰς τὸν Διοικητὴν ὅστις τὴν ἰωδήγησεν εἰς τὸ κύμβαλον.

Νεῶ σιωπῇ, νεῶ περιέργεια, νεῶ προσοχὴ· ἐν ἀπήχημα χαρίεν καὶ ἀπλοῦν ἐγένετο ὡς εἰσαγωγή τοῦ ἄσματος·

Ἡ Κελεστίνα ἀρχίζει νὰ μελετᾷ σιγανὰ τόσο πολὺν καιρὸν, ὥστε καθεὶς, καὶ ἡ τραγωδίστρια ἐν μέρει, νὰ λέγωσι· «τοῦτο εἶναι πολλὰ ἐκπληκτικὸν καὶ παράδοξον διὰ μίαν ἥτις «αὐτοσχεδιάζει!» Τέλος ἐπαίξεν, ἀλλὰ μὲ μίαν ἀδυναμίαν ἀξιοβρῆντον. ὁ Ἄρθουρ ἦτον εἰς τὰ ἀκάνθια· τὸν ἐφαίνετο ὅτι ὄλοι οἱ τόνοι, ὄλοι οἱ ἤχοι ἐκείνοι, ἦσαν δι' αὐτὸν τόσαι σφαγαί· ἡ τραγωδίστρια δὲν ἦτο καθόλου εὐχαριστημένη, καὶ προέβλεπε κολλὰς ἀθλιότητος διὰ τὸ ἄσμά τῆς· δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν δμήγουριν εἰμὴ ἐν ὑποκείμενον εὐχαριστημένον· τοῦτο ἦτον ἡ πρώτη βοηθήτρια . . . τῶντι τὸ βοήθημα τῆς Κελεστίνης ἀντὶ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν τραγωδίστριαν, δὲν ὑπῆρξεν εἰ μὴ ἐν ἐκκεντριτικὸν χάος ἐσφαλμένων φωνῶν καὶ χρόνων· ἐχειροκρότησαν μολοντοῦτο· ἀλλ' εἶναι βέβαιον, ὅτι τὸ ἄσμα μόνον εἶχε δικαίωμα εἰς ταῦτα τὰ εὐγε, τὰ ὁποῖα οἱ περιποιητικοὶ ἀχροαταὶ ἐπεδαψίλευσαν, ἀφήσαντες εἰς τὴν συνειδη-

σιν ἐκάστου τῶν μουσικῶν διὰ τὰ ἐκλέξῃ τὸ μέρος του.

Ἡ μουσικὴ συμφωνία ἐτελείωσεν, ἡ Κελεστίνα ἐπανήλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς τετραγαμμένη καὶ σχεδὸν ἄρηνος ἐνώπιον τοῦ συζύγου τῆς, ὁ ὁποῖος καὶ ὁ ἴδιος δὲν ἤξευρε τί νὰ εἴπῃ· Αὐτὴ ἡ σιωπηλότης ἦτον ἤδη σκληρὰ τις ψυχρότης· ἡ Κελεστίνα τὸ ἠσθάνθη· τότε αὐτὴ τραυλίζουσα λέξεις τινὰς περὶ τοῦ ἐμπερδευμοῦ τῆς ἐπροφασίσθη τὴν ἄκραν συστολήν, τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη ἐν μέσῳ τοσοῦτον πολυαριθμοῦ ὁμηγύρευος, καὶ ὁ Ἄρθουρ ἐπίσης δυστυχῆς ὡς αὐτὴ ἔσπευσε νὰ τὴν παρηγορήσῃ, λέγων εἰς αὐτὴν ὅτι ἠσθάνθη τὴν συγκίνησίν τῆς, καὶ ὅτι ἄλλην φορὰν παίζουσα θέλει ἰκανοποιηθῆ.

Ἄλλ' εἰς τὴν πόλιν οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐδείκνυον τόσῃν εὐμένειαν, καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη ἔλεγον· ἡ γυναῖκα τοῦ ἐπαρχοῦ δὲν εἶναι βέβαια ἐν λαμπρῶν φαινόμενον, — ἄλλος· ἀναγκαίως αὐτὴ δὲν ἔχει τότεν τέχνην εἰς τὴν μουσικὴν. — Τόσῃν τέχνην! ἔλεγεν ἕτερος, δὲν ἔχει τελείως· ἡ κόρη μου, ἥτις εἶναι δωδεκαετής, παίζει καλῆτερα ἀπ' αὐτήν!*

Εἰς τὴν πρώτην ἐσπερινὴν συναναστροφήν, τὴν ἐποίαν ἐδωκεν ὁ ἐπαρχος, ἐνῶ ἡ Κελεστίνα ἔκαμνε μὲ χάριν καὶ εὐγένειαν τὰς ἀνηκούσας περιποιήσεις, ὁ Κ. Κερβάνος ἐπροσκάλει τὴν προσοχὴν τῶν Κυριῶν ἐπὶ τῶν λεγομένων ἀριστουργημάτων τῆς γυναικὸς του! «αὐτὰ τὰ ἄνθη τὰ ὁποῖα θαυμάζετε, Κυρία, ἔλεγεν εἰς τὴν μὲν, αὐτὰ τὰ εἰργάσθη ἡ κυρία μου· αὐτὴ θέλει σὰς δώσει μαθήματα. — *Α, Κυρία! ἔλεγεν εἰς ἄλλην, παρατηρεῖτε αὐτὴν τὴν χωρογραφίαν; εἶναι ζωγραφισμένη μὲ ἐντελῆ φυσικότητα· πρέπει εἰς τινὰ αὐτῶν τῶν ἡμερῶν νὰ ὑπάγετε ὁμοῦ μὲ τὴν γυναῖκά μου διὰ νὰ ζωγραφίσετε κάλλη τινὰ τῆς φύσεως.

— Τί ὠραία τοιχογραφία! δὲν εἶναι ὠραία; ὡς τόσον ἡ γυναῖκά μου θὰ κεντῆσει μίαν παρομοίαν διὰ νὰ τὴν προσφέρῃ εἰς τὸ λαχεῖόν μας διὰ τοὺς πτωχοὺς.»

Ἡ Κελεστίνα, καθὼς δύνασθε νὰ συμπεράνετε, δὲν εὐρίστετο τόσον πολὺ εἰς τὰ σύγκαλά τῆς, ἀκούουσα τὸν ἄνδρα τῆς νὰ κάμνη τόσους ἐπαίνους διὰ τὰ προτερήματά τῆς· καὶ ἀπὸ φόβον μήπως τὴν παρακαλέσωσι διὰ νὰ παίξῃ τίποτε εἰς τὸ κύμβαλον, ἐπρόσφερον ἀκαταπαύστως τεῖ καὶ διάφορα πιότὰ καὶ παγωτὰ μὲ ποσαύτην ἀφθονίαν, ὥστε ὁ Ἄρθουρ τὴν ἐπέπληξεν ἐλαφρὰ, ὅταν ὁ κόσμος ἀνεχώρησε, λέγων «ἡ καλὴ διαχείρησις μιᾶς οἰκίας συνίσταται εἰς τὸ νὰ διατηρῆται ὁ μῖσος ὁρος μεταξὺ τῆς φειδωλίας καὶ τῆς ἀφθονίας.»

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἡ θυγάτηρ τοῦ Δημάρχου εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἄρθουρ εἶχεν ὑποσχεθῆ ἐπ' ὄνματι τῆς γυναικὸς του μαθήματα τῶν ἀνθῶν, ἦλθε διὰ ν' ἀρχίσῃ τὰς εὐφροσύνας μελέτας τῆς, καὶ ἕως τὸ ἔσπερας ἡ μαθήτρια ἐπιδεδίξια καὶ εὐφυῆς ἐτελείωσεν ἐν πολλὰ ὠραῖον ῥόδον, ἐνῶ ἡ Κελεστίνα, μὴ γυμνασθεῖσα ποτὲ εἰς αὐτὴν τὴν τέχνην ἔκαμνε ἕνα τρομερὸν ἀραρισμὸν τῶσων χρωματισμένων χαρτίων, διὰ νὰ κατασκευάσῃ μίαν ἀνθοδέσμην ἀμορφοῦ καὶ τραχείαν.

Ἐπιτοῦτο εἶναι ἐκπληκτικόν, Κελεστίνα, τὴν εἶπεν ὁ σύζυγός τῆς, ὅστις ἐξήρχετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀπὸ τὸ γραφεῖόν του, ὅπου εἰργάσθη ὅλην τὴν ἡμέραν, εἶναι ἐκπληκτικόν! αὐτὰ τὰ ἄνθη δὲν ὁμοιάζουν παντάπασιν μὲ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔφερες σὺ πρὸς τοὺς Παρισίους.» Αὐτὴ ἡ παρατήρησις δὲν ἐστάθη παντὰ πασιν λησμονημένη ἀπὸ τὴν κόρην τοῦ Δημάρχου, ἥτις τὴν ἐπανέλαβεν, καὶ ἀμέσως ὅλη ἡ πόλις εἶπεν ὅτι τὸ κἀνιστρον τῶν ἀνθῶν τὸ φερόμενον ἀπὸ τοὺς Παρισίους δὲν ἦτον ἔργον τῆς Κυρίας Κερβάνου.

Ὁ μουρμουριτὸς αὐτὸς ἔφθασεν εἰς τὰ ἄστα τοῦ Ἄρθουρ ὅπως ἀποδίδων αὐτὸν εἰς τὴν κακίαν, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποκριθῆ ὅτι ἠπατήθη ὡς πρὸς τὰ προτερήματα τῆς Κελεστίνης, καὶ ἤρχισε νὰ ἐρυθριᾷ συλλογιζόμενος τοὺς ἐπαίνους τοὺς ὁποῖους εἶχε κάμει εἰς αὐτήν· δὲν ἐτόλμα μολοντοῦτο νὰ τὴν

λαλήση περί τούτου, φοβούμενος μή διαβρήξῃ ἐξ ὀλοκλήρου τὴν ὑπάρχουσαν μεταξύ των ἀρμονίαν με ὄλην τὴν ὁποίαν ἕκαστος αὐτῶν ἠσθάνετο στενοχωρίαν.

Ἦσαν τρεῖς μῆνες ἤδη, ἀφοῦ ἡ Κελεστίνα καὶ ὁ σύζυγός της εἶχον ἀποκατασταθῆ, ὁπότε ὁ Νομάρχης ἐμβῆκεν ἤδη εἰς τὴν περιοδείαν του· ἡ σύζυγός του τὸν συνώδευσεν· οἱ ὁδοιπόροι οὗτοι ἀναγκαίως προσεκλήθησαν νὰ δεχθῶσιν ἐν λαμπρῶν γεῦμα εἰς τοῦ Κυρίου Κερβάνου, καὶ τὸ πρῶτον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν ἡ σύζυγος τοῦ Νομάρχου ἦτο τὸ νὰ παρουσιάσῃ τὸ ὑπόμνημά της (α) εἰς τὴν Κελεστίναν, ἐπαναλαμβάνουσα τοὺς ἐπαίνους, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀκούσει νὰ κάμνωσι περὶ τοῦ προτερήματός της εἰς τὴν ζωγραφικὴν.

« Ἐλπίζω, Κυρία, ἐπρόσθεσεν, ὅτι θέλετε εὐχαριστηθῆ νὰ γεμίσετε αὐτὴν τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν σὰς ἐπροφύλαξα εἰς τὸ πλάγι τῶν σημειώσεων τῶν ἀρίστων τεχνιτῶν μας.»

Δὲν ἦτον τρόπος νὰ ἀρνηθῆ· ἡ Κελεστίνα ἐστάθη λοιπὸν στενοχωρημένη νὰ ὑποσχεθῆ μίαν ὑδρογραφίαν εἰς αὐτὸ τὸ τόσο πλούσιον ὑπόμνημα, καὶ περιπλέον, ἡ Κυρία αὕτη τὴν παρεκάλεσε νὰ καθίσῃ εἰς τὸ κύμβαλον· τοῦτο ἦτο μία προταγή· ἡ Κελεστίνα λοιπὸν ἐκάθητε τρέμουσα, καὶ ὁ ἄνδρας της δὲν ἔτρεμεν ὀλιγώτερον βλέπων αὐτὴν· ἡ ἀνακατόνη ταῖς νόταις της με μεγάλην ταραχὴν· τοῦτο ἦτον τῶνόντι, διότι δὲν ἤξευρε τί νὰ παῖξῃ· ὦ! πόσον ἐστάθη σκληρῶς τιμωρημένη διὰ τὰ ψεῦδη της, καὶ πόσον ἐτιμωρήθη περισσότερον, δὲν μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας παίξασα ἐξ ἡμισείας με ταῖς νόταις καὶ ἐξ ἡμισείας εἰς τὸν ἀέρα· καὶ τὸ ὅλον οὕτω ἀθλιῶς τελειώσασα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν της ἐν μέσῳ νεκρικῆς σιωπῆς.

(α) Σημειωματῆριον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ περιηγούμενοι περιγράφουσι τὰ ἀξιωμακόμενα ἀντικείμενα.

Ἄλλὰ τὴν ἐσπέραν, ὅταν οἱ φιλοξενηθέντες ἀπεσύρθησαν, ὁ Ἄρθουρ κατησχυμμένος βαθμηδόν, βαθμηδόν περισσότερον διὰ τὴν φήμην, τὴν ὁποίαν εἶχε δώσει εἰς τὴν γυναῖκά του ὡς περιφήμου εἰς ὅλα, πληγωμένος εἰς τὴν φιλοτιμίαν του καὶ εἰς τοὺς πόθους του, τὴν ἀπέυθνε πρῶτην φορὰν σκληροῦς λόγους, οἵτινες τὴν ἔκαμαν νὰ κλαύσῃ· ἀλλὰ τὴν ἠγάπα, καὶ ἐσπόγγισε τὰ δάκρυά της ταχέως, λέγων εἰς αὐτὴν «Παρηγορήθητι, καλὴ μου φίλη· θέλεις ἰκανοποιηθῆ κάμνουσα μίαν ὑδρογραφίαν εἰς τὸ ὑπόμνημα τῆς Κυρίας τοῦ Νομάρχου μας.»

Ἡ παρηγορία δὲν ἦτο καθόλου παρηγορητικὴ, ἐπειδὴ εἰς τὸ τέλος ὀκτῶ ἡμερῶν τῶν ἀκαταπαύτων συνεδριάσεων της ἀπέναντι τῆς φύσεως, ἡ Κελεστίνα εἶχε γεμίσει τὴν εἰς τὸ ὑπόμνημα ἐπιφυλαχθεῖσαν δι' αὐτὴν σελίδα μίαν σωρείαν χωμάτων, ἅτινα δὲν ἦσαν οὔτε φύσις οὐδὲ τέχνη· ὁ σύζυγός της τὸ εἶδεν με ἀλγεινότερον πόνον· ἀλλ' ὅταν ἐγνώρισεν ὅτι ἡ ἀθλία αὕτη ὑδρογραφία ἀπερρίφθη ὑπὸ τῆς Κυρίας τοῦ Νομάρχου ἐνδοθεν τοῦ ὑπομνήματος, ἦτις μετὰ τῶν ἀριστουργημάτων ὠμοιάζεν ὡς μία κηλὶς, ὁ Ἄρθουρ ἐθεώρησε τὸν ἑαυτὸν του ὡς ἀνυπόληπτον, ἀτιμασμένον καὶ χαμένον εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιόν του.

Ἐπὶ τέλους δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῆ, καὶ θυμωθεὶς ἐναντίον τῆς Κελεστίνης, τὴν ἠρώτησε, πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴν ἔχη κανὲν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ πλεονεκτήματα τὰ ὁποῖα τὸν εὐλκυσαν εἰς ἑαυτὴν, καὶ τὰ ὁποῖα ἠπατήθη νὰ μεγαλύνῃ τοσοῦτον θριμβευτικῶς, ὥστε κατεστάθῃ ὁ περίγελως εἰς ὄλην τὴν πόλιν. Ἡ Κελεστίνα με τὰ δάκρυα εἰς τὰς παρειὰς πίπτουσα εἰς τὰ γόνατα τοῦ ἀνδρός της ἐσπευδε νὰ ὁμολογήσῃ εἰς αὐτὸν τὸ πᾶν, ὁπότεν ἔρχονται νὰ τὸν ζητήσωσι διὰ κατεπίγουσαν τινὰ ὑπόθεσιν, ἣτις ἐβίαζε τὴν ἄμεσον ἀναχώρησίν του. Ὁ Κ. Κερβάνος ὤφειλε νὰ λείψῃ ἰκανὰς ἡμέρας, καὶ μολοντοῦτο ἀφῆκε τὴν γυναῖκά του χωρὶς νὰ τὴν ἐναγκαλισθῆ·

ἀπελπισθεῖσα ἀπὸ τοιαύτην ψυχρότητα ἡ Κελεστίνα ἔσπευσε νὰ λάβῃ τὸ πλέον φρόνιμον μέτρον· ἔγραψεν εἰς τὴν μητέρα της τὴν ἔξομολόγησιν ὅτι τὴν εἶχεν ἀπατήσει, ὅτι δὲν ἐγνώριζε καμμίαν ἀπὸ τὰς τέχνας μὲ τὰς ὁποίας ψευδῶς εἶχε στολισθῆ, ἀλλ' ὅτι διὰ τῆς σπουδῆς της ἤδη ἤθελε νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ πᾶν, καὶ παρεκάλει τὴν μητέρα της νὰ ἐλθῇ ταχέως καὶ νὰ τῇ φέρῃ ἀπὸ Παρισίους μίαν ἐντελῆ διδασκάλισαν τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς μουσικῆς· ἐπομένως, ἀφοῦ ἡ γραφὴ ἀνεχώρησεν, ἡ Κελεστίνα ἠσθάνθη τὴν καρδίαν της ἠλαφρωμένην. . . Νὰ ἐμπιστευθῆ εἰς τὴν μητέρα της νὰ προστρέξῃ εἰς αὐτὴν . . . τοῦτο εἶναι τόσο ἐπιωφελές!

Τρεῖς ἡμέρας ὕστερον ἀπὸ ταύτην τὴν σκηνήν, ἡ Κελεστίνα ἐμελέτα μὲ ζῆλον τὸ κύμβαλόν της. ὁ Ἄρθουρ ἐπανῆλθεν· αὐτὴ παρετήρησεν ὅτι οὗτος ἐφαίνετο ὀλιγώτερον ἐρεθισμένος ἐναντίον της, ἀντὶ νὰ κάμῃ ἀμέσως τὴν ὁποίαν ἐσκόπευεν ἐξῆγησιν πρὸς αὐτὸν, ἐστοχάσθη κάλλιον νὰ περιμείνῃ τὴν μητέρα της· αὐτὴ λοιπὸν ἐξηκολούθει νὰ μελετᾷ, ἀφοῦ ἀπεσύρθη ὁ σύζυγός της εἰς τὸ γραφεῖόν του· ἀλλὰ ποῖος ὑπῆρξεν ὁ τρόμος της, ὅταν τὸν εἶδε νὰ ἐπανέλθῃ μὲ μέτωπον αὐστηρὸν καὶ θλέμμα ἀπειλητικόν! Τοῦτο ἦτο, διότι τεχνίτης τις, ὅς τις τὸν ἐπεσκέφθη, ἀνεγνώρισεν, ὅτι αἱ ὑδρογραφίαι, τὰς ὁποίας ἡ Κελεστίνα εἶχεν ἀγοράσει· ἀπὸ τοῦ Γηροῦ ἦσαν ζωγραφημένα· ὑπ' αὐτοῦ.

« Σεις μὲ ἠπατήσατε πολλὰ ἀναξίως ἐπὶ τῶν λεγομένων » προτερημάτων σας, Κυρία, τὴν εἶπε μὲ ὀργήν· ἀλλ' ἂν ἐ-
 » τολμήσατε νὰ μὲ καταχρασθῆτε ἕως εἰς αὐτὸν τὸν βαθμόν,
 » πόσά δὲν πρέπει νὰ φοβῶμαι ὅτι θελῶ ἀνακαλύψει σφάλματα
 » καὶ ἐλαττώματα, κεκρυμμένα εἰς τὴν καρδίαν σας! . . . »

Αἶφνης ἡ Κυρία Γεράρδη ἐφάνη ἐν τῷ μέσῳ. Πρὸς τὴν ἐκφρασιν τῆς πικρίας τῆς διακεχυμένης εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Ἄρθουρ, εἰς τὸν τρόπον τὸν ὁποῖον ἐφάνερον ἐν ὄχρῳ-

της τῆς Κελεστίνης, αὐτὴ παρετήρησεν, ὅτι ἦτον ἐτοιμὴ ἢ ἐκρηξῆς τινὸς σκηνῆς. Τοιοῦτοτρόπως, ἐναγκαλιζομένη τὴν θυγατέρα της, παρουσιάζει εἰς τὸν γαμβρόν της τὴν γραφὴν, τὴν ὁποίαν τὴν εἶχε γράψῃ αὐτὴ, καὶ τὴν ἐπροσκάλει πρὸς βοήθειάν της.

« Αὐτὴ ἡ ἔξομολόγησις ἄς σὲ εἰρηνεύσῃ, Ἄρθουρ, τὸν εἶπεν ἡ Κυρία Γεράρδη, τείνουσα πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα· θλέπετε τὴν μεταμέλειαν τῆς συζύγου σας, καὶ τὰς ὑποσχέσεις τὰς ὁποίας κάμνει καὶ πρὸς Σᾶς καὶ πρὸς ἐμέ, διὰ νὰ ἐργασθῇ, ὥστε νὰ κατασταθῇ ἀξία τῶν ἐπαίνων, τοὺς ὁποίους ἀπατηλῶς ἔλαβεν, καὶ ἐπὶ τούτου, ἐγὼ ἔφερον μετ' ἐμοῦ τὴν ἐντελεστῆσαν διδασκάλισαν τῶν Παρισίων. Ἡ Κυρία Γεράρδη ἐπροσκάλεσε τὴν ἀνεψιάν της, ἣτις εἶχε σταθῆ εἰς τὸ πλαγιὸν δωμάτιον· αἱ δύο ἐξαδέλφαι ἐνηγκαλίσθησαν ὁ Ἄρθουρ ὅστις ἠγάπα τὴν γυναῖκά του, τὴν ἐσυγχώρησεν, ἐσπόγγισε τὰ δάκρυά της καὶ τὴν ἐνηγκαλίσθη, καθὼς καὶ τὴν πενθεράν του. Ὁ Ἐδμὼν Κερβάνος συνεπλήρωσε ταύτην τὴν οἰκογενειακὴν ἔνωσιν, καὶ μετὰ τινὰς μῆνας ἐνυμφεύθη τὴν καλὴν καὶ ἀξιαγάπητον Λαυρεντίαν.

Ἡ Κελεστίνα δὲν ἐβράδυνε τῶνόντι νὰ ἀποκτήσῃ τὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα ὁ σύζυγός της τοσοῦτον πρότερον εἶχεν ἐκνεύσει καὶ ἡ ἀγαθότης της, αἱ ἀρεταὶ της τὴν ἔκαμαν νὰ λησμονήσῃ πῶς, δι' ἀναξίας ἀπάτης, ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἐνοχοποιήσῃ τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ἡσυχίαν τῆς ζωῆς των ὀλοκλήρου.

ΑΛΜΑΝΖΑ νεάνις μαύρη.

(συνέχ.)

—Τίς εἶσαι, δυστυχή Ἰσπανέ; —Τί σέ μέλλει; σὺ τίς εἶσαι; —Ὁ διοικητὴς τούτου τοῦ φρουρίου, ἐκεῖνος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον κρέμαται ἡ ζωὴ σου, καὶ ὁ ὁποῖος θέλει σέ τὴν ἀποσπάσει ἀν ἀληθεύσωσιν αἱ ὑποψίαι του. —Δὲν φοβοῦμαι οὐτέ σέ, οὔτε τὸν θάνατον. —Ἐὰν ἦσο ὁ ἀχρεῖος Πέτρος! —Ἦθελαι εἶσθαι ἀξιολύπητος, σεβαστός, δυστυχῆς ἤθελαι ἐπιθυμήσει τὸ τέλος τῶν δεινῶν μου. —Τὸν γνωρίζεις; —Ἰσως. —Σὲ προτάζω ἀκόμη νὰ μὲ εἰπῆς τίς εἶσαι. —Ἰσα, Ἰσα εἰς τὰς ἀλύσεις δὲν ἤθελαι δεχθῆ διαταγὴν ἰδικήν σου. —Τρέμει! —Σὲ τὸ εἶπα ἤδη, ὅτι δὲν φοβοῦμαι κανένα. —Ἄθλιε! θέλεις χαθῆ! —Ἦ ζωὴ μου εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σου, ἀλλὰ τὸ μυστικὸν μου εἰς ἐμέ, ἡ ψυχὴ μου εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἡ καρδία μου εἰς ἐκείνην τὴν ὁποίαν λατρεύω! —Σὺ εἶσαι, δὲν ἀμφιβάλλω πλέον, ὑγιάνει θέλεις μάθει ἀν καταφρονῆ τις ἀτιμωρητὴ τὸν Ἄβδαράλ . . .

Μόλις εἶχε προφέρει τοὺς τελευταίους τούτους λόγους, ὁπότε ἡ θυγάτηρ του φρίξασα ἀπὸ φόβον μὴ ἀνακαλυφθῆ, ἀπεμακρύνθη ταχέως. . . ἄς φαντασθῆ τις τὴν φρικώδη ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν αὐτὸ τὸ ὑγιάνει ἀφῆκεν εἰς τὸν Πέτρον! Πῶς ἦτον αὐτὸς! ἦτον ὁ πατὴρ ἐκείνης, τὴν ὁποίαν λατρεύει! ἤξευρε νὰ προφέρῃ βραδέως τὸ ὄνομά του διὰ νὰ ζητήσῃ τὸν θάνατον, ὅστις τὸν ἀναμένει. . . ὁ Πέτρος ῥίπτεται πρὸς τὴν θύραν, καὶ θέλει νὰ ἀνακαλέσῃ τὸν βάρβαρον, ἀλλὰ μία ἐνθουσιαστικὴ πνίγει τὴν φωνήν του, ἥτις ἐκπνέει ἐπὶ τῶν χειλέων του χρωσται, ἀποπνέων μάλιστα, νὰ σεβασθῆ τὸ ὄνομα τῆς Ἀλμάνζας. Ἰσως αὕτη εἶχε νὰ φοβηθῆ τὸ πᾶν ὑπὸ τούτου τοῦ

ἀδυσωπῆτου πατρὸς, ἐὰν ἐγνωρίζετο ὅτι ὁ Πέτρος ἠθέλησεν ν' ἀποθάνῃ δι' αὐτήν. . . Ἡ ἰδέα αὕτη τὸν ἀνεχάϊτησε, κατεπράυνε τὴν μανίαν του. Πίπτει ὅθεν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς σιωπῆς τῆς ναρκώσεως καὶ ἀφίνεται εἰς τὴν τύχην του.

Τί ἔκαμνε ἡ Ἀλμάνζα εἰς τὸ βῆθος τοῦ δωματίου τῆς; βυθισμένη εἰς σκέψεις ἀηλιτισμένας, μὲ τὴν κεφαλὴν ἐστηριγμένην καὶ μὲ ἡμᾶ νεκρώσιμον καὶ ἀκίνητον ἐπὶ λυχνίας, ἥτις τὴν φωτίζει, ἀναμένει ν' ἀκούσῃ τὸν θόρυβον τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ πατρὸς τῆς, τῆς ὁποίας αὕτη προηγήθη ταχέως· φοβείται τὰς ὑποψίας του, τρέμει μήπως οὗτος εἰσέλθῃ πρὸς αὐτήν, καὶ μήπως ὑποπτευθῆτι πλειότερον, ἀφοῦ τὴν εὐρεῖ εἰσέτι ἐξυπνον· κλησιάζει ὅθεν εἰς τὴν κλίνην τῆς, ὄχι διὰ νὰ ἐπανευρῆ τὸν ὕπνον, ὅστις δὲν δύναται διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτήν, ἀλλὰ διὰ νὰ ὠριμάσῃ εἰς τὸν νοῦν τῆς τὸ τολμηρὸν σχέδιον τὸ ὁποῖον ἐμελέτα! Ἡ φλογερὰ καὶ ἰσχυρὰ αὕτη ψυχὴ μεγαλύνεται, ἐξυψοῦται ἐτι περισσότερον ὡς ἐκ τῆς φρίκης τῆς θέσεώς τῆς· καὶ μόνον ἀναποφάσιτος ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας τοῦ σχεδίου τῆς, προτίθεται νὰ τὸ ἐκτελέσῃ. Ποία λοιπὸν ἐστάνῃ ἡ ἀπόφασίς τῆς; Ὁ πατὴρ τῆς ἀν καὶ σχεδὸν βέβαιος, ὅτι ὁ Πέτρος εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του, δὲν ἔλαβε μολοντοῦτο ὄλην τὴν τελείαν βεβαιότητα περὶ τούτου. ὅσον θηριώδης καὶ ἀν ἤθελεν εἶσθαι ὁ Ἄβδαράλ, δὲν ἤθελεν ἐπιθυμήσει νὰ πράξῃ ἐν ἐγκλημα ἀνωφελές· καὶ μάλιστα ἐνῷ ἤθελεν ἠξεύρει ὅτι ὁ Πέτρος εἶναι αἰχμαλώτος του, διὰ τίνος χειρὸς ἤθελεν τὸν σφάζει; Διοικητὴς τοῦ φρουρίου δὲν ἤθελε καταδεχθῆ νὰ βιάσῃ τὴν χεῖρά του μὲ τὸ αἷμα τοῦ αἰχμαλώτου του. Ἦδη ὁ Πέτρος διὰ τοῦ εὐγενοῦς τρόπου του ἐκέρδισε τὴν ὑπόληψιν τῶν στρατιωτῶν τῆς φυλακῆς, καὶ ἐνέπνευσε εἰς ὅλους συμπάθειαν ὑπὲρ ἐαυτοῦ· ὁ Ἄβδαράλ τὸ παρετήρησεν· ἄλλως τε δὲ οἱ Μαῦροι ἔχουσιν ἤθη μᾶλλον εὐγενῆ παρὰ θηριώδη· δυσκόλως ἤθελεν

ἐβρεθῆ ἔν ὄργανον. Ἡ Ἀλμάνζα ἐγνώριζε καλῶς τὸν πατέρα της, διὰ τὴν κάμη καλῶς ὄλους τοὺς λογαριασμούς της. Καὶ τῶντι οὗτος κάμων διάφορα σχέδια ἐκδικήσεως ἐν ἑαυτῷ, τὰ παρεδέχετο καὶ τὰ ἀπέρριπτε τὸ ἔν μετὰ τὸ ἄλλο. Ἡ Ἀλμάνζα βλέπει ὅτι δὲν ἔχει ἄλλο τι μέσον διὰ τὴν σώτη τὸν ἐραστὴν της εἰ μὴ τὸν καταμνησύη· ἀποφασίζει τοῦτο. Ἐλκύει εἰς τὸν σκοπὸν της γυναῖκα τινὰ Μίρζαν ὀνομαζομένην, ἥτις τῇ ἦτον ἀφοσιωμένη ἀπὸ τῆς νηπιότητός της, ἐμπιστεύεται εἰς αὐτὴν τὸ μυστικὸν τῆς ζωῆς της, καὶ τὴν ἀναγκάζει νὰ ὑπάγῃ διὰ τὴν εὐρη τὸν πατέρα της. Ἐμα ἡ Μίρζα εὐρέθη ἐνώπιον τοῦ Ἀβδαράλ ἐκαιτηγόρησε μὲ τρόπον πολλὰ ἀποφασιστικὸν τὸν Πέτρον.

«Ναί, οὐθέντα, ἀνέκραξεν αὐτὴ (ἐξακολουθοῦσα μίαν ὀμιλίαν τῆς ὁποίας ἡ ἀρχὴ εἶναι ὀλίγον ἐνδιαφέρουσα), ἂν καὶ φαίνωμαι ὅτι προδίδω τὴν Κυρίαν μου, ἡ φροντίς μου ὅμως περὶ τῆς δόξης της μόνης μὲ ὀδηγεῖ πρὸς ὑμᾶς. Οὗτος εἶναι ἀληθῶς ὁ Πέτρος ὅστις εὐρίσκεται ἐνταῦθα αἰχμάλωτος· ἔχω ἀποδείξεις βεβαίας· ἀνευ τῆς εἰδήσεως τῆς Κυρίας μου εἰσήλθεν ἐνταῦθα εἰς τὴν πόλιν· ἤξεύρω ἀπὸ τινῶν ἰππέων σας ὅστις εὐρίσκετο εἰς τὴν μάχην, ὅτι ὁ Πέτρος μόλις ὑπερασπίζετο τὸν ἑαυτὸν του· ὅτι τὸ μόνον του σχέδιον ἦτον νὰ κάμη, ὥστε νὰ συλληθῆ διὰ τὴν εὐρεθῆ τοιοῦτοτρόπως πλησίον εἰς ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἀγαπᾷ· κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἀποχωρήσεως τῶν στρατευμάτων μας εἰσήλθε καὶ αὐτὸς ἐκούσιως ὀμοῦ μὲ αὐτὰ εἰς τὰ τείχη· τίποτε δὲν ἀποδεικνύει ἐναργέστερον τὰ ἔνοχα σχέδιά του· σέβομαι τὴν Κυρίαν μου καὶ εἶμαι μακρὰν τοῦ νὰ νομίσω, ὅτι καὶ αὐτὴ παραδέχεται τὰ σχέδια τούτου· ἀλλὰ τὸ γυναικεῖον φύλον μας εἶναι ἀδύνατον· ἂν ἡ τρομακτικὴ δυστυχία τοῦ Πέτρου ἤθελε τὴν προξενήσει συναίσθησιν· ἂν . . . — Σ' ἐνοῶ Μίρζα, ἐπὶ ἀνέλαβε ζωηρῶς ὁ Ἀβδαράλ, καὶ ἡ δούλευσις τὴν ὁποίαν

μὲ προσφέρεις, εἶναι ἀνεκτίμητος . . . λάβε αὐτὰ τὰ δύο βάλαντια, πλήρη χρυσοῦ, καὶ τὴν ἐλευθερίαν σου . . . ἀλλὰ μὴ περιορίζῃς ἕως αὐτοῦ τὸν ζῆλόν σου καὶ τὰς φροντίδας σου· Πρέπει νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὸν Πέτρον, αὐτὸν τὸν ἐχθρὸν τοῦ τόπου μου, καὶ τῆς ὀρησκείας μου· ἀπ' αὐτὸν τὸν αὐθάδη, ὅστις θέλει νὰ ἀπωλέσῃ τὴν κόρην μου, ἴσως νὰ τὴν ἀρπάσῃ, καὶ νὰ ἀτιμάσῃ τὸ ὄνομα τῆς γενεᾶς μου . . . Φρίσσω ἐπὶ τὴν λύσσαν· Εὐρὲ μεταξὺ τῶν σκλάβων, ἀφοσιωμένον τινὰ, ὅστις νὰ κόψῃ τὰς ἡμέρας αὐτοῦ τοῦ ἀλαζόνος Ἰσπανοῦ· ὁποιαδήποτε ἀμοιβὴν ζητήσῃ, ὑπόσχομαι, χορηγῶ τὸ Πᾶν — Αὐθέντα, ἀπεκρίθη ἡ Μίρζα, τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι τὸ ἴδιον ὡς νὰ θέλετε ν' ἀναθέσετε τὴν ἐκδικήσιν σας εἰς χεῖρας πολλὰ χαμερπεῖς· ἡ δουλεία σβύνει τὴν ἀνδρείαν τοῦ σκλάβου, καὶ δὲν ἀφίνει εἰς αὐτὸν κανὲν ἐκ τῶν μέσων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τόσον σπουδαίαν ἐπιχείρησιν· εἰς στρατιώτης μόνος δύναται νὰ τὴν ἐκπληρώσῃ. Μάθετε ὅτι, μὴ ἀμφιβάλλουσα παντάπασι περὶ τῆς ἀποφάσεώς σας, ὅταν ἀνεκάλυψα αὐτὸ τὸ ὁποῖον εἶς ἐμπιστεύθη, ἐπρομηθεύθη ἀπὸ ἀνθρωπὸν δεδοκιμασμένον, ὅστις θέλει ἐπιφορτισθῆ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς διαταγὰς σας· Οὗτος εἶναι εἰς πρόσφυξ φιλόδοξος καὶ ἀνδρείος. Θέλει σὰς ζητήσῃ μόνον προπληρωμὴν τινὰ, καὶ καμμίαν ἄλλην ἀμοιβὴν· βδελύττεται τὸν Πέτρον. Ἰσπανὸς, ὡς ἐκεῖνος, ὑβρίσθη ἄλλοτε ἀπ' αὐτόν· ὑποχρεωθεὶς νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν στρατὸν τῆς Ἰσαβέλλης, μᾶς ὑπηρετεῖ ἤδη εἰς τὸν πόλεμον, καὶ δράττεται τῆς εὐκαιρίας μὲ ζῆλον διὰ τὴν ἐκδικήσιν. — Ὡς τελειοτάτη τῶν γυναικῶν διὰ τὴν διανοητικότητα καὶ τὴν ἀφοσίωσιν σου, εἶπεν ὁ Ἀβδαράλ, πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ ἀνταμείψω μίαν ἡμέραν τὴν τοιαύτην δούλευσιν σου; — Αὐθέντα, ἡ ἀνταμοιβὴ μου εἶναι εἰς αὐτὴν τὴν ἴδιαν δούλευσιν μου. — Φέρε με ἀμέσως αὐτὸν τὸν πρόσφυγα. — Δὲν δύναμαι ταύτην τὴν στιγμήν, αὐθέντα· θέλει νὰ φερθῆ ὡς

πρὸς τοῦτο μὲ μεγάλην μυστικότητα ἡ ἡμέρᾳ ἤρχισε νὰ φωτίζῃ· ἄς περιμείνωμεν τὴν ἐσπέραν· τότε θέλω τὸν ἐδηγήσει ἐνταῦθα διὰ τινος θύρας μυστικῆς· θέλει εἶσθαι κεκαλυμμένος· μὲ τὴν κανοπλίαν του· θέλετε τὸν δώσει τὰς δηγίας σας καὶ τὴν ἀναγκαίαν διαταγὴν, διὰ νὰ διαβῇ ἐλευθέρως εἰς τὴν φυλακὴν· τὸ μόνον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον σᾶς ζητεῖ, εἶναι τὸ νὰ μὴ ἀσκηώσετε τὸ κάλυμμα μὲ τὸ ὁποῖον ὡς ἀγνωστος θέλει σᾶς παρουσιασθῇ· θέλω τὸν συνοδεύσει, καὶ ὅταν αἱ διαταγαὶ σας ἐκτελεσθῶσι, τότε θέλει παρουσιασθῇ ἐνώπιόν σας· ἀναχωρῶ τὴν ἐσπέραν θέλω ἐπανέλθει κατὰ τὴν δεκάτην ὥραν· πρὸ πάντων νὰ εἴσθε μόνος! Μακρύνετε τὴν ὥραν ἐκείνην κάθε ἄλλον ἐκ τοῦ πλησίον σας.»

Ἡ πιστὴ Μίρζα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κυρίαν της, καὶ τῇ ἐδηγήθη τὴν ἔκβασιν τῆς ὁποίας ἔκαμεν ἐπισήμου καταμηνύσεως· ἀλλὰ δὲν ἤρκει εἰς τὴν Ἀλμάνζαν ν' ἀπατήσῃ τὴν μανίαν τοῦ πατρὸς της· ἔπρεπε νὰ κατορθώσῃ διὰ νὰ μεταβάλῃ καὶ τὴν σκληρὰν ἀπόρασιν τοῦ Πέτρου, ὅστις δὲν ἐζήτει, δὲν ἤθελε, δὲν ἀνέμενε, εἰμὴ τὸν θάνατον, πρὸ πάντων, ἀφ' ἧς στιγμῆς βέβαιος ἔτι ἡ ἐρωμένη του ἐγνώριζεν ὅτι οὗτος εὐρίσκετο εἰς τὰς φυλακάς τῆς Γρενάδης δὲν ἔβλεπε κανὲν κίνημα ἐκ μέρους της.

(ἀκολουθεῖ ἡ συνέχεια.)

Ο ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΒΙΟΣ.

Ὁ ἀνθρώπινος βίος ὁμοιάζει δρόμον, ὅστις τελευτᾷ εἰς κρημνὸν φοβερώτατον. Εἶδοποιούμεθα τοῦτο εἰς τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ὁδοπορίας· ἀλλὰ μᾶς εἶναι γραπτὸν, καὶ ἀνάγκη πᾶσα νὰ προβαίνωμεν. Προχωρεῖτε! προχωρεῖτε! Δύναμις ἀκαταμάχητος, ὁρμὴ τις ἀκάθεκτος, μᾶς ὠθεῖ ἔμπροσθεν· καὶ ἀναγκάζομεθα ὁλονέν νὰ προβαίνωμεν εἰς τὸν κρημνόν. Χίλια ἀποτυχία, χίλιοι πόνοι, κόποι καὶ ἐνοχλήσεις, μᾶς βασανίζουν εἰς τὸν δρόμον. Νὰ ἡδυνάμεθα μόνον νὰ ἀποφύγωμεν τὸν φρικτὸν κρημνόν! Ὅχι! προχωρεῖτε! Ἀνάγκη πᾶσα νὰ τρέχετε ἔμπρός· τόσον ἐγγήγορα φεύγουν οἱ χρόνοι. Μ' ὄλον τοῦτο ἀπαντῶμεν ἐνίστε εἰς τὸν δρόμον ἀντικείμενά τινα εὐάρεστα, ῥέον τι ποτάμιον, παρερχόμενόν τι ἄθος· ἡδυνάμεθα ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ σταθῶμεν. Προχωρεῖτε! προχωρεῖτε! Βλέπομεν ὅτι ὅλα τὰ πέριξ ἡμῶν κατακρημνίζονται· κτύπος φοβερός! Ἐλευθρος ἀναπόφευκτος! Ἀλλὰ ποῦ καὶ ποῦ συνάγομεν ἀνθὴ τινά, εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν μαραίνόμενα, καρπούς τινάς, ἀφανιζομένους ἐνῶ τοὺς ἀπογεύομεθα, τὰ ὅποια, μ' ὄλον τοῦτο, μᾶς εὐφραίνουν ὀλίγας στιγμάς. Γοητεία καὶ ὀφθαλμοπλανία ἐπικρατοῦν πανταχοῦ· σπεύδομεν ἀκόμη εἰς τὸν φοβερὸν κόλπον. Βαθμηδὸν ἀρχίζουν ἅπαντα νὰ μαραίνονται· οἱ κῆποι φαίνονται ὀλιγώτερον ὠραιοί, τὰ ἄνθη ὀλιγώτερον ζωηρά, τὰ χρώματα ὀλιγώτερον νωπὰ, οἱ λειμῶνες ὀλιγώτερον εὐθυμοί, τὰ ὕδατα ὀλιγώτερον φαιδρά· τὰ πάντα παρακμάζουν, τὰ πάντα ἐκπίπτουν. Τέλος, παρίσταται πρὸ ὀφθαλμῶν μας τὸ φᾶσμα τοῦ θανάτου. Αἰσθανόμεθα πλέον, ὅτι δὲν ἀπέχει πολὺ ὁ τρομερὸς κόλπος. Ἐγγίζομεν τὸ χεῖλος αὐτοῦ· ἐν ἄλλο βῆμαί καὶ — φρικτὴ κυριεύει τώρα τὰς αἰσθήσεις μας, ἡ κεφαλὴ γυρίζει, οἱ ὀφθαλμοὶ πλανῶνται! Ἀγαγκαιῶς ἔτι προβαίνομεν. Ὡ, νὰ ἠμπορούσαμεν νὰ ἐπιστρέ-

φωμεν! Ἄλλα δὲν ὑπάρχει τρόπος ἐπιστροφῆς πτώσις δεινὴ!
Τὸ πᾶν ἐγενεῖν ἄφαντον, τὸ πᾶν ἐχάθη. ΒΟΣΣΟΥΕΤΙΟΣ.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ, Ο ΚΛΗΡΟΣ, ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ.

Τρεῖς κλάσεις ἀνθρώπων ἔχουν μεγίστην ἐπιβροχὴν εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον, αἱ γυναῖκες, οἱ διδάσκαλοι καὶ ὁ κληρὸς. Εἰς τὰς χεῖρας τῶν γυναικῶν ἐξοδευομένα τὰ πρῶτα καὶ τρυφερώτερα τῆς ζωῆς μας ἔτη, κατὰ τῶν ὁποίων τὸ διάστημα γίνονται αἱ βαθύτεραι καὶ διαρκέστεροι εἰς τὰς ψυχὰς μας ἐντυπώσεις. Ἀπὸ τὰς Γυναῖκας μεταβαίνομεν εἰς τοὺς διδασκάλους, οἵτινες συμμορφοῦν τὰ μέγιστα εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ χαρακτῆρός μας, ἀναπληροῦντες ὅτι ἐκεῖνοι ἀφῆκαν ἑλλιπές. Ὁ κληρὸς ἐνεργεῖ ἐφ' ἡμᾶς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦτον ἐκ πρώτης μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς* καθ' ὅλας τὰς σημαντικώτερας περιστάσεις τῆς ζωῆς μας προστρέχομεν εἰς αὐτούς ἀπὸ τὴν κολυβμήθραν ἕως εἰς τὸν τάφον τοὺς ἀκολουθοῦμεν ὡς πνευματικοὺς ὁδηγούς. Πόσον λοιπὸν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν μάθησιν ἢ τὴν ἀμάθειαν, τὴν ἀρετὴν ἢ τὴν κακίαν τῶν τριῶν τούτων κλάσεων! Αὐταὶ μορφοῦν καὶ πλάττουν τὴν ἐπερχομένην γενεάν αὐτῶν τὰ καλὰ ἢ κακὰ πόσον εὐκόλως διακονίζονται! Ἄλλα πόσον ὀλίγα τὰ ἔθνη, ὅπου ἀρετὴ καὶ παιδεία χαρακτηρίζουν τὰς κλάσεις ταύτας! Πόσον πλεοῦτέρα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια ὁ κληρὸς εἶναι ἀμαθῆς, αἱ γυναῖκες ἀμαθέστεραι, καὶ οἱ διδάσκαλοι ἡμιμαθεῖς!

Ψηφιακὴ Ἐρευνητικὴ Βάση Δεδομένων-Γυναικεία περιοδικὰ στον ὀθωνιακὸ χῶρο (kypseli.fks.uoc.gr)

Ο ΗΘΙΚΟΣ ΚΩΔΗΞ ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΥ.*

ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ. Μὴ τρώγῃς μέχρι χορτασμοῦ· μὴ πίνῃς μέχρι ζάλης.

ΣΙΩΠΗ. Ἐκεῖνα μόνον λέγε, ὅσα ἐμποροῦν νὰ ὠφελήσωσιν ἢ ἄλλους ἢ τὸν ἑαυτὸν σου· ἀπόφευγε οὐτιδανὴν συνομιλίαν.

ΕΥΤΑΞΙΑ. Κάθε σου πρᾶγμα ἄς ἔχῃ ἴδιον αὐτοῦ τόπον, καὶ κάθε σου ἔργον ἴδιον αὐτοῦ καιρὸν.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ. Ἀποφάσισε νὰ ἐκτελῆς πᾶν χρέος· ἐκτελεῖ δὲ ἀνελλιπῶς πᾶσαν ἀπόφασιν.

ΛΙΤΟΤΗΣ. Μὴν ἐξοδεύῃς, πλὴν διὰ νὰ ὠφελῆς ἢ ἄλλους ἢ τὸν ἑαυτὸν σου· ἦγουν μὴν ἀσωτεύῃς τίποτε.

ΦΙΛΟΠΟΝΙΑ. Μὴ χάνῃς καιρὸν· ἐνασχολοῦ πάντοτε εἰς τίποτε χρήσιμον· λείπε ἀπὸ περιττὰς πράξεις.

ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ. Ψεῦδος καὶ ἀπάτην μὴ μεταχειρίζου· ἄς ᾔῃαι οἱ διαλογισμοὶ σου ἀθῶοι καὶ δίκαιοι, καὶ οἱ λόγοι σου παρόμοιοι.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ. Μὴν ἀδικῆς κἀνένα εἴτε κακοποιῶν εἴτε ἀμελῶν τὰς κατὰ δύναμιν ἀγαθοποιίας.

ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ. Φεῦγε τὰς ὑπερβολὰς· πᾶν μέτρον ἄριστον.

ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΣ. Μὴν ὑποφέρῃς ἀκαθαρσίαν τινὰ εἰς σῶμα, φορέματα, ἢ κατοικίαν.

ΑΤΑΡΑΞΙΑ. Μὴν ἀνησυχῆς διὰ οὐτιδανότητος, μήτε δὲ συμφορὰς κοινῆς ἢ ἀνακοφεύτους.

ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ. Μιμοῦ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

* Ταῦτα συνέγραψεν ὁ Φραγκλῆνος πρὸς κανονισμὸν τῆς ἰδίας τῆς ζωῆς.

ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ.

Τότε μόνον ἐν συνοικέσιον δύναται νὰ εὐτυχῆσῃ, ὅταν καὶ θὲν ἀπὸ τὰ μέλη ἐπιβάλλῃ εἰς ἑαυτὸν ὡς πρῶτιστον χρέος τῆ ἀναλλοιώτων ταύτην ἀπόρασιν.—“Θέλω ν’ ἀγαπῶ καὶ νὰ τιμῶ διὰ πάντα τὴν καρδίαν ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν κατέστησα κυρίαν τῆς ἰδικῆς μου.”

Δὲν ἴδαμεν ποτὲ ἄνδρα κἀνένα, μὴ πταίσαντα πρὸς τὴν γυναῖκα, μήτε διὰ βάρβαρον τρόπον, μήτε δι’ ἀπρεπῆ πρὸς αὐτὴν ἀμέλειαν, ἢ δι’ ἄλλας κακίας,— ἀφοῦ ἅπαξ παρ’ αὐτῆς ἡγαπήθη, νὰ μὴ διαμείνῃ εἰς τὴν ἀγάπην αὐτῆς.

Καὶ ἀρίστην γυναῖκα ἂν ἐκλέξῃς, καὶ οὐδεμίαν ἂν ἔχῃς ἀμφιβολίαν περὶ τῶν διακοσμουσῶν αὐτὴν μεγάλων ἀρετῶν, μὴ νομίσῃς ὅτι εἶναι ὀλιγώτερον ἀναγκαῖον νὰ διατηρῆσαι πάντοτε πρὸς αὐτὴν ἀγαπητός· μὴν εἴπῃς, «Ἢ σύζυγός μου εἶναι τόσον τελείω, ὥστε συγχωρεῖ ὅλα μου τὰ ἀδικήματα· θὲν ἔχω χρεῖαν νὰ φροντίσω νὰ γένω πρὸς αὐτὴν εὐάριστος, ἐπειδὴ μὲ ἀγαπᾷ ἐπίσης πάντοτε.

Πῶς; ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι τόσον ἀγαθὴ, σὺ θέλεις λοιπὸν λαμβάνειν ὀλιγώτεραν φροντίδα νὰ ἀρέσκῃς πρὸς αὐτὴν; Μὴν ἀπατάσαι· μάλιστα ἐπειδὴ ἔχει ἀρίστην ψυχὴν, ἢ ὀλιγωρία, ὁ ἀγαρὶς τρόπος, τὸ βαρβαρικὸν ἦθος θέλουσι τὴν παρενοχλεῖν καὶ λυπεῖν περισσώτερον. Ὅσον εἶναι ἐβγενεσττέρα κατὰ τοὺς τρόπους καὶ κατὰ τὰ αἰσθήματα, τόσον περισσώτεραν χρεῖαν ἔχει νὰ εὖρῃ καὶ σὲ ποιῶντον.

Ἀφοῦ δώσης πρὸς μίαν γυναῖκα τὸ ἱερὸν τῆς συζύγου βνομία, χρεῖα ν’ ἀπερωθῆς ὅλος εἰς τὴν εὐτυχίαν τῆς, ὡς καὶ ἐκείνη εἰς τὴν ἰδικὴν σου· τὸ εἰς σὲ ὁμοῦς ἄνηκον χρέος εἶναι μεγαλύτερον, καθότι ἐκείνη μὲν εἶναι κλάσμα ἀσθενέστερον, σὺ δὲ, ὡς ἰσχυρότερος, ἔχεις καὶ χρέος περισσώτερον νὰ δίδῃς πρὸς αὐτὴν ἀγαθὸν καθ’ ὅλα παραδειγμα καὶ πᾶσαν βοήθειαν.

ΑΝΑΤΡΟΦΗ.

Εἰς ὅλα τὰ περωτισμένα ἔθνη ὁ καιρὸς ἐδίδαξεν εἰς ἀμφοτέρα τὰ γένη τὸν κύριον σκοπὸν τῆς ἀνατροφῆς, καὶ τῆς παιδείας. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἰσως, εἰς αὐτὴν τὴν ἀρχαίαν γενέτηραν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν φώτων, εἰς αὐτὴν μόνην τὴν σήμερον δὲν γινώσκειται εἰσέτι ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τῆς παιδείας. Τὸ οὐράνιον τοῦτο εὐεργέτημα τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι πρωτοπαρουσίαστον εἰς τὸν ἀρτιγέννητον αὐτὸν τόπον, καὶ ἦτον φυσικὴ συνέπεια ἢ παραγωγώσις τοῦ αὐτοῦ.

Αἱ κρίσεις μας αὐταὶ ἐκ πρώτης ὄψεως θέλουσι φανεῖ παραδόξοι δι’ ἓνα τόπον, ὑπὲρ τοῦ ὁποῖου ὑπάρχει τοσαύτη πρόληψις, ὡς ἐκ τῆς ἀρχαίας δόξης του καὶ λάμπει τὸ ἀλλὰ τὸ μακρυνὸν παρελθὸν τοῦτο οὐδόλως συνηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ παρόντος. Τὰ φῶτα εἰς τὸν τόπον τοῦτον πραγματικῶς σήμερον εἶναι πρωτοπαρουσίαστα, καὶ τοῦ ἀληθοῦς σκοποῦ των ἢ παραγωγώσις οὐχ ἦττον εἶναι ἀληθής.

Ἡ Ἑλλάς πένεται δεινῶς τὴν σήμερον, καὶ ἀφεύκτως θέλει διέλθει ἀπὸ τὴν τρομερὰν δοκιμασίαν τῆς δυστυχίας, εἰς ἣν ὑπόκειται τοιαῦται νεορωτικόμεναι κοινωναί, ἕως οὗ ἀγνωρίσει τὸν ἀληθὴ σκοπὸν τῆς παιδείας, καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὸν τακτικὸν καὶ σταθερὸν δρόμον τῆς, ἀπαρραλλάκτως, καθὼς καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς ἐμελλε νὰ ἦναι ὑποκειμένη εἰς διαφόρους περιπετείας, ἕως οὗ διὰ τῆς κοινωνικῆς προόδου τῆς παγιωθῇ καὶ στερωθῇ.

Χιλιάδες νέων και νεανίδων σπουδάζουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀμέτρητα διδασκαλεῖα, γυμνάσια, τὸ πανεπιστήμιον πλήθους φοιτητῶν. Ἴσως ἡ σπουδὴ τῶν νεανίδων ἀποβλέπει ἐν μέρει τὸν κύριον αὐτῆς σκοπὸν· ἀλλ' ἡ σπουδὴ τῶν νέων εἰς ἄχρον πολυπληθεστέρων, γίνεται μὲ πνεῦμα τὸ ὅποιον δεικνύει τοῦ σκοποῦ των τὴν παραγνώρισιν. Δὲν ὑπάρχει ἴσως οὐδὲ εἰς ἓκ τῶν σπουδαζόντων νέων, ὅστις νὰ μὴ φρονῇ, ὅτι σπουδάζει ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ γενῆ ἀντιβασιλεὺς, ὑπουργός, γερουσιαστής, βουλευτής, δικαστής, ἢ τοῦλάχιστον δικηγόρος, καὶ διδάσκαλος· ὅλοι σπουδάζουσιν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ εἰσπῆ- δῆρῶσιν εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον, καὶ νὰ ἀρχῶσι διὰ τῆς παιδείας· ζῶντες ὡς ὑπάλληλοι καὶ κανεὶς δὲν σπουδάζει ἀπλῶς ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ κατασταθῆ ἄνθρωπος, λαμβάνων τὴν ἀνήκουσαν ἀνατροφήν καὶ νὰ ζῆσῃ ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν ἔργων του ὡς χρηστὸς πολίτης. Ἡ Ἑλλάς σήμερον πένεται, καὶ προῖ- ὄντος τοῦ χρόνου θέλει καταντήσῃ εἰς σκληροτέραν πενίαν, διότι λείπει ἀπ' αὐτῆς σήμερον τὸ βιομηχανικὸν πνεῦμα, λεί- πουσιν τὰ βιομηχανικὰ ἔργα, καὶ ἀντὶ τούτων θέλει ἔχει με- τ' ὀλίγον, χιλιάδας ποιητῶν, ῥητόρων, διδασκάλων, καὶ τὰ γ- ματα δλόκληρα ἡμιμαθῶν νέων ἀργούντων καὶ ἐκ πολιτορχούντων τὴν Κυβέρνησιν των διὰ νὰ ζήσωσιν ὡς ὑπάλληλοι· αὕτη εἶναι ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἡ κοινωνία ἐκείνη θέλει εὔρεθῆ εἰς κρίσιν τινά, καὶ οἱ ἄνθρωποι διαφοροτρόπως θέλουσιν ἐξηγεῖν τὴν αἰτίαν τῆς δυστυχίας τῆς, ἀλλ' ἡ ἀληθῆς αἰτία θέλει εἶσθαι αὕτη, ἡ παραγνώρισις τοῦ ἀληθοῦς σκοποῦ τῆς παιδείας· θέλει διέλθει ὁμοίως ἡ κοινωνία αὕτη ἀπ' αὐτῆς τὴν δοκιμασίαν τῆς καὶ θέλει καταντήσῃ ἐκδοσα ἀέκουσα εἰς τὸν τακτικὸν αὐτῆς δρόμον.

Πολλοὶ μὲν οἱ κλητοὶ, ἀλλ' ὀλίγοι οἱ ἐκλεκτοί. Πᾶς ἄν- θρωπος γεννᾶται διὰ νὰ παραστήσῃ πρόσωπόν τι ἴδιον εἰς τὴν κοινωνίαν· ὅλοι πρέπει νὰ σπουδάσωσιν· ὅλοι, καὶ ἄν-

δρες καὶ γυναῖκες, ἂν ἦναι δυνατόν, νὰ ἐκπαιδευθῶσιν· ἀλλ' ἐ- κείνος, ὅστις εἶναι γεννημένος ἐκ φύσεως διὰ νὰ ἦναι ἔξοχος ποιητής, ῥήτωρ, στρατηγός ἢ κυβερνήτης, ὅπωςδῆποτε καὶ ἂν ἔχῃ, δὲν δύναται, καὶ ὑπὸ ὅποιονδῆποτε ἂν ὑποκύψῃ βάρος περιστάσεων, δὲν δύναται νὰ εὐδοκίμησῃ ὡς ὑποδηματοποιός, ξυλουργός, γεωργός, ὡς εἰς θάναυτος τέλος πάντων τεχνί- της· καὶ ἐπίσης, ἐκεῖνος ὅστις εἶναι γεννημένος ἐκ φύσεως διὰ νὰ ἦναι βίναυσός τις ἐργάτης, καὶ ὄλην του ἂν κατατρί- ψῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸ διδασκαλεῖα, καὶ Ναπολεόντειοι περι- στάσεις ἂν τὸν βοηθήσωσι, ῥήτωρ, ποιητής, Ναπολεῶν· δὲν γίνεται· ἡ φύσις κυρίως διοικεῖ. Ἐξιδόμεν πολλάκις ἐκτακτά τινα φαινόμενα· ἀνθρώπους ἀμαθεῖς ὑψωθέντας ἐπὶ κεφαλῆς λαῶν εἰς μέγαν βαθμὸν πολιτικῆς δόξης· ἡ φύσις τοὺς εἶχε προικισμένους ἐξάπαντος μὲ πλεονεκτημὰ τι ἴδιον· καὶ ὡς τοὺς συνέδραμον αἱ περιστάσεις, ἂν τοὺς συνέτρεχον συγχρό- νως καὶ τὰ φῶτα, δὲν εἶναι ἀμβιβολία, ὅτι ἤθελον ἀναδειχθῆ ἀκόμη λαμπρότεροι.

Ἡ παιδεία ληκμίζει τὸ ἄχρον ἀπὸ τὸν σίτον· εἶναι ἡ λυδῖος λίθος, ἥτις δοκιμάζει ὡς μέταλλα ὅλα τὰ πνεύματα· ἡ γενικὴ παιδεία εἴπομεν πάντοτε ὅτι εἶναι ἀναγκαία, διότι ἐν γένει ἀποδίδει τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς τὴν φυσικὴν του ἀξίαν· καὶ τὰ μὲν λαμπρὰ πνεύματα τὰ καθίστησι λαμπρότερα καὶ γόνι- μα τῶν μεγάλων ἰδεῶν, καὶ τῶν μεγάλων πράξεων, τὰ δὲ πτωχὰ τὰ βελτιώνει, καὶ τὰ καθίστησι τοῦλάχιστον ἀξία νὰ φέρωσι τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν· ὁ λόγος ὁμοίως εἶναι, ὅτι, ἀφοῦ γενικῶς ἐκ- παιδεύονται καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ πεζὰ πνεύματα, νὰ μὴ ἐν- νοῶσιν, ὅτι πρέπει καὶ μέλλουσι νὰ τρέξωσιν ὅλα τὸ αὐτὸ στάδιον. Οἱ τεχνίται νὰ γενῶσι τεχνίται, ἀλλὰ φωτισμένοι τεχνίται. Οἱ γεωργοὶ νὰ γενῶσι γεωργοί, ἀλλὰ φωτισμένοι γεωργοί. Οἱ ἔμποροι νὰ γενῶσιν ἔμποροι, ἀλλὰ φωτισμένοι ἔμποροι· καθὼς ὁμοίως καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες, διακριθέντες

ὡς τοιοῦτοι διὰ τῆς παιδείας, νὰ ἦναι πολιτικοὶ πεφωτισμένοι. Τὰ γράμματα τὰ μανθάνουσιν εἰς ὅλα τὰ προοδευμένα ἔθνη, καὶ πρέπει νὰ τὰ μανθάνωσιν τῶν διαφόρων τάξεων οἱ ἄνθρωποι, διὰ νὰ ἦναι ὅλοι ἀναλόγως φωτισμένοι, καὶ νὰ προσγινοῦνται ὡς ἐκ τούτου εἰδὸς τι εὐτυχοῦς ἰσότητος εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐγγυωμένη καὶ γενικῶς καὶ μερικῶς τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν. τοιουτοτρόπως δὲν παραγνοῶνται οἱ ἀληθῆ σκοπὸς τῆς Παιδείας, καὶ προάγει τὸ αἴσιον ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον προτίθεται.

Ὅ,τι δὲ λέγομεν διὰ τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν τὸ λέγομεν ὡς παράδειγμα διὰ τὰς κοινωνίας ἀπάσας· καὶ ὅ,τι λέγομεν τὸ ἐνοουῦμεν κοινὸν καὶ διὰ τὰ δύο γένη· αἱ νεάνιδες ὅλαι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πρέπει διὰ τὴν ἰδίαν εὐτυχίαν των νὰ ἦναι πεπαιδευμέναι· ἀλλὰ δὲν θέλουσιν ἀποκατασταθῆ ὅλαι κυρίαι τῶν Βασιλικῶν Αὐλῶν, οὔτε ὅλαι ποιήτριαι, διδασκάλισσαι, Ἀσπασίαι ἢ Καταλάνας. Ἡ γενικωτέρα παιδεία, εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει ἐπίσης νὰ ρίψῃ τὴν προσοχὴν του καὶ τὸ γυναικῆιον φύλον, εἶναι τὰ χειροτεχνήματα, εἶναι ἡ βιομηχανία, ἀπὸ προηγουμένως μορφωθῆ διὰ τῆς ἀναλόγου παιδείας.

Ἡ παιδεία εἶναι ὁ λαμπρότερος θησαυρὸς εἰς πάντα ἄνθρωπον, ἀλλ' ἐν γένει καὶ εἰς πολλὰς περιστάσεις δὲν συντρέχει αὐτῇ. Ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ εἰσακουσθῶμεν, ἠθέλαμεν ἐπικαλεσθῆ τὴν ὑπαρξίν παγκοσμίου νόμου. ὅστις ἀπ' ἐνὸς μὲν νὰ διατάτῃ τὴν γενικὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀπ' ἐτέρου δὲ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς ὅλους τοὺς νέους καὶ εἰς ὅλας τὰς νεανίδας τέχνην τινά, ἥτις νὰ ἦναι τὸ παντοτεινὸν ἐγγύγιον καὶ ἀσφαλὲς ἄγχυρα τοῦ βιωτικοῦ των σταδίου. τοιουτοτρόπως ποτὲ δὲν ἠβελον φοβεῖσθαι ἐν γένει οἱ ἄνθρωποι τὴν δυστυχίαν, καὶ οὔτε ἠβελον σπαράττει τὰ σπλάγγνα των ἢ ἀλγεινὴ ἐκείνη μέριμνα περὶ τῆς αὔριον. εἰς τὰ προοδευμένα μέρη τοῦ κόσμου, αἱ πλείστα τῶν γυναικῶν

μορφούμεναι ἠθικῶς διὰ τινος ἀναλόγου παιδείας, εἶναι προικισμέναι καὶ μὲ ἰδίον τι χειροτέλεσμα. Πλούσιαι εἴτε ἐνδεεῖς αἱ τοιαῦται γυναῖκες ζῶσι μὲ πλειότερον θάρρος, δὲν φοβούσιναι τὴν δυστυχίαν, καὶ φύσει αὐταὶ καθὼς καὶ οἱ ἄνδρες, ὑποκείμεναι εἰς τὰς περιπετείας τῆς τύχης, δύνανται διὰ τοῦ χειροτεχνήματός των τούτου ν' ἀνθίστανται κατὰ τῆς δυσμενείας τῆς τύχης. Χαίρομεν πάντοτε, βλέπουσαι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὰς ἀρχὰς τοιαύτης ὑγειοῦς ἀνατροφῆς τῶν νεανίδων. Πολλὰ ζῶσιν ἐντίμως εἰς πᾶσαν περίστασιν ἐκ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν των, ἐνῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς ὅλα τὰ μὴ πολιτισμένα μέρη, δὲν ὑπάρχει εἰσέτι γυνὴ δυναμένη νὰ εἴπῃ, ὅτι δύναται ἐκ τῶν ἔργων της νὰ ζήσῃ καὶ νὰ βοηθήσῃ τὴν ἰδίαν τῆς οικογένειαν. Αἱ γυναῖκες τοιουτοτρόπως ἀποβαίνουσιν ἀνωφελεῖς εἰς τὴν κοινωνίαν, εἰς τοὺς συζύγους των, καὶ δυστυχοῦσαι αὐταὶ, κάμνουναι καὶ τὴν δυστυχίαν τῶν ἀδῶων ὄντων ἐκείνων τὰ ὁποῖα φέρουσιν εἰς τὴν ζωὴν.

Ὁ προορισμὸς τῆς γυναικὸς δὲν εἶναι ἀπλῶς τοῦ νὰ γεννᾷ τέκνα, οὔτε ἡ ἀνδραποδιώδης οἰκιακὴ ὑπηρεσία, ἀφιερωμένη ὅλως διόλου μεθ' ὅλων τῶν πολυαριθμῶν τέκνων της εἰς τὴν πρόνοιαν καὶ τὸν μόχθον τοῦ ἀνδρός, εἰς τρόπον ὡστε νὰ τρομάξῃ διὰ πᾶσαν στιγμὴν, καθ' ἣν ἠβελε λάβῃ τὴν δυστυχίαν νὰ στερηθῇ τῆς ἀνδρικής προστασίας, καὶ νὰ ἦναι οὕτω ὑποκειμένη εἰς τύχας ἀθλίας, ἀξιοθρηνήτους. Ἡ γυνὴ πρέπει νὰ καθίσταται ἀληθῆς βοηθὸς καὶ σύντροφος τοῦ ἀνδρός της, καὶ ἀληθῆς μήτηρ καὶ προστάτις τῶν τέκνων της. Ἀλλὰ τοιαύτη δὲν δύναται νὰ ἦναι ἡ γυνὴ, εἰμὴ ὅταν εἰσέρχεται εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον μορφωμένη μὲ ἀνάλογον τινὰ παιδείαν καὶ προικισμένη ὅχι μὲ ἀδάμνατας καὶ ἐσθῆτας πολυτελεῖς, εἰμὴ μὲ τέχνην τινά, ἥτις νὰ εἶναι ἡ ἀσφαλεστέρη πηγὴ τῆς οἰκιακῆς εὐημερίας καὶ τὸ ἐγγύγιον κατὰ πάσης δυστυχοῦς περιπετείας.

Διὰ τῆς συστάσεως ἤδη τῶν γυναικῶν ἐκπαιδευτικῶν κα-

τάστημάτων, αἱ κοινωνίαι τῆς Ἀνατολῆς δύνανται νὰ μὴ ὀνει-
ρεύωνται ἀπλῶς τὸ εὐτυχὲς μέλλον τοῦ γυναικείου φύλου τούτου,
ἀλλ' ἀπόκειται εἰς τοὺς εὐαισθητοὺς καὶ νοήμονας γονεῖς νὰ τὸ
ἐναγκαλισθῶσι μετὰ σπουδῆς, καὶ νὰ καταστήσωσι τὰ κορά-
σιά των, αὐτὰς τὰς νέας θυγατέρας τῆς Ἀνατολῆς ἀξίας τῆς
λαμπρᾶς φύσεως αὐτῶν, μέλη εἰς τὴν κοινωνίαν χρήσιμα,
μορφόνουσαι αὐτὰς διὰ τινος ἀναλόγου παιδείας καὶ καταλλή-
λων χειροτεχνημάτων, ἅτινα διδάσκονται σήμερον, ὥστε ἐγ-
καίρως ἢ νέα γενεὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον ἀξίως
τοῦ προορισμοῦ της, καὶ αἱ γυναῖκες τοῦ λοιποῦ νὰ κοσμῶσι
τὴν κοινωνίαν, ὡς κοσμοῦσι τὰ ἑαρινὰ ἄνθη τοὺς λειμῶνας,
διαπρέπουσαι ὡς γυναῖκες σεμναί, ἐνάρετοι σύζυγοι, καὶ φιλο-
στοργοὶ καὶ ἀξιοπρεπεῖς μητέρες, μεταδίδουσαι εἰς τὰ τέκνα
των καὶ ζωὴν καὶ κληρονομικὴν εὐτυχίαν.

ΛΑΜΑΝΖΑ νεῦνις Μαύρη.

(συνέχεις καὶ τέλος.)

Πόσον ἡ ἡμέρα ἐράνη μακρὰ ὡς πρὸς τὴν βαρβαρότητα
τοῦ Ἀβδαράλ, καὶ ὡς πρὸς τὴν τρομερὰν μέριμναν τῆς θυ-
γατρὸς του! Πόσον αἱ ὄραι ἔρρεον βραδέως ὡς πρὸς τὸν ἀ-
τυχῆ Πέτρον! ἀνέμενε μὲ ὀδυνηρὰν ἀνυπομονήσαν τὸ ἀποτέ-
λεσμα τῶν τρομερῶν ἀποχαιρετισμῶν τοῦ Ἀβδαράλ· ἡ ζωὴ
καθίστατο ἐν βάρος ἐπίμοχθον δι' αὐτὸν τὸν δυστυχῆ ἐραστήν.
Ἡ Ἀλμάνζα ἠσθάνθη καλῶς ὅτι μὴ ἔχουσα τὸν καιρὸν τοῦ
νὰ τὸν καταπέσῃ, ἔπρεπεν ἐπίσης νὰ τὸν ἀπατήσῃ διὰ νὰ τὸν
διασῶσῃ καὶ ἀκουσίως του.

Τέλος αὐτῆ ἡμέρα ἡ τόσον ἀπέραντος δι' ὄλους ἐτελεί-
ωσεν. Ἡ Μίρζα ἐξέρχεται ἀπὸ τινος θύρας τοῦ Παλατιοῦ. Διὰ
τινος κλίμακος ἀγνώστου ἀναβαίνει πρὸς τὸν Ἀβδαράλ, πα-
ρακολουθημένη ὑπὸ τινος πολεμιστοῦ ὀπλισμένου, μὲ τὴν πε-
ρικεφαλαίαν χαμηλωμένην, καὶ ἐτοίμου, ἐτοίμου νὰ ἐκτελέσῃ
τὰς αἱματοσταγεῖς διαταγὰς τοῦ ἐκδικητικοῦ Μαύρου. . . .
Ἀλλὰ τίς εἶναι οὗτος ὁ πολεμιστῆς, αὐτὸ τὸ τρομερὸν ὄργα-
νον τῆς ἐκδικήσεως ἐνὸς πατρός; . . . — Ὁ ἀναγνώστης ἐν-
νοεῖ ἤδη, ὅτι οὗτος εἶναι ἡ ἡρωὶς ἢ ἡξαισία Ἀλμάνζα, ἡ-
τις ὑπὸ τὸ κάλυμμα ἐνὸς στρατιώτου, μὲ σιωπὴν νεκρικὴν,
μὲ ἥθος πολεμικόν, μὲ ὕφος ἀπαίσιον, ἐγγυώμενον ὄλην τὴν
θηριωδίαν, τολμᾷ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς της·
τὸν ἀκροάζεται χωρὶς νὰ προσφέρῃ οὐδὲ λέξιν· δέχεται γο-
νυκλιτῆς τὴν ὑπογεγραμμένην διαταγὴν τοῦ νὰ διαπεράσῃ εἰς
τὴν φυλακὴν τοῦ Πέτρον· αὕτη δὲν φρίττει, ἀνεγείρεται καὶ
διὰ μιᾶς μόνης κινήσεώς της, ρίπτουσα τὴν χεῖρά της ἐπὶ

τοῦ μακροῦ καὶ τρομεροῦ δόρατός της, ὑπόσχεται νὰ ὑπάκουσῃ καὶ γίνεται ἄφαντος ὡς ἡ ἀστραπή.

Ποία εὐτυχία διὰ τὴν Ἀλμάνζαν! αὕτη κρατεῖ εἰς χεῖράς της τὴν ζωὴν, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔραστοῦ της! ἡ διαταγὴ λέγει εἰς τὸν δεσμοφύλακα ν' ἀνοίξῃ τὴν φυλακὴν καὶ νὰ ἀφήσῃ εἰς τὸν πολεμιστὴν τὸν φέροντα αὐτήν, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ νὰ διαθέσῃ περὶ τοῦ αἰχμαλώτου ὅπως αὐτὸς θέλει· αἱ πύλαι μάλιστα τῆς πόλεως ἦσαν ὑποκείμεναι κατὰ τὴν διαταγὴν ταύτην νὰ ἀνοιχθοῦν πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐδιοίκει ὁ Ἀβδαράλ. Ὁ Μαῦρος οὗτος μάλιστα εἶχε στοχασθῆ καταλληλότερον νὰ ἐξαλοθρευθῆ ὁ Πέτρος εἰς τὴν πεδιάδα, παρὰ εἰς τὸ δεσμοτώριον, ὅπου δὲν ἠδύνατο νὰ τροπολογῆσῃ τὸν ὀλεθρόν του.

Ἡ Ἀλμάνζα ἐφαντάζετο ἤδη ἑαυτὴν ἐκτός τοῦ τρομακτικοῦ αὐτοῦ περιβάλου, ἐπαναφέρουσα τὸν ἠγαπημένον Πέτρον της εἰς τὰς σκηνάς τῆς Ἰσαβέλλης· ἤδη μάλιστα αὕτη εἶχε διαπεράσει τὴν πόλιν μὲ ταχύτητα ὁμοίαν μὲ τὸ αἶσθημα, τὸ ὁποῖον τὴν συνεχίνει . . . εἰσῆρχετο ἤδη εἰς τὸ φρούριον, ἐπλησίαζεν εἰς τὴν φυλακὴν . . . ὁπότεν εἰς ἵπποκόμος τοῦ Ἀβδαράλ τὴν ἀκολουθεῖ, τὴν φθάνει, καὶ τῇ ἐγγχειρίζει τὸ ἐξῆς γραμματίον. « Ἡ ἐκβασίς τῆς ἐπιχειρήσεως δὲν θέλει μὲ ἀφῆσαι ἡσυχίαν, παρ' ὅταν θὰ ἔχω εἰδήσεις βεβαίας καὶ ταχείας. Σὲ στέλλω λοιπὸν τὸν Ἀκοράτον ἐμπιστευμένον μου ἐἵπποκόμον· θέλει παρασταθῆ μάρτυς τῶν ἐκβάσεών σου, καὶ θέλει ἐπιστρέψῃ εὐθύς νὰ μὲ πληροφορήσῃ· ἡ παράστασις τοῦ πλησίον σου μὲ ἐνθαρρύνει περισσότερον. Ἄν, ἐξ ἀπρόδοκῆτων περιστάσεων, ἠθέλετε λάβει ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς του . . . ἐμπιστευθῆτε εἰς αὐτὸν· ἡ καρδία του καὶ ὁ βραχίον του μὲ εἶναι ἀφοσιωμένα καὶ ἐγνωσμένα. ὕγιαινε· ταχύτης καὶ μυστικότης.

Ἄς ὠφελθῶμεν ἀπ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἶπεν ὁ θηριώδης

Ἡ Ἀκοράτος· τὸ σχέδιόν σου ἦτον νὰ τὸν θυσιάσῃς εἰς τὴν πέδιλάδα· ἴσως ἠδύνατο ἐκεῖ νὰ μᾶς φύγῃ· ὁ ἵππος του μᾶς τὸν παραδίδει, ὡς κτυπήσωμεν· εἶμαι ἱκανὸς νὰ κρούσω τὸ σῶμά του ἀπὸ τὰ ὄμματα ὄλων, καὶ νὰ τὸ κρημίσω ἐξ οὐρανοῦ ἀπὸ τὸν βράχον ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ φρούριον. » Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἐξαστράπτει ὁ ἀκινάκῃς του . . . ἡ Ἀλμάνζα φρίττει, κρατεῖ τὸν βραχίονά του, ὑποκρίνεται ὅτι ἀκούει κρότον, τὸν κάμνει νεῦμα ν' ἀκούσῃ πρὸς τὸ μέρος τῆς θύρας· ὁ Ἀκοράτος χωρὶς νὰ ὑποπτεύσῃ περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς στρέφεται . . . ἡ Ἀλμάνζα σῦρει τὸ ξίφος της καὶ τὸ θυρίζει εἰς τὴν καρδίαν του . . . ὁ Ἀκοράτος πίπτει βουτηγμένος εἰς τὸ αἷμά του, ἀνεγείρεται, προσπαθεῖ μὲ τὴν ἐξησθενημένην χεῖράτου νὰ ἀναλάβῃ τὸν ἀκινάκῃν του· ἀλλ' εἰς μάτην· ἡ θηριώδης ψυχὴ του φεύγει ὁμοῦ μὲ τὸ κρουνηθὸν ἐκχεόμενον αἷμα του. ὁ Πέτρος ἐξυπνᾷ, θεωρεῖ ἑαυτὸν περικυκλωμένον ἀπὸ αἷμα, πλησίον ἐνὸς πτώματος, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι παλαίει ἀκόμη μὲ τὸν θάνατον· τὸ πᾶν φαίνεται ὅτι τοῦ προετοιμάζει τὴν τύχην, ἥτις εἶναι δι' αὐτὸν ἀπορασιμένη· μὲ ὕψος εὐγενές καὶ ἡσυχον ῥίπτων ἀλγεινὸν βλέμμα πρὸς τὴν Ἀλμάνζαν, προσφέρεται εἰς τὰ κτυπήματά της . . . Ἀλμάνζα! Πόση δύναμις σὲ ἐχρειάζετο διὰ νὰ μὴν ἀνακαλυφθῆς, διὰ νὰ μὴ ριφθῆς εἰς τὰς ἀγκάλας του! . . . ἀλλ' ἔκρεπε νὰ σώσῃ τὸν Πέτρον, νὰ ἐκπληρώσῃ ὅτι ὠφείλει εἰς τὸ χρέος της· ὠφείλει νὰ τὸν ἀπατήσῃ· αὕτη ἐγνώριζε τὴν ἀκλόνητον ἀπόφασίν του εἰς τὸ ν' ἀποθάνῃ μᾶλλον παρὰ τὸ νὰ ζῆσθαι ἄνευ αὐτῆς· εἰς τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ὁ Πέτρος νομίζει, ὅτι ὁ ἀγνωρίστος οὗτος πολεμιστὴς μέλλει νὰ τοῦ ἀφαιρήσῃ μίαν ζωὴν, τὴν ὁποίαν οὗτος ποσῶς δὲν θέλει νὰ ὑπερασπισθῆ, τὸν βλέπει νὰ κλινῇ τὰ ὄπλα του ἐνώπιόν του, καὶ μὲ χεῖρα τρέμουσαν τῷ παρουσιάζει ἐν γραμματίον· ὁ Πέτρος τὸ ἀνοίγει μὲ προθυμίαν, καὶ εἰς τὴν ὠχρὰν λάμπιν τοῦ φανοῦ κρημασμένου ὑπένερθεν τῆς

κεφαλῆς του ἀναγινώσκει τούτους τοὺς λόγους γεγραμμένους ἀπὸ τὴν ἰδίαν χεῖρα τῆς Ἀλμάνζας .

« Σιώθητι, Πέτρε· τὰ δυστυχήματά σου εἶναι πλέον ἰσχυρὰ παρά τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἀλμάνζας· δέχθητι μίαν ζωὴν, » τὴν ὁποῖαν αὐτὴ σέ προσφέρει, διὰ νὰ τὴν διατηρήσῃς δι' αὐτήν. » ἀκολούθησον αὐτὸν τὸν πιστὸν πολεμιστὴν· αὐτὸς θέλει σέ ὀδηγήσειν ἐξωθεν τοῦ ὀλεθρίου τούτου περιβόλου· ὀδηγήσῃς » τον σὺ ὁ ἴδιος πρὸς τὰς σκηνάς σου· ἡ Ἀλμάνζα δὲν θέλει » βραδύνει νὰ ἔλθῃ ἐκεῖ πλησίον σου. » ὁ Πέτρος φιλεῖ ἀπειράκις τὸ γραμμάτιον, τὸ θέτει εἰς τὸ στήθος του φλεγόμενον ἀπὸ εὐγνωμοσύνην· θέλει νὰ βιβθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ γενναίου τούτου πολεμιστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλει πλεῖστον τι παρὰ τὴν ζωὴν του, ἀλλὰ δὲν εὐρίσκει εἰς αὐτὸν, εἰμὴ μίαν ὑποδοχὴν ψυχρὰν ὡς τὰ ὄπλα του, τὰ ὁποῖα θλίβει εἰς τοὺς βραχίονάς του, καὶ ἡ βαθυτέρα σιωπὴ ἀποκρίνεται μόνη εἰς τὰς ὀρηκτικὰς ὀμιλίαις του· ὁ Πέτρος δὲν δύναται νὰ ἐνοήσῃ τὴν ἀνεξήγητον ταύτην διαγωγὴν· Πᾶν ὅ τι δοκιμάζει, τὸν φαίνεται ὄνειρος· ὁ πολεμιστὴς τὸν κάμνει νεῦμα νὰ τὸν βοηθήσῃ διὰ νὰ ἀσηκώσῃ τὸ πτώμα τοῦ Ἀκοράτου, τὸ ὁποῖον ἔκειτο εἰς τοὺς πόδας των· τὸ μεταφέρουν εἰς τι πρανὸς μέρος τῆς φυλακῆς καὶ τὸ κρημνίζουσιν ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἄβυσσον, ἧτις ἀνοίγεται ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ φρουρίου· τὸ πτώμα πίπτει καὶ κυλιόμενον ἀπὸ βράχον εἰς βράχον ἀντηχεῖ ἐκ τοῦ βάρους του, καὶ ἐκ τοῦ βωθοῦ ἤχου τῶν ὄπλων του· οἱ ὄλοιοι τοῦ φρουρίου ἐπαναλαμβάνουσι μακρόθεν αὐτὸν τὸν πένθιμον ἤχον .

Παρουθὺς ἡ Ἀλμάνζα ἐξέρχεται τοῦ φρουρίου, καὶ ὁ Πέτρος τὴν παρακολουθεῖ· τίποτε δὲν ἀνθίσταται εἰς τὴν ταχείαν πορείαν των· ὄλοιοι οἱ φύλακες τοῖς ὑπακούουσιν, αἱ πύλαι ἀνοίγονται καὶ ἀφίρουν εἰς τοὺς δύο ἐραστὰς ἐλευθέραν διόδον.

Ἡ φῶς ἀνεφαίνετο, ὅποτε ἐξήρχοντο τοῦ τελευταίου ἄκρου

τῆς πόλεως. Εἰσῆλθον εὐθὺς εἰς τι μικρὸν δάσος τὸ ὁποῖον διεχώριζε τὰ ὄχυράματα τῆς Ἰσαβέλλης. « ὦ φίλε μου ἐλευθερωτά μου, ἔκραξεν ὁ Πέτρος· Τί δὲν χρεωστῶ εἰς τὸν ζῆλόν σου, εἰς τὴν γενναιοφυλίαν σου! ὕστερον ἀπὸ τὴν ἀξιολάτρευτον Ἀλμάνζαν μου σὺ εἶσαι τὸ πᾶν δι' ἐμέ... ἀλλὰ πῶς; θέλεις διατηρήσει πάντοτε αὐτὴν τὴν σκληρὰν σιωπὴν; φοβεῖσαι μὴν ἀναγνωρίσω τὸν εὐεργέτην μου; μὴν ἀρνήσῃς πλέον εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην μου; » ἡ Ἀλμάνζα δὲν ἀποκρίνεται εἰς τὰς ζωηρὰς ἐνστάσεις του, εἰ μὴ διὰ νεύματος μόνον. Ἦδη τὸ στρατόπεδον ἀναφαίνεται εἰς τὰ ὄμματα των, καὶ ἡ Ἀλμάνζα διὰ νεύματος τὸν ἐρωτᾷ πρὸς ποῖον μέρος νὰ διευθυνθῶσιν· « Ἐκατὸν βήματα ἐντεύθεν, εἶπεν ὁ Πέτρος. εἰς » ἐκεῖνο τὸ ὕψωμα, εἶναι ἡ θέσις ἧτις ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν φύσιν » λαξίν μου. Διοικῶ ἐκεῖνο τὸ ὄχυρμα, τὸ ὁποῖον ὑπερασπίζει » τὰς πρώτας προσεγγίσεις τοῦ στρατοῦ, τὰς ὁποίας διακρίνεις » διὰ τῆς λάμπειας τῶν σβεννουμένων αὐτῶν πυρῶν. » εἰς τοὺς λόγους τούτους ἡ Ἀλμάνζα σταματᾷ, ἐξετάζει μὲ θαυσίαν προσοχὴν τὸ ὄχυρμα, τὸ ὁποῖον ὁ Πέτρος τὴν δεῖκνύει, καὶ ζητεῖ νὰ ἐντυπώσῃ καλῶς εἰς τὴν μνήμην τῆς τὴν θέσιν καὶ τὰ περίετρα στρέφει ὀλιθερὰ τὰ θλέμματά της πρὸς τὰς ἐπάλλξεις τῆς Γρανάδας, ἐκπέμπει θαθὺν στεναγμὸν, καὶ θέλει νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν Πέτρον . . . ὁ Πέτρος τὴν ἐμποδίζει θερμῶς, ἀνθίσταται εἰς τὴν διάβασιν της· ἀλλ' ἡ Ἀλμάνζα ἐπιμένει καὶ μὲ νεῦμα ἐπιτακτικὸν τὸν ἐμποδίζει νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ. « Σκληρὸν ἔκραξεν ὁ Πέτρος, τί μὲ ὀφελεῖ » αὐτὴ ἡ ζωὴ τὴν ὁποῖαν σέ χρεωστῶ, ἀφοῦ μὲ στερεῖς » « τὸν ἑαυτὸν σου, τὴν Ἀλμάνζαν, διὰ τὴν ὁποῖαν μόνον » « ἠδυνήθη νὰ συγκατανεύσω διὰ νὰ διατηρήσω τὰς ἡμέρας μου; τὰ ὄμματα μου τὴν ζητοῦσιν εἰς μάτην· αὐτὴν » « ζητῶ ἐγὼ εἰς ὅλα τ' ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα μὲ περικυκλοῦσι. » « Ποῦ εἶν' αὕτη; αὐτὸ τὸ γραμμάτιον μὲ ὑπόσχεται. . . Ποῦ

β εἶναι; ἀποκρίθητι! . . . Ἡ Ἀλμάνζα τότε, μὲ ἐν νεύματι πλέον ἐπιτακτικὸν τὸν δεικνύει τὸ δόχρωμα, τὸ ὅποιον τὴν εἶχε δείξει ὁ ἴδιος, καὶ ὁμοιάζει οἷον τὸν διατάττει νὰ τρέξη ἐκεῖ. Τὴν ἔπρεπεν ὁ Πέτρος νὰ στοχασθῆ; ἠδύνατο νὰ ἐλπίσῃ, ὅτι ἤθελεν εὑρεῖν τὴν Ἀλμάνζαν ἐκεῖ; κυμαινόμενος, ἀμφιβάλλων δὲν ἤξευρε τί νὰ ἐλπίσῃ, τί ν' ἀποφασίσῃ καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ, ὁ ἀγνώριστος πολεμιστὴς τῷ ἐπιβάλλει τὸ χρέος τοῦ νὰ θαδίσῃ πρὸς τὸ δόχρωμά του. ὁ Πέτρος τὸν βλέπει μακρυνόμενον, θέλει νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ μία συγκίνησις μυστηριώδους, ἀκούσια, τὸν ἐμποδίζει. τέλος ἀποσπᾶται ἀπὸ τὴν ἀβεβαιότητα καὶ θέλει νὰ θαδίσῃ κατόπιν του· ἀλλ' ὁ πολεμιστὴς εἶχεν ἤδη γενεὴ ἄφαντος, καὶ ἡ πυκνότης τοῦ δάσους δὲν ἄφινεν οὐδεμίαν ἐλπίδα νὰ τὸν ἐπανευρῆ.

Ὡς ἀκολουθήσωμεν τὴν Ἀλμάνζαν, ἐπανεληθῶσαν εἰς τὴν Γρενάδην πρὶν ἢ ἡμέρα διασκεδάσῃ εἰσέτι τὰ σκότη τῆς νυκτός· μετὰ τὸσαῦτας ἀνησυχίας, θάσανα καὶ κινδύνους, φθάνει τέλος αὕτη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πατρός της· ἡ πιστὴ Μίρζα τὴν ἐπερίμενον· ἀμφότερα εἰτέρχονται εἰς τὸ Παλάτιον· ἡ Ἀλμάνζα ἀφοπλίζεται· μετὰ μεγίστης προσπάθειάς αὕτη κατορθώνει νὰ θραύσῃ τὸ ξίφος αἱματόβρεκτον ἀκόμη· ἡ δὲ Μίρζα τὸ ρίπτει οὕτω συντετριμμένον ὁμοῦ μὲ τὸ φόρεμα τοῦ Μαύρου καὶ μὲ τὴν περικεφαλαίαν, ἣτις ἐκάλυπτε τὴν ὤρειαν Ἀλμάνζαν ἀμφοτέροι ἀστοχάστησαν, ὅτι ἔπρεπεν αὐτοὶ οἱ μουγοὶ μάρτυρες νὰ εὐρεθῶσι πλησίον τοῦ φρουρίου, ὥστε ὁ Ἀβδαράλ νὰ μὴ κάμῃ διόλου ἐρεύνας περὶ τῶν συμβάντων τῆς νυκτός καὶ νὰ μὴ ὑποπτευσθῇ προδοσίαν ἀπὸ τὴν Μίρζαν. Μὲ πολλὴν νοητικότητα καὶ σπουδὴν ἡ Μίρζα ἐνασχολεῖται εἰς τοῦτο. Μόλις δὲ αὕτη ἐπανῆλθεν, ὅπότεν οἱ πρῶτοι περίπολοι ἐξερχόμενοι τοῦ φρουρίου, εὕρισκον πλησίον τῆς θύρας τὸ συντετριμμένον ξίφος, τὸ φόρεμα τοῦ Ἀχοράτου καὶ τὴν περικεφαλαίαν τῆς Ἀλμάνζας, καὶ τὰ φέρουσιν εἰς τὸν Ἀβδαράλ.

· . . Ἀλλὰ εἰς τί καταγίνεται κατὰ ταύτην τὴν στιγμήν ἡ

δυστυχῆς θυγάτηρ του; καθημένη εἰς τὸ παράθυρον, βλέπον πρὸς τὸ στρατόπεδον τῆς Ἰσαβέλλης, ἀναμένει τὸ φῶς τῆς ἡμέρας διὰ νὰ διακρίνῃ τὴν θέσιν τὴν ὅποιαν τὴν εἶδειεν ὁ Πέτρος, τὸν ὅποιον διαλογίζετο ὅτι ἀνεγίνωσκε συνεχῶς τὰ γραμματίων της, τὸ δίδον εἰς αὐτὸν τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα τῆς ταχείας ἀνταμώσεώς των. Πόσον ἤλεγχεν ἑαυτὴν διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπάτην ταύτην! Εἶναι ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν ἐν ψεῦδος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ στόμα της καὶ τὸν κάλαμον τῆς Ἀλμάνζας· ἀλλὰ πόσον αὕτη εἶναι ἀξίσιουχῶρτος, μάλιστα εἰς τὰ ὄμματα τοῦ ἐραστοῦ της!

Ἦδη ἡ αὐγὴ ἐχρύσωνε τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων, καὶ ὁ ἥλιος μὲ λάμπην καὶ μεγαλοπρέπειαν ἀνεπτύσσεται ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος· αἱ λαμπραὶ ἀκτίνες ἐκτείνονται βαθμηδὸν καὶ διαχύνονται μακρὰν τὰ ὄμματα τῆς Ἀλμάνζας ζητοῦσιν, ἀφ' ἧς ἀνέτειλαν αἱ πρῶται ἀκτίνες, τὴν θέσιν ἐκείνην τὴν τόσον ἀγαπητὴν εἰς τὴν καρδίαν της, καὶ τὴν ὅποιαν εἰσέτι δὲν δύναται νὰ διακρίνῃ. Τέλος, ὅλον τὸ στρατόπεδον τῆς Ἰσαβέλλης ἀναπτύσσεται εἰς τὰ ὄμμά της τὸ σύνολον τῆς θέας τοῦ στρατοπέδου τὴν θαμβώνει, ἀλλὰ μολοντοῦτο ἡ συμπάθεια τὴν φωτίζει, καὶ τέλος ἡ θέσις τὴν ὅποιαν διοικεῖ ὁ Πέτρος παρουσιάζεται εἰς τὰ ὄμμά της . . . ὦ Ὀλιβερά καὶ σκληρὰ εὐχάριστις! Διατί νὰ μὴ ἦν ὅρη μᾶλλον αὕτη τὸν ὀλέθριον τοῦτον τόπον, ὅπου τὸσαῦται φρεῖαι προπαρασκευάζοντο κατ' αὐτῆς! Βυθισμένη εἰς τὰς σκέψεις της, ἀπελπισμένη ἀπὸ τὸ παρὸν, μὴ ἐλπίζουσα τίποτε εἰς τὸ μέλλον, ἐχαμήλωνεν ἤδη τὰ θλιβερά βλέμματά της ἀπὸ ἐν θέαμα, τὸ ὅποιον ἐξέσχιζεν ἀντὶ νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν καρδίαν της . . . ὅπότεν αἰφνης πολὺς θόρυβος ἀκούεται· ὁ πατήρ της καὶ πολλοὶ ἀρχηγοὶ τῶν Μαύρων ἀναβαίνουν εἰς τὸν ἡλιακόν, ἡ μοναξιά τοῦ ὁποίου ἦτον ἡ μόνη παρηγορία τῆς Ἀλμάνζας· αὕτη θέλει ν' ἀποσυρῆ. «Στάσου ἔξω μου, τὴν λέγει ὁ Ἀβδαράλ· ἡμεῖς ἐρχόμεθα εἰς τοῦ-

»τον τὸν τόπον, ὅστις βλέπει πρὸς τὸ στρατόπεδον τῆς Ἰσπανίας διὰ τὰ σχεδιάσωμεν ἐν σχέδιον ἐρόδου· δὲν φοβούμεθα ἐνώπιόν σου τὰ λαλήσωμεν περὶ τῶν σχεδίων μας».

Ἡ Ἀλμάνζα μένει· ἴδύναται αὕτη τὰ πληροφορηθῆ με πολλὴν ἀκριβείαν περὶ τῶν σκληρῶν σχεδίων τὰ ὅποια σχηματίζουσι, καὶ τὰ ὅποια ἐνδιέφερον τὴν καρδίαν τῆς τοσοῦτου ζωηρῶς; . . . Ἐνῶ οἱ ἀρχηγοὶ συνωμίλου, ἡ Μίρζα λέγει σιγανὰ εἰς τὴν κυρίαν τῆς, ὅτι ὁ Ἀβδαράλ τὴν ἐπροσκάλεσε καὶ τὴν ἐξέτασεν, ὅτι αὕτη ὑπεκρίθη παντελεῖ ἀγνοίαν τῶν διατρεχάντων· ὅτι, μανιώδης διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἱπποκόμου του, δὲν ἐτόλμησε μολοντοῦτο τὰ τὴν κάμη πολλὰς ἐξετάσεις περὶ τῆς τύχης τοῦ ἀγνωρίστου πρόσφυγος, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀβεβαιότης περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Πέτρου τὸν ταραττει, τὸν βασανίζει. Ἡ Μίρζα ὠμίλει ἀκόμη, ὅπότε ἡ Ἀλμάνζα, τεθορυγημένη ἀπὸ τὴν φωνὴν τοῦ πατρὸς τῆς, ἀκούει καθαρῶς τοὺς σκληροὺς τούτους λόγους, τοὺς ὁποίους οὗτος ἔλεγε πρὸς ἕνα τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ.

«Ναί, ἀκριβέ μου καὶ ἀνδρεῖε Ἀλαμάρ, ἐπειδὴ τὸ κίνημα αὐτὸ διεπιστεύθη εἰς ἐσὲ, ἡμεῖς εἴμεθα βέβαιοι περὶ τῆς ἐκβάσεώς του. Ἐὶν δωδεκάτῃ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς, χάρις εἰς τὴν προδοσίαν ἐνὸς Ἰσπανοῦ στρατιώτου, αὐτὸ τὸ πρῶτον ὄχρωμα, τὸ ὅποιον βλέπετε, θέλει εἶσθαι κατεστραμμένον· αὐτὸς ὁ στρατιώτης βοηθούμενος ἀπὸ τινος ἄλλου, ἔσκαψεν ὑπὸ πτόν τόπον αὐτὸν μίαν ὑπόνομον· ἡ ἐκρηξίς τῆς θέλει εἶσθαι ἠτὸ σημεῖόν σας τὰ στρατεύματά σας διεσχυρισμένα ἐν οἰωπῇ περίξ τοῦ στρατοπέδου, καὶ πρὸ πάντων ἐντὸς τοῦ πδάσους, τὸ ὅποιον βλέπετε, θέλουσιν ὀρμήσει μετὰ τὰς δάδας εἰς τὰς χεῖρας, ἐπὶ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου, καὶ ὠφελέμενα ἀπὸ τὴν ταραχὴν. ἤτις θέλει προξενηθῆ ἀπὸ τὴν ἐκρηξίν τῆς ὑπόνομου, θέλουσι μεταβάλλει εἰς στάκτην ἐκεῖνο τὸ ὄχρωμα, ἐκ τοῦ ὁποίου οἱ Ἰσπανοὶ θέλουσι τὰ μᾶς

« δώσωσι νόμον. Ὁ ἴδιος ἐγὼ διὰ τινος πυρρᾶς, τὴν ὅποιαν θέλω ἀνάψει ἐπὶ τῆς ἐπάλξεως, θέλω εἰδοποιήσῃ τὸν Ἰσπανὸν στρατιώτην διὰ τὰ δώση πῦρ εἰς τὴν ὑπόνομον κατὰ τὴν προσδιωρισμένην ὥραν· θέλει ἔχει τὰ βλέμματά του προσηλωμένα ἐπὶ τῶν τειχῶν μας· μετὰ τρία λεπτά μόνος θέλουσι παρέλθῃ μετὰ τῆς στιγμῆς τῆς ὅποιας θέλω κάμει πυρρᾶς καὶ τῆς ἐκρηξίσεως τῆς ὑπόνομου, τοσοῦτον εὐνοϊκῆς ὡς πρὸς τὰ σχέδιά μας.»

Ποία ἐστάθη ἡ ἀπελπισία τῆς Ἀλμάνζας, ὅταν ἤκουσεν αὐτὸ τὸ φρικῶδες σχέδιον! τὸ ὄχρωμα, τὸ ἵεποιον ὁ Ἀβδαράλ ἠπέλει, ἦτο καθ' αὐτὸ ἐκεῖνο τοῦ Πέτρου· ἡ ἀπώλειά του ἐραίνετο ἀναπόφευκτος· κανέν μῆσον, κανεὶς τρόπος δὲν ἐπαρουσίαζετο διὰ τὰ προσφάξῃ τὸν ἐραπτήν τῆς ἀπ' αὐτὸν τὸν φρικῶδη κίνδυνον. Ἐπρεπεν αὕτη τὰ προδώσῃ τὸ μυστικὸν τοῦ Πατρὸς τῆς, αὐτῆς τῆς Πατρίδος τῆς; τὸ μυστικὸν αὐτὸ ἀπέβλεπε τὴν σωτηρίαν τῆς Γρενάδας, ὀλοκλήρου τοῦ στρατοῦ. . . : ἔπρεπε ν' ἀφήσῃ διὰ ν' ἀπωλεσθῇ μ' ἕνα τρόπον τοσοῦτον σκληρὸν ἐκεῖνος διὰ τὸν ὅποιον αὕτη ἤθελε δώσει χιλιάδας τὴν ζωὴν τῆς, ἐνῶ εἰς λόγος τῆς μόνος ἔρχετο τὰ τὸν σώσῃ; Ποῖαι θεορυψῶδες ἀμφιβολίαι ἐγείρονται διὰ μᾶς εἰς τὴν καρδίαν τῆς! τὰ ὄμματά τῆς θολώνονται, αἱ ἰδέαι τῆς συγχέονται. Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ αὕτη καθ' ἣν ἡ ἀναλλοίωτος ἐκεῖνη ἀνδρεία, ὁμοιάζει τὰ μὲν χωρὶς ἐνέργειαν.

Μόλις ὁ Ἀβδαράλ καὶ οἱ ἀρχηγοὶ ἀπεσῶρθσαν, καὶ ἡ Ἀλμάνζα ἀπωλεσμένη ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας, πλημμυρημένη ἀπὸ φλογερά δάκρυα, ρίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Μίρζας· αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἡ ἔρωσ ἀνέλαθεν ὅλα τὰ δικαιώματά του ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἐκεῖνη ἡ γυνὴ ἡ τόσον γενναῖόψυχος δὲν ἦτο πλέον εἰ μὴ μία ἐρωμένη ἐκτὸς ἑαυτῆς, μὴ συμβουλευομένη εἰμὴ τὴν μανίαν τῆς καὶ τὴν ἀταξίαν αἰσθησῶν τῆς.

Ποία τρομακτική ημέρα παρήλθε! Μία ώρα ήταν εις άκρον μακρά διά τοιαύτην βιάν καταστάσιν, και έμελλον να παρέλθωσι τοσαῦται και τοσοῦτον σκληραί! Τοσάκις έκάλεσεν ή 'Αλμάνζα τήν έμπιστευμένην της Μίρζαν, και τοσάκις τήν διέταξε ν' άπομακρυνθῆ άπειρα σχέδια συνέλαβε και τὰ άπόλεσεν άλλεπαλλήλως. Τέλος, ή τρομερά εκείνη ημέρα έτελειώσε· τὰ σκότη τῆς νυκτός ομοιάζουσι ότι πυκνοῦνται διά νὰ καλύψωσι τὰ σχέδια τῶν Μαύρων· έξήλθον ήδη εν σιωπῇ, βαδίζοντες άνω θορύβου εν τῷ σκότει, και διευθυνούμενοι δι έμπειρων άδηγῶν· γεμίζουσι ήτῆ τὸ δάσος, τὸ διαχωρίζον τὸ πεδίων τῶν άχυρωμάτων· έρποντες δέ τινες διά μέσου τῶν πυκνῶν θάμνων εἰσιν ήδη πλησίον τῶν πρώτων θέσεων τῶν 'Ισπανῶν, και, έτοιμαζόμενοι νὰ έγερθῶσιν άμα δ.θη τὸ σημεῖον, φλέγονται από ζῆλον διά νὰ όρμισωσι κατά τοῦ στρατοπέδου τῆς 'Ισαβέλλης· ήσυχία βαθυτάτη βασιλεύει εις τὸ στρατόπεδον· τὸ πᾶν εἰναιτο θυσιζόμενον εις βαθύτατον ύπνον· μόνο δ Πέτρος άγρυπνεῖ· δέν δύναται νὰ έννοήσῃ πῶς ή 'Αλμάνζα νὰ τὸν άπατήσῃ· μάλιστα προφυλάττουσα τήν ζωήν του. Ποῦ τάχα νὰ ήναι αὐτή; Ποῖος νὰ ήτον δ πολεμιστής εκείνος, όστις τῷ έκαμε τοσοῦτον λαμπρᾶν δοῦλευσιν; Χίλιαι συγκεχυμένα ιδέαι διήρχοντο από τὸν λογισμόν του· διήλθε τήν ημέραν εις ανεξήγητον ταραχήν· ή νύξ έπηύξησε τὸ φρικῶδες τῆς θέσεώς του· μακρᾶν τοῦ νὰ εύφρανθῆ διά τήν ήποδεξιῶσιν τῶν συντρόφων του και διά τήν χαρᾶν τήν όποιαν εδειξαν έπαναβλέποντές τον, άπεσπασθη ταχέως από τὰς άγκάλας των· διὰ νὰ κλεισθῆ εις τήν σκηνήν του και νὰ σκευθῆ επί τῶν δυστυχῶν του . . . έξέρχεται μ' όλα τὰ σκότη τῆς νυκτός, πλανᾶται μακρᾶν, πλανᾶται και διαλογίζεται άλλην μίαν φοράν νὰ επανέλθῃ εις τὰς χεῖρας τῶν έχθρῶν του. Πλησιαζει άκουσίως εις τὸ δάσος, όπου εἶχεν ιδεῖ τὸν έλευθερωτήν του. Τέλος βεβαρυμένος από τὸν κόπον και από τήν οδύνην, πίπτει εις

τοὺς πόδας γηραιῦ δένδρου, και μένει θυσιζόμενος υπό τὸ βάρος τῶν πόνων του και τῶν σκέψεών του.

Τί έκαμνεν έντοσοῦτω ή 'Αλμάνζα; προσβεβλημένη από τήν πλέον μαύρην προαίσθησιν, αισθανομένη ότι ταχέως ήδη ύπάγει νὰ εκπληρώσῃ τὸ όλέθριον πεπρωμένον της, επαναλαμβάνει ταχέως τὰ όπλα, άτινα εἶχεν αφήσει· περιμένει τήν στιγμήν καθ' ήν δ πατήρ της ένησχολεῖτο μακρᾶν εις τήν όποιαν προητοίμαζε τρομακτικῆν έκστρατείαν· τότε έναγκαλίσθεισα τήν άγαπητήν της Μίρζαν διά τελευταίαν φοράν, φεύγει, μη δίδουσα προσοχήν οὔτε εις τὰς ένστάσεις της, οὔτε εις τὰ δάκρυά της· τήν στιγμήν καθ' ήν οἱ στρατιῶται διαβαίνουσι σιωπηλῶς και βαδίζουσι κατά τοῦ στρατοπέδου, και εις τὸ σκότος έξέρχεται από τὰς τάξεις των, όταν εισεχώρησαν εις τὸ ίδιον δάσος, όπου τήν προτεραιάν αὐτῆ εἶχε τήν γενναιοφυχίαν ν' άποσπασθῆ από τὰς άγκάλας τοῦ Πέτρου.

Οἱ 'Ισπανοὶ στρατιῶται και εκείνοι τοῦ στρατοῦ τῶν Μαύρων, ήσαν διεσπαρμένοι εις τοὺς έλικοειδείς δρόμους τοῦ δάσους· τὸ πᾶν οὔτω ήτον έπίφοβον δι αὐτήν· αὐτῆ προχωρεῖ, τρέχει τυχαίως, αἶφνης οἱ πόδες της σκοινάπτουσιν εις έν δόρυ έστηριγμένον εις έν δένδρον· αὐτῆ θέλει νὰ τὸ δράξῃ, αλλά μία χεῖρ τὸ κρατεῖ βιαίως . . . "Εν ξίφος άστράπτει . . . "Η 'Αλμάνζα ήδύνατο νὰ μαντεύσῃ ότι τοῦτο ήτον δ τρομερός άκινάκης τοῦ Πέτρου! . . . τίθεται λοιπόν εις υπεράσπισιν· δ πλέον τρομερός πόλεμος συμπλέκεται μεταξύ των· ζητούνται μεταξύ των, χάνονται, επανευρίσκονται, οἱ δύο μαχηταί ομοιάζουσι ότι επιθυμοῦσιν άμοιβαίως νὰ δώσωσι, και όχι νὰ λάβωσι τὸν θάνατον . . . "Ενόνονται τέλος, προσβάλλοντα, συνωθούνται εις τήν άμυδράν λάμψιν τῆς Σελήνης· ο Πέτρος άγνωρίζων τήν δύναμιν τοῦ έχθρου, διπλασιάζει τὰς δυνάμεις του, έγγίζει νὰ λάβῃ τήν τρομεράν νίκην . . . άλλ' εις τήν πλέον ζωηράν όρμην δ θόρυβος τοῦ πολέμου φέρων τὸν τρέ-

μον εἰς τὴν γειτνιαζούσαν θέσιν κινεῖ θορυβωδῶς τοὺς στρατιώτας· ἡ Ἀλμάνζα φεβείται μὴ περικυκλωθῆ, μὴ ἀναγνωρισθῆ καὶ ἀποδοθῆ βιαίως εἰς τὴν Γρενάδην· αὕτη ἐβουάσα μὲν τὴν ζωὴν της, ἀλλ' ἤθελε νὰ διασώσῃ τὴν τιμὴν της . . . ὑπεκφεύγει λοιπὸν τὸν ἀντίπαλόν της, τὴν κυνηγᾷ κατόπιν οὗτος, ἀλλὰ τὴν ζητεῖ εἰς μάτην· αὕτη χάνεται εἰς τὰ σκότη . . . Πλανωμένη κατὰ τύχην, προσπαθεῖ νὰ μιντεύσῃ τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πέτρου. Εἰς αὐτὴν τὴν ἀμφίβολον ὁδὸν ποιοὶ τὴν ἐπιβαρύνουσι τρομεροὶ συλλογισμοί! . . . ἡ δοληθρία ὦρα ἐγγίζει· θέλει προφθάσει τάχα νὰ διασώσῃ τὸν ἔραστήν της, διστάζει, φοβεῖται μήπως τὰ βήματα τὰ ὁποῖα κάμνει τὴν ἀπομακρύνουσι ἀπὸ τὸ ἀγαπητὸν αὐτὸ ἀντικείμενόν της· Δυστυχῆς! ἀγνοεῖ ὅτι αὕτη τὸν ἀποφεύγει μάλιστα θέλουσα νὰ τὸν ἀνταμώσῃ! ὅτι ἦτον ἐκεῖνος τοῦ ὁποῖου τὰ στήθη ἐζήτει νὰ διαπεράσῃ πρὸ μιᾶς στιγμῆς, καὶ ὅτι ἐκεῖναι αἱ χαμέναι ὥραι τοῦ σκληροῦ πολέμου μέλλουσι νὰ προξενήσωσι τὸν θάνατόν της· ἐπικαλούμενη τὸν Οὐρανὸν πρὸς βοήθειάν της ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸν τὴν ὁποῖαν τὸ ἐνστικτικὸν αἰσθημᾶ της καὶ ἡ ἐνθύμησίς της χαράττουσιν ἐνώπιόν της, ὃ τὲ μὲν ἐπισπεύδουσα, ὃ τὲ δὲ βραδέως θαδίζουσα. Αἰφνης νομίζει ὅτι ἀπεπλανήθη· οἱ φόβοι της, ἡ ταραχὴ της, ἡ ἀπελπισία της· εἶναι εἰς τὸν ὑπέριπτον βαθμόν· δὲν τολμᾷ νὰ ἀκροασθῆ, φοβεῖται ν' ἀκούσῃ διὰ νὰ σημάνη ἐκεῖνη ἡ ὥρα ἡ σκληρὰ, τὸν ἔχον τῆς ὁποίας ἡ γειτνιασις τῆς πόλεως θέλει φέροι ἕως εἰς τὰς ἀκοάς της. Ἐτέλος, ἡ φρίκη τῆς θέσεώς της εἶναι ἀπερίγραπτος· ἐνῶ ἡ ψυχὴ της ξεσχίζεται ἀπὸ τὴν πάλιν τῆς ἐλπίδος καὶ τοῦ φόβου, ἡ ψυχὴ τοῦ Πέτρου δὲν εἶναι ὀλιγωτερον δυστυχῆς. Μανιώδης διὰ νὰ ἴδῃ ὅτι τοῦ ἐφυγεν ὁ ἐχθρὸς του, τὸν ζητεῖ ἀκαταπαύστως· τέλος ἡ ἰδέα τοῦ χρέους του τὸν σταματᾷ· συλλογίζεται ὅτι ἡ θέσις του δύναται νὰ προσβληθῆ, ἐφοῦ εὔρεν ἕνα ἐχθρὸν πλησίον τοῦ στρατοπέδου·

φρίττει, διότι δὲν ἔτρεξεν ἐγκαίρως διὰ νὰ τὴν ὑπερασπισθῆ, καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ πεπωμένον δυχύρωμά του ταχέως· ἀλλοίμονον! ἡ βάρβαρος τύχη ὀδηγεῖ ἀνεμποδίστως τὸ θῦμα εἰς τὸν κίνδυνον ὅστις τὸ ἀναμένει, καὶ ἐμποδίζει τὰ βήματα ἐκείνης, ἥτις θέλει νὰ τὸ ἀποσπάσῃ ἀπὸ αὐτόν. Ἐτέλος, μετὰ μακρὰν καὶ ἐπίπονον πορείαν εὐτυχῆς συμβάν ὀδηγεῖ τὴν Ἀλμάνζαν πλησίον τῶν σκηνῶν τοῦ Πέτρου· ἡ πυκνότης καὶ τὸ βάθος τοῦ δάσους εἶχον καταστήσει τὰ βήματά της ἀμφίβολα . . . αἱ πυρᾶι τοῦ στρατοπέδου τὴν ὀδηγοῦσι· πλησιάζει, σταματᾷ εἰς τὸν πρῶτον περίβολον· διὰ τίνος εἰρηνικοῦ νεύματος δεικνύει ὅτι δὲν εἶχε σκοποὺς ἐχθρικοῦς· θέλει νὰ ὁμιλήσῃ τὸν Πέτρον . . . τρέχουσι νὰ τὸν ἰδεάσωσιν, ἀλλὰ τὴν κρατοῦσι πάντοτε ἐξωθεν τῶν ὄχυρωμάτων· ἂ! πόσον αὐτὴ ἡ τακτικὴ βραδύτης τὴν κάμνει νὰ ὑποφέρῃ, τὴν συγκινεῖ, τὴν σπαράττει! ἡ καρδία της τὴν λέγει, ὅτι μόλις μία στιγμή τὴν μένει ἀκόμη διὰ νὰ διασώσῃ τὸν Πέτρον· αὕτη ἡ ἰδέα τὴν παρασύρει, ἐκφεύγει ἀπὸ τὰς χεῖρας, αἰτίνες τὴν διακρατοῦσι, διαπερνᾷ τὰ χαρακώματα κραυγάζουσα: «Φύγετε ὅλοι, δυστυχεῖς, φύγετε! ὁ Ἄδης εἶναι ὑπὸ τὰ βήματά σας»· ὁ Πέτρος δὲν δύναται νὰ τὴν ἐνοήσῃ ἀκόμη· αὕτη τρέχει νὰ βιβθῆ εἰς τὴν σκηνὴν του, βίπτει τὴν περικεφαλαίαν της, θέλει νὰ λαλήσῃ καὶ δὲν ἔχει τὴν δύναμιν, πίπτει τέλος χωρὶς αἰσθησίν. ἤδη ὁ ἔραστής της εἶναι εἰς τοὺς πόδας της, τὴν ὀλίθει εἰς τὰς ἀγκάλας του, δὲν αἰσθάνεται, εἰμὴ τὴν εὐτυχίαν του! . . . ἀλλ' ἡ στιγμή πλησιάζει . . . ὁ πρόσφυξ Ἰσπανὸς πλησίον τῆς ὑπονόμου ἀναμένει ἐν σιωπῇ μὲ τὴν δάδα εἰς τὴν χεῖρα τὸ δόλβριον σημεῖον. ἡ ὦρα σημαίνει, ἡ πυρᾶ ἀνάπτει· εἶναι ἡ λαμπὰς τοῦ θανάτου· προσβάλλει ἡ θεὰ της τὰ πρῶτα βλέμματα τῆς Ἀλμάνζας ἥτις ἐπανέρχεται εἰς τὴν ζωὴν . . . αὕτη θλέπει, ὅτι μόλις μία στιγμή τὴν μένει· ἐλθέ, λέγει, ἐναγκαλιζομένη τὸν Πέτρον . . . Δὲν

εἶναι πλέον ἐλπίς! δέχθητι τὴν ψυχὴν τῆς ἐρωμένης σου... εἰς τοὺς λόγους τούτους, κολλᾷ τὰ φλογιζόμενα χεῖλη τῆς ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ Πέτρου, ὅστις ἐκπεπληγμένος, μεθυ- σμένος, ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς παραφορὰς τῆς μὲ φιλήματα φλογερά, ἀλλὰ τὸ ὑποχθόνιον πῦρ ἀναφθὲν διαδίδεται μίᾳ τρομακτικῇ ἐκρηξίᾳ ξεσχίζει τὴν γῆν, τεινάζει τὸ οὐχόρωμα εἰς τὸν ἀέρα· οἱ δύο ἐρασταί, σιενῶς ἐνηγκαλισμένοι ἐξοντόνονται ὑπὸ τὰ φρικώδη ἐρείπια, καὶ αἱ ψυχαὶ των συνηνωμένοι ἐφυγον διὰ μιᾶς.

Εἰς τὴν αὐτὴν στιγμὴν οἱ Μαῦροι στρατιῶται ὀρμῶσιν εἰς τὸ Ἰσπανικὸν στρατόπεδον, καὶ ὠφελούμενοι ἀπὸ τὴν ἀταξίαν, τὴν ὁποίαν διαχύνει ὁ τρόμος, μὲ τὰς δάδας δίδουσι τὸ πῦρ εἰς διάφορα μέρη· ἡ φλόξ διαδίδεται καὶ καταβιδρώσκει τὸ πᾶν· ἀπαισία λάμψις διώκει τὰ σκότη τῆς νυκτός, καὶ ὁμοιάζει ὅτι θέλει νὰ φωτίσῃ ἐνταυτῇ τὴν ἀ- πελπισίαν τῶν Ἰσπανῶν, τὴν ἐκδίκησιν τῶν Μαύρων, καὶ τὴν ἀνδρείαν τῆς Ἀλμάνζας.

ΑΝΑΤΡΟΦΗ.

ΟΝΕΙΡΟΝ ΔΟΞΗΣ.

Θερινὴν τινα ἐσπέραν, ἡ Δαρβοᾶ καὶ ἡ Κλάρα ἐγγονὴ τῆς, κρατούσα ἐν βιβλίῳ, ἐκάθητο πλησίον εἰς τὸ παράθυρον αἰθού- σης, βλεπούσης εἰς εὐρύχωρον κήπον· τὸ πρόσωπον τῆς Δαρ- βοᾶ, ἡλλοιωμένον ἀπὸ τὴν ἡλικίαν καὶ ἀπὸ τὰς θλίψεις, ἦτο στρογγυλωμένον ἀπὸ ἀπλοῦν κεφαλόδεμα λευκοῦ ὑφάσματος ὅς νὰ ἐξήρχετο ἐκ τοῦ λουτροῦ, τοιοῦτον ὅποιον ἔβρον κατὰ τὰ τέλη τοῦ τελευταίου αἰῶνος. Ἐν φόρεμα ἀπὸ ὑφασμα ἐριού- χον μαῦρον, ἐν πένθιμον ἐπωμίδιον, καὶ ἡ μαύρη ταινία, ἧτις περιέβαλλε τὸ κεφαλόδεμά τῆς, ὅλα ταῦτα, ὡς εἰς τὴν ἐξοχὴν, παρίστανον γυναῖκα, ἧτις εἶχε συνηθίσει εἰς τὴν φιλοκαλίαν· τῶντι ἡ Δαρβοᾶ δὲν εἶχε κατοικήσει πάντοτε εἰς τὸ προά- στιον τοῦ Πορτεβίνου, ὅπου ἤδη τὴν εὐρίσκομεν.

Μία τράπεζα τεθειμένη ἐνώπιον τῆς Δαρβοᾶ, περιεῖχεν ἐρ- γόχειρόν τι ἐκ μαλλίου, μὲ μακρὰς ξυλίνας βελόνας, καὶ μία γαλῆ ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τοῦ ἐργοχείρου τούτου· ἀπέναντι τοῦ παραθύρου ἔκειτο ἐν πεπαλαιωμένον κύμβαλον, καὶ ἀντικρὺ ἀ- κόμη ἦτο μία πινακοθήκη κλίνθινος· Ἐν ἀνακλιτήριον βελού- δινον ἐρυθροῦν, ἀλλὰ κιτρινωμένον ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν, καὶ καθίσματα ὅμοια, ἐστόλιζον τὸ μικρὸν αὐτὸ δωμάτιον· ἐπὶ τῆς καπνοδόχης ἐκρέματο παλαιὸν ὠρολόγιον, φέρον διάφορα σχῆ- ματα, καὶ μέγας τις καθρέπτης, τοῦ ὁποίου τὸ περιθώριον ἐ- φερεν ἐπίσης διαφόρους χονδροειδεῖς ζωγραφίας· τέλος, ἡ εἰ- κὼν τοῦ ἀνδρός τῆς κυρίας Δαρβοᾶ, ἀξιοματικοῦ τοῦ πυροβο- λικοῦ, ἀποθαμένου πρὸ πολλῶν χρόνων, συνεπλήροσε τὴν με- τριὰν ταύτην κοσμίαν τῆς αἰθούσης τῆς κυρίας Δαρβοᾶ.

Ἡ Κλάρα, ἀφιλή, κομψή, εἶχεν ὄμματα μαῦρα καὶ σπειροβολοῦντα ἀπὸ πνεῦμα· τὸ στόμα τῆς ἦτο μικρὸν καὶ κοχυλοσφαρές, ἀλλ' ἔν μείδιμα δηκτικὸν καὶ περιφρονητικὸν ἐφαίνετο εἰς αὐτὸ πλέον σύνηθες παρὰ τὴν εὐμενῆ ἐκείνην ἔκφρασιν, ἥτις συνιστᾷ συνήθως τὰς νέας· ἐθεωρεῖτο ὡραία, μολοντί τῆ συμπεριφορᾷ τῆς παρίστανεν, ἂν ὄχι ἓνα τρόπον μεμελετημένον, τοῦλάχιστον ὁμως πολὺ ἡμελημένον,

— Τέλος πάντων, ἀκριβὴ μου κόρη, τὴν λέγει ἡ Δαρβὸα, ἂς ὀμιλήσωμεν σπουδαίως. Διατί ἐπιμένεις εἰς τὸ νὰ μὴν θέλῃς τὸν κύριον Γομβαρδόν; — Καλή μου μάμμη, ἀπεκρίθη ἡ Κλάρα κλείουσα τὸ βιβλίον τῆς, σὲ τὸ εἶπα, ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι ἀδύνατον ν' ἀλλάξῃ· εἰς μόνην τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ ἀκούω νὰ ὀνομάζωμαι Κυρία Γομβαρδὸν, δὲν δύναμαι νὰ κρατηθῶ ἀπὸ τὸν γέλωτα. Καὶ τὰ βλέμματα τῆς νέας ἐπλανῶντο εἰς τὸν κῆπον· ἐφαίνετο μᾶλλον ἐνησχολημένη εἰς τὴν θεωρίαν τῶν σκιωδῶν κινήσεων, προξενουμένων ἀπὸ τὸν δόντα ταύτην τὴν στιγμὴν ἡλιον, παρὰ προσεκτικὴ εἰς ὅτι κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην δι' αὐτὴν ἦτον πολλὰ σπουδαίων· τῶντι τὸ μόνον ὑποστήριγμα τῆς Κλάρας εἰς τὸν κόσμον ἦτον ἡ μάμμη τῆς, καὶ τοῦτο τὸ ἀσθενὲς ὑποστήριγμα ἐκινδύνευεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν νὰ τὸ στερηθῇ· εἰς πολλὰ τρυφερὰν ἡλικίαν ἐστερήθη τὴν μητέρα τῆς· βραδύτερον κατασταθεῖθα ὑπότροφος εἰς ἓν τῶν σχολείων τῶν Παρισίων, διετηρήθη μόλις τέσσαρα ἔτη, ὅπότεν ὁ πατὴρ τῆς ἀπέθανε χωρὶς νὰ δυνηθῇ διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον τῆς θυγατρὸς του· τὸ δυστύχημα τοῦτο ἐπανήγαγε τὴν ὀρφανὴν πλησίον τῆς μάμμης τῆς Δαρβὸα, ἥτις μετὰ τὴν χρεῖαν τῆς ἐγκατεστάθη εἰς τὰ περίχωρα τῆς Νιόρτης, ζῶσα ὑπὸ μίαν μετριωτάτην σύνταξιν.

Ἡ Κλάρα ἐνθυμεῖτο μὲ λύπην τῆς τὴν πόλιν τῶν Παρισίων, τὸ σχολεῖόν τῆς, κείμενον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ ὄρους-Παρνασσού, τὰς συμμαθητριάς τῆς, καὶ πρὸ πάντων τοὺς περὶ

τὰ μαθήματα διαγωνισμούς τῆς, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχε τοσοῦτον εὐδοκίμησει· ἡ ἐνθύμησις τῶν πολυαριθμῶν στεφάνων καὶ βραβείων, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀπολαύσει, ἐξώγκωνε τὴν τρυφερὰν καρδίαν τῆς ἀπὸ ἀλαζονείαν καὶ ἀπὸ ἐνθουσιασμόν· μολαταῦτα αὕτη δὲν ἐκτιμοῦσεν ὀλιγώτερον τὴν φιλόστοργον μέριμναν, τὴν ὁποίαν εἶχε δι' αὐτὴν ἡ ἀγαθὴ μάμμη τῆς· καὶ ἂν εἰς τὴν ζωηρότητα τῆς συνομιλίας τῆς, τὸ πνεῦμά τῆς ἐξάπτετο, ἡ Δαρβὸα ὁμως δὲν προσεβλήθη πώποτε. Οὕτως ἡ Κλάρα ἀνελάμβανεν ὕψος τισοβαρὸν, ὅταν ἡ μάμμη τῆς ἐξηκολούθει τὰς παρατηρήσεις τῆς. — Γνωρίζεις τὴν θέσιν σου, ἀκριβὸν μου τέκνον· τί θέλεις γενεῖ, ὅταν ἐγὼ δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον; Σ' ἐπρότενα νὰ γενῆς διδασκάλισσα· ἰδοὺ ὑπάγεις νὰ συμπληρώσῃς τὰ εἴκοσι ἔτη τῆς ἡλικίας σου... Ἄ! μάμμη, δὲκόψε ζωηρῶς ἡ Κλάρα. — Ἔστω δὲν ἐπιμένω· ἤξεύρω τὴν ἀπέχθειάν σου δι' αὐτὸ τὸ εἶδος· ἀλλὰ τότε διατί ἀνθίστασαι εἰς τὸ νὰ ὑπανδρευθῆς; Τὸ μέρος τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται εἶναι κατὰλληλον καθ' ὅλους τοὺς τρόπους· ἄλλως δέ, ἀκριβὸν μου τέκνον, πρόσεξε ἀπὸ ματαίως φρεναπάτας· μὴν ὀνειρεύεσαι τελειοποιήσεις χιμαϊφρικὰς, σὺ μάλιστα ἥτις εἶσαι ἀνεκαταστάσεως... Ἀλλὰ πόθεν λοιπὸν σοῦ προέρχεται αὕτη ἡ ἐπιμονὸς ἀνθίστασις; προέρχεται ἀπὸ τὰς συνεχεῖς σου μελέτας; — Ὅχι καλή μου μάμμη, ἡ αἰτία εἶναι διότι δὲν ἔχω τὴν παραμικρὰν εὐχαρίστησιν νὰ ὑπανδρευθῶ. — εἰς τοιαύτην περίστασιν, ποῖα λοιπὸν εἶναι τὰ σχέδιά σου; Τί θέλεις νὰ γενῆς; — Γαχέως θέλεις τὸ μάθει, καλή μου μάμμη· οἱ σκοποὶ μου ἐνδεχόμενον ν' ἀπαντήσωσιν ἐκ μέρους σου κάποιαν ἐναντιότητα· βεβαίως θέλουν πληγῶσαι τὶς προλήψεις σου· διὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ νὰ τοὺς μάθετε ἀπὸ τὴν κυρίαν Σολβην, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχετε ἐμπιστοσύνην· μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω λάβει ἐπιστολήν, ἥτις, ἐλπίζω, θέλει μὲ εἶθαι πλησίον σας πολλὰ βουθητικῆ.

—Αυτά τὰ βιβλία . . . αὐτὰ τὰ βιβλία . . . ἐμουρμούρισεν ἡ κυρία Δαρβῶ ἀποσυρομένη εἰς τὸ δωμάτιόν της, δὲν ἐξεύρω τί ἤμπορῶν νὰ εἰποῦν· εἰς τὸν καιρὸν μου δὲν ἐνησχολήθην παντάπασιν εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα . . . Ἀλλὰ πολὺ φοβοῦμαι ὡς πρὸς τοῦτο, μήπως αὐτὸ τὸ κοράσιον παραγνωρίσει τὴν συμπάθειάν μου δι' αὐτό.

Εἰς κάθε βῆμα ἀπαντᾷ τις εἰς τὸ Ποατοῦ ἔχνη ἀρχαίων μνημείων, τάφους καὶ ἀρχαιότητος διαφορῶν εἰδῶν ἢ οἰκία τῆς Δαρβῶ ἔκειτο ἐπὶ τινος ὑψώματος, ἐπόθεν ἐβλεπέ τις τὸ φρούριον τῆς Νιόρτης, ἀρχαῖον πύργον, ἔχοντα θεωρίαν τόσοσιν μεγαλοπρεπῆ καὶ μελαγχολικὴν, κτισμένον ὑπὸ τοῦ Β' Ἐρρίκου βασιλέως τῆς Ἀγγλίας· ὁ Νας τῆς Παναγίας, ἐπανορθωμένος μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν Ἀγγλων, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ κωδωνοστάσιον τελειωθὲν τὸν τελευταῖον χρόνον τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, ὑψοῦται εἰς τοὺς ἀέρας κομψὴν καὶ ὡραῖον, μὲ τὰς πυραμίδας του χαριέντως ἐρυθρωμένας. Πλέον μακρὰν, ἢ φυλακῆ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη τὴν 29 Νοεμβρίου 1635 ἡ Φραγκίσκα Ἰδινιέ, κατασταθεῖσα σύζυγος τοῦ Μαιντενῶν, περίφημος γυνὴ, ἥτις διὰ τῶν θεληγῆτρων τοῦ πνεύματός της, καὶ πρὸ πάντων διὰ τῆς εὐσεβείας της καὶ τῶν ὑψηλῶν ἀρετῶν της κατεστάθη σύζυγος τοῦ Λουδοβίκου 15^{ου}.

Ἡ γῆ αὕτη, γόνιμος τοσοῦτων ἀναμνήσεων, ἠδύνατο νὰ χορηγήσῃ τοσαύτην ὕλην μελέτης καὶ διασκεδάσεως εἰς τὴν Κλάραν· ἀλλ' αἱ ἀπλαῖ ἠδοναὶ καὶ ἡ ἐρημητικὴ εὐτυχία δὲν ἐφάνησαν εὐάρεστοι εἰς τὴν ἀστόχαστον νέαν. Ἴδου ἡ γραφὴ, τὴν ὁποίαν ἔγραψε, καὶ τῆς ὁποίας ἀνέμενε τὴν ἀπάντησιν.

Κλάρα πρὸς τὴν Κυρίαν Σαλονίν.

τῆ 15 Αὐγούστου 1834

Θέλετε νὰ μὲ ὑποχρεώσητε, ἀκριβὴ μου καὶ πολυαγα-

πητῆ μου Κυρία, νὰ δεχθῶ τὸ συνοικέσιον, τὸ ὅποιον μοὶ προτείνουσιν· θέλετε νὰ ὑπανδρευθῶ· μὴ λέγετε ὅτι ἡ μάμμη μου σᾶς παρακαλεῖ νὰ ἐνεργήσετε εἰς ἐμὲ ἐπιμόνωσιν διὰ νὰ τὸ ἀποφασίσω· ἀφοῦ τὸ μέλλον μου εὐτυχῶς προσδιορισθῆ, αὐτὴ θέλει ἰδεῖ τὸ τέμμα τῆς ζωῆς της ἀναπαυμένη. Σᾶς εὐχαριστῶ ἀπειράκις διὰ τὴν ἀκατάπαυστον μέριμνήσασ· ἀλλὰ, ἀκριβὴ μου φίλη, τὸ συνοικέσιον αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον· ὀφείλω πρὸς ὑμᾶς ὄλην μου τὴν ἐμπιστοσύνην πρὸς ὑμᾶς, ἢ ὁποία ἐστάθητε ἡ φίλη τῆς μητρὸς μου· πρὸς ὑμᾶς, εἰς τῆς ὁποίας τὰς καλὰς συμβουλὰς μὲ ἐσύστησε τοσάκις ἡ μάμμη μου· πρὸς ὑμᾶς τέλος πάντων, ἥτις μ' ἀπεδείξατε τοσαύτην ἀρσίσωσιν, καὶ ἡ ὁποία δύνασθε τόσοσιν καλῶς νὰ μὲ ἐνοήσετε.

Συμφωνῶ, ὅτι ὁ Κ. Γομβαρδῶ εἶναι λαμπρὸν μέρος διὰ μίαν νέαν χωρὶς προίκα· εἶναι πλούσιος, καὶ ὑπολήπεται γενικῶς παραδέχομαι, ὅτι κατέχει, ὡς λέγουσιν, ὄλας τὰς ποιότητας, αἵτινες δύνανται νὰ ἀσφαλίσωσι τὴν εὐτυχίαν μιᾶς γυναικὸς, ἀλλ' ὄχι τὴν ἐδικὴν μου. Ὅχι, φίλη μου, δὲν συνίσταται εἰς τοῦτο ἐκείνη ἡ ζωὴ τῶν συγκινήσεων, τὴν ὁποίαν ἐφαντάσθη, καὶ τὴν ὁποίαν θέλω νὰ πραγματοποιήσω· αὐτὴ ἡ ὑπανδρεία δὲν θέλει προξενήσει εἰς ἐμὲ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν στοχάζεσθε· θέλει μὲ καταδικάσει νὰ διέλθω μίαν ζωὴν μονότονον, τὴν πλέον ἀντιπαθητικὴν εἰς ὄλην μου τὴν ὑπαρξίν.

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀφῆκα τοὺς Παρισίους ἀπεφάσισα νὰ ἐπιστρέψω, ὄχι διότι ἐγνώρισα πολὺ αὐτὴν τὴν μητρόπολιν τοῦ πεπολισμένου κόσμου, ἀλλὰ διότι ἤξεύρω, ὅτι ἐκεῖ μόνον δύναται τις νὰ ἀποκτήσῃ φήμην πεπαιδευμένου· νὰ φθάσῃ εἰς τὴν δόξαν! Ἴδου, φίλη μου, τὸ μυστικὸν τὸ ὅποιον περικλείω εἰς τὴν καρδίαν μου τρεῖς ἡδὴ χρόνους. Ἡ στιγμὴ τοῦ νὰ σᾶς τὸ ἀποκαλύψω, κλοῦσιν καὶ εἰς τὴν μάμμη μου, ἤλθεν.

Οὕτως, ἐγὼ θέλω νὰ συγγράψω! Πῶς νὰ ἀναπνεύτῃ τις εἰδῶ, εἰς αὐτὴν τὴν πνιγρὰν ἀτμοσφαῖραν; μεμονωμένη ὡς εἶμαι, ἀκατάληπτος. . . θέλω εἶδει ἑμαυτὴν κατηντημένην εἰς τὴν κατὰ-σιν τοῦ πολυπόδοι, ὡς ἐκεῖνοι οἱ ἀθλοὶ πένητες, οἵτινες νομίζουσι ὅτι ζῶσι! Τοὺς εἶδα ποτὲ ἐκστατικούς, ὅταν ἡ Σελήνη κλῖνῃ τὰς ὠχρὰς λάλφεις τῆς; ἀνατρέχισαν ποτὲ εἰς τὴν μακρυνὴν φωνὴν τῶν ποιμένων τῆς κοιλάδος; εἰς τὴν βραγχώδη καὶ πένθιμον κραυγὴν τῆς ἀλιάκτου (α) τοῦ γεινιάζοντος δάσους; εἰς μάτην ἢ ἐσπερινὴ αὖρα τοὺς φέρει τὰς εὐωδίας τῆς καὶ τὰς γλυκείας τῆς σκέψεις. . . ὄχι, φίλη μου, δὲν εἶμαι ἱκανὴ νὰ διέλθω τὴν ζωὴν μου εἰς ταύτην τὴν διανοητικὴν ἐρημίαν.

Δὲν ἠδυνήθην ἄχρι τοῦδε ν' ἀποφασίσω διὰ ν' ἀφήσω τὴν μάμμη μου, διὰ νὰ βάλω εἰς πρᾶξιν τὰ σχέδιά μου· ἀλλ' ἐπειδὴ αὕτη μ' ἀναγκάζει νὰ ἐξηγηθῶ, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μὲ εἶδῃ εἰς μίαν θέσιν, μέλλω τὸ πᾶν νὰ τὴν ἐξηγηθῶ· δὲν ἀναμένω πρὸς τοῦτο εἰμὴ τὴν ἀπάντησίν σας· ἐλπίζω νὰ ἔλθω μετὰ ταῦτα, φίλη μου, πρὸς ὑμᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπαναπαύομαι ὅτι θέλετε διευθύνει τὰ θήματά μου εἰς τὸ στάδιον, εἰς τὸ ὁποῖον καταπλέγομαι διὰ νὰ διαπρέψω.

ἡ ἀφοσιωμένη σας
Κλάρα Θῶμερ.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ.

Ἡ Κυρία Σαλινὴ πρὸς τὴν Κλάραν.

Παρίσι τοῦ 20 Αὐγούστου 1834.

Μὲ βαθεῖαν θλίψιν μου, ἀκριβή μου Κλάρα, μανθάνω καὶ τὸ σχέδιόν σου καὶ τὸ ταξιδιόν σου, καὶ τὴν ἐπιμονὴν σου εἰς τὸ νὰ μὴ θέλῃς τὸν Κ. Γομβαρδὸν· ἡ φιλία, ἣτις μὲ συνδέει μὲ τὴν μητέρα σου καὶ ἡ πρὸς σέ κλίσις μου, μ' ἐπιβάλλουσι τὸ χρέος τοῦ νὰ σὲ γράψω ἐλευθέρως.

(κ) Πτηνὸν νεκτικόν.

Ἡ μοναξία, εἰς τὴν ὁποίαν λέγεις ὅτι καταπίπτεις, κατὰ τὰ νέα ἔργα, μὲ τῶν ὁποίων τὰς ἰδέας τρέφεις, πλανῶσι τὴν ἐξημιμένην σου φαντασίαν. Πελλάκις σ' ἔκαμα ταύτην τὴν παρατήρησιν. Ταῦτα ἦσαν μ' ἔλεγες αἱ μόναι σου εὐχαριστήσεις; αἱ μόναι σου ἐνασχολήσεις. Ζῆσαι τὴν συνήθη ζωὴν τῶν γυναικῶν, καὶ αὕτη εἶναι ἡ πλέον εὐτυχὴς, πιστευσόν με, συναστρεφομένη ἀνθρώπους τινὰς εὐπολήτους, οἵτινες ἤθελον σὲ γειτονεύσει, ἤθελες εὐρίσκει τὸ πλῆρες τῆς ὑπάρξεώς σου· ἡ ἀξιοθέατος μάμμη σου εἶναι τεθλιμμένη διὰ ταύτην τὴν παράδοξον διαγωγὴν σου· ἡ Κυρία Δαρβὸν, εἶναι ἀληθὴς, δὲν ἔχει καμμίαν παιδείαν γραμμάτων· ἀλλ' ἡ ἀκριβὴς κρίσις τῆς, ἡ μακρὰ πείρα τῆς εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, τὴν ἔκαμαν νὰ τρομάξῃ εἰς τὰς ἐξαιρετικὰς αὐτὰς κλίσεις σου· ὄχι διὰ τὴν μελέτην, πρέπει νὰ κάμωμεν αὐτὴν τὴν διάκρισιν, ἀλλὰ δι' ἐκείνας τὰς ἀπροσέκτους καὶ συνεχῶς ἐκινδύνους ἀναγνώσεις, ἐφήμερα προϊόντα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἴμεθα προσβεβλημένοι ἀφ' ἑτέρου, ἀκριβή μου Κλάρα, μὴ ἀπατᾶσαι δὲν ἀρκεῖ τὸ πολὺ πνεῦμα διὰ ν' ἀπολαύσῃ τις ἐπιτυχίας διαρκεῖς εἰς τὸ στάδιον τῶν φώτων. Τὰ βραβεῖα, τὰ ὁποῖα ἐκέρδισες εἰς τὸ σχολεῖόν σου, ἦσαν μᾶλλον ἡ ἀμοιβὴ τῶν προσπαθειῶν σου, καὶ μέσα ἐρεθιστικὰ τοῦ ζήλου σου, παρὰ ἡ ἀπόδειξις μιᾶς βαθείας σπουδῆς σου· βεβαίως δὲν δύναται τις εἰς τέσσαρα ἔτη ν' ἀποκτήσῃ ἐκείνην τὴν γενικότητα τῶν γνώσεων, τῶν ὁποίων οὐ μὲν ἐγένεθες τὰς πρώτας ἀρχὰς, καὶ ἄνευ τῶν ὁποίων ἀδύνατον νὰ ἦναι τις μέγας συγγραφεὺς. Αἱ διδασκαλίαι σου αὐταὶ σὲ τὸ εἶπον, ὅταν ἀπεχωρίσθης ἀπὸ αὐτάς· Τώρα ἠξέυρεις πῶς πρέπει τις νὰ ἐργάζεται διὰ νὰ ἠξέυρῃ. Ποίας σπουδᾶς ἔκαμες ἔκτοτε; εἰς τὴν ἐσχόλην καὶ μεμονωμένην τί ἠδύνατο νὰ κάμῃς; ἐπομένως, ἡ ἐπιστήμη, τὴν ὁποίαν ἐξαντλεῖ τις ἀπὸ τὰ βιβλία, δὲν εἶναι ἐπαρκὴς. Γνωρίζεις τὸν κόσμον; κατενόησες τὰ μυστήρια τῆς ἀν-

θρωπίνης καρδίας διὰ πινων μέσων θέλεις ἀναπληρώσει τοῦτο τὸ μάθημα; Διὰ τῶν βιβλίων, ὅπου ἀναπτύσσονται τὰ πλέον σφαλῆρα καὶ ἐξημμένα πάθη, χωρὶς σκοπὸν, χωρὶς προσοχὴν καὶ χωρὶς ἠθικὴν; ἐπειδὴ μεταξὺ αὐτῶν τῶν βιβλίων πῶς ἤθελες δυνηθῆ νὰ κάμῃς ἐκλογὴν πεφωτισμένην, σὺ ἦτις δὲν ἤθελες ἔχει ὡς ὀδηγὸν, εἰμὴ τὴν τύχην καὶ τὸ κινεῖν τῆς περιεργείας; καὶ τότε μάλιστα, ἀκριθὴ μου φίλη, ὅταν ἤθελε κατασταθῆς, ἐναντίον ὄλων αὐτῶν τῶν ἐναντιοτήτων, μία ζῶσα ἐγκυκλοπαιδεία, καὶ ἐν τεράστιον ὀρθῆς κρίσεως, ἐκτέφθης, σὺ, νῆα ὡς εἶσαι, περὶ τῶν δυσκολιῶν, τὰς ὁποίας ἤθελες ἔχει νὰ νικήσῃς, διὰ ν' ἀναφανθῇς εἰς τὸ δημόσιον ὡς συγγραφεύς; Προεἶδες τὰ πολυάριθμα διαβήματα, τὰ ὁποῖα εἶσαι ὑποχρεωμένη νὰ κάμῃς πρὸ τοῦ νὰ κάμῃς διὰ ν' ἀνοιχθοῦν εἰς τὰ διανοητικὰ ἔργα σου αἱ στήλαι μιᾶς ἐφημερίδος, πρὸ τοῦ ν' ἀπορασίῃ ἕνας ἐκδότης νὰ δεχθῆ τὸ ἀντάλλαγμα τῶν χειρογράφων σου ὑπογεγραμμένων ἀπὸ ἐν ἄγνωστον ὄνομα; "Α! ἂν ὁ σκοπὸς σου δὲν ἀπέβλεπεν εἰ μὴ διὰ νὰ διαπρέψῃς εἰς τὸ θέατρον, ἤθελε μ' εἶσθαι εὐκολον νὰ σέ ἱκανοποιήσω· δὲν ἤθελες κάμει, εἰ μὴ ἀμέσως νὰ γυμνασθῆς, ν' ἀποστηθίζῃς τοὺς τίτους σου ἢ τὸ πεζικόν σου μέρος ἐνώπιον ἀχροατοῦ τινος ἀπροσέκτου, συνεχῶς ἀμαθοῦς καὶ πάντοτε περιγελαστοῦ, καὶ ἤθελες συναθροίσει ὡς καρπὸς τῶν ἀγρυπνιῶν σου χυδαίους ἐπαίνους, ἢ ἠκτικὰ ἐπιγράμματα! Πίστευσόν με, Κλάρα, πίστευσον εἰς τὴν μακρὰν περὶ τὰ πράγματα πειρὰν μου· μείναι ὅπου εἶσαι· ἰεθαίως, δι' ἐκείνους, οἵτινες ἀφιερώνουσι τὰς ἀγρυπνίας των ἐπὶ τὸ προτέρημα των διὰ τὸν εὐγενῆ σκοπὸν τοῦ νὰ διδάξωσι τοὺς ὁμοίους των, τοῦ νὰ τοὺς βελτιώσωσι καὶ νὰ τοὺς κάμωσι πλέον εὐτυχεῖς· οἵτινες καθιστῶσι κοινὰ δημοσίως διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ γραφικοῦ ὕφους καὶ διὰ τῆς γοητείας μεγάλου τινὸς ὀνόματος τὰ δόγματα τῆς θρησκείας, τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς; δι' ἐκείνους οἵτινες κληροῦσι τὴν ἱεράν ταύτην

ἀποστολὴν ἄνδρες εἶναι ἢ γυναῖκες, δόξα εἰς αὐτοὺς:

'Ἄλλ' ὅλοι οἱ δρόμοι εἶναι πολλὰ δύσκολοι διὰ μίαν νεανίδα, ὑποχρεωμένην νὰ πορισθῆ τὰ πρὸς τὸ ζῆν· δὲν ὑπάρχει ἴσως, εἰς τὴν εὐρύχωρον βαβυλωνίαν μας, στάδιον πλὴν ἀκανθῶδες, παρ' ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὅποιον νομίζεις, ὅτι εἶσαι προωρισμένη· πρόκειται περὶ τοῦ μέλλοντός σου συλλογῆσθαι καλῶς τὰς συνεπείας μιᾶς βλεθρίου ἀποφάσεως ὑπαδρεύθῃ τὸν Κ. Γομβαρδόν, καθότι δὲν ἔχεις κανέν δικαιολόγημα νὰ τὸν ἀποφύγῃς· κατασταθῆτι σεμνὴ νοικοκυρὰ, μήτηρ οἰκογενείας· εἶθε ἢ παιδεία σου καὶ αἱ χάριτες τοῦ πνεύματος σου νὰ σοὶ προσελκύσωσιν, ἔχι τὸν θαυμασμόν, ἀλλὰ τὴν εὐμένειαν τῶν κατοίκων τοῦ τόπου σου, καὶ νὰ σοὶ χρησιμεύσωσι διὰ νὰ κάμῃς τὴν εὐτυχίαν ἐκείνου, ὅστις θέλει νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν ἐδικὴν σου· θέλεις ἀπαλλάξῃ οὕτω εἰς τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς τὴν ἐξαιρετον μάμμην σου ἀπὸ πολλὰς ἀνσυχίας, καὶ θέλεις γεμίσει ἀπὸ χράν μίαν φίλην τῆς μητρὸς σου καὶ ἐδικὴν σου.

Ἀριέτα Σαλιγῆ.

'Ἡ οἰκογένεια τοῦ Βιλλιέρου ἦτο σχεδὸν ἡ μόνη, εἰς τὴν ὁποίαν ἐσύχναζεν ἡ Κλάρα· θυγάτηρ πλουσίου τραπεζίτου ἢ Κυρία Βιλλιέρου εἶχε λάβει ἀνατροφὴν μᾶλλον βάσιμον παρὰ λαμπράν. αὕτη ἐκ περιστάσεων εἶχε στερηθῆ τὰς ἐλπίδας τῆς πλουσίας προικὸς καὶ εἶχεν ὡς ἐκ τούτου ὑπαδρευθῆ τίμιον γαιοκτήτην, ὅστις ἀπέδιδε τὴν ἀπαιτουμένην ἀξίαν εἰς τὰ κτήματά του μᾶλλον διὰ τῆς ἰδίας του ἐργασίας· ἡ οἰκογένεια εἶχε κατασταθῆ πολυάριθμος, καὶ τὰ εἰσοδήματα ἤθελον ἀποβῆ ἀνεπαρκῆ, ἐὰν διὰ τῶν διανοητικῶν κατορθωμάτων του ὁ Κ Βιλλιέρου δὲν ἤθελε κάμει νὰ αὐξήσῃσι τὰ εἰσοδήματά του, καὶ πρὸ πάντων, ἐὰν ἐντελῶς δὲν ἤθελε βοηθῆθῆ εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς οἰκίας του ἀπὸ τὴν ἐ-

νεργητικότητα, την τάξιν και την οικονομίαν τῆς συζύγου του ἢ κυρία Βιλλιέρου, μεταχειριζομένη τακτικῶς τὸν καιρὸν τῆς, ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ, ὅπως ἐπαγρυπνοῦσα εἰς τοὺς ὑπηρετάς τῆς, νὰ διδάσκῃ ἢ ἰδία τὰς θυγατέρας τῆς· ἡ Ἰουλία, ἡ μεγαλύτερα, ἦτον δεκαοκτὼ ἐτῶν· χωρὶς νὰ ἦναι ὠραία, ἡ γλυκεία καὶ σεμνὴ φυσιογνωμία τῆς ἐνέπνευε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ τὴν γνωρίσῃ τις, διέθετεν εἰς τὸ νὰ τὴν ἀγαπήσῃ αισθαντικῶς, εὐσεβῶς, συνεσταλμένη, ἡ Ἰουλία ἤνοιεν εἰς παιδείαν τινὰ θετικὴν, ἂν ὄχι καὶ πολὺ ἐκτεταμένην, καὶ πλεονεκτήματα τινὰ εὐχάριστα· αὕτη ἀνέγνωσεν ὀλίγα, ἀλλὰ καλὰ συγγράμματα, καὶ πάντοτε ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς μητρὸς τῆς, ἐζωγράφιζε καλῶς, ἐπαίξε κύμβαλον, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ συνοδεύῃ τὴν ὥραν φωνῆν τῆς καὶ νὰ ποικίλῃ ἄσματα τινὰ ἐξ ἐκείνων, ἅτινα δὲν ἐκπλήττουσι διὰ τῶν δυσκολιῶν, τὰ ὁποῖα ὁμως ἀρέσκουσι χωρὶς νὰ ἀπαιτῶσι μακρὰ γυμνάσματα καὶ μελέτας. Ἡ Ἰουλία ἐβοήθει εἰς ὅλας τὰς οἰκιακὰς φροντίδας τὴν μητέρα τῆς καὶ εἰς τὰς περιποιήσεις τῶν νεωτέρων ἀδελφῶν τῆς.

Ἐναντίον τῆς σχέσεως, ἣτις ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ὡς ἐκ τοῦ γειτονεύματος μεταξὺ τῆς Κλάρας καὶ τῆς Ἰουλίας, ἐκ τῆς δημοτικότητος, καὶ τοῦ συνδέσμου τῶν δύο οἰκογενειῶν, ἡ Κυρία Βιλλιέρου ἀπηγόρευε τὴν ἐνδόμυχον σχέσιν τῶν δύο νεανίδων· τὸ ἔθος καὶ αἱ ἰδέαι τῆς Κλάρας ἐδυταρέστουν τὴν κυρίαν Βιλλιέρου· κατ' ἄλλον τρόπον ἡ κυρία Βιλλιέρου εἶχε βοηθηθῆ ἱκανῶς ἀπὸ τὰς νέας αὐτὰς, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὴν Κλάραν. Εἰς τὰ ὄμματα δὲ τῆς Κλάρας ἡ Ἰουλία δὲν ἐφαίνετο, εἰμὴ μία πτωχὴ χωρική, ἀναξία νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ εἰς τὰς αἰθερίους κατοικίας, ὅπου ἐφαντάζετο νὰ πλανηθῆ τὸ πνεῦμα τῆς μελλούσης ταύτης ἐκλαμπρότητος . . . Δυστυχῆς Κλάρα!

Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν παραλαβὴν τῆς γραφῆς τῆς φί-

λης τῆς ἐκ Παρισίων, ἡ Κλάρα εἰσηλθεν ἐσπέραν τινὰ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Βιλλιέρου· ἡ Ἰουλία εἰργάζετο εἰς μίαν μεγάλην κατώγειον αἰθουσαν, αἱ ἀσβεστωμένοι θύραι τῆς ὁποίας ἔφερον πρὸς ἓνα ἡλιακόν· ἐκεῖθεν ἀνεκάλυπτε τις θαυμάσιον πανόραμα· πεδιάδας προσινοχρόους, σειρὰν τινὰ ἀπὸ λεύκας παρὰ τὰς ὄχθας ῥύακος τινός, ὅστις ἐχύνετο εἰς τὸν Σέβρον ποταμόν. Νῆσοι λευκόπτεροι μὲ χρυσοῦν ῥάμφος, καὶ μὲ ὄλτους σμαραγδίνους κυματίζοντας ἐπαίζον εἰς τὰ νερά· ζῶα, ἀλλὰ μὲν νομαδικὰ, ἐργατικά, ἀλλὰ ἐπανερχόμενα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν μὲ ἄργον βῆμα, καὶ ἀκολουθοῦντα τοὺς δηγούς των, τῶν ὁποίων οἱ ἀγαλλιαστικοὶ μυκηθμοὶ ὠμοιάζον, ὅτι ἐδίδον εἰς τὸ κωδωνοσάσιον τῆς ἐκκλησίας τὸ σημεῖον τοῦ νὰ σημάνῃ τὴν ἐσπερινὴν ἀνάπαυσιν· αἱ ἀγαλλιᾶσαι τῶν παιδιῶν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀπολύσεως τῶν ἔργων των· ὅλα ταῦτα ἡμοῦ ἐσχημάτιζον εἰκόνα φαειρὰν ζωηρὰν καὶ πνέουσαν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐτυχίαν· ἡ μήτηρ εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς οἰκογενείας· ἐκ τῶν ἀρετῶν τῆς, ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἔργων τῆς γεννᾶται ἡ ὑποταγὴ καὶ τὸ φίλτρον τῶν τέκνων τῆς. ἡ Κλάρα, ξένη ὡς πρὸς τὰς γλυκύτητας τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς, ἠσθάνθη μολοντοῦτο τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐχαρίστησιν, ἣτις ἐκυρίευεν ὡς ἐκ τούτων τῶν φαινομένων εἰς ταύτην τὴν οἰκογένειαν· ἐντοσοῦτα ἦτον μακρὰν ἀπὸ τὸν στοχασμόν τοῦ ν' ἀνταλλάξῃ μὲ ταύτην τὴν ἡσυχον καὶ ταπεινὴν ζωὴν τοὺς λαμπροὺς προορισμοὺς, τοὺς ὁποίους ὠνεῖρετο ἦδη.

Πῶς! ἐργατικωτάτῃ Ἰουλίᾳ, ἀκαταπαύστως θὰ εἶσαι εἰς ἐργασίαν; εἶπεν ἡ Κλάρα, καθήσασα πλησίον τῆς Ἰουλίας. —Ναι, ἀπεκρίθη αὕτη· σπεύδω νὰ τελειώσω τὰς ἐργασίας μου διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ χωρίον, διότι ὑπεσχεθῆν εἰς τὰς ἀδελφάς μου νὰ τὰς ὑπάγω εἰς τὴν πανήγυριν· ἔρχεσαι μαζί μου! —εὐχαρίσως, εἶπεν ἡ Κλάρα, τόσο περισσότερο, καθόσον κατὰ τὰ φαινόμενα δὲν θέλω ξαναῖφει διὰ πολλὸν καιρὸν ταύτην

τὴν ἀγροτικὴν πανήγυριν, ἐπειδὴ σκοπεῖω νὰ σᾶς ἀποχαιρέτησω. — Νὰ μᾶς ἀποχαιρέτησης! — Ναι, ἀναχωρῶ αὐριοῦν διὰ τοὺς Παρισσίους. — Θεέ μου. ἔκραξεν ἡ Ἰουλία, ὅλη ἐκπεπληγμένη καὶ τεθλιμμένη, ἀναχωρεῖς! Κλάρα, καὶ ἡ μάμη σου. . . ἡ κυρία Βιλλιέρου εἰσήρχετο αὐτὴν τὴν στιγμήν· ἡ Κλάρα ἐξήγησεν εἰς ταύτας τὰς Κυρίας τὰ αἴτια ἅτινα τὴν ἠνάγκαζον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν μάμην της· ἐπρόσθεσε μάλιστα, ὅτι ἡ Κυρία Δαρβασά θέλει εἶθι νὰ ἐξηγησῇ εἰς αὐτάς καὶ ἡ ἰδία τὴν αἰτίαν τῆς ἀναχωρήτέως της, ἂν δὲν θὰ εἶναι ἀσθενὴς περισσότερον παρὰ τὸ σὺνηθες.

Αἱ ἐπιπλήξεις τὰς ὁποίας ἐστοχάσθη νὰ κάμῃ ἡ Κυρία Βιλλιέρου εἰς τὴν Κλάραν ἐστάθησαν ἐπίσης ἀνωφελεῖς ὡς ἐκεῖναι τῆς Κυρίας Σαλιῆς.

Ἡ Ἰουλία ἐπροσκάλεσε τὰς ἀδελφάς της, καὶ αἱ τρεῖς κυρίαὶ ἔλαβον τὸν δρόμον τοῦ χωρίου, κειμένου ὀλίγον μακρὰν τοῦ προαστείου.

ἀκολουθεῖ ἡ συνέχεια.